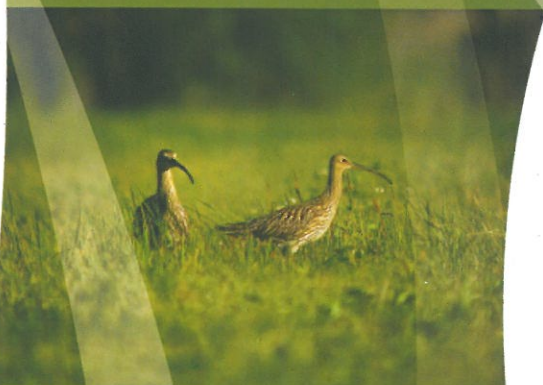

Monografija DOPPS št. 3

Davorin Tome
Andrej Sovinc
Peter Trontelj

Ptice Ljubljanskega barja

The birds of Ljubljansko barje

Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije DOPPS
DOPPS – BirdLife Slovenia

Tržaška cesta 2
p.p. 2990, 1001 Ljubljana
tel.: +386 (0)1 426 58 75
fax: + 386 (0)1 425 11 81
e-mail: dopps@dopps-drustvo.si
www.ptice.org

Poslanstvo DOPPS je varovanje ptic in njihovih
habitatov z naravovarstvenim delom, raziskovanjem,
izobraževanjem, popularizacijo in sodelovanjem.

Slika na naslovnici:

Veliki škurh doseže na Ljubljanskem barju južno mejo areala gnezditvene razširjenosti in tu je edino redno gnezdišče te ptice v Sloveniji. Ni presenetljivo torej, da so poznavalci narave in ptic že pred skoraj sto leti spremljali njegovo gnezdenje na Barju in nam s tem zapustili dragocene podatke za primerjavo z današnjim stanjem. Kljub temu, da je škurh zelo redek gnezdilec Barja, pa je že pred leti postal simbol naravovarstvenih prizadevanj za ohranitev tega območja.

Monografija DOPPS št. 3

PTICE LJUBLJANSKEGA BARJA

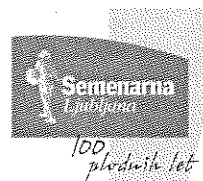
The birds of Ljubljansko barje

Davorin Tome
Andrej Sovinc
Peter Trontelj

Izdalo:

Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije DOPPS
DOPPS – BirdLife Slovenia

Izdajo monografije sta sofinancirala:

Priporočilo za citiranje:

Tome, D., A. Sovinc, P. Trontelj, 2005: Ptice Ljubljanskega barja. DOPPS, Monografija DOPPS Št.3, Ljubljana.

Izdajatelj / Published by: Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije DOPPS
DOPPS – BirdLife Slovenia

Avtorji / Authors: Davorin Tome, Andrej Sovinc, Peter Trontelj

Tehnično uredila / Technically edited by: Barbara Vidmar

Angleški prevodi / English translation: Henrik Ciglič

Recenzenti / Scientific reviewers: dr. Franc Janžekovič, prof. dr. Lovrenc Lipej, dr. Al Vrezec

Lektoriranje / Language edited by: Henrik Ciglič

Kartografska podlaga / Cartography: Geodetska uprava Republike Slovenije

Fotografija na naslovnici / Photograph on the cover: Davorin Tome

Oblikovanje naslovnice / Design of the cover: PRIMER Studio za oblikovanje in
vodenje projektov, d. o. o.

Tisk / Print: MATIT trade d.o.o.

Število izvodov / Circulation: 500

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

598.2(497.4-19)

TOME, Davorin

Ptice Ljubljanskega barja = The birds of Ljubljansko barje /
Davorin Tome, Andrej Sovinc, Peter Trontelj ; [angleški prevodi
Henrik Ciglič ; kartografska podlaga Geodetska uprava Republike
Slovenije]. - Ljubljana : Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije DOPPS
= DOPPS - Birdlife Slovenia, 2005. - (Monografija DOPPS ; št. 3)

ISBN 961-90786-3-2

1. Sovinc, Andrej 2. Trontelj, Peter
222668288

VSEBINA

ZGODBA O PTICAH LJUBLJANSKEGA BARJA	9
KRATEK ZGODOVINSKI PREGLED RAZISKAV PTIC NA LJUBLJANSKEM BARJU.11	
LJUBLJANSKO BARJE	14
METODE ZBIRANJA PODATKOV.....	18
METHODS.....	25
ZA PTICE POMEMBNA OBMOČJA.....	31
SODELAVCI	36
PTICE LJUBLJANSKEGA BARJA	37
KAKO BRATI KNJIGO?	39
HOW TO READ THIS BOOK	45
KRATEK PREGLED PODATKOV	51
A SHORT OVERVIEW OF THE DATA	54
DODATEK I / APPENDIX I	407
DODATEK II / APPENDIX II	415

ZGODBA O PTICAH LJUBLJANSKEGA BARJA

Kot vsaka druga zgodba ima tudi zgodba o pticah Ljubljanskega barja svoj začetek. Začelo se je leta 1987, ko sva z Andrejem, verjetno nekje ob kozarčku piva, ali pa tudi kar tako, kdo bi se spomnil, prišla do spoznanja, da bi bilo treba ptice na Ljubljanskem barju nekako dokumentirati. Že takrat je bilo jasno, da posamezne vrste izginjajo, da se drugim populacije zmanjšujejo in da je tu in tam kakšna vrsta prišla tudi na novo. Vso to pestrost dinamike pa je z neorganiziranim delom precej težko slediti, še težje v naključno zbranih podatkih iskati kakršne koli zaključke. Sledilo je nekaj izletov na Barje, pri katerih sva predvsem govorila o tem, kako bi se dokumentiranja lotila in manj opazovala ptice. Leta 1988 so bile najine misli in želje že tako poenotene, da sva lahko naredila prve pilotske popise z dogovorjeno metodo. Kljub nekaterim pomanjkljivostim sva bila z rezultati zadovoljna, kot je človek s kompromisom sploh lahko zadovoljen. Namreč s kompromisom med kakovostjo pridobljenih podatkov, pričakovanim (majhnim) številom terenskih popisovalcev in razmeroma veliko popisno površino Barja, ki nas je čakala v prihodnosti. Najine misli in želje sva na sestanku izvršilnega odbora Društva za proučevanje in opazovanje ptic Slovenije 16.11.1988 prijavila kot projekt. Sprejet je bil z odobravanjem. Tako to niso bile več le misli in želje dveh ljubiteljev Barja, zdaj je dokumentiranje ptic dobilo institucionalni okvir in s tem tudi precej večjo obvezo. Februarja 1989 sva izdelala preprost popisovalni obrazec za gnezdilce, prva navodila za izpolnjevanje sva napisala še na pisalni stroj. Vzporedno s popisovanjem gnezdilcev sva predvidela tudi kartiranje preletnih in zimskih gostov, a so nam ti podatki zaradi bistveno bolj nepremišljenega in nesistematičnega pristopa kasneje pri obdelavi povzročili precej več težav kot gnezditveni. Leta 1991 se nama je pri organiziranju projekta pridružil še Peter.

Največ terenskega dela, več kakor polovico vseh kvadratov, smo popisali v obdobju 1991 do 1993. Leta 1992 je bil dokončan vzhodni del Barja, s kartiranjem gnezdilcev smo končali leta 1994. V letih 1995 in 1996 smo nekaj popisov še ponovili in podatke dopolnili. Lepši del dela je bil s tem končan. In to lepši kljub temu, da je to pomenilo vstajanje pred sončnim vzhodom, križarjenje po visoki travi, polni rose, ki je že po prvem koraku kot hladna prha stekla pod oblačila in po koži v škornje. Po končanem delu v kvadratu pa, po možnosti še pred šefom, v službo.

Med morečim vnašanjem podatkov v računalniške baze so nam apetiti še narasli. Če smo že zastavili popise gnezdilcev in popise tudi v drugih sezonah, zakaj ne bi vključili še podatkov, dobljenih pri lovu z mrežami. Tu nam je priskočil na pomoč Šere Dare, ki nam je dal na voljo del obročkovaških podatkov Prirodoslovnega muzeja Slovenije. Obdelavo podatkov in izdelavo fenogramov ter zemljevidov razširjenosti smo naredili na Nacionalnem inštitutu za biologijo, ob tehnični pomoči Milijana Šiška, preostalo nam je le še to, da izsledke strnemo v pisno obliko in vse skupaj objavimo. Tu pa se je ponovno zataknilo. Zaradi osebnih razlogov vseh treh organizatorjev je od leta 2000 dalje ta del projekta potekal po polževo, vse do izdaje knjige. Pri pisanju besedil za nekaj ključnih vrst nam je s svojimi bogatimi terenskimi izkušnjami ponovno priskočil na pomoč Šere Dare, seznam opaženih vrst so nam pomagali dopolniti izkušeni barjanski ptičarji Božič A. Ivo, Rubinič Borut, Vrezec Al in Vukelič Eva.

Pri projektih, ki predstavljajo ornitofavno nekega območja, kratko malo ne gre brez težav. Nekateri imajo predolgo popisno obdobje, pri drugih je zaradi želje, da obdobje ne bi bilo predolgo, natančnost zbranih podatkov majhna, spet tretji trpijo zaradi pomanjkanja terenskih sodelavcev, pomanjkanja časa za obdelavo in predstavitev podatkov, napak zaradi nepreglednosti, ki jo ustvarja kopica podatkov, ipd. Naš projekt so mučile prav vse našteje težave, pa še kakšna več. Kljub temu nam ob njegovem zaključku ni nerodno. Ljubljansko barje smo ob pomoči številnih ljubiteljev ptic predstavili na način, kot ga to območje še ni doživelo. Zaradi vseh pomanjkljivosti kot tudi zaradi dinamike ptic na Barju, ki se z izidom knjige ni ustavila in poteka še naprej, pa odpiramo sezono lova, lova na nove in/ali točnejše podatke o številu gnezdilcev, nove in/ali točnejše podatke o spomladanskih ali jesenskih preletnikih. Barje je ena

pomembnejših ornitoloških lokalitet v Sloveniji in zasluži si stalno dopolnjevanje izsledkov. Pa ne samo v obliki gostilniškega kritiziranja, temveč predvsem v obliki objav v revijah, knjigah. Le z dopolnjenim in razširjenim znanjem bomo lahko razumeli dinamiko in potrebe Barja in ptic, ki tu živijo. V nasprotju z vsako drugo zgodbo, zgodba o pticah Ljubljanskega barja torej ne sme imeti konca.

Davorin

KRATEK ZGODOVINSKI PREGLED RAZISKAV PTIC NA LJUBLJANSKEM BARJU

Prve sistematične zapise o opazovanjih ptic na Ljubljanskem barju najdemo v sredini devetnajstega stoletja. Leta 1842 je Heinrich Freyer v svojem znanem delu Fauna in Krain bekannten Säugethiere, Vögel, Reptilien und Fische, ki velja za prvi popolni seznam dela današnje Slovenije (Kranjske; Gregori, 1992) med 268 omenjenimi vrstami ptic nanizal tudi nekaj vrst, pri katerih kot lokacijo pojavljanja omenja Ljubljansko barje. Za dve vrsti navaja celo datum podatka: za veliko belo čapljo (*Egretta alba*; 20.9.1841) in za lopatasto govnačko (*Stercorarius pomarinus*; 27.9.1841). Novejših podatkov o veliki beli čaplji smo zbrali veliko, edini novodobni zapis o govnački, ki smo ga zabeležili v tem delu, pa zadeva najdbo poginule ptice na skoraj isti dan (28.9.), a 158 let kasneje (Rubinič, Vrezec 1999). Pri dveh vrstah navaja celo podatke Žige Zoisa, in sicer pri južni postovki (*Falco naumanni*) lokacijo opazovanja (Studenec pri Igu), pri komatni tekici (*Glareola pratincola*) pa še mesec opazovanja »aprila na Malem Grabnu«. Obe omenjeni vrsti sta sicer izredno redki na Barju; prva velja za izginulo gnezdilko, za drugo pa je zbrano vsega eno opazovanje v okviru terenskega popisovanja za to delo. Da je bil v Freyerjevih časih Mali Graben ornitološko res izjemno zanimiv, potrjuje tudi njegov zapis o opazovanju črne prosenke (*Pluvialis squatarola*). V letih 1989 do 2002, torej v času našega terenskega popisovanja, vrste na Barju nismo ugotovili. Pri več drugih vrstah, tudi tako zanimivih, kot je npr. plevica (*Plegadis falcinellus*), pa Freyer kot lokacijo podatka navaja »pri Ljubljani« in vsaj za nekatere vrste bi lahko upravičeno domnevali, da izvirajo podatki z Ljubljanskega barja. Še to: v rokopisih Žige Zoisa v Ornithologisches Journal najdemo tudi pripombo o nekajdnevem zadrževanju čebelarjev (*Merops apiaster*) aprila 1795 v okolici Iga. Če ne gnezditveno sumljiv, pa je ta podatek zanimiv vsaj s fenološkega stališča (zgodnji prelet).

Naslednje temeljno ornitološko delo, ki obravnava ptičjo favno Kranjske in navaja tudi konkretne podatke za Ljubljansko barje, je izšlo leta 1890. Ferdinand Schulz je izdal knjigo Verzeichnis der bisher in Krain beobachteten Vögel, v kateri kar mrgoli zanimivih podatkov o pticah Barja. Tu bomo navedli le najbolj zanimive oziroma tiste, ki so opremljeni vsaj z letnico ali lokacijo opazovanja ali z zanimivimi opombami: sokol plenilec (*Falco cherrug*) iz leta 1887, dular (*Charadrius morinellus*) je bil »dobljen leta 1887 en samec; zelo redek selilec«, srpokljuni prodnik (*Calidris ferruginea*) je bil »dobljen maja 1876 en samec«, rožnati pelikan (*Pelecanus onocrotalus*) iz leta 1888 (o tem podatku, prvem in do danes menda zadnjem za Ljubljansko barje, se je razpisal Marko Aljančič - 1993/94), rjavi galeb (*Larus fuscus*) je omenjen kot »zelo redek na selitvi; zadnji dobljen leta 1887«. Za dularja, prodnika in pelikana nismo v času naše raziskave uspeli dobiti nobenega novega podatka. Nekaj zmede in dvomov je Schulz v svoji zapuščini pustil pri govnačkih z Barja: omenja dve vrsti, in sicer veliko govnačko (*Stercorarius skua*) in srednjo govnačko (*Stercorarius pomarinus*). Schulz-ovo veliko govnačko omenja že tudi Freyer (1842), a pod imenom pomarinus, medtem ko pri srednji govnački Schulz navaja letnico 1862. Med drugimi – posebej za današnji čas zanimivejšimi vrstami (a ponavadi brez natančnejših navedb kraja in letnice) – omenja še malega sokola, sokola selca, črnočelega srakoperja, zlato prosenko, plevico, črno čigro, velikega in malega žagarja, kar tri vrste slapnikov in več vrst galebov. Presenetljivo je tudi njegovo poznavanje težje opaznih vrst, npr. srpične in biče trstnice. Omenja pa tudi vrste, ki so očitno bile že v tistih časih značilne za Barje (tako je namreč možno razbrati iz opazk v stilu »med jesensko selitvijo na Barju« ali »na Barju na selitvi«). Mednje sodijo npr.: pepelasti in rjavi lunj, vriskarica in mala cipa, trstni strnad, siva čaplja, močvirski martinček in togotnik. Zelo zanimive so opazke, ki jih je Schulz zapisal pri velikem škurhu (*Numenius arquata*), ptiču, ki še danes velja za naravovarstveni simbol Ljubljanskega barja. Piše takole: »Na Ljubljanskem barju gnezdi redkeje kot v prejšnjih letih. Leta 1889 je bilo na Barju 19. decembra še šest osebkov, dva pa sta bila opazovana še 22. decembra«. Ne le da smo iz tega podatka dobili prvo osnovo za »spremljanje stanja« populacije velikega škurha na Barju in izredno dragocene fenološke podatke o (sicer še dandanes izredno redkih) zimskih zapisih za to vrsto za Barje; ta dva zapisa, zbrana v

časovnem intervalu nekaj dni, in še nekateri z datumi opremljeni zapisi namreč kažejo, da je Schulz (morda tudi s sodelavci) na Barje zahajal verjetno večkrat letno. Po drugi strani pa tako pri Freyerju in Schulzu iz zbranih zapisov lahko zaključimo še nekaj: opazovanja določenih vrst kažejo, da je bilo Barje v tistem času (še posebej to velja za Freyerjev čas) še precej močvirno, z bolj ali manj velikimi in stalnimi vodnimi površinami. Podobnih odprtih, stoječih voda danes v osrednjem delu Barja ni več. Zato so tudi zapisi o nekaterih »vodnih« oziroma »močvirskih« vrstah, ki jih Freyer in Schulz navajata, danes izjemno redki ali pa jih sploh ni več.

Presenetljivi zapisi so ohranjeni v Izveštjih muzejskega društva za Kranjsko iz leta 1893. V prispevku Redki ptiči na Kranjskem je omenjena mala droplja (*Tetrax tetrax*), ki jo je 1. novembra 1892 na Barju ustrelil H. Dolenec. Nadalje so omenjeni »beli ostrugleži« oziroma snežni strnadi (*Plectrophenax nivalis*), ki so jih opazovali decembra 1891 in januarja 1892 ob Ižanski cesti ob Ljubljani. Ne za prvo, ne za drugo vrsto v zadnjem času nismo zbrali zapisa za Barje; enako velja za laboda pevca (*Cygnus cygnus*). 15. in 16. februarja 1893 so ob Ljubljani videli dve ptici. F. Schulz v nadaljevanju iste revije poroča o menda prvem gnezdenju črne štorklje (*Ciconia nigra*) na hribu Jesenovec, ki se dviguje nad obrobjem Barja.

Izredno dragoceni so tudi zapisi – bolje rečeno: ornitološka kronika – ki jih je skrbno zbiral dr. Gvidon Sajovic in vestno beležil v reviji Carniola, glasilu Muzejskega društva za Kranjsko. Prvi dve številki sta izšli v nemščini, tako kot vsi do sedaj omenjeni viri (vendar je treba poudariti, da so od vključno Freyerja dalje vsi avtorji vsaj v imenu ptice uporabljajo tudi slovensko ime!). V njih je nedvomno najbolj zanimiva kronologija zbranih podatkov o ustreljenih malih dropljah (*Tetrax tetrax*) na Barju. Zgoraj omenjenemu zapisu iz leta 1892 so tu dodani še podobni zapisi za leti 1860 in 1863 in podatek o dveh ustreljenih pticah iz leta 1902.

V Carnioli in Glasniku muzejskega društva za Kranjsko pa so izhajali tudi opisi ujed, ki jih je pod naslovom Naše ujede napisal dr. Janko Ponebšek. V svojih zapisih je poleg opisa vrst navedel tudi celo vrsto s krajem in datumom opremljenih podatkov o nekaterih vrstah ujed z Ljubljanskega barja, in sicer za rjavega, pepelastega, močvirskega lunja, ne pa tudi za redkega stepskega lunja (*Circus macrurus*); za slednjega se je kasneje izkazalo, da je bil na Barju vseeno prisoten. Nekaj osebkov iz zbirke Prirodoslovnega muzeja Slovenije, ki jih je Ponebšek določil kot močvirske, v resnici pripada vrsti stepskega lunja. Veliko podatkov za Barje je isti avtor (Ponebšek 1917) zbral tudi v posebnem ponatisu iz Carniole, ki ga je poimenoval »Naše ujede – 1. del: sove«. Večino pomembnih opazovanj iz tega dela pa smo upoštevali že v besedilu o posameznih vrstah, prav tako kot podatke iz Brehmove knjige o živalih (1939), ki jih je med prevajanjem dodal Bačar. Večja dela, kjer še najdemo nekaj podatkov o pticah z Ljubljanskega barja so še knjige Krečič, Šušteršič, Ptice Slovenije, ki je izšla leta 1963, Gregori, Krečič, Naši ptiči z leta 1979 in Božič, Ptici Slovenije, ki je izšla 1983.

V vmesnem obdobju med Bačarjem in tremi monografijami, ki so izšle po drugi svetovni vojni je treba omeniti še nekaj posameznih zapisov iz revije Lovec. Med njimi predvsem zapise o pojavljanju in lovu rac na Barju, iz katerih lahko sklepamo, da so se race v tem času na Barju pojavljale številčneje in pogostejše kot danes (kar sovpada z vodnim režimom največjih barjanskih rek, ki so v tistih časih pogostejše poplavljal obrečne travnike).

Od leta 1980 dalje sta skoraj vse pomembne zapise o pticah Barja objavila (in še objavlja) revija Acrocephalus, glasilo Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, in revija Varstvo narave. Poleg posameznih zapisov o opazovanjih vrst so bili objavljeni tudi tematski prispevki za posamezna območja Barja, npr. za Drago pri Igu (Sovinc 1990), okolico reke Ljubljanice (Sovinc in Tekavčič, 1983), širše območje Ižanskega Mahu (Sovinc, Šere 1984), skupaj s predlogi za zavarovanje teh območij in celotnega Ljubljanskega barja. Trontelj je podrobneje predstavil ptice kot kazalce stanja na Barju (Trontelj 1994).

Literatura

- Aljančič, M. 1993/94: Hudoba iz brezovške fare. Proteus 56(4): 139-141.
 Božič I. 1983: Ptici Slovenije. LZS: 429.
 Brehm 1939: Življenje živali (prirenil R. Bačar). Umetniška propaganda: 266.
 Freyer, H. 1842: Fauna der in Krain bekannten Säugethiere, Vögel, Reptilien und Fische. Laibach.
 Gregori, J. 1992: Ptici v favni Henrika Freyerja - ob 150. obletnici njenega izida. Acrocephalus 13(54): 130-137.
 Gregori, J., I. Krečič 1979: Naši ptiči. DZS: 327.
 Ponebšek, J. 1917: Naše ujede - I. del: sove. Muzejsko društvo za Kranjsko. Ljubljana.
 Rubinič, B., A. Vrezec 1999: Pojavljanje lopatate govnačke Stercorarius pomarinus v Sloveniji. Acrocephalus 20(97): 189-193.
 Schulz, F. 1890: Verzeichnis der bisher in Krain beobachteten Vögel. Musealverein für Krain. Ljubljana.
 Sovinc, A. 1990: Ptice doline Drage pri Igu (Ljubljansko barje, Slovenija) v letih 1978-88 in naravovarstvena vprašanja. Varstvo narave 16: 101-117.
 Sovinc, A., D. Šere: 1984: Predlogi in utemeljitve zavarovanja nekaterih predelov Ljubljanskega barja. Acrocephalus 5(19-20):1-10.
 Sovinc, A., R. Tekavčič 1983: Prispevek k poznavanju ptic s področja reke Ljubljanice s predlogom za zavarovanje. Acrocephalus 4 (16): 26-30.
 Trontelj P. 1994: Ptice kot indikator ekološkega pomena Ljubljanskega barja (Slovenija). Scopolia 32.

Geografija in zgodovina

Ljubljansko barje imenujemo ravnino v južnem delu Ljubljanske kotline. Na severu ga omejujejo »Ljubljanska vrata« (veriga nizkih vrhov - Golovec, Grad, Šišenski hrib), na severozahodu Polhograjsko hribovje, na jugu dinarsko hribovje, iz katerega silita kvišku Krim in Mokrec, na jugozahodu pa Šmarska suha dolina. V smeri vzhod - zahod meri okoli 20 km, v smeri sever - jug pa kakih 10 km. Celotno območje pokriva okoli 180 km², večina ga leži na nadmorski višini med 288 in 289m. Obris barjanske površine nekoliko spominja na lik podivjanega bika.

Ljubljansko barje (v nadaljevanju bomo uporabljali skrajšani izraz Barje) leži na tektonsko zelo aktivnem območju, ki ga prepredajo številni prelomi. Nastalo je s pogrežanjem matične kamnine, ki se je začelo pred nekako dvema milijonoma let. Udornino so reke sproti zasipavale, tako da je Barje danes velika, ravna ploskev, z do 200 m debelim nanosom naplavin. Pogrežanje pa se še vedno nadaljuje s hitrostjo do 2 cm na leto. Monotonost ravnine razbijajo redki dolomitni osamelci, ki so manj ugreznjeni deli dna kotline in se dvigajo do 50 m nad barjansko ravnino. Pred 4000 leti, v času mostiščarjev, se je na Barju razprostiralo veliko, plitvo jezero. Rečni nanosi so jezero postopoma zasuli in nastalo je močvirje z značilno obliko visokega - šotnega barja. O takratnem življenju ljudi pričajo številni izkopani ostanki izdelkov človeških rok, od bakrenih bodal, šil, lesenih ročajev, posode, navpično stoječih kolov, na katerih so stala bivališča, do drevakov in ostankov kosti živali, s katerimi so se hranili. Številne sledi so na pozneje še vedno zamočvirjenem barju pustili tudi Rimljani. Ostanke njihovih velikih naselbin najdemo na območju današnje Ljubljane, Vrhnike in Iga. Rimljani so preuredili pot Ljubljani, kar je bilo dejanje, ki se ga ne bi sramovali tudi današnji inženirji in gradbeniki. Stara, naravna struga reke je vidna še danes, kot plitva, podolgovata depresija na obeh straneh ceste med Notranjimi Goricami in Podpečjo.

Še pred dvesto leti je močvirje, ponekod šota, prekrivalo večino Barja. Potem so šoto prej kot v enem stoletju vso porezali in večino skurili v pečeh. Poplavne vode, ena izmed redkih stalnic na Barju od njegovega nastanka do danes, so se lotili z izsuševanjem. Mejnika začetka izsuševalnih del sta leti 1762 in 1780 - prvi izsuševalni kanal, ki ga je dal izkopati Franc Zorn južno od današnje Brezovice in zaključek del pri graditvi Gruberjevega prekopa v Ljubljani. Glavne spremembe so nastale v letih 1823 do 1857, ko so ljudje izkopali več kot 200 km izsuševalnih jarkov in utrdili več kot 100 km cest in kolovozov. Do srede 19. stoletja je na Barju ostalo še okoli 20.000 ha močvirja, do začetka 20. stoletja le še okoli 1400 ha.

Še v času Avstroogrške so reke na Barju veljale za najzanesljivejšo transportno pot. Z izsuševanjem in napredkom v gradbeni tehniki pa so na posušeno močvirje prodrle tudi druge oblike transporta. Leta 1826 je bila zgrajena Izanska cesta, leta 1857 železnica med Ljubljano in Borovnico, ob koncu 20. stoletja pa štiripasovna cesta med Ljubljano in Vrhniko. Slednja je bila zadnji večji gradbeni poseg in je barjanski naravi iztrgala okoli 1 km² (0,5 %) površine. Avtocesto zdaj pogosto štejemo za severno mejo Barja, čeprav je seveda povsem nenaravna. Še bolj severno od te prometne poti se površine pospešeno urbanizirajo, z izjemo območja ob Podlipščici, ki gre po poti intenzivnega kmetijstva. Človekovi vpliv vse pogostejše pljuskajo tudi na južno stran pomembne prometne žile, tako da se tudi v osrednjem delu Barja število prebivalstva stalno povečuje. Danes je tako ali drugače urbanizirane okoli 7 % površine, na njej živi okoli 82.000 ljudi, večina v 43 naseljih. Največji sta Ljubljana (le del mesta je na Barju) in Vrhnika. Poleg širokih, asfaltiranih cest, ki povezujejo vsa naselja, je Barje gosto preprejeno s prašnimi kolovozi, ki jim domačini pravijo »štradoni«.

Podnebje in naravne danosti

Ljubljansko barje ima celinsko podnebje. Temu obilno pripomore nadpovprečno število meglenih dni, ki so posledica pogostih temperaturnih inverzij. Na merilnih postajah na Vrhniki in v Ljubljani jih namerijo prek 100 na leto, v Lipah skoraj 200. Megla pa se navadno ne zadržuje ves dan. Prek leta pade okoli 1400 mm padavin. Razporeditev je neenakomerna. Največ (prek 150 mm) jih pade v juniju in novembru, najmanj (okoli 100 mm) v februarju. Najtoplejši mesec je julij, ko je povprečna mesečna temperatura skoraj 20° C, najhladnejši pa januar, edini mesec s povprečno mesečno temperaturo pod lediščem. Kot v vseh kotlinah tudi tu zasledimo značilni gradient padanja temperature od roba proti sredini. Razlika znaša okoli 1°C.

Večina rek se na Barje steka z zahoda ali juga, nekatere pritečejo iz kraških izvirov (Ljubljana, Ižica, Bistra), druge kot površinski tokovi (Iška, Borovniščica, Želimeljščica, Škofjeloščica). Najdaljša reka je Ljubljana. Izvira v zatrepih dolin Retovje in Močilnik pri Vrhniki. Dolga je 26 km in ravnico razpolavlja po dolžini, od Vrhnike na zahodu, do Ljubljane na severovzhodnem delu, teče pa še naprej. Njeno padavinsko območje obsega dobrih 1800 km². V pretoku ima dva viška, prvega v aprilu in drugega v novembru oz. decembru. Voda je najnižja v avgustu. Ker je Ljubljana kraškega izvora, v svoji vodi tovari kopico materiala, s katerim že tisočletja oblaaga barjanska tla, plast za plastjo. Večinoma so to fine, glinaste usedline, ki vodo zadržujejo, tako da ima območje med Vrhniko, Ljubljano in Igom že od nekdaj poplavni značaj.

Redne poplave so ena izmed značilnosti, po kateri Ljubljansko barje zanesljivo ločimo od večine podobnih ravnin v Sloveniji. Ob vsakoletnih poplavah voda zalije okoli 2364 ha, kar je slabih 15 % površine, ob velikih, stoletnih poplavah je pod vodo prek 8000 ha Barja, kar je skoraj polovica celotne površine. Poplave so najpogostejše med aprilom in junijem ter oktobrom in decembrom. Najpogostejše je poplavljen najnižji del Barja, v trikotniku med Sinjo gorico, Plešivico in Ljubljano. Poplave pa niso dolgotrajne. Poplave v treh četrtinah trajajo manj kot 3 dni, več kot teden dni se voda zadrži v manj kot 1 % primerov. Za ogroženo naravo so te poplave neprecenljivega pomena, saj so še edina ovira, ki preprečuje razširjanje intenzivnega kmetijstva po celotni barjanski površini. Na pogosto poplavnih površinah najdemo še največ ogroženih vrst rastlin in živali.

Življenjski prostori

Močvirje, nekoč prevladujoča oblika biotopa, na Barju že dolgo velja za zgodovino, ki jo mladim rodovom oživljajo le še pisni viri in vse redkejši še živi staroselci. Danes nas na močvirje spominjajo le še bedni ostanki trstičja in bičja ob nekaterih večjih odvodnikih, ki skupno pokrivajo manj kot 0,1 % površine. Tudi šotišča, ki so pred dvesto leti še na veliko preraščala Barje, so danes že pozabljena. Nekaj borih ostankov na Goričici, pri Bevkah, ob Črni vasi, v Kozlarjevi gošči in na Mahu danes sestavlja manj kot 0,5 % celotne površine. Na njih je šotna podlaga sicer še debela, tako da so to zadnja mesta, na katerih še lahko slutimo, kakšno je bilo Barje videti nekoč. Večina šotišč pa je zaradi nizkega nivoja talne vode že v svoji zadnji razvojni stopnji, preraščena z debelo odejo jesenske vrese (*Calluna vulgaris*) ali z gozdom rdečega bora ter breže (*Pinus sylvestris*-*Betuletum*). Zadnje 1,5 ha veliko, kolikor toliko ohranjeno živo šotišče, Mali plac na Kostanjevici, je propadlo zaradi izsušitve podlage v devetdesetih letih prejšnjega stoletja. Zadnja šotišča in njihova značilna flora in favna izginjajo izpred naših oči kot pomladanski sneg. Tudi travniki na Barju zaradi hitrega razvoja kmetijstva vse bolj in bolj izgubljajo pomen, ki ga imajo za naravo. Za zdaj jih je še okoli 45%, a vsako leto manj - v veliki meri na račun preoranih površin, zasejanih s koruso. V resnici se površine aktivnih njiv ne povečujejo tako hitro, kot se zdi na prvi pogled. Ob vsaki na novo zaorani njivi, staro, že iztrošeno, pogosto zapustijo. Žal pa se zapuščene njive povrnejo v travnik šele v nekaj letih, ali pa sploh ne. Veliko se jih zaraste z grmovjem, še nekaj let kasneje pa z gozdom. Večina gozdov, ki na Barju nastanejo po tej poti, pa za ogroženo naravo nima velikega pomena. A tudi travniki, ki so še na Barju, so vsako leto manj

podobni značilnim barjanskim travnikom, ki so v drugi polovici marca in prvi polovici aprila intenzivno obarvani s temno-rdečimi cvetovi močvirskih tulipanov (*Fritillaria meleagris*) ali logaric, kakor jih nekateri tudi imenujejo. Izpodrivajo jih intenzivno oskrbovani travniki. Prvi korak k spremembi je osušitev terena, ki ji sledi gnojenje. Na pognojenih površinah pa ta značilna rastlina s povešenim cvetom izgubi v boju za preživetje, saj že v letu ali dveh izgine.

Z vidika narave so nekaj posebnega travniške površine, na katerih prevladuje brestovolistni oslad (*Fillipendula ulmaria*), ki se mu občasno pridruži tudi močvirska preslica (*Equisetum sp.*). Trava z njih se večinoma uporablja za nastilj v hlevu, ali pa se zavrže. Na Barju jih je še okoli 360 ha (dobra 2 %). Ker je košnja na njih zelo pozna, na njih številne ptice, kot so npr. kosci, repaljščica in siva penica, uspešno speljejo svoje mladiče, žuželke dokončajo svojo preobrazbo, v rastlinah pa semena, ki skrbijo, da se podoba travnika v času ne spremeni, dozori. Za travniške ptice z nekoliko drugačnimi navadami, kot npr. škurh, priba in poljski škrijanec, so bolj pomembne površine nizkega barja, predvsem površine, preraščene z modro stožko (*Molinia caerulea*). Tudi teh površin na Barju ni dosti več kot 2 %. Zadnja velika, sklenjena površina nizkega barja, na kateri so prevladoval različne združbe šašov in ločja, je izginila sredi 80. let prejšnjega stoletja, ko so v močvirno zemljo v predelu med Igom in Škofljico urezali izsuševalne kanale. Danes na tem mestu prevladujejo njive.

Na okoli 21 % Barja so njive, ki so razpršene po vsej površini, a bolj pogoste na obrobju kot v osrednjem delu. Manjši del je opuščeni, drugo so aktivne njive, ki jih kmetje vsako leto zasejejo s koruzo. Koruzna njiva v zgodnjem poletju zaradi intenzivno zeleno obarvanih rastlin deluje zelo sveže in polno življenja, žal pa značilnim barjanskim rastlinam in živalim ne daje prav nikakršnih možnosti za preživetje – ker na njih uspeva samo koruza, jih pogosto imenujemo tudi monokulturna stepla. Njive na Iškem vršajo so nekaj posebnega. Zaradi drugačne podlage uspevajo tu tudi različne žitne kulture, krompir in oljna repica.

Slabih 20 % Barja je poraščenega z gozdom. Na osamelcih so to gozdovi hrasta, belega gabra, tu in tam tudi smreke (2 %), okoli 1 % je poplavnih gozdov s hrastom (*Quercus robur*) in črno jelšo (*Alnus glutinosa*), nekaj je različnih drevesnih nasadov, pretežno topolovih (*Populus alba*), največ pa je čistih jelševih sestojev (14 %). Značilni krajinski element Barja so mejice. To so meter ali dva široki pasovi lesne vegetacije, v kateri prevladujejo drevesa črne jelše, v podrasti pa različno grmovje. Ocenjujemo, da jih je na Barju prek 100 km. Mejice še danes fizično razmejujejo parcele z različnim lastništvom, razpredene pa so po vsej površini Barja in igrajo pri ohranjanju ogrožene narave pomembno vlogo.

Prav tako značilni in razporejeni po celotnem Barju so osuševalni kanali - umetno izkopani jarki, v katere se izceja talna voda. Prvi je bil izkopen pred dvesto leti, vlogo izsuševanja tal pa na povsem enak način opravljajo še danes, saj vse kanale vsakih nekaj let obnovijo. Praktično vse, kar je na Barju ostalo od močvirja, je danes razširjeno vzdolž teh kanalov, zato imajo tudi pomembno vlogo nadomestnih habitatov za močvirne rastline in živali. Žal pa jih zaradi majhne površine in neposrečene, zelo podolgovate oblike izkoriščajo le redke živali in rastline. Ta zatočišča pa so tudi svojevrstna past, saj kanale ob vzdrževalnih delih vsakih nekaj let prekopljejo. Takrat v njih uničijo precej živali in rastlin.

Literatura, ki smo jo uporabili pri pisanju poglavja in kjer lahko dobite še dodatne informacije:

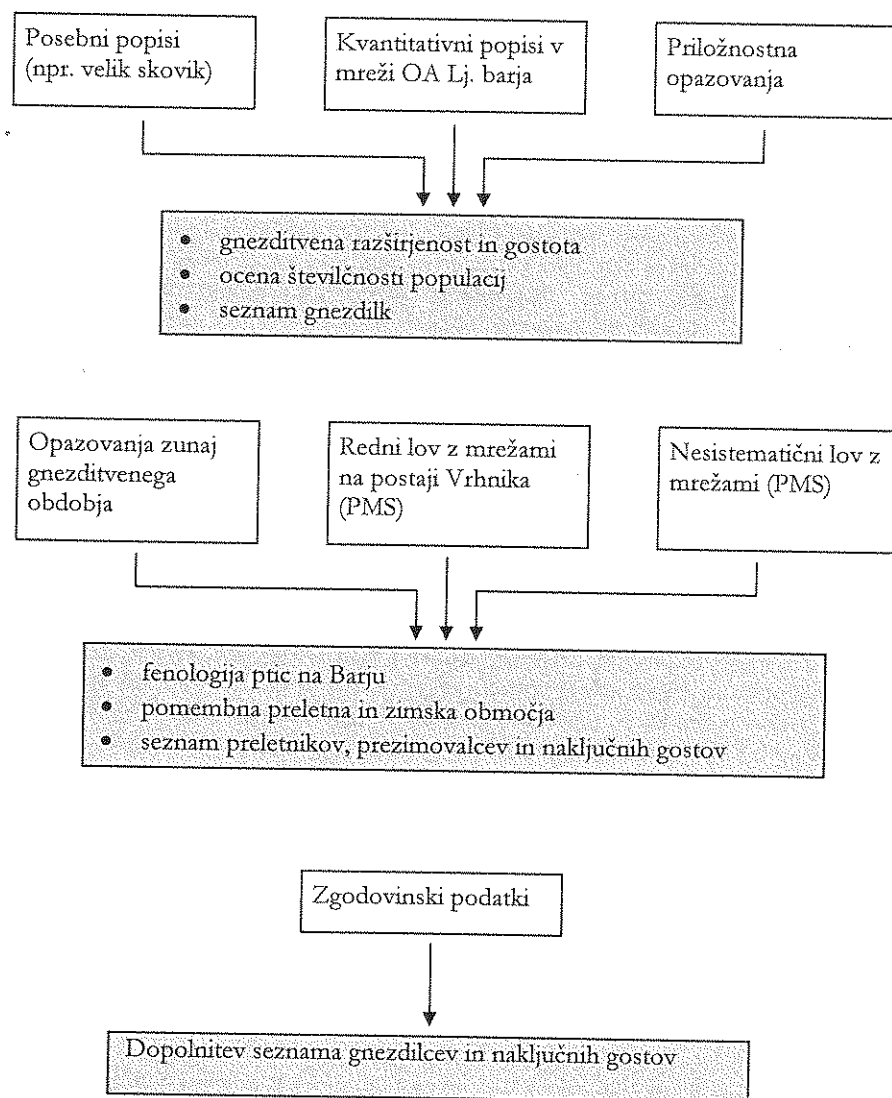
- Geister, I. 1995: Ljubljansko barje, TZS
 Kolbezen, M. 1984: Hidrografske značilnosti poplav na Ljubljanskem barju. Geografski zbornik XXIV.
 Kotarac, M. 1999: Kartiranje habitatnih tipov na Ljubljanskem barju. Poročilo za MOP & MOL.
 Martinčič, A. 2003: Barje na Ljubljanskem barju – nekdanj, včeraj, danes in jutri. Proteus 6(65): 246
 Martinčič, A. 1987: Fragmenti visokega barja na Ljubljanskem barju. Scopolija 14: 1-53.
 Pavlovec, R. 1991: Geološko potepanje po Ljubljanskem barju. ŽIT, sep.

- Perko, D. & A. Orožen-Adamič 1998: Slovenija – pokrajina in ljudje. MK, Ljubljana
 Seliškar, A. 1986: Vodna, močvirna in traviščna vegetacija Ljubljanskega barja (V del). Scopolija 10: 1-43.
 Sovinc, A. 1997: Vpliv čiščenja trstičnih jarkov na gnezdenje ptic. Acrocephalus 18(84): 133-142.
 Tome, D. 2002: Effect of floods on the distribution of meadow birds on Ljubljansko barje. Acrocephalus 23(112): 75-80.
 Tome, D. 1994: Grožnja tihe pomladi na Ljubljanskem barju. Proteus 56(10): 375-381.
 Trontelj, P. 1994: Ptice kot indikator ekološkega pomena Ljubljanskega barja (Slovenija). Scopolia 32: 1-61.

METODE ZBIRANJA PODATKOV

Tako kot je pester ptičji svet Ljubljanskega barja, tako je raznolika narava tu zbranih in predstavljenih podatkov (slika 1). Podatke smo zbirali na več ravneh. Za popolnejšo predstavitev avifavne smo z različnimi popisnimi metodami obdelali gnezditve, prelet in prezimovanje. Sistematično smo zbirali le podatke o gnezdenju in jesenskem preletu pevk (podatki PMS), medtem ko so podatki iz časa prezimovanja, selitve velikih vrst zbrani bolj naključno. Poleg izvirnih še neobjavljenih podatkov, pridobljenih s popisovanjem, smo vključili tudi vse dostopne zapise in podatke iz literature, večinoma od leta 1976 dalje.

Slika 1.: Shema zbiranja podatkov za avifavno Ljubljanskega barja.

Zbiranje gnezditvenih podatkov

Osrednji del predstavljenih podatkov o gnezdcih smo zbrali z načrtnim kvantitativnim popisom v popisni mreži 1x1 km Ornitološkega atlasa (OA) Ljubljanskega barja v letih od 1989 do 1996. Kvantitativne popise dopolnjujejo rezultati posebnih raziskav nekaterih vrst, ki so jih različni ornitologi opravili ločeno od popisa za OA Ljubljanskega barja, kot npr. popisi malega ponirka (Božič 1994a), čaplje (Božič 1992), kosca (Trontelj 1995, 2001), liske (Božič 1994b), malega deževnika (Trontelj 1992), velikega skovika (Senegačnik 1998, 2000), male uharice (Tome 1997), rakarja (Božič 1999). Sloko je eden izmed avtorjev (P.T.) prav tako popisoval ločeno, z večernimi štetji na gozdnatih predelih. Pri vrstah, pri katerih zemljevidi razširjenosti temeljijo na rezultatih ločenih popisov, je to posebej omenjeno. K sliki gnezditvene razširjenosti so poleg podatkov kvantitativnih popisov ter posebnih raziskav prispevali še nesistematično zbrani podatki iz širšega popisnega obdobja (1989-2002). Zbirali smo jih popisovalci na poti do ciljnega kvadrata in ob priložnostnih obiskih, bolj ali manj uspešno smo jih skušali pridobiti tudi od drugih ornitologov, ki so obiskovali Ljubljansko barje. Nesistematično zbrani podatki sestavljajo v skupni množici gnezditvenih zapisov le majhen delež. V delu smo skušali zbrati tudi vse objavljene podatke od leta 1976 dalje, izjemoma tudi starejše.

Tabela 1: Obdobja zbiranja podatkov na Ljubljanskem barju

obdobje	trajanje v letih	ime obdobja
1989-1996	8	intenzivno obdobje raziskave
1989-2002	14	širše obdobje raziskave
1976-2002	27	celotno obravnavano obdobje

Zbiranje negnezditvenih podatkov

Skupno avifanistično in fenološko podobo najizraziteje oblikuje množica podatkov o preletnikih in prezimovalcih ter številni pred- in precej manj številni pognezditveni zapisi. Prvotna zamisel je bila, da bi te podatke zbirali sistematično za vse kvadrate. Kmalu se je pokazalo, da bi maloštevilni popisovalci ne zmogli tolikšnega zaloga. Tako smo podatke zbirali le na nekaj predelih, ki so znani kot ugodni za opazovanje ptic v negnezditvenem obdobju. Ti predeli so travniki levo in desno ob cestah Ljubljana-Ig in Ig-Škofljica, Iški Mah s t.i. železnim mostom čez Išico, območje med Ljublanico, Bevkami in Notranjimi Goricami ter območje opuščanih glinokopov pri Vrhniku, kjer je tudi obročkvalna postaja Prirodoslovnega muzeja Slovenije (PMS). Podatke smo vpisovali v dvoje obrazcev: (1) v *dnevno poročilo* o popisu kvadrata OA Ljubljanskega barja, kadar smo kvadrat temeljiteje pregledali, in (2) v *zbirni obrazec* za nesistematično zbrane zapise. Tako smo popisali večino nepevk, npr. race, pobrežnike in ujede, ter nekatere pevk, npr. cipe, drozge in velikega srakoperja.

Natančno sliko preletnega in pognezditvenega dogajanja pri teže odkrивnih pevkah, npr. penicah in trstnicah, smo dobili iz podatkov o ulovu ptic z mrežo oz. obročkanju. Lov ptic z mrežo poteka v dveh organizacijskih okvirih. Prvič, sodelavci PMS nesistematsko, a redno prek leta lovijo ptice na nekaj lokacijah Ljubljanskega barja, najpogosteje na lokacijah Parte na levem bregu Išice, ob levem bregu Ljublanice pri Črni vasi, v Dragi pri Igu, ob Išici, Iški in na Vrhniku. Drugič, PMS vsako leto organizira jesensko spremljanje preleta ptic na obročkvalni postaji pri Vrhniku, ki poteka od leta 1987 (Šere 1989). V tej knjigi smo uporabili podatke nesistematskega ulova iz obdobja 1990-1995 in podatke z obročkvalne postaje Vrhnika iz leta 1995. Zgolj eno leto podatkov z Vrhnika ima določene posledice, ki se jih je pri interpretaciji podatkov treba zavedati – predstavljeni fenologiji manjka informacija o variabilnosti.

Zbiranje zgodovinskih podatkov

Nekaterih vrst v času osrednjih raziskav za OA Ljubljanskega barja nismo registrirali, čeprav so bile že prej opažene na Barju. Za nekatere druge vrste obstajajo zapisi o njihovem gnezdenju, a jih med našimi gnezditvenimi popisi nismo našli. Te podatke obravnavamo kot "zgodovinske", ne glede na njihovo koledarsko starost. Skupaj z virom jih posebej navajamo v sistematskem delu.

Problem dolgega popisnega obdobja

Kadar želimo dobiti natančno časovno podobo o letno ponavljajočih se dogajanjih, je dobro, če ornitološka raziskava traja čim dlje. To velja za fenologijo v celoti. Vsakoletne dogodke, kot so spomladanski prihod gnezdilke, preletni viški, zasedanje teritorijev, izleganje mladičev ipd., bomo lahko zadovoljivo umestili v letni cikel le, če bomo imeli podatke iz večjega števila sezon. Drugače je z geografsko razširjenostjo gnezdilke in njihovo pogostostjo. Tu nas zanimajo spremembe med leti in stanje v določenem letu. Na večjih površinah, kakršno je tudi Ljubljansko barje, je z majhnim številom popisovalcev nemogoče natančno ugotoviti stanje gnezdečih ptic v eni sezoni. Večina regionalnih atlasov vendarle teži k čimbolj zgoščenim popisom gnezdilcev. Na primer: po velikosti (114 km²) in fiziognomiji Ljubljanskemu barju podobno območje naravnega parka Drömling v severni Nemčiji so popisali v mreži 1x1 km v pičlih dveh sezonah (Seelig in sod. 1996), na neprimerno večjem (1120 km²) območju Bodenskega jezera sta popisa gnezdilcev v mreži 2x2 km trajala dve leti oz. tri leta (Heine in sod. 1999). Idealnemu popisu v eni sezoni se na Ljubljanskem barju nismo mogli približati. Obdobje popisa smo morali razvleči na 8 let (Tabela 1). V povprečju smo popisali 18 kvadratov na leto.

Kako naj si bralec torej razlaga karte gnezditvene razširjenosti in gostote ter podatke o velikosti populacij? Ne karte ne številčnosti ne ponazarjajo povprečja celotnega popisnega obdobja. Popolnoma korektno interpretacijo dobimo le s pogledom na posamezen kvadrat. V letu, ko je bil popis, so v njem gnezdele navedene vrste v navedeni številčnosti. Karte razširjenosti lahko nekoliko ohlapno interpretiramo kot karte gnezditvenega potenciala v popisnem obdobju: najmanj v eni izmed popisnih sezon je v določenem kvadratu gnezdilo vsaj navedeno število parov dane vrste. Največ težav bi lahko povzročale nekatere redke vrste, npr. ujede, ki z leti spremenijo položaj gnezdišča. Tako bi lahko popisali en par v več kvadratih. Bolj negotova je interpretacija podanega števila gnezdečih parov na celotnem Barju. Izračunana je kot vsota korigiranih številčnosti v posameznih kvadratih. Če predpostavimo, da se številčnost ptic med leti popisa ni spreminjala, z interpretacijo nimamo težav. V resnici pa vemo, da populacije nihajo ali kažejo določene trende. Ker teh nihanj in trendov nismo raziskovali, lahko podano število gnezdečih parov jemljemo le kot oceno z neznano napako zaradi sprememb med leti.

Zbiranje podatkov smo formalno zaključili z letom 2002. Tako smo uokvirili obdelavo podatkov, ki bi jo siceršnje dodajanje nesistematično zbranih opažanj zelo otežilo.

Popisna mreža

Kartografska osnova Ornitološkega atlasa Ljubljanskega barja je standardna mreža UTM, razdeljena v kilometrske razdelke. Popisno območje je znotraj začrtanih meja pokrivalo 142 kvadratov s stranico 1 km. Od tega je bilo 115 osrednjih kvadratov, drugi so bili robni. Med njimi 14 z okoli • površine, 10 z okoli • površine, 3 z okoli • površine kvadrata na samem Barju (slika 2). Nekaj robnih kvadratov ni bilo raziskanih.

Ti kvadrati so rabili kot enote kvantitativnega popisa in izračuna gostot ter za geografsko opredelitev posameznih opažanj. Bolj natančne lokacije od koordinat kvadrata smo beležili le izjemoma, npr. pri gnezdiščih redkih vrst ali pozornost zbujajočih mikrolokacijah, kot so trstišča

ali mlake. Nekaterih podatkov iz slovstva ali pripovedovanj nismo mogli dovolj natančno geografsko opredeliti in jih zato nismo pripisali določenemu kvadratu.

V začetnem obdobju popisa smo se popisovalci precej ukvarjali z iskanjem namišljenih premočrtnih meja kvadratov na terenu. V pomoč so nam bili predvsem odvodni jarki in kolovozne poti, katerih potek je dovolj natančno zarisan na zemljevidih 1:50.000 in 1:25.000, ki smo jih uporabljali na terenu. Nepogrešljiv pripomoček za ugotavljanje meja kvadratov je bil kompas. Ocenjujemo, da smo meje kvadratov določili vsaj na 0,1 km natančno. Ob taki natančnosti bi v najmanj ugodnem primeru lahko zmanjšali ali povečali popisno ploskev za petino.

Metoda kvantitativnih popisov gnezdilcev

Zemljevidi gnezditvene razširjenosti in gostote ter ocene številčnosti na Barju gnezdečih populacij ptic temeljijo na kvantitativnih popisih v kvadratih popisne mreže. Metodologija preštevanja gnezdečih parov v kvadratih je bila deležna kritične presoje (Sovinc in sod. 1993, Trontelj 1994, Trontelj 1996). Kljub pomanjkljivostim (majhna natančnost in slaba ponovljivost ter občutljivost za subjektivne dejavnike) gre za pravo kvantitativno metodo. Po tej metodi dobljene vrednosti temeljijo neposredno na številu prešteti ptic. To je njena bistvena prednost pred t.i. semikvantitativnimi metodami, kjer se popisovalec sam odloči za velikostni razred, v katerega bo uvrstil posamezno vrsto gnezdilke v kvadratu. Te metode so manj zamudne in zato pogosto v rabi na nekoliko večjih območjih, npr. v Triglavskem narodnem parku (Jančar, Kmecl 1996) ali na območju Bodenskega jezera (Heine in sod. 1999).

Kako je torej potekalo samo štetje v kvadratu? Na celotni površini kvadrata smo skušali prešteti vse gnezdeče pare oz. teritorije. V ta namen smo prehodili kvadrat po poljubno izbrani poti, ki se je dovolj približala vsaki točki v kvadratu, da smo s poti lahko zaznali tudi najmanj glasne vrste, npr. kraljičke. Hkrati smo pazili, da so si bili deli poti toliko vsaksebi, da nismo podvajali registracij. Čas, ki je bil potreben za enkratni popis celega kvadrata, se je gibal od 1½ do 3 ure, odvisno od zahtevnosti terena in raznolikosti habitatov. Najhitreje se je dalo popisati odprte kvadrate z velikim deležem njiv. Najdlje smo se zamudili v kvadratih z veliko gozda in grmovja, v kvadratih, bogatih z vodami, ter na reliefno pestrih kvadratih na osamelcih. Načrtovali smo vsaj tri obiske vsakega kvadrata v obdobju gnezdenja: enega v aprilu in dva v maju ali juniju (zjutraj in zvečer). Glavni jutranji popis smo opravili med 5h in 10h po srednjeevropskem času. Poleg tega smo ob popisih kosca in velikega skovika skoraj vse kvadrate obiskali tudi ponoči med 23h in 3h v obdobju od 15. maja do 5. junija. Ker je sodelovalo manj popisovalcev, kot smo načrtovali, smo mnoge kvadrate temeljito popisali le enkrat. Izkazalo se je, da s tem v odprtih ali grmovnih habitatih ne izgubimo veliko, če popisujemo od srede maja do začetka junija. V njih gnezdi le malo vrst, ki bi takrat ne bile več dovolj aktivne (npr. mali detel in močvirska sinica). Drugače je v gozdnih območjih, kjer lahko mnoge zgodnje vrste zadovoljivo popišemo le v aprilu.

Iz vseh dnevnih popisov in priložnostno zbranih podatkov je popisovalec sestavil gnezditveno poročilo za "svoje" kvadrate. Gnezditveno poročilo je obrazec, podoben dnevnemu poročilu, le da smo vanj vnesli celotno število v kvadratu odkritih parov ali teritorijev v eni sezoni ter najvišjo ugotovljeno stopnjo verjetnosti gnezditve. Stopnje verjetnosti gnezditve so bile povzete po metodologiji evropskega ornitološkega atlasa (Geister 1980), a poenostavljene (tabela 2).

Tabela 2.: Kode statusa ptic, ki smo jih uporabljali na terenu. Vpisovali smo najvišjo kategorijo (od zgoraj navzdol), ki smo jo zaznali pri določeni vrsti.

G –	nedvomna gnezditvev, opaženo hlinjenje poškodovanosti, najdeno že uporabljeno gnezdo, jajca, mladiči, speljani mladiči, odrasla ptica prinaša hrano;
V –	verjetna gnezditvev, pojoč samec opazovan v gnezditvenem obdobju, par opazovan v primernem habitatu, opaženo izražanje območnosti, dvorjenje, razburjenost, nedokončano gnezdo;
M –	možna gnezditvev, vrsta je opazovana v gnezditvenem obdobju v možnem gnezditvenem habitatu;
O –	status nepoznan, vrsta opažena v gnezditvenem času, a v kvadratu ne gnezdi, vrsta, ki ji statusa ne moremo določiti;
X –	status nepoznan, vrsta opažena, a ni bilo mogoče presoditi, ali tu gnezdi ali pa je le na preletu;
N –	vrsta se v kvadratu le zadržuje;
P –	vrsta je kvadrat le preletela.

Omenili smo že, da je uporabljena metoda dokaj nenatančna, zlasti v primerjavi z metodo kartiranja teritorijev. Predvidevali smo tudi, da so vrednosti, dobljene s preštevanjem ptic v kvadratu, podcenjeni približno dejanskemu številu. Želeli smo ugotoviti velikost (in smer) odmikov. V ta namen smo napravili dva terenska poskusa na Ljubljanskem barju ter analizirali razpoložljive literaturne vire, ki so omenjali isto ali podobno cenzusno metodo. V prvem poskusu smo na 25 ha veliki testni površini primerjali rezultate kartirnega popisa s številom parov oz. teritorijev, ki smo jih odkrili z enkratnim štetjem. V drugem poskusu smo primerjali učinkovitost štirih popisovalcev na dveh popisnih kvadratih. Potek in rezultate poskusov je podrobneje predstavil Trontelj (1996), tu pa povzemamo osnovne ugotovitve, pomembne za interpretacijo rezultatov:

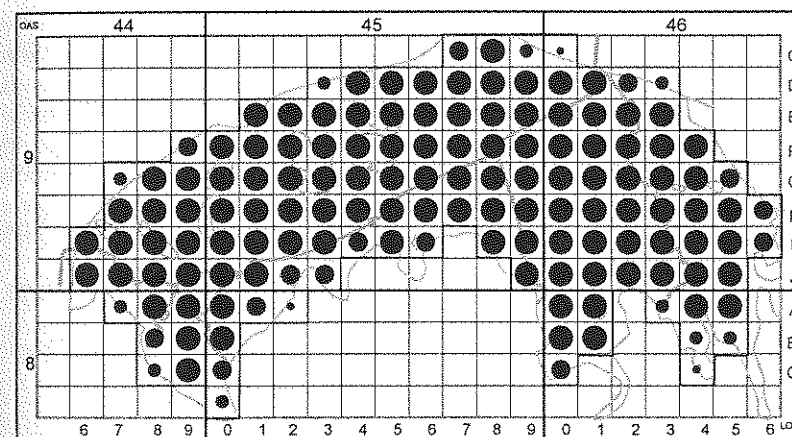
1. Popisovalci smo različno učinkoviti; razlike v številu odkritih vrst so znašale do 25 %, v povprečju 18 %, med vsemi preštetimi teritoriji pa do 50 %.
2. Ob enkratnem popisu smo popisali le 50 % vseh s kartirno metodo ugotovljenih vrst; njihovo številčnost smo podcenili za 25 do 73 %, in le pri dveh redkih vrstah (prosniku in zelenonogi tukalici) smo že prvič odkrili edini gnezdeči par.

Izidi naših poskusov in izkušnje drugih (Haukioja (1968), Puchstein (1975), Kouki in Järvinen (1980), Boström in Nilsson (1983), Puchstein 1991) so nas prepričali, da so z našo metodo dobljene številčnosti prenizke. Nanje lahko gledamo kot na gotove, minimalne vrednosti. Da bi jim dali širšo uporabnost, smo jih korigirali s korekcijskimi faktorji. Ti faktorji so vrstno specifični in temeljijo na rezultatih naših poskusov in ugotovitvah zgoraj navedenih avtorjev. Ker se od raziskave do raziskave razlikujejo tudi faktorji, smo jih upoštevali kot interval med skrajnimi možnimi vrednostmi, ki smo ga poenostavili na tri možnosti. Predpostavili smo, da smo od težko odkrивnih vrst prešteli med 40 in 70 % vseh osebkov, od srednje težko odkrивnih med 70 in 90 %, od dobro odkrивnih med 80 in 100 % vseh osebkov v posameznem kvadratu. Faktorji za vsakega gnezdilca so v obliki deleža navedeni v prilogi 2. Primer: podatek o ugotovljenih 25 parih srednje težko odkrивne repaljščice v kvadratu smo preračunali na 28 do 36 parov, kar naj bi bolj ustrezalo resnici. Korigirane vrednosti nismo uporabljali za predstavitev številčnosti redkih vrst, ujed, sov in vrst, ki smo jih prešteli ločeno. Ob koncu naj še poudarimo, da so tudi korigirane številčnosti zelo previdne, konzervativne ocene.

Lov in obročkanje ptic

Lov in obročkanje ptic na Barju v namene preučevanja selitve in lokalnih premikov pa tudi zaradi zbiranja drugih, predvsem biometričnih podatkov, se opravlja na dva načina, a po enaki metodi. V stoječe najlonske mreže, ki se jih postavi ponavadi v kritje grmovja ali drevja, se privabljajo ptice s pomočjo njihovega petja in oglašanja prek zvočnikov. V veliki večini se lovi in obročka ptice iz rodu pevk. Obročkovalci so do pred nekaj leti lovili predvsem v času pred sončnim vzhodom in do opoldneva, v zadnjem času pa so sodelavci Prirodoslovnega muzeja Slovenije začeli loviti tudi z metodo, ki so jo poimenovali »nočni efekt«; pri tej metodi se posebej pripravljeni posnetek ptičjih glasov predvaja prek vse noči, ptice pa se v mreže prične loviti še pred sončnim vzhodom. Na omenjena načina se ptice na Barju lovijo predvsem v pozno poletnem do jesenskem času, medtem ko se spomladanska selitev spremlja bolj naključno in praviloma brez privabljanja z oglašanjem. Med gnezditveno sezono, ko ptice potrebujejo več miru, se jih praviloma ne lovi v mreže, in tudi zimski lov, ko je zaradi nizkih temperature in pomanjkanja hrane vznemirjanje ptic lahko za njih usodno, je lov bolj izjema kot pravilo.

Razlikujemo dva načina lova: naključni, ko obročkovalec brez pravega vrstnega reda in časovnega pravila postavlja mreže na različnih območjih Barja, in sistematični, ki se pri nas opravlja le na Ornitološki postaji na Vrhnikih. Tu obročkovalci na istih lokacijah že vrsto let od julija do novembra vsak dan spremljajo premike ptic z metodo »nočnega efekta«. Zaradi značilne oblike Ljubljanskega barja je območje okoli Vrhnik predvsem primerno za preučevanje jesenske selitve, medtem ko so za spomladansko selitev primernejše lokacije iz sredine Barja. Z lovom ptic in obročkanjem smo prišli do izredno kakovostnih in natančnih podatkov o selitvi ptic (pevk) prek Barja. Žal večletni podatki s te postaje še niso obdelani; tudi v pričujočem delu smo zato uporabili le del teh podatkov.

Slika 2.: Površine kvadratov (štiri velikosti pik ponazarjajo 100 %, 75 %, 50 % in 25 % površine kvadrata, ki je bil obdelan v raziskavi)

Literatura

- Seelig, K.-J., H.-G. Benecke, F. Baumann & B. Nicolai 1996: Die Vögel im Naturpark Drömling. Abhandlungen und Berichte aus dem Museum Heineanum 3, Sonderheft. Museum Heineanum, Halberstadt.
- Heine, G., H. Jacoby, H. Leuzinger, H. Stark 1999: Die Vögel des Bodenseegebietes. Ornithologische Jahreshefte für Baden-Württemberg 14/15: 1-847.
- Jančar, T., P. Kmecl 1996: A review of current ornithological research in Triglav national park (Julian Alps, northwestern Slovenia). *Avocetta* 20: 40-45.
- Geister, I. 1980: Slovenske ptice. Mladinska knjiga, Ljubljana.
- Boström, U., S.G. Nilsson 1983: Latitudinal gradients and local variations in species richness and structure of bird communities on raised peat bogs in Sweden. *Ornis Scandinavica* 14: 213-226.
- Haukioja, E. 1968: Reliability of the line survey method in bird census, with reference to reed bunting and sedge warbler. *Ornis Fennica* 45: 105-113.
- Kouki, J., O. Järvinen 1980: Single-visit censuses of peatland birds. *Ornis Fennica* 57: 134-136.
- Puchstein K. 1991: Zur Vogelbesiedlung entwässerter Moorwiesen in Ostholstein mit einer kritischen Bewertung von Einmalkontrollen. *Corax* 14: 239-248.
- Puchstein K. 1975: Wie zuverlässig sind Bestandserhebungen mittels Einmal-Kontrollen. *Hamburger avifaunistische Beiträge* 13: 81-87.
- Sovinc A., D. Tome, P. Trontelj 1993: Ornitološki atlas Ljubljanskega barja - poročilo o poteku popisovanja. *Acrocephalus* 14:145-151.
- Trontelj P. 1994: Ptice kot indikator ekološkega pomena Ljubljanskega barja (Slovenija). *Scopolia* 32: 1-61.
- Trontelj P. 1992: Gnezditve malega deževnika *Charadrius dubius* v antropogenih habitatih v Ljubljani. *Acrocephalus* 13(51): 38-43.
- Trontelj P. 1995: Popis kosca *Crex crex* v Sloveniji v letih 1992-93. *Acrocephalus* 16(73): 174-180.
- Trontelj P. 1996: Kritičen pogled na novejšo kvantitativne raziskave v slovenski ornitologiji. *Acrocephalus* 17(75-76): 47-59.
- Šere, D. 1989: Kratko poročilo s stalnega lovišča na Vrhnikih (1987-1988). *Acrocephalus* 10(39-40): 29-32.
- Senegačnik K. 1998: Popis velikega skovika *Otus scops* na Ljubljanskem barju. *Acrocephalus* 19(90-91): 143-146.
- Senegačnik K. 2000: Rezultati popisa velikega skovika *Otus scops* na Ljubljanskem barju v letu 1999. *Acrocephalus* 21(98-99): 35-37.
- Tome, D. 1997: Breeding biology of the Long-eared Owl (*Asio otus*) in central Slovenia. *Folia Zoologica* 46(1): 43-48.
- Božič, I.A. 1999: Gnezditvena biologija rakarja *Acrocephalus arundinaceus* na ribnikih v Dragi pri Igu na Ljubljanskem barju. *Acrocephalus* 20(97): 177.

METHODS

Data gathering

The nature of gathered and herewith presented data is just as diverse as the world of birds at Ljubljansko barje. The data were gathered at several levels. For as complete presentation of the Barje avifauna as possible, the birds' breeding, migration and wintering characteristics were established with the aid of different mapping methods. Systematically gathered were only the data on the passerines' breeding and autumn migration (data by the Slovenian Museum of Natural History), while the data from the period of wintering and those on migration of large species were gathered randomly. Apart from the original and still unpublished data obtained through mapping, all the available records and literature data, mostly from 1976 onwards, were also included.

Breeding data gathering

Most of the presented data on the Barje breeders were gathered with a well-planned quantitative mapping of these birds in the 1 x 1 km grid of the Ornithological Atlas (OA) of Ljubljansko barje in the 1989-1996 period. The quantitative mappings are supplemented with results of the special research carried out into certain species by different ornithologists separately from the mapping for the OA of Ljubljansko barje, such as mappings of the Little Grebe (Božič 1994a), Little Bittern (Božič 1992), Corncrake (Trontelj 1995, 2001), Coot (Božič 1994b), Little Ringed Plover (Trontelj 1992), Scops Owl (Senegačnik 1998, 2000), Long-eared Owl (Tome 1997) and the Great Reed Warbler (Božič 1999). One of the authors (P.T.) separately mapped the Woodcock as well, i.e. by night counts in the Barje's wooded areas. As far as the species, whose distribution maps are based on the results obtained through separate mappings, are concerned, this is given a special mention. The clearer picture of the birds' breeding distribution was made further possible, quantitative mapping data apart, by the unsystematically gathered data from the wider mapping period (1989-2002). They were obtained by the observers on their way to the target squares and during their random visits, as well as by several other ornithologists visiting the Barje. In the total mass of breeding records, the unsystematically gathered data present only a minor share. In this work we also tried to gather all the published data from 1976 onwards, exceptionally even some older ones.

Table 1. Periods of data gathering at the Barje

period	duration in years	name of the period
1989-1996	8	intensive research period
1989-2002	14	wider research period
1976-2002	27	total dealt with period

Non-breeding data gathering

The joint avifaunistic and phenological image of the Barje was most distinctly developed through mass data on migrant and overwintering birds as well as with the aid of numerous pre- and many fewer post-breeding records. The original idea was to gather these data systematically for all squares. It soon turned out, however, that the sparse observers would not be able to carry out this task on their own. This is why we decided to gather the necessary data only in few sections, known as favourable for bird watching in the non-breeding period. These areas are the meadows on both sides of the Ljubljana-Ig and Ig-Škofljica roads, Iški mah with the so-called Iron Bridge over the Iščica, the area between the Ljubljana, Bevke and Notranje Gorice, and

the surroundings of the abandoned clay pits at Vrhnika, where the Ringing Station of the Slovenian Museum of Natural History is also situated. The data were entered in two forms: (1) in the *daily report* on the mapping of a certain square of the Ornithological Atlas of Ljubljansko barje in cases when the square was thoroughly surveyed, and (2) in the assembly form for the unsystematically gathered records. In this manner, the majority of non-passerines were mapped, such as ducks, waders and birds of prey, as well as some passerines, such as pipits, thrushes and the Great Grey Shrike.

A clear picture of the migratory and post-breeding events regarding some scarcely detectable passerines, such as warblers, was obtained through trapping and ringing data. Trapping takes place within two organisational frameworks. Firstly, the employees and associates of the Slovenian Museum of Natural History unsystematically although regularly throughout the year trap birds at a few Barje localities, most often at Parte on the left bank of the Iščica, on the left bank of the Ljubljanka near Črna vas, at Draga near Ig, along the Iščica and Iška, and at Vrhnika. Secondly, the Museum organises – every year since 1987 (Šere) – autumn bird migration monitoring at Vrhnika trapping site. In this book, data on the unsystematic trapping from the 1990-1995 period and 1995 data from Vrhnika ringing station were used. The single year data from Vrhnika, however, have certain consequences that we should be well aware of in the data interpretation – the presented phenology lacks information on variability.

Historical data gathering

During the most intensive research for the Ornithological Atlas of Ljubljansko barje, some species were not registered, although they had been previously observed at the Barje. For some other species there are written accounts on their breeding which, however, were not confirmed during our mapping. These data are therefore dealt with as »historical«, irrespective of their calendar age. Together with the sources, they are separately presented in the systematic part.

The problem of the long mapping period

When we wish to get an exact picture of the annually recurring events, it is advantageous if the ornithological research lasts for as long time as possible. This holds good for the phenology as a whole. Annual events, such as spring arrival of the breeders, migration peaks, territory occupation, hatching, etc. can be satisfactorily placed in the yearly cycle only if data from several seasons are at hand. A different matter is the geographical distribution of the breeders and their abundance. Here we are interested in the state of affairs in a certain year and in the changes between separate years. In large areas, such as the Barje, it is impossible to establish the exact status of the breeding birds by a small number of observers in a single season. The majority of regional atlases still tend towards as concentrated mapping of the breeders as possible. For example: in the area of Drömling Nature Park in Germany, which is in its size (114 km²) and physiognomy similar to the Barje, the mapping in the 1x1 km grid was completed in no more than two seasons (Seeling *et al.* 1996), while in the incomparably larger (1120 km²) area of Lake Constance the mappings in the 2x2 km grid lasted for two and three years (Heine *et al.* 1999). An ideal mapping in a single season was at the Barje far from possible, and the mapping period had to be extended to 8 years (Table 1). On average, 18 squares were mapped per year.

So, how should the readers interpret the breeding distribution and density maps and the data on the birds' population sizes? The fact is that neither maps nor abundances show the average of the entire mapping period. An exact interpretation can be reached only with a study of separate squares. In the year when mapped, the stated species (with the stated abundances) bred in it. The distribution maps can be somewhat loosely interpreted as maps of the breeding potential during the mapping period: in at least one of the mapping seasons, at least the stated number of pairs of a given species bred in a certain square. Major trouble could be caused by some rare species, e.g.

birds of prey, which change their nest-sites through years. This means that one pair could be mapped in more than a single square. A more uncertain is the interpretation of the given number of breeding pairs in the entire Barje area. It was calculated as the sum of corrected abundances in separate squares. If we presuppose that the birds' abundances did not change during the years, then we have no problems with their interpretation. But the fact is that the populations oscillate and show certain trends, and as these oscillations and trends were not researched, the given number of breeding pairs can be considered only as an estimate with unknown error owing to the changes incurring during the years.

The data gathering was formally concluded in 2002. Thus the data processing could be carried out, which would otherwise be made very difficult if the unsystematically gathered observations were taken into consideration as well.

The survey grid

Cartographic basis for the Ornithological Atlas of Ljubljansko barje was the standard UTM grid, divided in 1-km squares. Within the outlined limits, the mapped area covered 142 1-km squares. 115 of these were central squares, the rest were marginal, 14 of them with about • surface area, 10 with ca. • surface area, and 3 with • surface area of the square at the Barje itself (Fig. 1). Some of the marginal squares were not researched.

These squares served as units for the quantitative mapping and density estimates as well as for geographical presentation of separate observations. More precise localities than the square coordinates were marked only exceptionally, e.g. for rare species' nest-sites or protruding microlocalities, such as reed beds and pools. Some data from literature or people's accounts could not be geographically pinpointed with sufficient accuracy, and were therefore not attributed to a certain square.

In the early stage of the mapping, the observers were much engaged in the search of imaginary rectilinear limits of the researched squares in the field. In this respect, they were greatly aided by drainage channels and cart tracks, whose routes are accurately enough drawn in the 1:50,000 and 1:25,000 maps used during the fieldwork. The indispensable expedient for determining the square limits was the compass. We estimate that they were accurate to within at least 0.1 km. With such accuracy, the surveyed surface could be reduced, in the least favourable case, by a fifth.

Quantitative mapping of breeders method

The breeding distribution and density maps as well as abundance estimates of the bird populations that breed at the Barje are based on quantitative surveys in separate squares of the survey grid. The counting of breeding pairs methodology was subjected to a critical judgment (Sovinc *et al.* 1993, Trontelj 1994, Trontelj 1996). In spite of certain inadequacies, a true quantitative method was applied, according to which the obtained values are based directly on the number of counted birds. This is its key advantage in comparison with the so-called semiquantitative methods, where the observers themselves opt for the size class, into which separate breeding species in the square will be placed. These methods are less time-consuming and therefore more frequently used in somewhat larger areas, such as Triglav National Park (Jančar, Kmecl 1996) or the area of Lake Constance (Heine *et al.* 1999).

And how did the counting in squares look like? On the entire surface of the squares we attempted to count all breeding pairs or territories. For this purpose, we walked through a square along an optional path that was close enough to every point in the square to be able to detect, from the path itself, even the least loud-voiced species, e.g. Goldcrests and Firecrests. At the same time we made sure that parts of these paths were that much apart from each other that a species was not counted twice. The time needed for a single mapping of the entire square ranged

from 1• to 3• hrs, depending on the roughness of the terrain and diversity of habitats. The quickest were the surveys in open squares with high share of fields, whereas the most time-consuming surveys were those carried out in the squares with high share of woodlands and shrubbery, in the squares rich with waters, and in the squares with diverse reliefs characteristic of solitary woods. In the breeding season, at least three visits of each square were planned: one in April and two in May or June (in the morning and evening hours). The main morning survey was carried out between 5.00 and 10.00 hrs CET (Central European Time). When mapping the Corncrake and Scops Owl, almost all squares were also visited at night between 23.00 hrs and 03.00 hrs in the period from May 15th to June 5th. As fewer observers took place than planned, many squares were thoroughly surveyed only once. It turned out, however, that by doing so we did not lose much in the open or bushy habitats, if the mapping was carried out from mid-May to early June. Namely, only a minor number of species that would no longer be active enough at that time breed in them (e.g. Lesser Spotted Woodpecker and Marsh Tit). The situation is quite different in woody areas, where many early species can be satisfactorily mapped only in April.

From all daily mappings and randomly gathered data, the observer prepared the so-called breeding report for »his/her« squares. It is a form similar to the daily report, except that the entire number of recorded pairs or territories in a single season and the highest established degree of breeding probability was entered in it. The breeding probability degrees were estimated according to the Ornithological Atlas of Slovenia (Geister 1980), but simplified (Table 2).

Table 2: Codes of the birds' status, as used during the fieldwork. The highest code (from top to bottom) assessed for a certain species was entered.

- G – doubtless breeding, injury-feigning noticed, already used nest, eggs, downy or fledged young found, adults bringing food;
- V – probable breeding, singing male observed in breeding season, pair observed in suitable habitat, territorial behaviour, courtship and agitated behaviour noticed, uncompleted nest found;
- M – possible breeding, species observed in breeding season in possible nesting habitat;
- O – status unknown, species observed in breeding season but did not breed in the surveyed square, species for which no status can be earmarked;
- X – status unknown, species observed but could not be assessed whether it bred there or was merely on migration;
- N – species only occurring in the square;
- P – species flying over the square.

As already mentioned, the used method is fairly inaccurate, particularly in comparison with the method of territory mapping. It was also anticipated that the values obtained through the counting of birds in the squares are underestimated approximates to the actual number. Thus we attempted to establish the deviations' extent (and direction). For this purpose, we made two tests at the Barje and analysed the available literature sources in which the same or similar census method was used. In the first test we compared, in 25 ha large test area, the mapping results with the number of pairs or territories discovered during a single census. In the second test, we compared the efficiency of four observers in two survey squares. The course and results of the tests were in somewhat greater detail presented by Trontelj (1996), whose basic findings important for the interpretation of the obtained results are as follows:

3. The observers' efficiency varied; differences in the number of discovered species were up to 25% or 18% on average, and up to 50% between all the counted territories.
4. During the single census, we surveyed only 50% of all with mapping method established species; their abundance was underestimated by 25 to 73%, and only in two rare species

(Stonechat and Moorhen) the only breeding pair was discovered already during the first attempt.

The results of our tests as well as experience of other authors (Haukioja 1968, Puchstein 1975, Kouki & Järvinen 1980, Boström and Nilsson 1983, Puchstein 1991) convinced us that the abundances obtained with our method were too low. In order to give them a wider usage, we corrected them with correction factors. These factors are species specific and based on the results of our tests and the findings of the above stated authors. As factors, too, differ from a research to research, we considered them as intervals between extreme possible values, which were simplified down to three possibilities. We presupposed that among the scarcely detectable species we counted from 40% to 70% of all individuals, among the moderately detectable species between 70% and 90%, and among easily detectable species between 80% and 100% of all individuals in a separate square. The factors for each breeder are shown, as shares, in Appendix 2. Example: the datum on 25 established pairs of the moderately detectable Whinchat in a square was corrected to 28 to 36 pairs, which was more realistic. The corrected values were not used for the presentation of abundance of rare species, birds of prey, owls and species counted separately. At the end let us underline that even the corrected abundances are very cautious, conservative estimates.

Bird trapping and ringing

Trapping and ringing of birds at the Barje for the study of migration and local movements, as well as for the purpose of gathering other, particularly biometric data, are carried in two different ways, although according to the same method. Birds are enticed into nylon (mist) nets, which are usually set up in the shelter of trees or bushes, with the aid of their own singing and calling played through loudspeakers. The great majority of the caught and ringed birds are passerines. Until few years ago, the ringers used to trap them mainly before sunrise and until noon, while not so long ago the employees and associates of the Slovenian Museum of Natural History began to trap birds with the method called "the night effect", according to which the specially prepared recording of bird voices is played throughout the night, so that the first birds are trapped before sunrise. These two methods are at the Barje used particularly in late summer and early autumn, while the spring migration is monitored more or less randomly and, as a rule, without the use of playback. During the breeding season, when birds require more peace, they are, again as a rule, not trapped at all, and even the winter trapping, when disturbance of birds can be lethal for them owing to the freezing temperatures and lack of food, is more exception than the rule.

Two ways of trapping are distinguished: random trapping, when a ringer sets up the nets – without any special order and rule as far as time is concerned – at different places of the Barje, and systematic trapping, which is in our country carried out only at Vrhnika ornithological station Vrhnika. Here, the ringers have been monitoring, at the same localities and every day from July to November, the birds' movements with the "night effect" method. Owing to the special features of the Barje, the area around Vrhnika is suitable primarily for the study of autumn migration, while for spring migration, the localities in the middle of the Barje are more appropriate. With the already implemented trapping and ringing, some exceptionally good and accurate data on the migration of birds (passerines) have been obtained. The data gathered at this station have unfortunately not been processed as yet, which is the reason why only part of them has been used in this work.

References

- Seelig, K.-J., H.-G. Benecke, F. Baumann & B. Nicolai 1996: Die Vögel im Naturpark Drömling. Abhandlungen und Berichte aus dem Museum Heineanum 3, Sonderheft. Museum Heineanum, Halberstadt.
- Heine, G., H. Jacoby, H. Leuzinger, H. Stark 1999: Die Vögel des Bodenseegebietes. Ornithologische Jahreshefte für Baden-Württemberg 14/15: 1-847.
- Jančar, T., P. Kmecl 1996: A review of current ornithological research in Triglav national park (Julian Alps, northwestern Slovenia). Avocetta 20: 40-45.
- Geister, I. 1980: Slovenske ptice. Mladinska knjiga, Ljubljana.
- Boström, U., S.G. Nilsson 1983: Latitudinal gradients and local variations in species richness and structure of bird communities on raised peat bogs in Sweden. Ornis Scandinavica 14: 213-226.
- Haukioja, E. 1968: Reliability of the line survey method in bird census, with reference to reed bunting and sedge warbler. Ornis Fennica 45: 105-113.
- Kouki, J., O. Järvinen 1980: Single-visit censuses of peatland birds. Ornis Fennica 57: 134-136.
- Puchstein K. 1991: Zur Vogelbesiedlung entwässerter Moorwiesen in Ostholstein mit einer kritischen Bewertung von Einmalkontrollen. Corax 14: 239-248.
- Puchstein K. 1975: Wie zuverlässig sind Bestandserhebungen mittels Einmal-Kontrollen. Hamburger avifaunistische Beiträge 13: 81-87.
- Sovinc A., D. Tome, P. Trontelj 1993: Ornitološki atlas Ljubljanskega barja - poročilo o poteku popisovanja. Acrocephalus 14:145-151.
- Trontelj P 1994: Ptice kot indikator ekološkega pomena Ljubljanskega barja (Slovenija). Scopolia 32: 1-61.
- Trontelj P. 1992: Gnezditve malega deževnika *Charadrius dubius* v antropogenih habitatih v Ljubljani. Acrocephalus 13(51): 38-43.
- Trontelj P. 1995: Popis kosca *Crex crex* v Sloveniji v letih 1992-93. Acrocephalus 16(73): 174-180.
- Trontelj P. 1996: Kritičen pogled na novejšo kvantitativne raziskave v slovenski ornitologiji. Acrocephalus 17(75-76): 47-59.
- Šere, D. 1989: Kratko poročilo s stalnega lovišča na Vrhniki (1987-1988). Acrocephalus 10(39-40): 29-32.
- Senegačnik K. 1998: Popis velikega skovika *Otus scops* na Ljubljanskem barju. Acrocephalus 19(90-91): 143-146.
- Senegačnik K. 2000: Rezultati popisa velikega skovika *Otus scops* na Ljubljanskem barju v letu 1999. Acrocephalus 21(98-99): 35-37.
- Tome, D. 1997: Breeding biology of the Long-eared Owl (*Asio otus*) in central Slovenia. Folia Zoologica 46(1): 43-48.
- Božič, I.A. 1999: Gnezditvena biologija rakarja *Acrocephalus arundinaceus* na ribnikih v Dragi pri Igu na Ljubljanskem barju. Acrocephalus 20(97): 177.

ZA PTICE POMEMBNA OBMOČJA NA BARJU

Kartiranje ptic Ljubljanskega barja je imelo že ob začetku dva cilja: prvi je bil povsem prirodopisni, drugi pa naravovarstveni. Prirodopisni cilj je bil dokumentiranje stanja ptic, koliko jih je, katere so, kje natančno se zadržujejo ipd., naravovarstveni pa ugotoviti, ali so posamezna območja na Barju za ohranitev ptic pomembnejša od drugih. Razlag, kaj je 'pomembnejše območje', je veliko, v ornitologiji pa s tem izrazom običajno opisujemo območja, na katerih živijo ptice, ki so v Sloveniji ali celo širše v Evropi ogrožene, ali območja, na katerih živi velik del nacionalne ali regionalne populacije. Takšni predeli so prvi kandidati za zavarovana območja in v tem delu jih poenostavljeno imenujemo kar 'za ptice pomembna območja'.

Ali je neko območje za ohranjanje narave pomembno ali ne, pogosto ugotavljamo s pomočjo ogroženih vrst. Načeloma velja, da ima območje z več ogroženimi vrstami prioriteto pri varovanju. Metoda pa ima ob svojih prednostih tudi nekaj slabosti. Območja, kjer živijo ogrožene vrste namreč pogosto niso tudi prioriteta območja za varovanje narave. Vrste, čeprav še tako zelo ogrožene, lahko na območju povsem naravno živijo v nizkih gostotah. Ob sredstvih, ki so na voljo za varovanje narave, si takšna območja vedno ne zaslužijo statusa zavarovanega območja. Dober primer na Barju sta dve sorodni gnezdilki, pivka in zelena žolna, obe uvrščeni v rdeči seznam ogroženih gnezdilcev Slovenije. Barje za nobeno od njiju ni optimalno gnezdišče, čeprav se tu pojavljata tudi v gnezditvenem obdobju. Območja, ki bi jih na Barju izrisali s pomočjo razširjenosti teh dveh vrst, ne bi opravičila namena naravovarstvenih dejavnosti. Zato smo na Barju pomembna območja iskali s pomočjo razširjenosti nacionalno pomembnih gnezdil. Kot nacionalno pomembne smo določili 13 vrst ptic, ki na Barju po oceni števila gnezdečih parov presegajo 10 % slovenske populacije (tabeli 2 in 3). Izločili smo le nekaj zelo redkih vrst, ki so v času raziskave z Barja izginile, gnezdiijo neredno, ali so vezane na močvirja. To so: trstni strnad, škrlatec, kozica, južna postovka, čaplja in kvakač. Ocene velikosti slovenske populacije smo povzeli po Ornitološkem atlasu Slovenije Iztoka Geistra. Glede na to, da celotno Barje pokriva manj kot 1 % slovenskega ozemlja, je merilo verjetno kar primerno.

Za ptice pomembna območja smo iskali z metodo kopičenja števila osebkov nacionalno pomembnih vrst v posameznih kvadratih. Metoda tako izpostavi površine, na katerih gnezdi največ osebkov izbranih vrst. Analizo smo naredili po dveh poteh, saj je število vrst, ki živijo predvsem v gozdno-grmovnem tipu biotopov, precej manjše od števila vrst, ki živijo pretežno v biotopih odprtega tipa, predvsem na travnikih. Enovita analiza bi pomen prvih v veliki meri zakrila. Meja, ki loči za ptice pomembne od manj pomembnih kvadratov, je bila izbrana subjektivno. Za biotope odprtega tipa je bila izbrana meja 90 gnezdečih parov, za gozdno-grmovne biotope pa 14 gnezdečih parov. Pri končnem določanju površin smo se držali še pravila sklenjenosti, kar pomeni, da povsem izoliranih kvadratov z nadprazno vrednostjo nismo vključili v sistem pomembnih območij, nasprotno pa smo izjemoma vključili tudi kvadrate s podprazno vrednostjo, če je večina sosednjih kvadratov imela nadprazno vrednost. Pristop k reševanju problema je strogo analitičen. Za praktično uporabo je treba meje izbranih območij na terenu določiti v skladu z naravnimi danostmi in ne po razmejitvenih črtah kvadratov.

Vsem vrstam, vključenim v analizo, smo dali enako težo, kar pomeni, da smo vse podatke (vse vrste) obravnavali kot enako pomembne. Zaradi takšnega pristopa obstaja možnost, da bi kakšna izmed manj številčnih, a pomembnih vrst ostala spregledana. Problem lahko ponazorimo z velikim škurhom. Na Barju smo odkrili največ en gnezdeči par na kvadrat, in če v kvadratih s škurhi ne bi bilo tudi drugih pomembnih vrst, v njih ne bi dosegli potrebne prazne vrednosti za vključitev v pomembno območje. Vpliv te pomanjkljivosti na rezultate smo preučili s povratno analizo, pri kateri smo ugotavljali, kako je bilo izbiranje pomembnih območij uspešno za vsako posamezno vrsto. Tudi to analizo smo naredili ločeno za vrste iz gozdno-grmovnega tipa biotopov in tiste iz biotopov odprtega tipa. Rezultate analize za vsako izmed izbranih vrst smo razvrstili v lestvico uspešnosti določitve območij (tabela 1).

Tabela 1: Ocene uspešnosti določitve za ptice pomembnih območij

delež osebkov vrste v izbranih pomembnih območjih	opisna ocena izbora
$\geq 70\%$	zelo uspešno
$\geq 50\%$	uspešno
$\geq 20\%$	manj uspešno
$< 20\%$	neuspešno

Torej za vrste, ki imajo v vseh izbranih območjih več kot 70 % celotne barjanske populacije, je bil izbor pomembnih območij zelo uspešen, itd.

Rezultati so izpostavili tri območja, pomembna za ptice: zahodno pomembno območje, vzhodno pomembno območje in severno pomembno območje (Slika 3). Dve območji pripadata biotopom odprtega tipa in eno biotopom gozdno-grmovnega tipa.

Zahodno pomembno območje (ZPO)

Območje pripada biotopom pretežno odprtega tipa. Obsega 25 kvadratov v izmeri $1 \times 1 \text{ km}^2$ (18 % celotne površine), razteza se med Vrhniko in Notranjimi Goricami ter med Drenovim gričem in širšo okolico Ljubljane. Na območju gnezdi 78 vrst ptic, kar je 76 % od vseh gnezdilcev na Barju. Ocenjujemo, da v območju gnezdi med 6464 in 8212 parov, kar je okoli 19 % vseh gnezdečih parov na Barju. Velik del barjanske populacije na tem območju ima od nacionalno pomembnih vrst kosce, sledita mu rjava penica in poljski škranec (tabela 2).

Vzhodno pomembno območje (VPO)

Območje pripada biotopom pretežno odprtega tipa. Obsega 25 kvadratov v izmeri $1 \times 1 \text{ km}^2$ (18 % celotne površine). Je bolj podolgovate oblike kot ZPO in sega od Podpeči do Škofljice. Na območju gnezdi 83 vrst ptic, kar je 81 % od vseh na Barju. Ocenjujemo, da na območju gnezdi med 4786 in 5997 parov, kar je okoli 14 % vseh gnezdečih parov. Velik del celotne barjanske populacije na tem območju ima od nacionalno pomembnih vrst veliki škurh, sledita mu prepelica in priba (tabela 2).

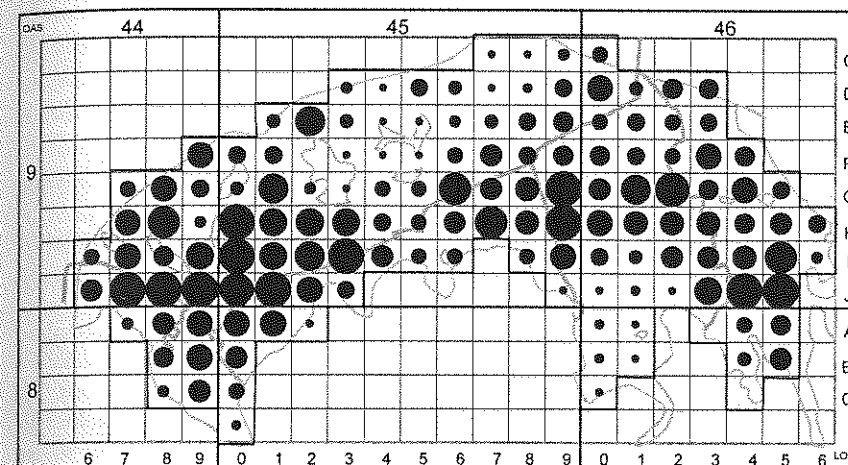
Čeprav sta bili obe površini z biotopi pretežno odprtega tipa (ZPO in VPO) izbrani po isti metodi, pa se med seboj vendarle precej razlikujeta. Osem od devetih vrst, s katerimi smo območja določali, ima na obeh značilno različne velikosti populacije (Hi-kvadrat od 7,3 do 127,3, vse $p < 0.01$), le repaljščica gnezdi v približno enakem številu na obeh. V ZPO so tako še posebej številčne nacionalno pomembne vrste iz skupine pevk in kosce, medtem ko so nacionalno pomembne vrste iz skupine nepevk bolj številčne v VPO.

Severno pomembno območje (SPO)

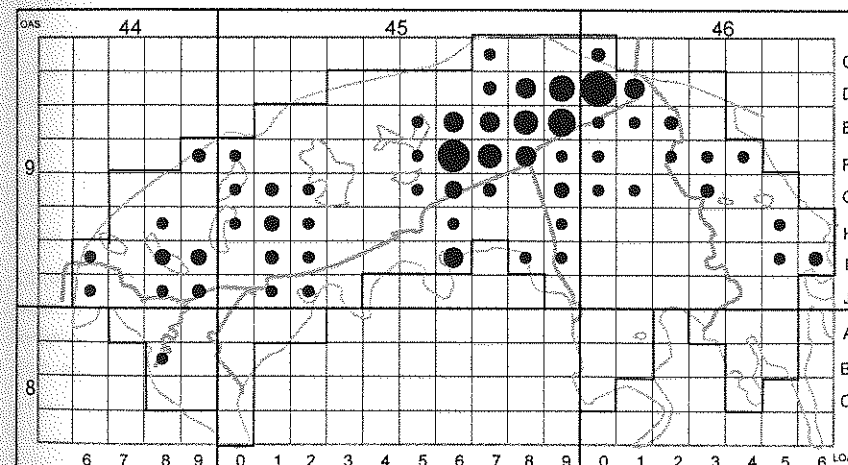
Območje pripada biotopom pretežno gozdno-grmovnega tipa. Obsega 11 kvadratov v izmeri $1 \times 1 \text{ km}^2$ (8 % celotne površine). Leži severno od Ljubljane med Vnanjimi Goricami in Ljubljano. Na območju gnezdi 73 vrst ptic, kar je 72 % od vseh na Barju. Ocenjujemo, da na območju gnezdi med 4111 in 5311 parov, kar je okoli 12 % vseh gnezdečih parov. Velik del celotne barjanske populacije na tem območju ima sloka, sledi ji rečni cvrčalec (tabela 3).

Skupno smo na Barju določili 61 kvadratov v izmeri $1 \times 1 \text{ km}^2$ (42 % celotne površine), ki imajo za ptice gnezdilke zelo velik pomen. Od nacionalno pomembnih vrst je bil izbor za 7 vrst uspešen in 6 vrst zelo uspešen. V skupini, kjer so vrste, za katere je bil izbor manj uspešen ali celo neuspešen, ni nobene nacionalno pomembne. Med vrstami, za katere je Barje nacionalnega pomena, ima najnižji odstotek pojavljanja v pomembnih območjih poljski škranec, 64 % (tabela 4). Od vseh gnezdilcev na Barju je bil za 15 vrst izbor zelo uspešen, za nadaljnjih 37 pa uspešen (tabela 4). Vseh 15 vrst, za katere je bil izbor območij zelo uspešen, je navedenih v rdečem seznamu ogroženih ptic Slovenije (Ur. list 2002): od tega 10 (67 %) v najbolj ogroženi skupini

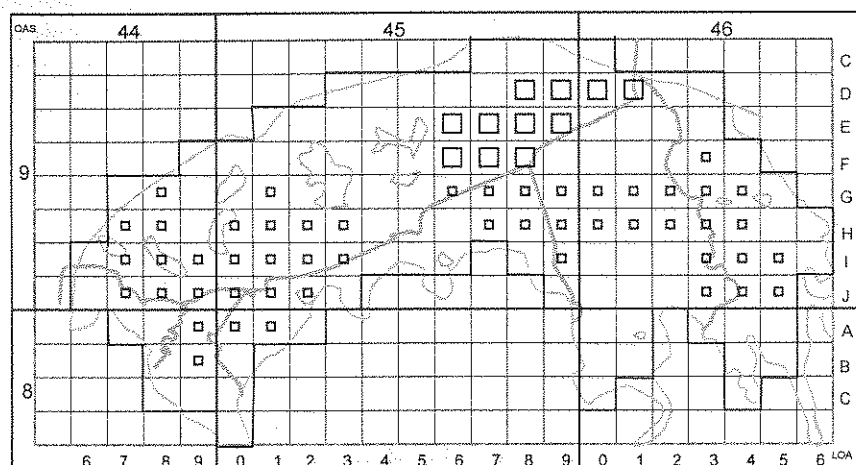
(prizadeta vrsta), štiri v skupini ranljivih vrst in ena v skupini redkih vrst. Od 37 vrst, za katere je bil izbor uspešen, je 20 (54 %) navedenih v rdečem seznamu. Dve vrsti sta v skupini prizadetih vrst in 18 v skupini ranljivih vrst. Od 50 drugih vrst jih je 14 (28 %) navedenih v rdečem seznamu. Večina med njimi so vrste, ki na Barju nimajo razmer, ustreznih za razmnoževanje (to so vrste, zaradi katerih je določanje naravovarstveno pomembnih območij na podlagi ogroženosti pogosto problematično). Izjema sta čuk in rumena pastirica, vrsti, za kateri je Barje primerno območje, a v izbranih območjih živita v majhnem deležu. Kljub temu ocenjujemo, da smo z izbranimi površinami dosegli prvotni namen, izpostaviti območja na Barju, ki imajo s stališča ptic absolutno naravovarstveno prioriteto.

Slika 1.: Število gnezdečih parov nacionalno pomembnih vrst iz odprtih biotopov. Obravnavane vrste: prepelica, kosce, priba, veliki škurh, poljski škranec, drevesna cipa, repaljščica, močvirska trstnica, siva penica. Velikost pike ponazarja število parov.

Slika 2.: Število gnezdečih parov nacionalno pomembnih vrst iz grmovno-gozdnih biotopov. Obravnavane vrste: sloka, rečni cvrčalec, kobiličar in pisana penica. Velikost pike ponazarja število parov.

Slika 3.: Kvadrati, ki tvorijo za ptice pomembna območja na Ljubljanskem barju: veliki kvadrati - gozdno grmovni biotopi, mali kvadrati - odprti biotopi.

Tabela 2.: Uspešnost razmejitve Barja na pomembna območja (vzhodno in zahodno pomembno območje) za nacionalno pomembne vrste iz odprtega tipa biotopov. V koloni Barje so podatki o številu zasedenih kvadratov in ocena povprečnega števila gnezdečih parov na celotni površini Barja. V koloni Z-del so isti podatki za 25 kvadratov (18 %) v zahodnem delu Barja, v koloni V-del so isti podatki za 25 kvadratov (18 %) v vzhodnem delu Barja in v koloni skupaj so isti podatki za obe pomembni območji na Barju skupaj (50 kvadratov, 35 % celotne površine).

vrsta	Barje		Z-del/W-part				V-del/E-part				Z in V del/W and E part			
	kvad	parov	kvad	parov	% kvad	% parov	kvad	parov	% kvad	% parov	kvad	parov	% kvad	% parov
<i>C.oturnix</i>	79	385	15	40	19,0	10,4	23	223	29,1	57,9	38	263	48,1	68,3
<i>C.orex</i>	73	294	19	134	26,0	45,6	20	93	27,4	31,6	39	227	53,4	77,2
<i>V.vanellus</i>	52	409	14	68	26,9	16,6	18	192	34,6	46,9	32	260	61,5	63,6
<i>N.arguata</i>	11	11	1	1	9,1	9,1	10	10	90,9	90,9	11	11	100,0	100,0
<i>A.arvensis</i>	113	1810	25	664	22,1	36,7	25	486	22,1	26,9	50	1150	44,2	63,5
<i>A.trivialis</i>	127	2421	25	816	19,7	33,7	25	551	19,7	22,8	50	1367	39,4	56,5
<i>S.rubetra</i>	123	2012	25	662	20,3	32,9	25	643	20,3	32,0	50	1305	40,7	64,9
<i>A.palustris</i>	127	2530	25	728	19,7	28,8	25	591	19,7	23,4	50	1319	39,4	52,1
<i>S.communis</i>	129	1237	25	456	19,4	36,9	25	275	19,4	22,2	50	731	38,8	59,1

Tabela 3.: Uspešnost razmejitve Barja na pomembna območja (severno pomembno območje) za nacionalno pomembne vrste iz gozdno-grmovnega tipov biotopov. V koloni Barje so podatki o številu zasedenih kvadratov in ocena povprečnega števila gnezdečih parov na celotni površini Barja. V koloni S-del so isti podatki za 11 izbranih kvadratov (8 %) gozdno-grmovnega tipa biotopov.

vrsta	Barje		S-del / N-part			
	kvad	parov	kvad	parov	% kvad	% parov
<i>S.rusticola</i>	16	106	10	89	62,5	84,0
<i>L.naevia</i>	28	59	6	23	21,4	39,0
<i>L.fluvialis</i>	27	207	10	161	37,0	77,8
<i>S.nisoria</i>	31	113	7	41	22,6	36,3

Tabela 4.: Uspešnost razmejitve Barja na pomembna območja za vse gnezdilce. Vrednosti so odstotki števila posameznih vrst v vseh treh pomembnih območjih (skupaj 61 kvadratov ali 43 % vseh) od ugotovljenega števila na Barju. Za vrste, ki imajo v izbranih območjih prek 70 % celotne barjanske populacije, ocenjujemo, da je izbor območij zelo dober, za vrste z več kot 50 % je izbor dober, za vrste z več kot 20 % manj dober in vrste z manj kot 20 % slab. S sivo barvo so označene nacionalno pomembne vrste. Za vsako vrsto je podana tudi kategorija ogroženosti (Url.): V - prizadeta vrsta, E-ranljiva vrsta, R-redka vrsta

>=70%			>=50%			>=20%		<20%		
<i>C.aconia</i>	100,0	V	<i>C.oturnix</i>	69,1	V	<i>P.pica</i>	49,8	<i>A.gentilis</i>	20,0	V
<i>N.arguta</i>	100,0	E	<i>S.borin</i>	69,0	V	<i>T.philomelos</i>	49,5	<i>T.vivivorus</i>	20,0	
<i>A.hypoleucos</i>	100,0	E	<i>P.colchicus</i>	68,1		<i>P.palustris</i>	48,1	<i>H.rustica</i>	18,3	
<i>U.epops</i>	100,0	E	<i>P.viridis</i>	66,7	V	<i>T.merula</i>	46,8	<i>A.arundinac.</i>	18,2	E
<i>P.phoenic.</i>	100,0	E	<i>C.monedula</i>	66,7	V	<i>G.glandarius</i>	44,9	<i>M.cinerea</i>	17,6	
<i>L.fluvialis</i>	88,9	V	<i>L.megarh.</i>	66,4	V	<i>C.oenans</i>	44,4	<i>S.europea</i>	13,5	
<i>G.gallinago</i>	87,5	E	<i>S.rubetra</i>	66,1	E	<i>C.carduelis</i>	44,2	<i>C.dubius</i>	12,5	E
<i>L.naevia</i>	86,4	E	<i>S.communis</i>	66,0	V	<i>F.colebs</i>	43,1	<i>P.domesticus</i>	10,5	
<i>C.crex</i>	85,7	E	<i>S.turtur</i>	66,0	V	<i>P.careuleus</i>	43,1	<i>P.ocbruros</i>	8,1	
<i>C.erythrina</i>	85,7	R	<i>V.vanellus</i>	65,5	V	<i>A.noctua</i>	42,9	<i>T.troglodytes</i>	3,3	
<i>S.rusticola</i>	84,9	E	<i>J.torquilla</i>	65,2	V	<i>A.athis</i>	42,9	<i>R.regulus</i>	2,6	
<i>O.scops</i>	76,2	E	<i>A.trivialis</i>	65,2		<i>D.major</i>	42,0	<i>P.cristatus</i>	0,0	
<i>P.perdix</i>	75,0	E	<i>A.schoeno.</i>	65,1	V	<i>G.chloropus</i>	41,2	<i>I.minutus</i>	0,0	E
<i>S.nisoria</i>	73,5	V	<i>A.palustris</i>	64,6		<i>P.major</i>	40,7	<i>R.aquaticus</i>	0,0	E
<i>R.pendulinus</i>	71,4	V	<i>F.tinnunculus</i>	64,5	V	<i>F.subbuteo</i>	40,0	<i>F.atra</i>	0,0	
			<i>O.oriolus</i>	64,0		<i>T.ruficollis</i>	39,6	<i>R.inicapillus</i>	0,0	
			<i>A.cannabina</i>	63,8		<i>S.vulgaris</i>	38,7	<i>P.cristatus</i>	0,0	V
			<i>A.arvensis</i>	63,6	V	<i>C.palumbas</i>	37,9	<i>P.ater</i>	0,0	
			<i>T.pilaris</i>	63,5		<i>A.platyrh.</i>	36,8	<i>P.pyrrhulla</i>	0,0	
			<i>M.calandra</i>	62,7	V	<i>M.striata</i>	35,2			
			<i>D.minor</i>	61,5	V	<i>C.chloris</i>	31,2			
			<i>A.otus</i>	60,8		<i>M.alba</i>	29,2			
			<i>P.apivorus</i>	60,0	V	<i>S.serinus</i>	29,0			
			<i>C.canorus</i>	59,3		<i>S.torquata</i>	29,0			
			<i>C.cocco.</i>	59,0		<i>C.brachy.</i>	28,6			
			<i>E.citrinella</i>	57,3	V	<i>A.nisus</i>	25,0	V		
			<i>S.aluco</i>	57,1		<i>S.decaocto</i>	24,7			
			<i>B.buteo</i>	56,3		<i>M.flava</i>	23,5	V		
			<i>L.collurio</i>	56,2	V	<i>P.montanus</i>	23,3			
			<i>E.rubecula</i>	56,0		<i>P.canus</i>	22,2	E		
			<i>S.atricapilla</i>	55,7		<i>D.urbica</i>	21,1			
			<i>P.calybita</i>	54,9						
			<i>E.schoeniclus</i>	54,5	V					
			<i>C.corone</i>	52,5						
			<i>F.naumannii</i>	50,0						
			<i>T.alba</i>	50,0	E					
			<i>D.martius</i>	50,0						

SODELAVCI

Zbiranje terenskih podatkov s tako velike površine, kot jo pokriva Ljubljansko barje, ne bi bilo mogoče brez pomoči številnih sodelavcev. Vsak podatek, ki so ga prispevali v bazo, ki je osnova vseh ugotovitev, je neprecenljiv. To smo spoznali nešteto krat pri obdelavi in pisanju besedil, ko nam je zmanjkal na videz povsem nepomemben, vsakdanji podatek. Nekateri sodelavci so prispevali podatke opazovanj, drugi so kot zunanji sodelavci Prirodoslovnega muzeja Slovenije prispevali podatke o ujetih pticah, tretji so bili aktivni na obeh področjih. Vsem iskrena hvala!

Opazovalci po abecednem vrstnem redu:

Bibič A., Božič A.I., Bračko F., Brajnik I., Brancelj A., Brelih S., Bricelj J., Černe D., Černe P., Dolinšek J., Fekonja D., Gračner J., Grošelj P., Jančar T., Jurečič S., Kmecel P., Koražija R., Košir M., Kreže B., Lapanja B., Leskovic B., Majstorovič B., Mesesnel Z., Petkovšek G., Polak S., Ralca M., Rubinič B., Senegačnik (Denac) K., Sovinc A., Šere D., Štumberger B., Tekavčič R., Tome B., Tome D., Trilar T., Trontelj P., Verbič J., Vrbančič J., Vreš I., Vrezec A., Vukelič E.

Obročkovalci po abecednem vrstnem redu:

B.Vidic B., Bibič A., Bračko F., Brajnik I., Bricelj J., Cilenšek I., Gobec M., Gombač Ž., Grošelj P., Hudoklin A., Koražija R., Kozjak J., Lapanja B., Magajna B., Miklavc P., Milič R., Mozetič B., Piciga R., Pirnat A., Pogačar D., Polak S., Poljanec A., Prosenc K., Romšak M., Šere D., Štumberger B., Tekavčič R., Trilar T., Vidic B., Vreš I., Vukelič E.

PTICE LJUBLJANSKEGA BARJA

KAKO BRATI KNJIGO

Vsaka obravnavana vrsta je prikazana v štirih sklopih:
identifikacijski,
simbolni,
statistični,
tekstovni.

V identifikacijskem sklopu je vrsta predstavljena taksonomsko. Sledi statistični sklop, kjer so predstavljeni vsi podatki, zbrani v raziskavi. Simbolni in tekstovni del sta dodana predvsem za bralce, ki želijo hitro informacijo o vrsti, in tiste, ki so manj vešči branja grafikonov.

IDENTIFIKACIJSKI SKLOP

Rdečegrli slapnik Red-throated Diver
<i>Gavia stellata</i> 0002

V identifikacijskem sklopu je vrsta predstavljena s slovenskim, angleškim, latinskim imenom in kodo po EURING-u

SIMBOLNI SKLOP

Simbolni sklop je pridružen identifikacijskemu. V njem izvemo o dejavnosti in času pojavljanja vrste na Barju.

DEJAVNOST VRSTE

GNEZDI/BREEDING: vrsta na Barju gnezdí

PRELET/MIGRATION: vrsta se prek Barja selí

GOST/VAGRANT: vrsta na Barju živi pozimi; vrsta na Barju živi poleti, a ne gnezdí; vrsta se prek Barja selí, a doslej nismo opazili več kot 5 osebkov.

Črna barva pri simbolu označuje, da je status vrste potrjen in zanesljiv in da lahko vrsti označeni status pripišemo skoraj, če že ne povsem vsako leto. Siva barva označuje, da status vrste zaradi premajhnega števila zbranih podatkov ni zanesljiv in/ali da vrsto ob označeni dejavnosti lahko na Barju opazujemo le poredkoma.

Primeri:

GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
--------------------	---------------------	-----------------

Vrsta se po doslej zbranih podatkih na Barju ne pojavlja vsako leto, na Barju pa tudi ne gnezdí in se prek njega tudi ne selí. Sivo ozadje lahko označuje poletnega, zimskega ali celoletnega gosta

GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
--------------------	---------------------	-----------------

Vrsta na Barju redno gnezdí, na Barju se redno zadržuje tudi zunaj gnezditvenega obdobja, prek Barja pa ne poteka njena selitvena pot – vrsto s takšno kombinacijo bi lahko označili tudi kot celoletno barjansko ptico.

GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
--------------------	---------------------	-----------------

Vrsta je na Barju nereden preletnik, ali pa je prelet vrste prek Barja možen, a zaradi premalo podatkov še ni bil dokazan.

POJAVLJANJE VRSTE

LETO/YEAR: na Barju lahko vrsto opazujemo prek celega leta.

SEZONA/SEASON: na Barju lahko vrsto opazujemo le v določeni sezoni (pojem sezone pri opazovanju ptic ni povsem enak koledarskim sezonam, vsekakor pa oznaka pomeni, da se vrsta zadržuje na Barju daljši čas, celotno gnezditveno sezono, prezimovalno sezono ...).

MESEC-DAN/MONTH-DAY: na Barju lahko vrsto opazujemo le nekaj dni ali tednov na leto. V skupino sodijo tudi vrste, ki se na Barju ustavijo samo med preletom.

Črna barva označuje, da je status vrste zanesljiv in da vrsto v določenem obdobju skoraj zanesljivo na Barju lahko opazujemo. Siva barva pomeni, da status vrste ni zanesljiv ali da ni nujno, da jo bomo v obdobju, ko se sicer pojavlja, tudi zanesljivo videli (lahko je težko opazna, ali pa status velja le za nekatera leta).

Primeri:

LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY
--------------	------------------	------------------------

Vrsta se na Barju verjetno pojavlja le nekaj dni v letu, ali pa je tu zanesljivo, le da je težko opazna.

LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY
--------------	------------------	------------------------

Vrsto lahko verjetno opazujemo na Barju vse leto, ali pa se vrsta na Barju zadržuje prek celega leta, ne moremo pa je opazovati prav vsak dan.

LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY
--------------	------------------	------------------------

Vrsto lahko zanesljivo opazujemo nekaj dni ali tednov, nekaj osebkov pa včasih na Barju tudi prezimi ali ostane kar celotno gnezditveno sezono.

LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY
--------------	------------------	------------------------

Vrsta na Barju živi celo leto, verjetnost, da jo vidimo, je velika. Vse leto se lahko pojavljajo isti osebki, lahko pa so poleti drugi kot pozimi!

STATISTIČNI SKLOP

Statistični sklop sestavljajo okvirji s podatki in grafikoni. Glede na dejavnosti in pojavljanje vrste na Barju posamezni okvirji lahko tudi manjkajo.

STATISTIKA

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	125	capture
osebkov	565(32)	individuals
opazovanj	221(5)	observations
leta	7/8	years

Statistični okvir prikazuje osnovne podatke, iz katerih smo črpali opise značilnosti posameznih vrst in sestavljajo najpomembnejši del vsebine te knjige.

UJETIH/CAPTURE: število ujetih osebkov vrste na celotnem Barju v obdobju 1990 do 1995 in na Vrhnikih v letu 1995 skupaj. Že objavljeni podatki o ujetih osebkih iz prejšnjega obdobja niso upoštevani.

OSEBKOV/INDIVIDUALS: število opaženih osebkov. Vključeni so vsi podatki iz obdobja 1989 do 2002, tudi tisti, ki so bili že objavljeni. Vključeni so tudi objavljeni (če niso omenjeni v besedilu) in neobjavljeni podatki iz obdobja do 1989, njihovo število pa je prikazano v oklepaju (v zgornjem primeru torej obravnavamo 565 osebkov, od katerih jih je bilo 32 opaženih pred letom 1989).

OPAZOVANJ/OBSERVATIONS: kolikokrat smo vrsto opazovali, ne glede na število opaženih osebkov. Pogoji zapisa so enaki kot v rubriki »osebkov/individuals«.

LETA/YEARS: v koliko letih od osmih (1989 – 1996), ko so bile terenske raziskave na Barju najbolj intenzivne, je bila vrsta opažena (upoštevane so tudi ptice, ujete z mrežo). S pomočjo tega podatka smo vrste razvrstili v 5 skupin, ki prikazujejo status vrste glede na rednost pojavljanja:

status	leta
redna	7, 8
pogosta	5, 6
občasna	3, 4
naključna	2
izjemna	0*, 1

* 0 pomeni, da je bila vrsta opažena zunaj osemletnega obdobja.

GNEZDENJE

GNEZDITEV BREEDING		
PAROV	261-325	PAIRS
KVADRATOV	76 (53 %)	SQUARES
GOSTOTA	1,8-2,3	DENSITY
zasedeni	3-4	occupied
na največja	27-35	max
% SLO	5-10	% SLO

Gnezditveni okvir prikazuje osnovne gnezditvene podatke o posamezni vrsti.

PAROV/PAIRS: ocena števila gnezdečih parov na Barju. Kadar vemo, da jih gnezdi več, kot smo ugotovili, ne vemo pa, koliko več, je število označeno z znakom večji (>20), kadar število med leti niha, ne vemo pa razpona nihanja, je število označeno z vijugo (~20). Vrednosti so preračunane glede na korekcijske faktorje. Število dejansko prešteti osebki (brez korekcije) je navedeno v dodatku knjige.

KVADRATOV/SQUARES: število kvadratov, v katerih je bil najden vsaj en gnezdeči par. V oklepaju je delež vseh raziskanih kvadratov (142)

GOSTOTA/DENSITY: v prvi vrsti je ocena gostote na celotni površini Barja (142 km²), v drugi vrsti (**zasedeni/occupied**) je gostota izračunana samo v zasedenih kvadratih, v tretji vrsti (**največja/max**) je največja ugotovljena gostota v enem kvadratnem kilometru. Vrednosti so preračunane glede na korekcijske faktorje. Število dejansko prešteti osebki je navedeno v dodatku knjige.

% SLO: ocena deleža populacije v celotni slovenski populaciji, ki je podana v atlasu gnezdilcev Slovenije (Geister 1995). Ocene so v rangih: <1 %, 1-<5 %, 5-<20 %, 20-<50 % in ≥50 %

ZADNJE GNEZDENJE/LAST NESTING: leto, ko je izginuli barjanski gnezdilec na Barju zadnjič gnezdil. Če podatek ni zanesljiv ali je le opisen, je zapisano najbolj verjetno obdobje, v katerem je vrsta kot gnezdilec z Barja izginila.

KLJUČNI DATUMI

KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo spomladansko opazanje	25.2.	first spring sighting
zadnje spomladansko opazanje	29.5.(20.6.)	last spring sighting

Ključni datumi, prikazani v okviru zgoraj, so fenološko zanimivi datumi. Izjemni datumi, ki se bistveno razlikujejo od drugih, so podani v oklepaju. V danem primeru se vrsta pojavlja na Barju v obdobju od 25.2. do 29.5., izjemoma smo vrsto opazili še 20.6.

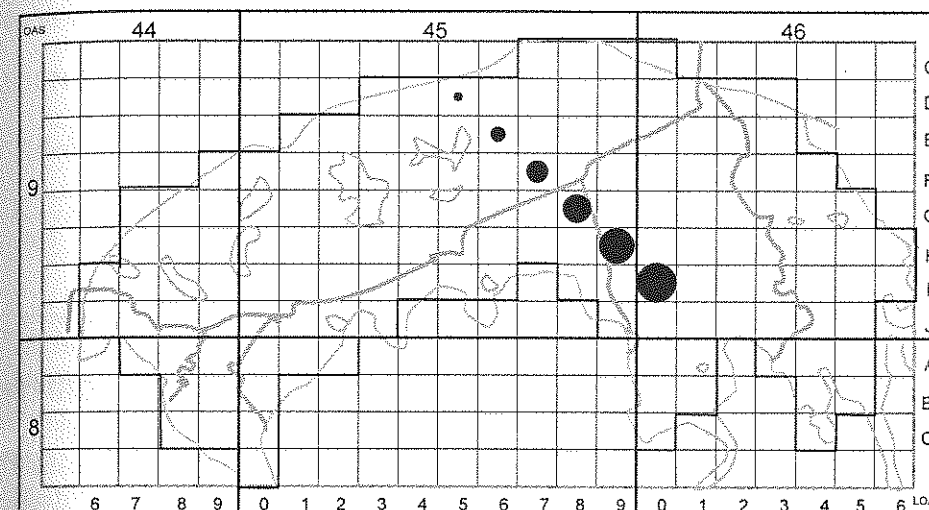
OPAZOVANJA

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
3.12.92/3	6.12.92/3	9.12.92/1
20.11.93/1	21.11.93/1	27.11.93/1
11.10.95/1		

Pri redkih vrstah so podani vsi datumi opazovanj s številom opaženih osebki. Našteta so tudi opazovanja, ki so bila pred tem že objavljena (označena s številko v potenci), če jih ne omenjamo v besedilu. Izjemoma so podani tudi podatki o ujetih osebkih – natisnjeni so krepko.

ZEMLJEVID GNEZDITVENE RAZŠIRJENOSTI

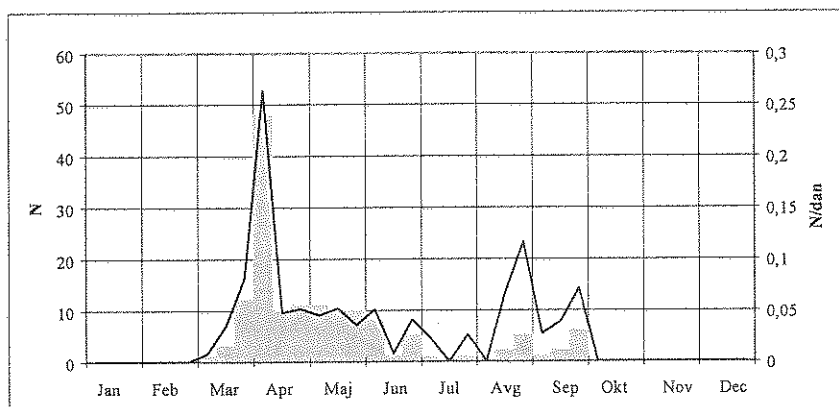
Število gnezdečih parov v kvadratu opisuje velikost kroga. Najmanjši krog pomeni en gnezdeči par, največji krog pa 50 ali več gnezdečih parov. Vmesne vrednosti so prikazane zvezno. Na sliki spodaj krogi od zornega levega proti spodnjemu desnemu ustrezajo 1, 10, 20, 30, 40 in 50 gnezdečim parom. V karti so shematično vrisane vse večje barjanske reke (Ljubljana, Bistra, Borovniščica, Iška, Iščica) in vsi barjanski osamelci. Številke na zgornjem in levem robu so oznake 10x10 km kvadratov, ki smo jih uporabljali pri kartiranju ornitološkega atlasa Slovenije (OAS), številke na spodnjem in črke na desnem robu so oznake kvadratov 1x1 km, ki smo jih uporabljali za kartiranje lokalnega ornitološkega atlasa (LOA)

OPAZOVANJA

Fenogram opazovanj je razdeljen na mesečne tretjine. Prva in druga mesečna tretjina sta desetdnevni obdobji (dekadi), v tretji mesečni tretjini je manjkajoče število dni do zaključka meseca (od 8 do 11). V obliki histogramov so predstavljeni podatki o številu opaženih osebki v celotnem obdobju raziskave. Vrednosti lahko ocenimo s pomočjo leve skale (N). Primerjava vrednosti med mesečnimi tretjinami je lahko nekoliko zavajajoča, ker obdobja niso enako dolga, predvsem pa zato, ker smo v posameznih tretjinah opravili različno število terenskih dni. Zato so vse vrednosti preračunane tudi na število dejanskih terenskih dni v posamezni mesečni tretjini. Te vrednosti so narisane z linijo, odčitamo pa jih lahko kot število opaženih osebki na dan opazovanja (N/dan), katere vrednosti so zapisane na desni skali. Fenogrami pri različnih vrstah imajo različne skale!

Pri pevkah fenogram prikazuje pretežno obdobje, ko je vrsta pevsko aktivna, saj so majhne ptice v času, ko ne pojejo, precej težko opazne. Fenogram tako pogosto poudarjeno prikazuje gnezditveno obdobje.

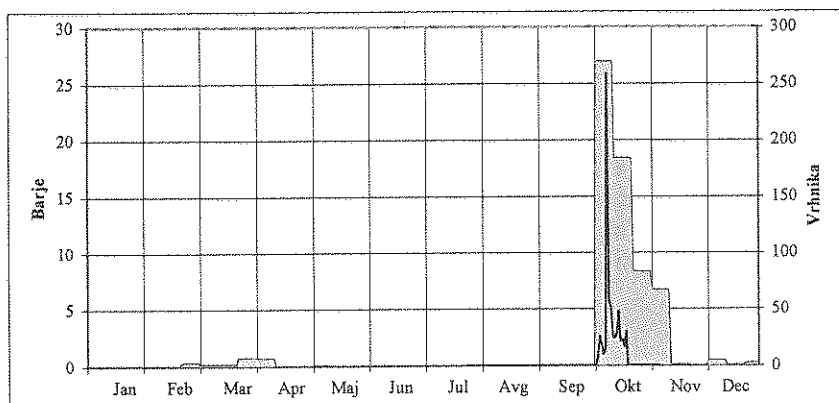

LOV

Fenogram lova z mrežami na celotnem Barju v obdobju 1990-1995 je razdeljen na mesečne tretjine. Prva in druga mesečna tretjina sta desetdnevni obdobji (dekadi), v tretji mesečni tretjini je manjkajoče število dni do zaključka meseca (od 8 do 11). Število ujetih osebkov v posamezni mesečni tretjini je podano v obliki histograma s skalo na levi strani (Barje).

Fenogram lova z mrežami na obročkovalni postaji Vrhnika v letu 1995 je podan po dnevih. Število ujetih osebkov v posameznih dnevih je podano v obliki linije s skalo na desni strani (Vrhnika). Medtem ko so obročkovalci na celotnem Barju lovili prek celega leta, so na Vrhniku lovili le med 21.7. in 1.11.1995. Izven tega obdobja podatkov nil

V nasprotju s fenogramom opazovanj fenogram lova poudarjeno prikazuje preletne in klateške osebkke.

HOW TO READ THIS BOOK

Each species is presented in four sections:
 identificational,
 symbolic,
 statistical,
 textual.

In the identification section, species are presented taxonomically. The statistical section presents all the data gathered during the carried out research. The symbolic and textual sections were added mainly for the readers who wish to get quick information on a certain species, and for those not proficient in reading graphs.

IDENTIFICATION SECTION

Rdečegrli slapnik

Red-throated Diver

Gavia stellata
0002

In the identification section, each species is presented with its Slovene, English and Latin names, and the EURING code.

SYMBOLIC SECTION

This section, which is actually part of the identification section, informs the reader of the species' activity and occurrence at the Barje.

ACTIVITY OF THE SPECIES

GNEZDI/BREEDING: the species breeds at the Barje

PRELET/MIGRATION: the species migrates over the Barje

GOST/VAGRANT: the species occurs at the Barje during the winter; the species occurs at the Barje during the summer, but does not breed; the species migrates over the Barje, but not more than 5 birds have been observed so far.

Black background denotes that the species' status is reliable and confirmed, and that the species can be attributed the marked status virtually every single year. Grey background denotes that due to the insufficient number of gathered data the species' status is unreliable and/or that it can be in view of its marked activity observed at the Barje only at times.

Examples:

GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
--------------------	---------------------	-----------------

According to the so far gathered data, the species does not occur at the Barje each year, neither does it breed at the Barje and migrate over it. Grey background can denote summer, winter or year-round vagrants.

GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
--------------------	---------------------	-----------------

The species breeds at the Barje regularly and occurs regularly outside the breeding season as well; and as its migration route does not run over it, the species could also be marked a year-round Barje bird.

GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
--------------------	---------------------	-----------------

The species is an irregular migrant or a suspected migrant over the Barje, but has not been confirmed as such due to the lack of data.

PRESENCE OF THE SPECIES AT THE BARJE

LETO/YEAR: species can be observed throughout the year

SEZONA/SEASON: at the Barje, the species can be observed only in a certain season (although in bird watching season is not entirely the same as the term calendar season, the denotation certainly indicates that the species is present at the Barje for a longer period of time, for the entire breeding or wintering season ...)

MESEC-DAN/MONTH-DAY: the species can be observed only for a couple of days or weeks per year. This group also includes the species that stop at the Barje only during migration)

Black background indicates that the species' status is reliable and that in a certain period the species can be almost certainly observed at the Barje. Grey background, on the other hand, denotes that the species is not reliable or that it may not be seen with certainty in the period when present there (perhaps it is not easily perceived, or the status holds good only for certain years).

Examples:

LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY
--------------	------------------	------------------------

The species is probably present at the Barje only for a few days in a year, or is certainly present except that it is not easily perceived.

LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY
--------------	------------------	------------------------

The species can be probably observed throughout the year or is present all year round, except that it cannot be seen every single day.

LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY
--------------	------------------	------------------------

The species can be observed with certainty for a few days or weeks; at times, however, some individuals overwinter at the Barje or stay there for the entire breeding season.

LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY
--------------	------------------	------------------------

The species is present at the Barje throughout the year, and the probability that we shall see it there is great. It may happen that the same individuals are present there throughout the year, or that in the winter we shall see different individuals than in the summer!

STATISTICAL SECTION

This section consists of frames with data and graphs. Depending on the activity and presence of the species, separate frames may be missing.

STATISTICS

STATISTIKA	STATISTICS	
ujeti	125	capture
osebkov	565(32)	individuals
opazovanj	221(5)	observations
leta	7/8	years

The statistical frame depicts the basic data, from which the descriptions of separate species' characteristics were deduced and constitute the most important part of this book's contents.

UJETIH/CAPTURE: total number of individuals captured in the 1990-1995 period in the entire Barje area and at Vrhnika trapping site. The already published data on captured individuals from the previous period were not taken into consideration.

OSEBKOV/INDIVIDUALS: number of observed individuals, including all the data from the 1989-2002 period, together with the already published (if not mentioned in the text) and unpublished data from the period prior to 1989, with their numbers shown in parentheses (in the example above we are therefore dealing with 565 individuals, 32 of which had been observed prior to 1989).

OPAZOVANJ/OBSERVATIONS: number of observations, irrespective of the number of observed individuals, with recording conditions the same as under OSEBKOV/INDIVIDUALS.

LETA/YEARS: in how many years of the eight (1989-1996), when field research was most intensive at the Barje, the species was observed (the birds caught with mist-nets were also taken into account). With the aid of this figure, the species were arranged in 5 groups indicating the species' status in view of the regularity or frequency of their occurrence:

status	years
regular	7, 8
frequent	5, 6
periodical	3, 4
coincidental	2
exceptional	0*, 1

* 0 indicates that the species was observed outside the 8-year period.

BREEDING

GNEZDITEV	BREEDING	
PAROV	261-325	PAIRS
KVADRATOV	76 (53%)	SQUARES
GOSTOTA	1,8-2,3	DENSITY
zasedeni	3-4	occupied
največja	27-35	max
% SLO	5-10	% SLO

In the breeding frame above, the basic breeding data on separate species are given.

PAROV/PAIRS: estimated number of breeding pairs at the Barje. When we know that more pairs breed there than established by us, but we do not know how higher is the number marked > (>20) when the number oscillates between separate years, but no oscillation range is known, the number is marked with ~ (~20). The values are calculated in view of the correction factors. The number of actually counted individuals (without correction) is shown in the Appendix.

KVADRATOV/SQUARES: number of squares, in which at least one breeding pair was found (with the share of all researched squares in parentheses).

GOSTOTA/DENSITY: the first row presents the density estimated in the entire Barje area (142 km²), the second row (**zasedeni/occupied**) the density calculated in the occupied squares only, and the third row (**največja/max**) the highest established density in a single km². The values are calculated in view of the correction factors. The number of actually counted individuals is shown in the Appendix.

%SLO: estimate of the share of the entire Slovene population as presented in the Ornithological Atlas of Slovenia (Geister 1995). The estimates are given in ranks: <1%, 1-<5%, 5-<20%, 20-<50% and ≥50%.

ZADNJE GNEZDENJE/LAST NESTING: the year in which the disappeared (extinct) breeding species bred at the Barje for the last time. If the datum is not reliable or is merely descriptive, the most probable period, in which the species disappeared from the Barje, is given.

KEY DATES

KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo spomladansko opažanje	25.2.	first spring sighting
zadnje spomladansko opažanje	29.5. (20.6.)	last spring sighting

Key dates presented in the frame above are the dates that are most interesting from the phenological point of view. Exceptional dates that essentially differ from the others are given in parentheses. In the above example, the species occurred at the Barje in the period from 25 Feb to 29 May, but was then exceptionally sighted on 20 Jun as well.

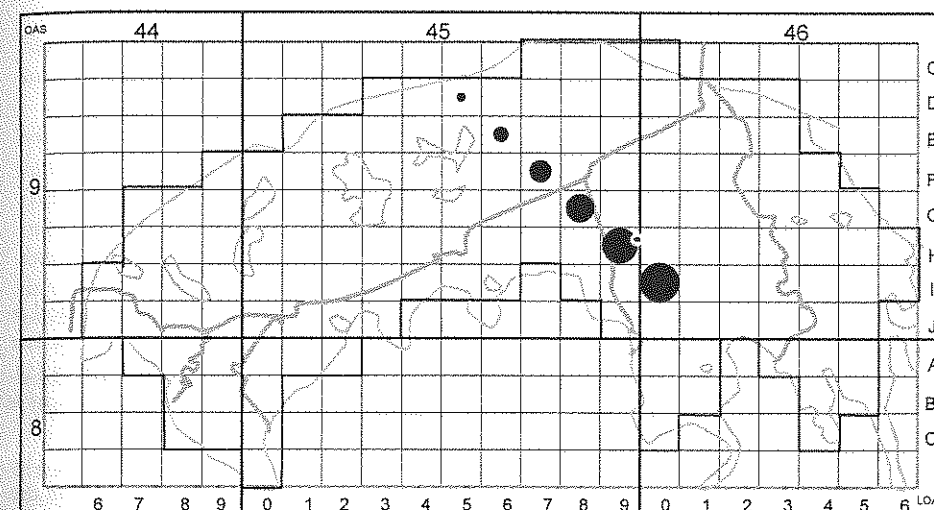
OBSERVATIONS

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
3.12.92/3	6.12.92/3	9.12.92/1
20.11.93/1	21.11.93/1	27.11.93/1
11.10.95/1		

For rare species, all observation data with the number of observed individuals are given. Also stated are the sightings published previously (marked as exponent number), if not mentioned in the text itself. Exceptionally, the data on captured individuals are also given (in bold print).

BREEDING DISTRIBUTION MAP

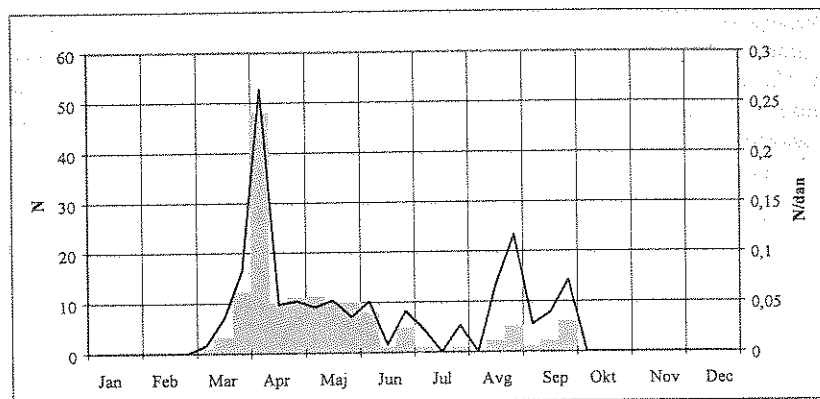
Numbers of breeding pairs in squares are delineated with differently sized dots. The smallest dot indicates one breeding pair, the biggest 50 or more breeding pairs. On the map below, the descending dots correspond to 1, 10, 20, 30, 40 and 50 breeding pairs. On the map, all the big Barje rivers (the Ljubljanica, Bistra, Borovniščica, Iška and Iščica) and all the solitary woods were schematically drawn. The figures shown on top and left margins of the map delineate 10 x 10 km squares as used during the mapping for the Ornithological Atlas of Slovenia (OAS), while the figures on the bottom and letters on the right margin delineate 1 x 1 km squares as used for the mapping of the local ornithological atlas (LOA).

OBSERVATIONS

Phenogram of bird sightings is divided in monthly thirds. The first and second thirds are 10-day periods (decades), while the last monthly third includes the number of days remaining till the end of the month (from 8 to 11). The data on the number of sighted individuals in the entire research period are presented in the form of histograms. The values can be estimated with the aid of the left scale (N). A comparison of the values between monthly thirds can be slightly misleading, as the periods are not of the same duration and especially as different number of fields days were covered in separate thirds. This is why all the values are also calculated on the basis of the actual field days in separate monthly thirds. These values are drawn with a line and can be read as the number of sighted individuals on the day of sighting (N/day), with the values shown on the right scale. Phenograms have different scales for different species!

As far as passerines are concerned, the phenogram shows mainly the period when the species is singing actively, as small birds are hardly noticeable when going through the non-singing period. The phenogram thus often emphatically presents the breeding season.

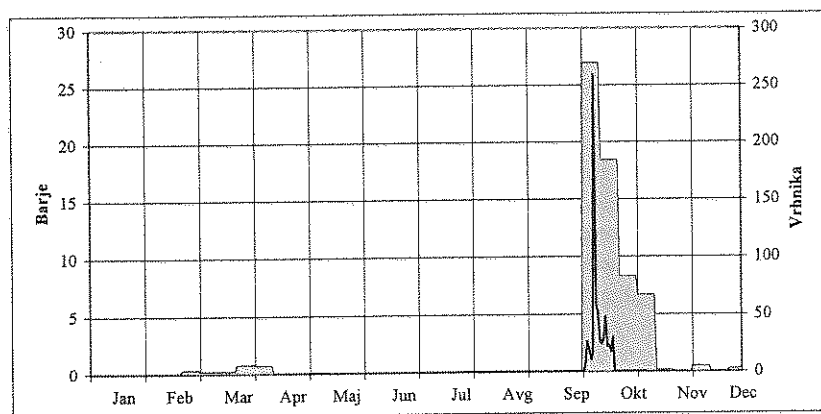

TRAPPING

The phenogram of mist-net trapping in the entire Barje area during the 1990-1995 period is divided in monthly thirds. The first and second thirds are 10-day periods (decades), while the last monthly third includes the number of days remaining till the end of the month (from 8 to 11). The numbers of trapped individuals in separate monthly thirds are presented in the form of a histogram with the scale on the left (Barje).

Phenogram of the mist-net trapping at Vrhnika ringing station in 1995 is given by days. The number of trapped individuals in separate days is given in the form of a line with the scale on the right side (Vrhnika). Birds were trapped in Vrhnika only between 21.7. and 1.11.1995.

In contrast to the observation phenogram, the trapping phenogram emphatically presents migratory and vagrant individuals.

KRATEK PREGLED PODATKOV

Gnezditveno razširjenost, številčnost in fenologijo ptic na Ljubljanskem barju (1989-1996) je popisovalo 41 ornitologin in ornitologov, nekaj sodelavcev je bilo vključenih tudi prek objavljenih virov in ustnih sporočil. Skupaj smo opravili okoli 1593 ur čistega zbiranja terenskih podatkov. Če bi upoštevali še čas, potreben za prevoz do terena in obdelavo podatkov (teh podatkov nismo zbirali), bi bilo število porabljenih ur precej višje. Kar je za samo publikacijo o pticah še pomembno, je dejstvo, da smo vsega skupaj zbrali 19.058 favnističnih podatkov (podatek = zapis o določeni vrsti na določenem kraju ob določenem času), ki govorijo o 192.277 opazovanih osebkih. Literaturni podatki v te vrednosti niso vključeni.

Pri lovu in obročkanju je sodelovalo 31 zunanjih sodelavcev Prirodoslovnega muzeja Slovenije. Na Vrhniki so med 21.7. in 1.11.1995 opravili 104 lovne dni, na preostalih barjanskih lokacijah pa med 31.3.1990 in 12.11.1995 388 lovnih dni. Skupaj so prispevali 57.260 podatkov.

V publikaciji obravnavamo 258 vrst ptic, ki so bile v obdobju 1976 - 2002 na Barju zabeležene vsaj enkrat. Med njimi je 116 vrst gnezdilcev. Redno jih gnezdi 87, vsaj vsakih nekaj let jih gnezdi še nadaljnjih 9 (neredni gnezdilci). Za 6 vrst nam statusa gnezdilca ni uspelo nedvoumno potrditi (nezanesljivi gnezdilci) – morda na Barju gnezdi, a bi za potrditev morali vložiti več naporov, morda gnezdi neredno, morda so na Barju kot gnezdilci že zgodovina. Na Barju v obdobju raziskave torej obravnavamo 102 vrste potrjenih ali verjetnih gnezdilcev. Kar 14 preostalih vrst pa ima status izginulih gnezdilcev, deset jih je izginilo v zadnjih 30 letih, od tega črna štoklja, južna postovka in kozica v obdobju 1989 - 2002, druge že prej.

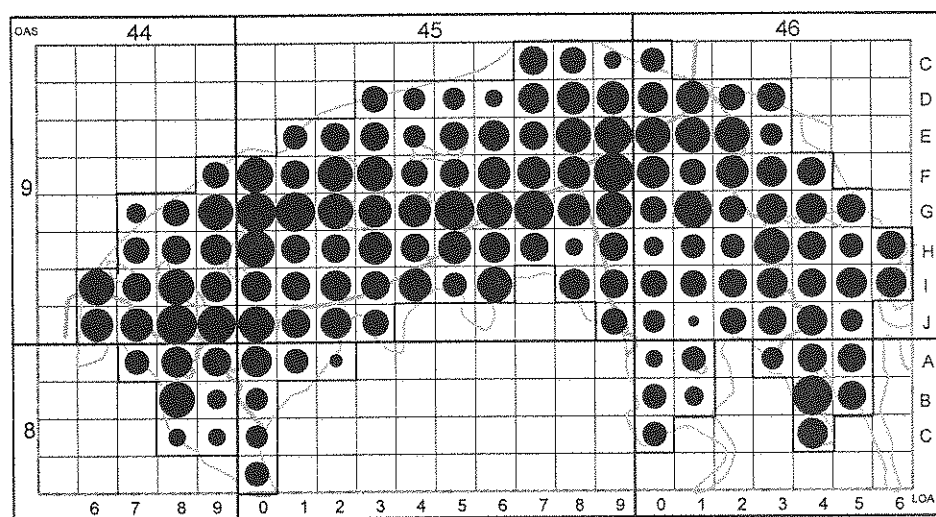
Pozimi živi na Barju 99 vrst ptic. Med njimi je 52 rednih prezimovalcev, 16 jih ne prezimuje vsako leto, 31 pa je zimskih gostov, torej se na Barju ne zadržujejo vso zimo, ampak ga le tu in tam obiščejo.

Od 72 vrst, ki se pojavijo na Barju samo spomladi ali jeseni, je 14 rednih in 14 nerednih preletnikov. Preostalih 44 vrst je preletnih gostov, kar pomeni, da smo jih opazili največ v dveh letih. Nadaljnjih 55 vrst ima na Barju poleg statusa preletnika še status prezimovalca ali gnezdilca. To pa gotovo niso vsi, saj je status preletnika za nekatere vrste težko določiti.

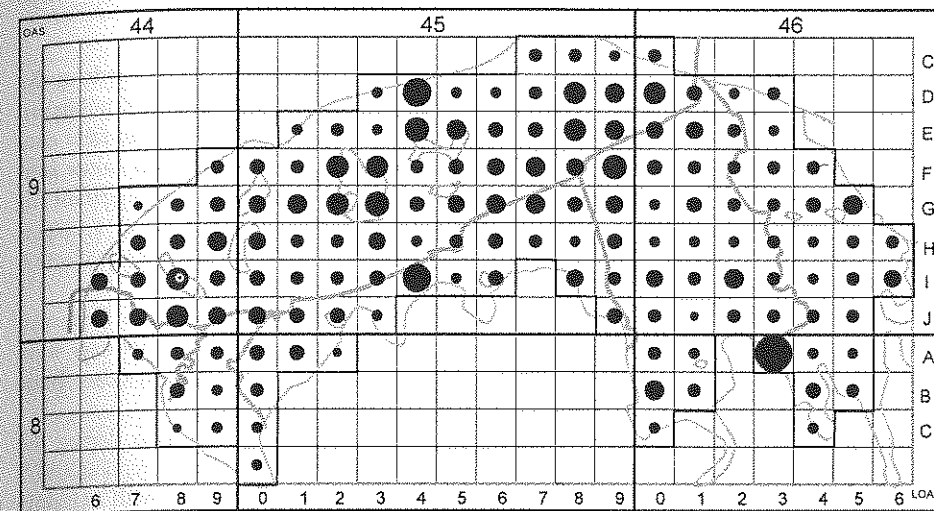
Od vseh gnezdilcev smo trinajstim podelili status nacionalno pomembne vrste. To so vrste, ki imajo na Barju 10 % ali več celotne nacionalne populacije, in sicer: prepelica (*Coturnix coturnix*), kosci (*Crex crex*), priba (*Vanellus vanellus*), veliki škurh (*Numenius arquata*), sloka (*Scolopax rusticola*), poljski škrijanec (*Alauda arvensis*), drevesna cipa (*Anthus trivialis*), repaljščica (*Saxicola rubetra*), kobiličar (*Locustella naevia*), rečni cvrčalec (*Locustella fluviatilis*), rjava penica (*Sylvia communis*) in pisana penica (*Sylvia nisoria*).

KATEGORIJA	VRST
redni gnezdilci	87
neredni gnezdilci	9
skupaj	96
nezanesljivi gnezdilci	6
skupaj	102
izumrli po letu 1975	10
izumrli pred 1975	4
GNEZDILCI	116
redni prezimovalci	52
neredni prezimovalci	16
skupaj	68
zimski gosti	31
PREZIMOVALCI	99
redni preletniki	14
neredni preletniki	14
skupaj	28
preletni gosti	44
skupaj preletniki	72
vsi preletniki	55
PRELETNIKI	127

Največ gnezdečih vrst, in sicer 55, je bilo v kvadratu 9/45/G7 (pri Lipah), najmanj, 6, pa v kvadratu 9/46/J1 (njive med Brestom in Iško Loko; slika 1). Največ gnezdečih parov vseh vrst, 923, je bilo v kvadratu 8/46/A3 (lg), najmanj, 26, v kvadratu 9/46/J1 (njive med Brestom in Iško Loko; slika 2). Pozornost zbujajo kvadrati, v katerih so naselja, in kvadrati z gozdovi.

Slika 1: Število gnezdečih vrst v posameznem kvadratu v izmeri 1x1 km. Največji krog ponazarja 55 vrst, najmanjši 6.

Slika 2: Število gnezdečih parov vseh vrst v posameznem kvadratu v izmeri 1x1 km. Največji krog ponazarja 923 parov, najmanjši 26 parov.

A SHORT OVERVIEW OF THE DATA

In the survey covering the breeding distribution, abundance and phenology of birds at the Barje (1989-1996), 41 ornithologists took part, with a few associates participating with published sources and personal communications. Altogether, 1593 hours were covered for pure field data gathering. If also the time needed to reach the Barje and to process all data was taken into consideration, the number of hours would be of course much higher. Particularly important for this publication alone is the fact that 19,058 faunistic data (datum = record about a certain species at a certain place at certain time) concerning 192,277 observed individuals were collected. Literature data are not included in these figures.

As far as trapping and ringing is concerned, 31 non-resident associates of the Slovenian Museum of Natural History took part. Between July 21st and November 1st 1995, 104 days were covered at Vrhnika, and 388 days between March 31st and November 12th 1995 at other Barje localities. Altogether, 57,260 data were contributed.

The publication covers 258 bird species that occurred at least once at the Barje during the 1976-2002 period. The figure of observed species includes 116 breeders, with 87 regular and 9 irregular breeders. For 6 species, the breeding status could not be confirmed with certainty (uncertain breeders); it is quite possible that they do breed at the Barje, except that much more time would be needed to confirm this supposition, perhaps they breed irregularly, or are, as breeders, already history there. During the research period, 102 species of confirmed or probable breeders were therefore dealt with at the Barje. No less than 14 remaining breeders have the status of disappeared breeders there; ten of them disappeared in the last 30 years (the Black Stork, Lesser Kestrel and Snipe in the 1989-2002 period, the rest even earlier).

During the winter, 99 bird species inhabit the Barje area; 52 among them are regular winter residents, 16 do not spend the winter there each year, while 31 are winter guests (do not stay throughout the winter, but merely visit it occasionally).

Of the 72 species that occur at the Barje only in the spring or winter months, there are 14 regular and 14 irregular passage migrants. The remaining 44 species are passage visitors, which means that they were sighted in two years at the most. Further 55 species have, apart from the status of passage migrant, the status of winter resident or breeder. These, however, are certainly not all of them, considering that the status of passage migrant is not easily established for some species.

Thirteen Barje breeders were given the status of species of national concern. These are birds that constitute 10% or more of the entire national population at the Barje, i.e.: Quail (*Coturnix coturnix*), Corncrake (*Crex crex*), Lapwing (*Vanellus vanellus*), Curlew (*Numenius arquata*), Woodcock (*Scolopax rusticola*), Skylark (*Alauda arvensis*), Tree Pipit (*Anthus trivialis*), Whinchat (*Saxicola rubetra*), Grasshopper Warbler (*Locustella naevia*), River Warbler (*Locustella fluviatilis*), Whitethroat (*Sylvia communis*), and Barred Warbler (*Sylvia nisoria*).

CATEGORY	NO. OF SPECIES
Regular breeders	87
Irregular breeders	9
Total	96
Uncertain breeders	6
Total	102
Extinct since 1975	10
Extinct prior to 1975	4
BREEDERS	116
Regular winter residents	52
Irregular winter residents	16
Total	68
Winter guests	31
WINTERING BIRDS	99
Regular passage migrants	14
Irregular passage migrants	14
Total	28
Passage visitors	44
Total passage migrants	72
All passage migrants	55
PASSAGE MIGRANTS	127

The highest number of breeding species, 55, was recorded in square 9/45/G7 (at Lipe), the lowest, 6, in square 9/46/J1 (fields between Brest and Iška Loka; Fig. 1). The highest number of breeding pairs of all species, 923, was recorded in square 8/46/A3 (Ig), the lowest, 26, in square 9/46/J1 (fields between Brest and Iška Loka; Fig. 2). Most striking are squares with villages and woods.

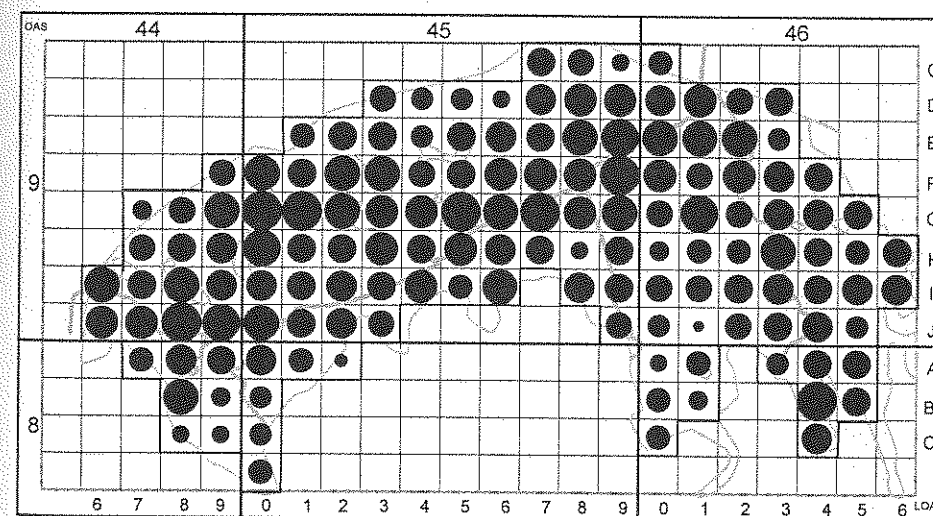

Fig. 1: Number of breeding pairs in separate 1x1 km squares, with the biggest dot delineating 55 species, the smallest 6.

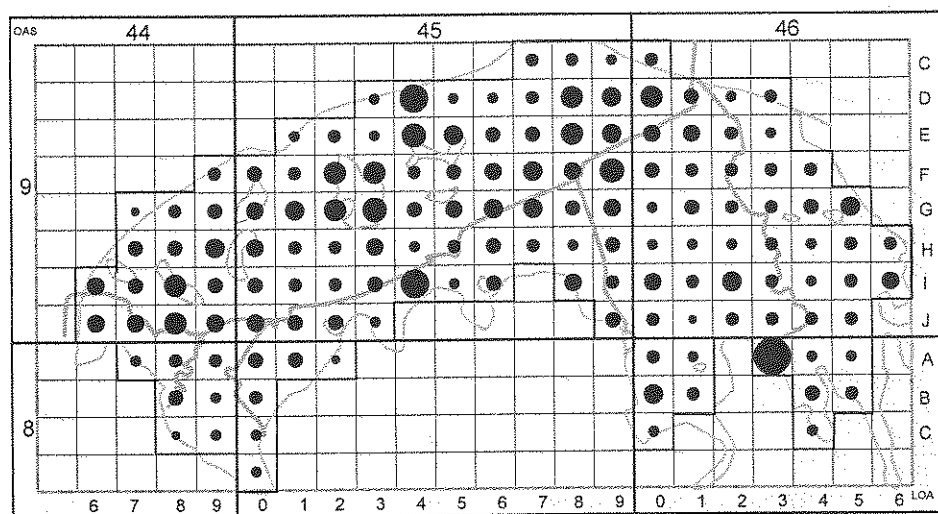

Fig. 2: Number of breeding pairs of all species in separate 1x1 km squares, with the biggest dot embracing 923 pairs, the smallest 26 pairs.

Rdečegrli slapnik

Red-throated Diver

Gavia stellata

0002

GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA	STATISTICS
osebkov individuals	1(1)
leta years	0/8

OPAZOVANJA	OBSERVATIONS
datum/število date/number	
16.12.85/1	

Rdečegrli slapnik je na Barju izjemen zimski gost. En osebek je bil opažen 16.12.1985 na Ljubljani, pod Karlovskim mostom (Sovinc 1989).

Sovinc A. 1989: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 10(39-40): 21.

Polarni slapnik Black-throated Diver		
<i>Gavia arctica</i> 0003		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	11	individuals
opazovanj	7	observations
leta	3/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
3.12.92/3	6.12.92/3	9.12.92/1
20.11.93/1	21.11.93/1	27.11.93/1
11.10.95/1		

Polarni slapnik je na Barju občasen zimski gost. V obdobju raziskave smo ga opazovali le na Vrhniških ribnikih (največ tri osebe skupaj; Vukelič 1994). Januarja, v obdobju najtrše zime, ko so stoječe vode navadno prekrte z ledom, jih ni bilo. Obeh največjih rek pozimi nismo obiskovali redno, tako da z gotovostjo ne moremo trditi, da na njih slapnikov vsaj občasno ni bilo. Polarni slapnik je bil opažen tudi 12.12.1981 na ribnikih v Dragi pri Igu (Sovinc 1990).

Sovinc A. 1990: Ptice doline Drage pri Igu (Ljubljansko barje, Slovenija) v letih 1978-88 in naravovarstvena vprašanja. Varstvo narave 16: 101-116.

Vukelič E. 1994: Ornitološka kronika. Acrocephalus 15(64): 102.

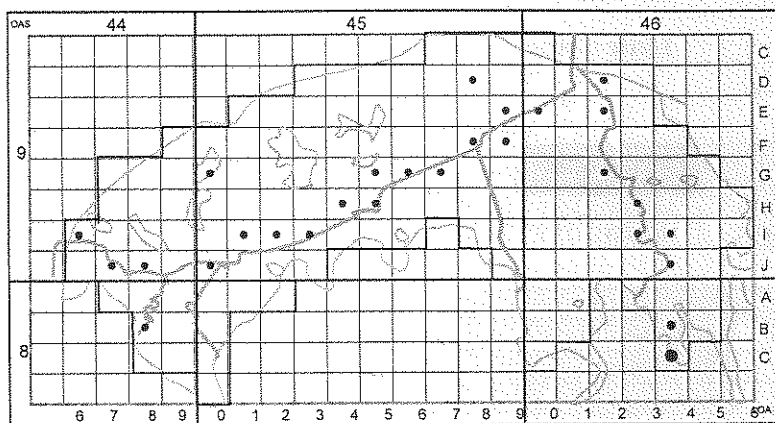
Mali ponirek Little Grebe		
<i>Tachybaptus ruficollis</i> 0007		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	173	individuals
opazovanj	88	observations
leta	8/8	years

GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	>48	PAIRS
KVADRATOV	28 (20%)	SQUARES
GOSTOTA	0.3	DENSITY
zasedeni	1.7	occupied
največja	11	max
% SLO	<1	% SLO

Mali ponirek je na Barju pogost gnezdilec. Razširjen je vzdolž počasi tekoče Ljubljanice in spodnjega toka Iščice. Gnezdi tudi na nekaterih večjih odvodnikih. Ustrezajo mu predvsem sotočja večjih jarkov, na rekah pa močno obrasli deli. Na tekočih vodah je njegova gostota razmeroma nizka. Ker so bili vodotoki v gnezditveni sezoni slabo raziskani, je njegovo število verjetno podcenjeno. Največjo gnezditveno gostoto (0,7 para/ha) dosega na stoječih vodah, npr. na ribnikih v Dragi pri Igu, kjer gnezdi kakih 15 parov (Božič, 1994). Manj številčen je na glinokopnih, globljih in manj obraslih Vrhniških ribnikih. Posebej zanimivo je gnezdenje dveh parov ponirkov na potopljenem visokem barju »Mali plac«, ker je odprta vodna površina nastala sredi gozda, kar ni značilno gnezdišče malih ponirkov. Najkasnejše gnezdo z jajci je bilo najdeno 14. avgusta.

Zunaj gnezditvenega obdobja je mali ponirek pogost tudi na tekočih vodah. Pozimi ga na stoječih vodah, prekritih z ledom, ni, najdemo pa jih na manjših barjanskih odvodnikih. Starejši ljudje se spominjajo, da so jih v ostrih zimah lovili kar z grabljami po majhnih jarkih, kjer je bila globina vode prenizka, da bi se lahko potopili. Na preletu in prezimovanju se pojavljajo posamič ali v parih, na večjih rekah pa tudi v manjših skupinah.

Gnezditvena razširjenost malega ponirka na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Little Grebe at Ljubljansko barje.

Božič I.A. 1994: Gnezditvena biologija malega ponirka *Tachybaptus ruficollis* na ribnikih v Dragi pri Igu na Ljubljanskem barju. *Acrocephalus* 15(65-66): 116-122.

Čopasti ponirek

Great Crested Grebe

Podiceps cristatus

0009

GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA	STATISTICS	
osebkov	140	individuals
opazovanj	66	observations
leta	8/8	years

GNEZDITEV	BREEDING	
PAROV	<5	PAIRS
KVADRATOV	2(1%)	SQUARES
% SLO	<1	% SLO

Čopasti ponirek je na Barju nereden gnezdičec. V času raziskave je gnezdil le na ribnikih v Dragi pri Igu (Sovinc, 1990) in na Vrhiških ribnikih. To sta tudi edini primerni gnezdišči čopastega ponirka na Barju, saj na tekočih vodah praviloma ne gnezdi, drugih dovolj velikih stalnih stoječih voda pa tu ni. V zadnjih letih je gnezdišče v Dragi, verjetno zaradi vznemirjanja zapuščeno. Leta 2000 je par ponirkov še pred izvalitvijo mladičev opustil dve gnezdi, leta 2001 eno, leta 2002 je bil na ribniku le en osebek, po letu 2003 pa ponirek v Dragi ni bil več opažen (Božič I.A., ustno).

Kot preletni gostje se posamezni ali v paru spomladi in jeseni neredno pojavijo na obeh že omenjenih ribnikih, občasno pa tudi na Ljubljani, kjer posamezni tudi prezimijo.

Sovinc A. 1990: Ptice doline Drage pri Igu (Ljubljansko barje, Slovenija) v letih 1978-88 in naravovarstvena vprašanja. *Varstvo narave* 16: 101-117.

Rjavovrati ponirek Red-necked Grebe		
<i>Podiceps grisigena</i> 0010		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA STATISTICS		
osebkov	15(2)	individuals
opazovanj	5(1)	observations
leta	2/8	years

OPAZOVANJA OBSERVATIONS		
datum/število	date/number	
25.10.88/2	31.10.92/3	13.12.92/7
13.4.96/1	14.4.96/2	

Rjavovrati ponirek je na Barju naključen gost. Od petih opazovanj se dve spomladanski časovno ujemata z obdobjem selitve na severna gnezdišča, tri jesenska pa z obdobjem selitve na prezimovališča. Sedem osebkov, opazovanih 13.12.1992 (Vukelič 1994), je zima verjetno pregnala s kakšnega zaledenega jezera v osrednji Evropi, kjer sicer prezimujejo. Vsa opažanja ponirkov v raziskovalnem obdobju so bila na Vrhniških ribnikih.

V predraziskovalnem obdobju je Šere (1986) 4.8. in 5.8.1985 na Ljubljani opazoval tistoletnega mladiča.

Šere D. 1986: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 7(29): 36.

Vukelič E. 1994: Ornitološka kronika za leto 1992. *Acrocephalus* 15(64): 102.

Črnovrati ponirek Black-necked Grebe		
<i>Podiceps nigricollis</i> 0012		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA STATISTICS		
osebkov	23	individuals
opazovanj	11	observations
leta	2/8	years

OPAZOVANJA OBSERVATIONS		
datum/število	date/number	
3.8.93/1	5.8.93/1	22.9.93/3
23.9.93/2	8.10.93/1	9.10.93/1
24.10.93/2	5.11.93/9	13.4.96/1
14.4.96/1	6.5.96/1	

Na Barju je črnovrati ponirek naključen preletni gost. Opazovali smo ga na Vrhniških ribnikih, v Dragi pri Igu in na poplavljenih travnikih v okolici Iščice (Sovinc 1996). Vsa opažanja lahko štejemo za prelet: aprila in maja spomladanski, od avgusta do novembra pa jesenski. Posamezni selitveni postanki so bili daljši od tedna dni.

V predraziskovalnem obdobju je bil črnovrati ponirek 30.10.1987 opazovan na Vrhniških ribnikih (Grošelj 1988), 1.5.1982, 8.9.1982 in 24.4.1988 pa na ribnikih v Dragi pri Igu (Sovinc 1990).

Grošelj P. 1988: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 9(35-36): 20.

Sovinc A. 1996: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 17(75-76): 97.

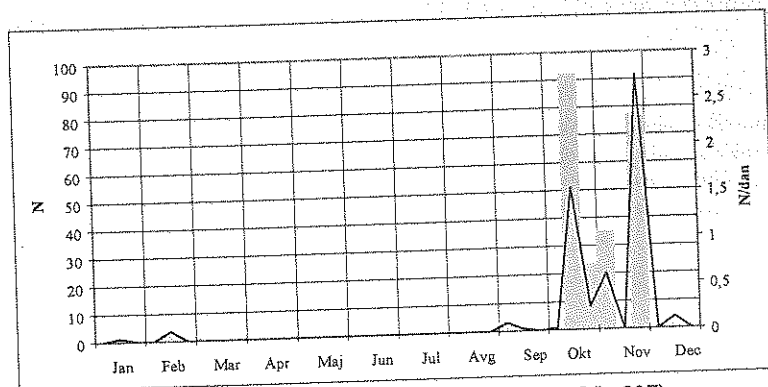
Sovinc A. 1990: Ptice doline Drage pri Igu (Ljubljansko barje, Slovenija) v letih 1978-88 in naravovarstvena vprašanja. *Varstvo narave* 16: 101-116.

Kormoran		
Great Cormorant		
<i>Phalacrocorax carbo</i>		
0072		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	237	individuals
opazovanj	23	observations
leta	8/8	years

KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo opažanje	9.9.	first sighting
zadnje opažanje	12.2.	last sighting

Veliki kormoran je na Barju reden, a maloštevilen gost. Opazovali smo ga samo v jesensko-zimskem obdobju, izjemno je bilo opazovanje kormorana 27.7.1991 pri Vrhniku (Šere 1993). Le v treh od 23 opazovanj je bilo v jati več kot 20 osebkov (največ 70 osebkov), večinoma pa tja do 8 osebkov. Največkrat so bili opaženi na Vrhiških ribnikih, nekajkrat pa tudi na preletu nad Ljubljano in Iščico. O kakšnih večdnevni postankih na Barju ni bilo sledu. Velikega kormorana na Ljubljanskem barju torej ne moremo šteti za prezimovalca, ampak za zimskega gosta.

Fenogram opažanj kormorana na Ljubljanskem barju (N=237).
Phenogram of Great Cormorant sightings at Ljubljansko barje (N=237).

Šere D. 1993: Ornitolška kronika za leto 1991. *Acrocephalus* 14(58-59): 140.

Pritlikavi kormoran		
Pygmy Cormorant		
<i>Phalacrocorax pygmeus</i>		
0082		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	1	individuals
leta	0/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/stevilo	date/number	
11.11.98/1		

Pritlikavi kormoran je na Barju izjemen gost. Opažen je bil le enkrat, 11.11.1998 pri Notranjih Goricah.

Bobnarica		
Great Bittern		
<i>Botaurus stellaris</i>		
0095		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	20(8)	individuals
opazovanj	20(8)	observations
leta	4/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
24.7.81/1	4.8.81/1	27.4.82/1 ¹
20.6.82/1	20.5.83/1	15.7.84/1
25.6.86/1	23.10.87/1	25.3.90/1
29.3.92/1 ²	24.10.93/1	24.10.94/1
19.3.95/1 ³	3.3.96/1	14.4.96/1
17.1.98/1	19.6.98/1	19.9.00/1
26.11.00/1	13.4.01/1	

Tome 1982¹

Šere 1994²

Jakopin 1998³

Dvanajst podatkov o opazovanju posameznih osebkov te skrivnostne ptice v širšem obdobju raziskave in osem pred tem časom kažejo, da je bobnarica občasna, maloštevilna gost, ki se na Barju pojavlja prek celega leta. Opažena je bila v vseh mesecih razen februarja in decembra. Najbolj skrivnostne so bile govorice o njenem gnezdenju na ribniku Rakovnik v Dragi pri Igu (Sovinc, 1990), kar pa ni bilo nikoli potrjeno, čeprav je bila vrsta tam zanesljivo registrirana na spomladanskem preletu (B. Tome). Na Barju smo jo večinoma videvali ob večjih, zaraščenih izsuševalnih jarkih. Zanimivi so tudi trije oktobrski zapisi. Vsi trije so iz istega kvadrata, skoraj istega dne (23. oz. 24.10.), čeprav iz treh različnih let (1987, 1993 in 1994), ko je bila bobnarica opažena na Vrhniških ribnikih.

Jakopin, F. 1998: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 19(87-88): 87.

Šere D. 1994: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 15(64): 103.

Tome B. 1982: Redke vrste. *Acrocephalus* 3(11-12): 30.

Čapljica		
Little Bittern		
<i>Ixobrychus minutus</i>		
0098		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	15*	individuals
opazovanj	13*	observations
leta	8/8	years

*samo negnezditveni podatki/nonbreeding data only

GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	0-6	PAIRS
KVADRATOV	2 (1%)	SQUARES
% SLO	<1	% SLO

KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo opažanje	2.5.	first sighting
zadnje opažanje	4.9.	last sighting

Čapljica je na Barju zelo redek in nereden gnezdilec. Njena gnezditvena biologija na edinem potrjenem gnezdišču na ribnikih v Dragi pri Igu je dobro poznana (Božič 1992). V osemdesetih letih prejšnjega stoletja je bilo v eni sezoni na Prvem ribniku najdenih celo 6 gnezd (5,3 para/ha), vendar je njeno število v naslednjem desetletju močno upadlo. Leta 1991 ni bilo zasedeno niti eno gnezdo. Danes velja čapljica za občasno gnezdilko (Božič ustno), ki začne gnezditi nekje v sredini maja. Gnezditveno sumljiv podatek je tudi z Vrhniških ribnikov.

Čapljica je selivka, prek zime je na Barju ni. Edini podatki zunaj gnezditvene sezone so z Vrhniških ribnikov, kjer smo posamezne osebkke opazovali od sredine julija do začetka septembra. Edino opazovanje, ki ni bilo zabeleženo na stoječi vodi, zadeva samca dne 2.5.1996 pri Želimeljščici. Prvo spomladansko opažanje je dokaj pozno, kar je povezano s težko odkrivanostjo vrste.

Božič I.A. 1992: Gnezditvena biologija male bobnarice *Ixobrychus minutus* na ribnikih v Dragi pri Igu. *Acrocephalus* 13(52): 76-84.

Kvakač		
Night Heron		
<i>Nycticorax nycticorax</i>		
0104		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

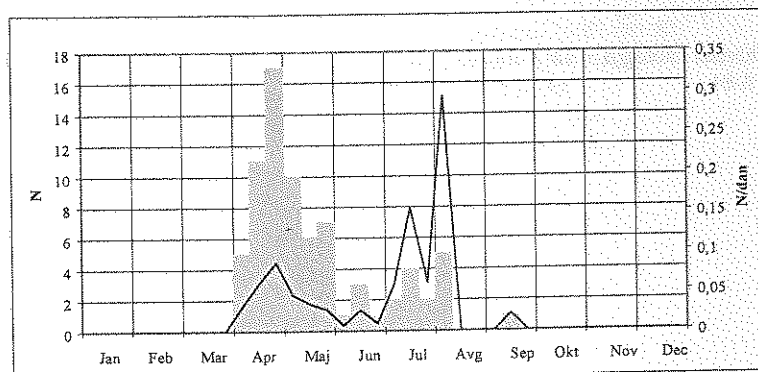
STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	75	individuals
opazovanj	36	observations
leta	8/8	years

GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	?	PAIRS

KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo opažanje	6.4.	first sighting
zadnje opažanje	20.9.	last sighting

Kvakač je ena izmed redkih vrst na Barju z negotovim gnezditvenim statusom. Gnezdo še ni bilo najdeno, kar nekaj podatkov pa se nanaša na opazovanja odraslih ptič z mladiči, npr. ob Prošci, Ljubljani in Iščici. Cela vrsta gnezditveno sumljivih podatkov je tudi z Vrhniških ribnikov. Značilno je, da so bile ptice na isti lokaliteti pogosto opazovane nekaj dni zapored ali celo tednov, kar še povečuje sum o gnezditvi.

Kvakač je selivka, ki gnezdi predvsem v gostem obvodnem grmovju, drevju in trstičju. Najbolj zanimiva opažanja v pozno poletnem in jesenskem času so prispevali sodelavci z obročkvalne postaje na Vrhnikih, ki so med Vrhniškimi ribniki in Ljubljano podnevi (pa tudi ponoči) opazovali in poslušali kvakače. Včasih so bile skupine kar številne (do 16 osebkov), kar je še povečalo ugibanja o družinah odraslih in mladih ptič, ki naj bi v bližini tudi gnezdili, čeprav se je vsaj del njih sem priklatil. Za smelejše trditve nam manjkajo sistematične raziskave večjih barjanskih vodotokov in obrežij stoječih voda. Če že ni gnezdilec, pa je kvakač vsaj reden poletni gost.

Fenogram opažanj kvakača na Ljubljanskem barju (N=75).

Phenogram of Night Heron sightings at Ljubljansko barje (N=75).

Čopasta čaplja		
Squacco Heron		
<i>Ardeola ralloides</i>		
0108		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	16(7)	individuals
opazovanj	15(6)	observations
leta	4/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
16.5.78/1	31.5.81/2	1.7.82/1
1.5.87/1	14.5.88/1	24.4.88/1 ¹
20.5.90/1 ²	26.4.93/1 ³	5.5.95/1 ⁴
15.5.95/1	18.5.95/1	11.5.96/1
20.5.96/1	28.4.97/1 ⁵	9.5.97/1 ⁵

Sovinc 1989¹
 Šere 1992²
 Šere 1996³
 Košir 1996⁴
 Senegačnik 1997⁵

Čopasta čaplja je na Barju občasen spomladanski preletnik. Od 15 opazovanj so bila tri v aprilu, 11 v maju in eno v začetku julija. Vrsto smo opazovali ob kanalih severno od Iga in na Vrhniških ribnikih.

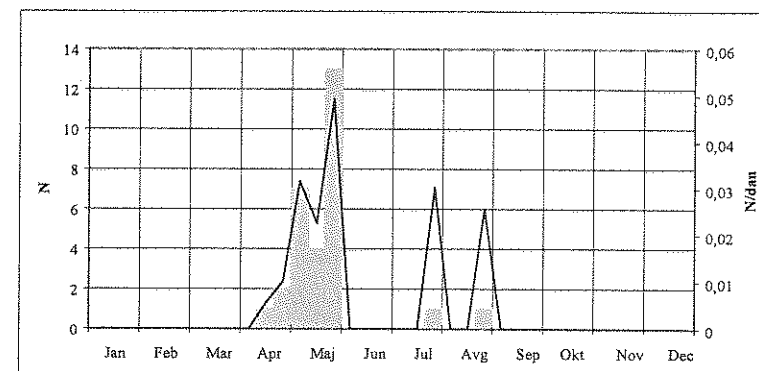
Košir M. 1996: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 17(75-76): 80.
 Senegačnik K. 1997: Zanimivosti od koderkoli. *Acrocephalus* 18(84): 161.
 Šere D. 1992: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 13(50): 30.
 Šere D. 1996: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 17(75-76): 97.
 Sovinc A. 1989: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 10(41-42): 58.

Mala bela čaplja		
Little Egret		
<i>Egretta garzetta</i>		
0119		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	29	individuals
opazovanj	17	observations
leta	6/8	years

KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo opažanje	18.4.	first sighting
zadnje opažanje	27.5. (28.8.)	last sighting

Mala bela čaplja je na Barju pogost, a maloštevilčen spomladanski preletnik in izjemen poletni gost. Pojavlja se predvsem posamič, največkrat so bile ptice opazovane ob tekočih in stoječih vodah (npr. ob ribnikih v Dragi in pri Vrhniku) med sredino aprila in koncem maja. Mnogo redkejša so opazovanja male bele čaplje na travnikih oziroma ob izsuševalnih kanalih. Obe poletni opazovanji sta z Vrhniških ribnikov.

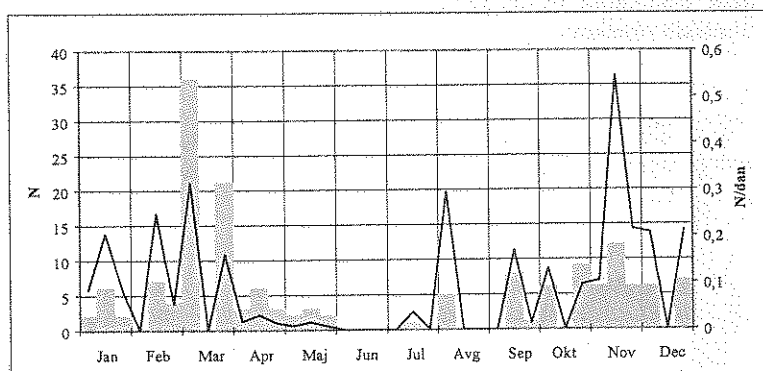
Fenogram opazanj male bele čaplje na Ljubljanskem barju (N=29).
 Phenogram of Little Egret sightings at Ljubljansko barje (N=29).

Velika bela čaplja		
Great White Egret		
<i>Egretta alba</i>		
0121		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

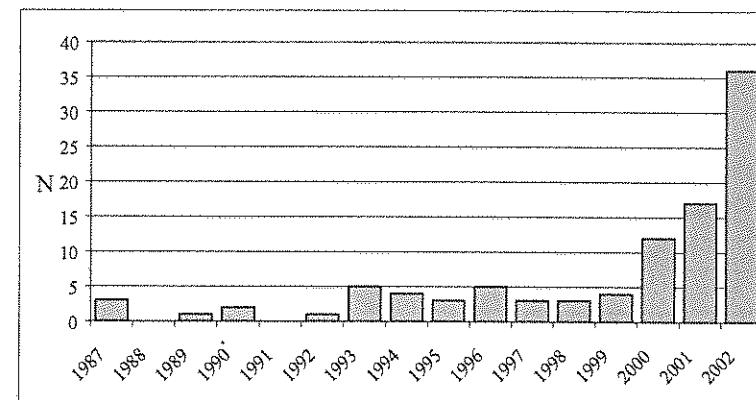
STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	164	individuals
opazovanj	46	observations
leta	7/8	years

Velika bela čaplja je na Barju reden prezimovalac, preletnik in redek poletni klatež. Še pred slabimi dvajsetimi leti je veljala za izredno redko vrsto (Sovinc 1981), po letu 1990 pa se je število opazanj, predvsem v zimski polovici leta, zelo povečalo. V zadnjih letih se še posebej pogosto pojavlja na travnikih v okolici Iga, kjer se hrani z malimi sesalci.

V aprilu in maju prek Barja poteka spomladanski prelet, septembra in oktobra pa jesenski, čeprav število preletnikov ni veliko. Ptice se ustavljajo ob rekah in stoječih vodah, tudi ob večjih odvodnikih. Najmanj možnosti za opazovanje je v poletnih mesecih.

Fenogram opazanj velike bele čaplje na Ljubljanskem barju (N=164).
Phenogram of Great White Egret sighting at Ljubljansko barje (N=164).

Največje število opazovanih osebkov velike bele čaplje v enem dnevu po posameznih letih.
Yearly highest numbers of observed Great White Herons in a single day.

Sovinc A. 1981: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 2(10): 58.

Siva čaplja		
Grey Heron		
<i>Ardea cinerea</i>		
0122		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	470	individuals
opazovanj	200	observations
leta	8/8	years

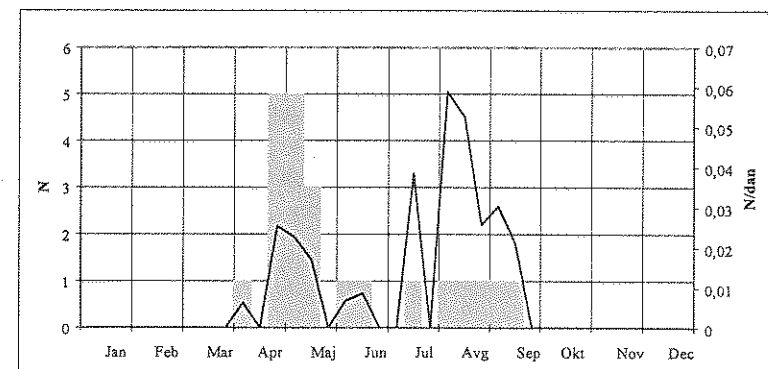
Siva čaplja je reden gost na Barju, kjer tudi prezimuje. Zaradi svojega nevsakdanjega videza je vrsta, ki jo opazovalec pogosto zapiše v svojo terensko beležnico. Zato smo o tej ptici zbrali razmeroma veliko podatkov, kar daje nazorno sliko o njenem pojavljanju. Prva izmed ugotovitev je, da je sivo čapljo na Barju moč videti vse leto. Prevladujoči so zapisi o posameznih osebkih ali manjših skupinah. Na vzhodnem delu Barja je bila med popisovanjem za Atlas najbolj znana skupina (največkrat) 6 ptic, ki je v zimski polovici leta prežala na miši ob jarkih na Mahu pred Igom. Občasno je bilo tam tudi več ptic, največ marca 1992 (16 osebkov). Na ribnikih v Dragi pri Igu je bila številčnejša le med praznjenjem ribnikov, ko smo zabeležili do 6 ptic. Na zahodnem delu Barja je najštevilčnejše opažanje z Vrhniških ribnikov (21 osebkov septembra 1995), sicer pa tudi tu prevladujejo zapisi o posameznih ali do treh pticah. Čeprav velja siva čaplja za vodno ptico, jo na Barju mnogo pogosteje srečamo na travnikih ali njivah kot ob jarkih. Zanesljivih podatkov o gnezdenju na Barju ni, čeprav so lovci pred leti trdili, da so našli gnezdo na drevesu v dolini Drage pri Igu.

Rjava čaplja		
Purple Heron		
<i>Ardea purpurea</i>		
0124		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	22(4)	individuals
opazovanj	22(4)	observations
leta	7/8	years

KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo opažanje	2.4.	first sighting
zadnje opažanje	15.9.	last sighting

Rjava čaplja je na Barju reden, a maloštevilčen preletnik in občasen poletni gost. Največkrat je bila opažena ob spomladanski selitvi, redkeje poleti, predvsem avgusta in septembra. Naključna opazovanja teh ptic so z različnih koncev Barja. Ptice so se zadrževale predvsem ob jarkih in kanalih. Pričakovano je bila registrirana tudi na obrežjih stoječih voda, predvsem ob Vrhniških ribnikih in ob ribnikih v Dragi pri Igu.

Fenogram opažanj rjave čaplje na Ljubljanskem barju (N=22).
Phenogram of Purple Heron sightings at Ljubljansko barje (N=22).

Črna štoklja			Black Stork
<i>Ciconia nigra</i>			
0131			
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT	
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY	

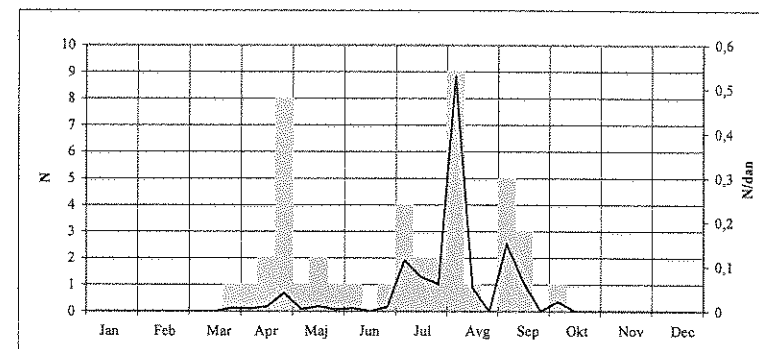
STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	43(1)	individuals
opazovanj	27(1)	observations
leta	8/8	years

GNEZDITEV		BREEDING
zadnje gnezdenje	1995	last nesting

KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo opažanje	28.3.	first sighting
zadnje opažanje	8.10.	last sighting

Črna štoklja je na Barju izginula gnezdilka. V glasilu Muzejskega društva za Kranjsko Carniola iz začetka prejšnjega stoletja je nekaj zapisov o gnezdenju črne štoklje na Ljubljanskem vrhu nad Vrhniko (npr. Sajovic 1912). V novjšem času je bilo gnezdo najdeno leta 1986 v Črnem logu (Gregori 1987). Petega junija so bili v gnezdu trije mladiči. V naslednjih letih je bilo gnezdo opuščeno, najdeno pa je bilo drugo, nedaleč stran v Logu pri Gmajnicah.

Od leta 1996 vrsta na Barju ne gnezdi več, redno a maloštevilčno pa se občasno pojavlja na selitvi tudi na poletnem klatenju. Najzgodnejše opažanje črne štoklje je bilo 28.3.1991 pri Mateni (Šere 1993), sledi 7.4.1991 pri Verdu (Kmecl, Rižnar 1991). Zadnje je bilo opažanje 8.10.1993 (Šere 1996). Nad Vrhniškimi ribniki je bilo 8.8.1987 opaženih 9 osebkov. Možno je, da poteka jesenska selitev te vrste prek Barja že od začetka avgusta naprej.

Fenogram opažanj črne štoklje na Ljubljanskem barju (N=43).
Phenogram of Black Stork sightings at Ljubljansko barje (N=43).

- Gregori J. 1987: Črna štoklja *Ciconia nigra* gnezdi na Ljubljanskem barju. *Acrocephalus* 8 (33): 37-39.
Kmecl P., K. Rižnar 1991: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 12(49): 151.
Sajovic G. 1912: Ornitologične beležke za Kranjsko leta 1911. *Carniola* 3.
Šere D. 1993: Ornitološka kronika za leto 1991. *Acrocephalus* 14(58-59): 140.
Šere D. 1996: Ornitološka kronika za leto 1993. *Acrocephalus* 18(75-76): 97.

Bela štokrlja			White Stork
<i>Ciconia ciconia</i>			
0134			
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT	
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY	

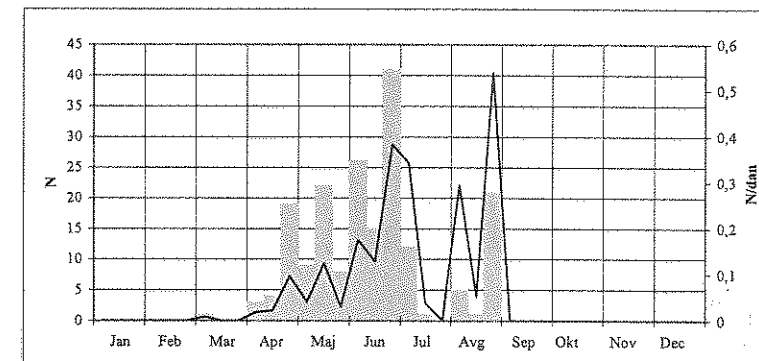
STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	187	individuals
opazovanj	50	observations
leta	8/8	years

GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	1	PAIRS
KVADRATOV	1 (1%)	SQUARES
GOSTOTA	~0.01	DENSITY
zasedeni	1	occupied
največja	1	max
% SLO	<1	% SLO

KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo opazanje	2.3.	first sighting
zadnje opazanje	26.8.	last sighting

Bela štokrlja je na Barju zelo redka, a redna gnezdilka. Kronološki pregled novejših gnezditvenih zapisov lahko pričnemo sredi šestdesetih let, ko je par teh ptic nekaj let gnezdil v okolici Matene in Staj (Šere ustno). V letih 1981 in 1982 je par uspešno gnezdil na dimniku stare opekarne v Dragi pri Igu (Sovinc 1981). Med letoma 1986 in 1992 je bilo edino gnezdo bele štokrlje na Barju na vrbi v vasi Lipe. Od leta 1998 dalje je par štokrelj gnezdil na treh lokacijah v okolici Vrhnike in Sinje gorice. Nekaj neuspešnih poskusov gnezditve je bilo zabeleženih tudi drugje, npr. na cerkvi na Igu, na lovski preži pri Notranjih Goricah in ob stari cesti Ljubljana - Vrhnika pri Dragomerju, kjer so štokrlje prinašale veje kot začetek gnezda, a je bilo to tudi vse.

Bele štokrlje se na Barju vsako leto aprila ustavljajo na spomladanskem preletu, najzgodnejše lahko včasih opazimo že marca. Najzgodnejše opazovanje je bilo zabeleženo dne 2.3.1990 (Šere 1992). Večinoma prihajajo posamezno. Posebej zanimive so skupine belih štokrelj, ki se v zadnjem času priklatijo na Barje prek poletja in tu dalj časa tudi ostajajo. Tako je bilo junija 1993 na vzhodnem delu Barja opaženih 12 osebkov, avgusta 1997 pa na zahodnem delu kar 15. Jesenski prelet, podobno kot spomladanski ni izrazit, poteka v avgustu.

Fenogram opažanj bele štokrlje na Ljubljanskem Barju (N=187).
Phenogram of White Stork sightings at Ljubljansko barje (N=187).

Sovinc A. 1981: Bela štokrlja *Ciconia ciconia* gnezdi na Ljubljanskem barju. *Acrocephalus* 2(10): 57-57.

Šere D. 1992: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 13(50): 31.

Plevica		
Glossy Ibis		
<i>Plegadis falcinellus</i>		
0136		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	1	individuals
opazovanj	1	observations
leta	1/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
20.9.89/1		

Plevica je na Barju izjemen gost. Edino opazovanje je bilo zabeleženo 20.9.1989 pri Vrhnikih (Šere 1990). Trije osebkji so bili opazovani tudi 16.4.2002 na severovzhodnem robu Ljubljane (Smole 2002). Zvečer so se odpravili v smeri proti Barju.

Šere D. 1990. Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 11(54-44): 29.
Smole J. 2002. Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 23(110-111): 50.

Žličarka		
Eurasian Spoonbill		
<i>Platalea leucorodia</i>		
0144		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	2(2)	individuals
opazovanj	1(1)	observations
leta	0/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
13-16.5.87/2		

Žličarka je na Barju izjemen gost. Edini podatek govori o dveh osebkjih, ki sta se med 13.5. in 16.5.1987 zadrževala ob Iščici (Šere 1990, Božič pisno).

Šere D. 1990. Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 11(46): 107.

Labod grbec			Mute Swan
<i>Cygnus olor</i>			
0152			
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT	
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY	

STATISTIKA		STATISTICS	
osebkov	6	individuals	
opazovanj	2	observations	
leta	1/8	years	

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS	
datum/število		date/number	
22.1.96/2		26.11.00/4	

Labod grbec je na Barju izjemen zimski gost, kljub temu da se je v zadnjih nekaj deset letih v Sloveniji (tudi drugod po Evropi) njegovo število močno povečalo (Geister 1995, Sovinc 1994). Glede na to je presenetljivo, da je iz raziskovalnega obdobja z Barja vsega en podatek; pa še ta se nanaša na dve ptici, opaženi na samem robu Barja. Na Ljubljani (pri sotočju z Iščico) sta bila grbca opazovana 22. januarja 1996. Preseneča, da ni zapisov z obeh večjih stoječih voda (Vrhnjski ribniki in ribniki v Dragi pri Igu). V Dragi je bila vrsta opažena šele leta 1999, po končanem kartiranju, 26.11.2000 pa 4 osebkov na Podpeškem jezeru (Vukelič pisno). Iz predraziskovalnega obdobja med letoma 1980 in 1984 Sovinc in Šere (1984) navajata eno opazovanje tudi z reke Iščice.

Geister I. 1995: Ornitološki atlas Slovenije, DZS

Sovinc A 1994: Zimski ornitološki atlas, TZS

Sovinc A., D. Šere 1984: Predlogi in utemeljitve zavarovanja nekaterih predelov Ljubljanskega barja. *Acrocephalus* 5(19-20):1-10.

Njivska gos			Bean Goose
<i>Anser fabalis</i>			
0157			
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT	
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY	

STATISTIKA		STATISTICS	
osebkov	15(1)	individuals	
opazovanj	4(1)	observations	
leta	2/8	years	

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS	
datum/število		date/number	
27.3.87/1		20.11.91/4	
12.1.97/8		12.1.92/2	

Njivska gos je na Barju naključen zimski gost. Opazovana je bila na travnikih severno od Iga ter med Bevkami in Notranjimi Goricami med novembrom in marcem.

Beločela gos		
White-fronted Goose		
<i>Anser albifrons</i>		
0159		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	9	individuals
opazovanj	2	observations
leta	2/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število		date/number
21.11.93/7	29.12.96/2	

Beločela gos je na Barju naključen zimski gost. Vista je bila opazovana novembra in decembra pri Bevkah in ob Kozlarjevi gošči.

Siva gos		
Greylag Goose		
<i>Anser anser</i>		
0161		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	115(4)	individuals
opazovanj	9(1)	observations
leta	4/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število		date/number
27.3.87/4	27.2.89/1	25.3.89/1
30.11.91/75	18.2.92/1	25.2.92/1
31.12.92/1	27.2.93/1	3.11.94/30

Siva gos je na Barju občasen preletnik in izjemen zimski gost. Osebk se za krajši čas ustavijo na odprtih predelih, tako na travnikih kot njivah. Največkrat so bile opažene ob Ižanski cesti. Več desetglave jate se na Barju zadržujejo le ob velikih jesenskih poplavih. Eno opazovanje je tudi iz časa prezimovanja, čeprav vrsta tu ne prezimuje.

Žvižgavka		
Eurasian Wigeon		
<i>Anas penelope</i>		
0179		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

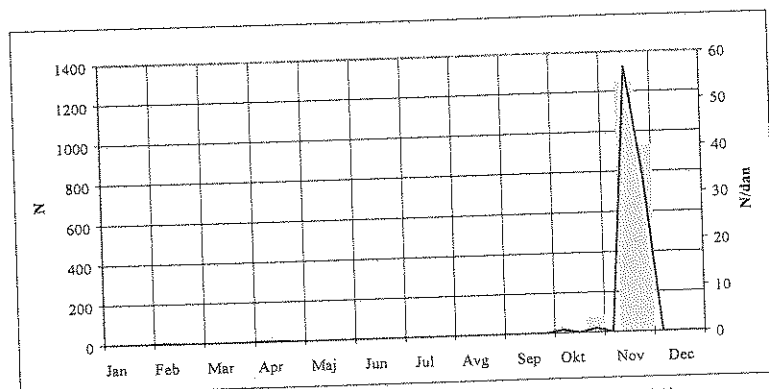
STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	2321(5)	individuals
opazovanj	20(1)	observations
leta	5/8	years

KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo jesensko opazanje	8.10.	first autumn sighting
zadnje jesensko opazanje	30.11.	last autumn sighting

OPAZOVANJA*		OBSERVATIONS*
datum/število	date/number	
8.4.90/8	3.4.91/7	15.4.91/18
7.2.94/1	4.4.94/1	10.4.91/2

* samo spomladanski datumi/spring data only

Žvižgavka je na Barju pogost jesenski in redek, maloštevilen spomladanski preletnik. Podatki iz januarskega štetja vodnih ptic kažejo, da je vrsta tudi nereden prezimovalec (Štumberger 1999). Žvižgavke se zadržujejo na rekah, predvsem Ljubljani, ter na stoječih vodah in poplavljenih travnikih. V dolini Drage pri Igu so za mlakarico najbolj redni preletniki med racami. V času jesenskih poplav lahko v predelu med Bevkami in Notranjimi Goricami opazujemo jate s po več sto pticami.

Fenogram opazovanja žvižgavke na Ljubljanskem barju (N=2321).
Phenogram of Eurasian Wigeon sightings at Ljubljansko barje (N=2321).

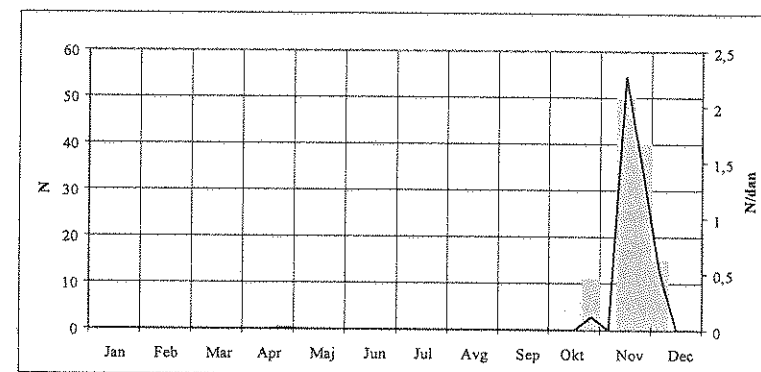
Štumberger B. (1999): Rezultati štetja vodnih ptic v januarju 1999 v Sloveniji. *Acrocephalus* 20(92): 6-22.

Konopnica		
Gadwall		
<i>Anas strepera</i>		
0182		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	117(5)	individuals
opazovanj	6(2)	observations
leta	3/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
30.4.86/1	27.10.87/4	30.11.91/40
3.12.92/15	30.10.93/7	18.11.00/50

Konopnica je na Barju občasen jesenski in izjemen spomladanski preletnik, ki smo ga opazovali na Vrhniških ribnikih in večjih poplavljenih travnikih. Večina podatkov je iz meseca novembra. Decembra opazovane konopnice so verjetno zapoznili selivci.

Fenogram opazovanja konopnice na Barju (N=117).
Phenogram of Gadwall sightings at Ljubljansko barje (N=117).

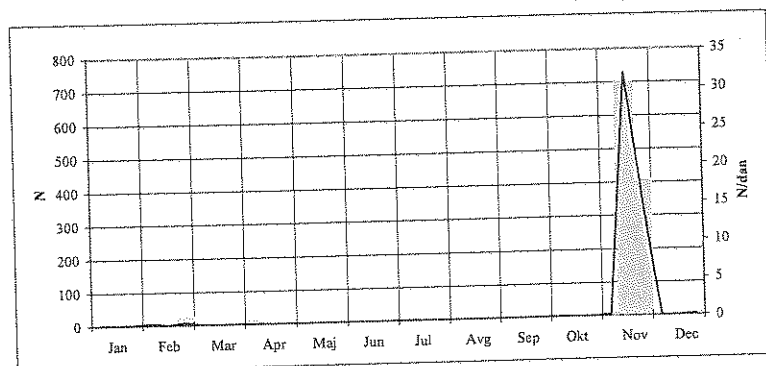
Kreheljca		
Common Teal		
<i>Anas crecca</i>		
0184		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		
STATISTICS		
osebkov:	1165	individuals
opazovanj:	19	observations
leta	6/8	years

OPAZOVANJA* OBSERVATIONS*		
datum/število	date/number	
27.2.89/2	25.3.89/4	8.4.90/10
8.1.93/2	8.2.93/3	15.1.94/1 ¹
29.1.94/1	25.2.94/11	

*samo spomladanski datumi/spring data only
Vrezec 1998¹

Kreheljca je na Barju izjemen zimski gost, redek spomladanski in pogost jesenski preletnik. Največ jesenskih opazovanj je s poplavljenih travnikov in Vrhniških ribnikov, sledijo zimski podatki z vselej nepoledenele Ljubljane. Edino poletno opažanje je bilo zabeleženo 4.7.1998 na ribnikih v Dragi pri Igu. Opažena sta bila dva osebk.

Fenogram opažanj kreheljca na Ljubljanskem barju (N=1165).
Phenogram of Common Teal sightings at Ljubljansko barje (N=1165).

Vrezec A. 1998: Ornitološka kronika. Acrocephalus 19(87-88): 78.

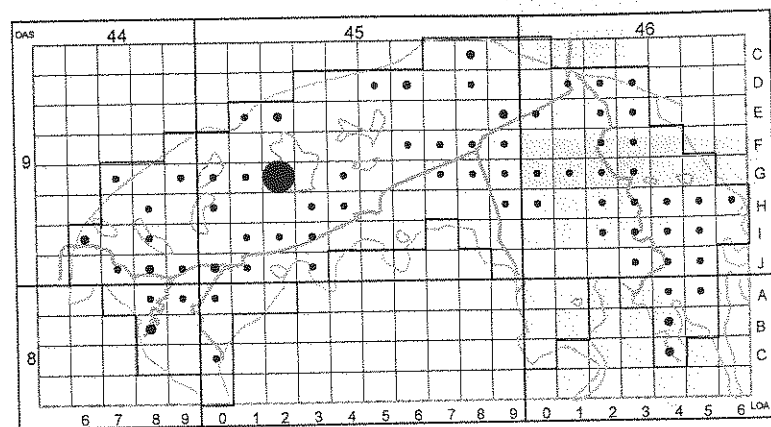
Mlakarica		
Mallard		
<i>Anas platyrhynchos</i>		
0186		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		
STATISTICS		
osebkov	5175	individuals
opazovanj	434	observations
leta	8/8	years

GNEZDITEV		
BREEDING		
PAROV	210-258	PAIRS
KVADRATOV	70 (49%)	SQUARES
GOSTOTA	1,5-1,8	DENSITY
zasedeni	3,0-3,7	occupied
največja	55-71	max
% SLO	<1	% SLO

Mlakarica je kot pogosta gnezdilka razširjena po celotnem Barju. Njena dokaj enakomerna razširjenost se ujema s široko razpredeno mrežo različnih voda. K skupnemu številu na Barju gnezdečih mlakaric veliko prispevajo "poldivje" ptice, ki jih lovci vlagajo v naravo v bajerju pri Zabnici, kjer te ptice tudi gnezdi. V preteklosti je bilo tako "vložišče" tudi pri Bistri. V predgnezditvenem obdobju lahko opazujemo pare mlakaric malodane na vsakem odvodnem jarku. Gnezda so lahko precej oddaljena od vode, npr. v kopuči šaša, pod grmom ali sredi travnika. Pri popisih smo gnezditve največkrat potrdili z opažanjem samice z begavci.

Mlakarice se na Barju zadržujejo prek celega leta, vendar v precej spremenljivem številu. Največ jih je v času spomladanskih in jesenskih poplav. Spomladi jate redko štejejo več kot 100 ptic. Jeseni je število lahko precej višje, npr. 800 osebkov 30.11.91 in 340 os. 30.10.93 na poplavljenih travnikih med Notranjimi Goricami in Bevkami. Od kod vse pridejo, ni znano. Velikost zimske populacije ocenjujemo na 300 osebkov.

Gnezditvena razširjenost mlakarice na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Mallard at Ljubljansko barje.

Dolgorepa raca

Pintail

Anas acuta

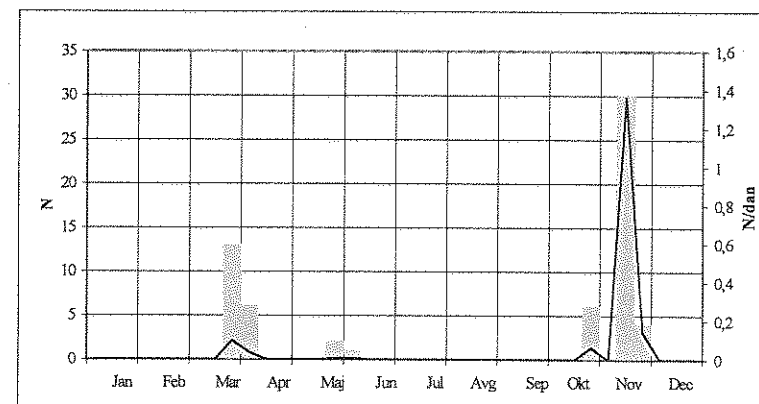
0189

GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA	STATISTICS	
osebkov	62(1)	individuals
opazovanj	9(1)	observations
leta	5/8	years

OPAZOVANJA	OBSERVATIONS	
datum/število	date/number	
5.6.77/1	25.3.89/9	6.4.90/4
8.4.90/2	30.11.91/4	22.3.92/4
30.10.93/6	27.5.97/2	18.11.00/30

Dolgorepa raca je pogost, a maloštevilčen jesenski in spomladanski preletnik na barjanskih poplavljenih travnikih med Igom in Škofljico ter med Notranjimi Goricami in Bevkami. Redki so klateži v času gnezdenja, ki jih tu in tam srečamo tudi na stoječih vodah, npr. na ribnikih v dolini Drage pri Igu (5.6.1977 in od 27.5. do 12.6.1997 trije pari; Božič 2001).

Fenogram opazanj dolgorepe race na Ljubljanskem barju (N=67).
Phenogram of Pintail sightings at Ljubljansko barje (N=67).

Božič I.A. 2001: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 22(104-105):56.

Reglja		
Garganey		
<i>Anas querquedula</i>		
0191		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

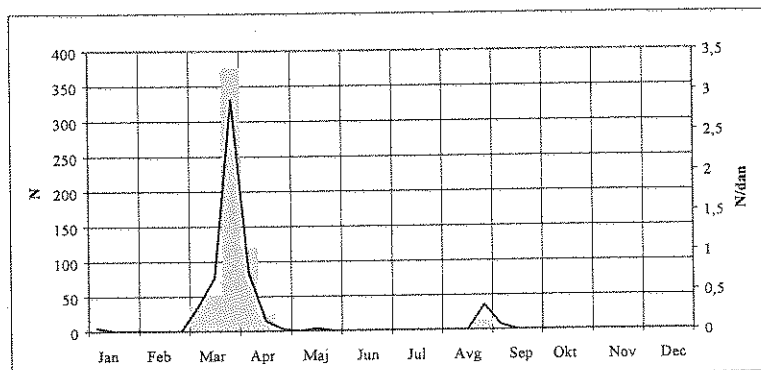
STATISTIKA		
STATISTICS		
osebkov	631(6)	individuals
opazovanj	65(2)	observations
leta	7/8	years

KLJUČNI DATUMI		
KEY DATES		
prvo spomladansko opazanje	10.3.	first spring sighting
zadnje spomladansko opazanje	17.4. (13.5.)	last spring sighting

OPAZOVANJA*		
OBSERVATIONS*		
datum/število	date/number	
17.8.93/1	29.8.93/6	4.9.93/2

*samo jesenski datumi/autumn data only

Reglja je na Barju reden pomladanski preletnik. Za mlakarico je druga najpogostejša rasa, vendar na Barju ne gnezdi. Med selitvijo se zadržuje posamič ali v jatah do 40 ptic na skoraj vseh tipih voda, od osuševalnih jarkov do rek, od luž in poplavljenih travnikov do ribnikov. Na poti v prezimovališča pozno poleti in jeseni se reglje bistveno redkeje ustavljajo na Barju. Fenološko zanimivo je zimsko srečanje z enim osebkom 2.1.1992 v jarku južno od Kozlarjeve gošče.

Fenogram opazanj reglje na Ljubljanskem barju (N=631).
Phenogram of Garganey sightings at Ljubljansko barje (N=631).

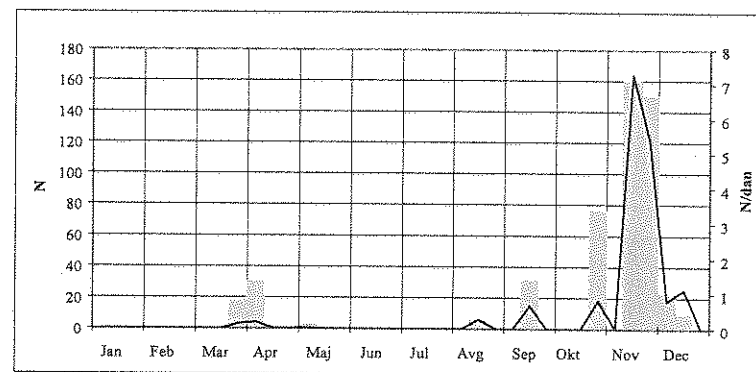
Raca žličarica		
Northern Shoveler		
<i>Anas chipeata</i>		
0194		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		
STATISTICS		
osebkov	506(5)	individuals
opazovanj	25(1)	observations
leta	6/8	years

OPAZOVANJA*		
OBSERVATIONS*		
datum/število	date/number	
25.3.89/2	8.4.90/5	3.5.91/1
22.3.92/16	4.4.94/2	10.4.94/20
17.4.94/1		

*samo spomladanski datumi/spring data only

Raca žličarica je redek spomladanski in pogost jesenski preletnik ter občasen gost. Spomladanske jate so majhne, do 20 osebkov, v jesenskih jih je tudi prek 100. Pogosto se pojavlja na Vrhniških ribnikih. Nekoliko manj redno jo lahko opazujemo na poplavljenih travnikih med Bevkami in Notranjimi Goricami.

Fenogram opazanj rase žličarice na Ljubljanskem barju (N=506).
Phenogram of Northern Shoveler sightings at Ljubljansko barje (N=506).

Tatarska žvižgavka Red-crested Pochard		
<i>Netta rufina</i> 0196		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	12	individuals
opazovanj	2	observations
leta	2/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
21.10.90/11	10.3.91/1	

Tatarska žvižgavka je na Barju naključen preletni gost. Od dveh opažanj je bilo spomladansko z ribnikov v Dragi pri Igu in jesensko z Vrhniških ribnikov.

Sivka Common Pochard		
<i>Aythya ferina</i> 0198		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

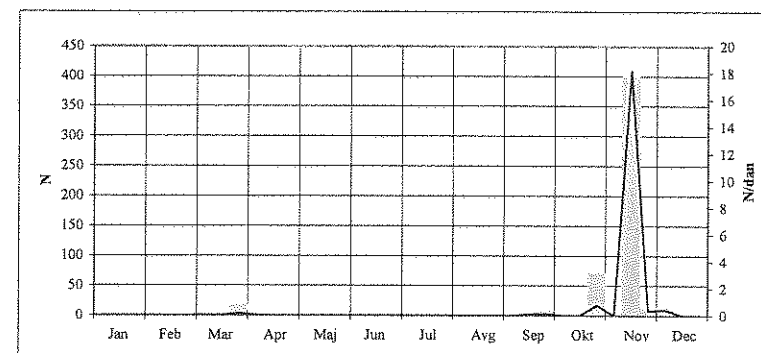
STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	526(1)	individuals
opazovanj	19(1)	observations
leta	5/8	years

KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo jesensko opažanje	(18.9.)21.10.	first autumn sighting
zadnje jesensko opažanje	3.12.	last autumn sighting

OPAZOVANJA*		OBSERVATIONS*
datum/število	date/number	
25.3.89/9	22.3.92/3	10.3.93/1
26.3.93/5	4.4.94/2	

*samo pomladanski datumi/spring data only

Sivka je na Barju občasen spomladanski in pogost jesenski preletnik. Spomladi se pojavlja posamič ali v majhnih skupinah, jeseni predvsem na poplavljenih travnikih med Bevkami in Notranjimi Goricami tudi v jatah do 50, redko nekaj sto osebkov, v manjšem številu tudi na ribnikih. Kot zimski gost se pojavlja redko in v majhnem številu na Vrhniških ribnikih in na Ljubljani.

Fenograma opažanja sivke na Ljubljanskem barju (N=526).
Phenogram of Common Pochard sightings at Ljubljansko barje (N=526).

Kostanjevka		
Ferruginous Duck		
<i>Aythya nyroca</i>		
0202		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	3	individuals
opazovanj	2	observations
leta	0/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
5.11.98/2	8.3.99/1	

Kostanjevka je na Barju izjemen preletni gost. Od dveh opazanj je bilo spomladansko na Vrhniških ribnikih, jesensko pa na ribnikih v Dragi pri Igu.

Čopasta črnica		
Tufted Duck		
<i>Aythya fuligula</i>		
0203		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

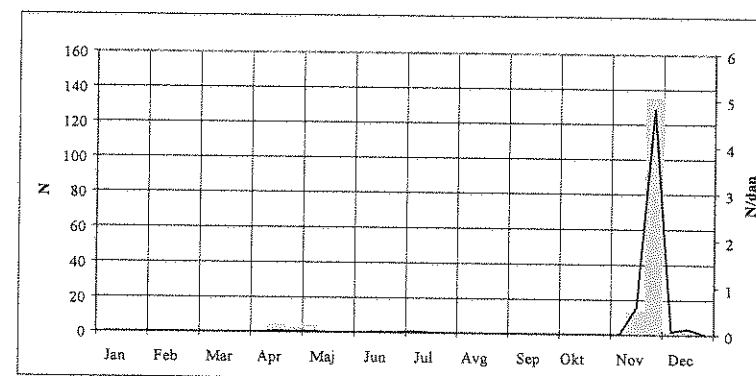
STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	284(3)	individuals
opazovanj	14(3)	observations
leta	5/8	years

KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo jesensko opazanje	21.11.	first autumn sighting
zadnje jesensko opazanje	13.12.	last autumn sighting

OPAZOVANJA*		OBSERVATIONS*
datum/število	date/number	
15.4.89/4	3.5.91/4	30.4.94/2

*samo pomladanski datumi/spring data only

Čopasta črnica je pogost, a maloštevilen preletnik. Posebno zanimivo je poletno zadrževanje samca na ribnikih v Dragi pri Igu med 15. in 25.6.1981 (Božič pisno). Opazovali smo jo predvsem na globljih vodah: na Vrhniških ribnikih, Ljubljani in ribnikih v Dragi pri Igu. Na poplavljenih travnikih se ustavlja veliko redkeje kot sivka. Pa vendar smo največjo jato, okoli 100 ptic, opazovali ob jesenski poplavi 30.11.1991 na travnikih med Bevkami in Notranjimi Goricami.

Fenogram opazanj čopaste črnice na Ljubljanskem barju (N=284).
Phenogram of Tufted Duck sightings at Ljubljansko barje (N=284).

Zvonec		
Common Goldeneye		
<i>Bucephala clangula</i>		
0218		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	40(2)	individuals
opazovanj	5(1)	observations
leta	3/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
16.1.86/2	30.11.91/30	10.11.92/1
26.12.92/3	11.12.93/4	

Zvonec je na Barju občasen zimski gost. Videvali smo ga na Vrhniških ribnikih, poplavljenih travnikih in na Ljubljani. Največje število je bilo zabeleženo na poplavljenih travnikih pri Bevkah.

Mali žagar		
Smew		
<i>Mergus albellus</i>		
0220		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	1	individuals
leta	1/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
11.12.93/1		

Mali žagar je na Barju izjemen zimski gost. Edini osebek smo opazovali 11.12.1993 na Vrhniških ribnikih.

Srednji žagar Red-breasted Merganser		
<i>Mergus serrator</i> 0221		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	21	individuals
opazovanj	2	observations
leta	2/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
11.12.93/1	13.4.96/20	

Srednji žagar je na Barju naključen gost. Opazovali smo ga dvakrat na Vrhniških ribnikih.

Sršenar European Honey-buzzard		
<i>Pernis apivorus</i> 0231		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

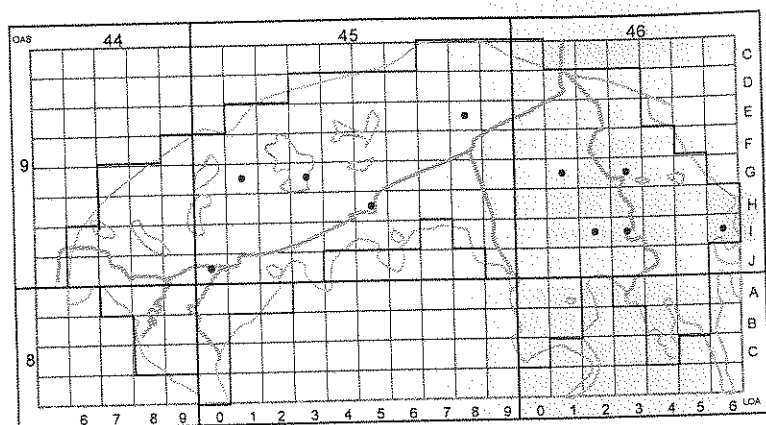
STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	53	individuals
opazovanj	37	observations
leta	7/8	years

GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	5-10	PAIRS
KVADRATOV	10 (7%)	SQUARES
GOSTOTA	~0.05	DENSITY
zasedeni	1	occupied
največja	1	max
% SLO	<1	% SLO

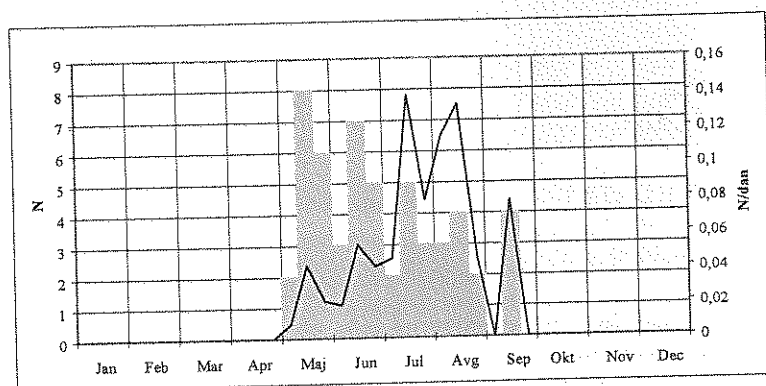
KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo opažanje	5.5.	first sighting
zadnje opažanje	15.9.	last sighting

Sršenar je na Barju redek gnezdilec. Štiri gnezditvene pike ob Iščici ponazarjajo le dva gnezdeča para, ki sta bila med popisom prešteta na različnih lokacijah. Eden je gnezdil na osamelcu Grmez in drugi v Kozlarjevi gošči (15.7.1993 najdeni speljani mladiči). Sicer pa je bilo v Kozlarjevi gošči gnezdo najdeno tudi leta 1988 (Božič 1992). Za gnezdišča ob Ljubljani ni konkretnih podatkov, ali so sršenarji v njih dejansko skrbeli za zarod, ali so jih po neuspešnem spomladanskem svatovskem preletavanju zapustili, ali pa so to le poletni gosti.

Prvi sršenarji so prišli na Barje v začetku maja, ob koncu septembra so ga že zapustili. Preletni potencial prek Barja je povsem neraziskan.

Gnezditvena razširjenost sršenarja na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the European Honey-buzzard at Ljubljansko barje.

Fenogram opažanj sršenarja na Ljubljanskem barju (N=53).
Phenogram of the European Honey-buzzard sightings on Ljubljansko barje (N=53).

Božič I.A. 1992: Iz ornitološke beležnice. Acrocephalus 13(51): 49.

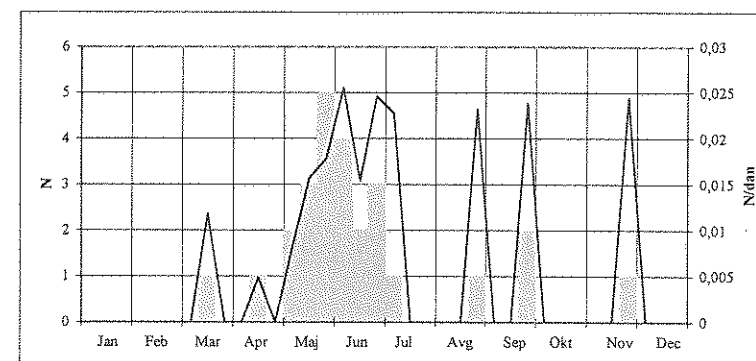
Črni škarnik		
Black Kite		
<i>Milvus migrans</i>		
0238		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA	STATISTICS	
osebkov	25	individuals
opazovanj	22	observations
leta	6/8	years

KLJUČNI DATUMI	KEY DATES	
prvo spomladansko opažanje	15.4.(20.3.)	First spring sighting
zadnje spomladansko opažanje	1.7.	last spring sighting
zadnje jesensko opažanje	29.11.	last autumn sighting

Črni škarnik je na Barju reden, maloštevilčen pomladanski in poletni gost. Med opazovanjem je težko ugotoviti, ali so to osebkki brez para, morda spolno nezreli osebkki, ki se klatijo po tem delu Evrope, ali prehranjevalni gostje, ki iz zasedenih gnezdišč priletijo sem na lov. Nekatera opažanja navajajo na misel, da smo na Barju opazovali pare pri iskanju primerne gnezditvenega prostora. Najbližje gnezditvi je bil par leta 1993 na vzhodnem delu Barja, s teritorijem v bližini Grmeza.

Najzgodnejše spomladansko opazovanje je bilo 20.3.1992 (Gregori 1992). Pozno jeseni opazovani osebkki so lahko redki preletniki ali zapozneli klateži. Opazovanje ob koncu novembra je za to vrsto že zelo pozno.

Fenogram opažanj črnega škarnika na Ljubljanskem barju (N=25).
Phenogram of the Black Kite sightings at Ljubljansko barje (N=25).

Gregori J. 1992: Iz ornitološke beležnice. Acrocephalus 13(55): 187.

Rjavi škarnik		
Red Kite		
<i>Milvus milvus</i>		
0239		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	5	individuals
opazovanj	5	observations
leta	3/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
15.5.90/1	17.2.91/1	14.2.93/1 ¹
12.11.00/1	7.10.01/1	

Rubinič 1994¹

Rjavi škarnik je na Barju občasen gost v negnezditvenem obdobju. V času raziskave smo ga opazovali petkrat. Osebk, opažena februarja, sta lahko zašla na Barje še v času prezimovanja, lahko pa da se škarniki takrat že začnejo vračati iz Sredozemlja v gnezdišča na severu Evrope.

Rubinič B. 1994: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 15(63): 53.

Belorepec		
White-tailed Eagle		
<i>Haliaeetus albicilla</i>		
0243		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	2	individuals
opazovanj	2	observations
leta	0/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
3.2.01/1	4.4.02/1	

Belorepec je na Barju izjemen gost. V zbirki Prirodoslovnega muzeja hranijo osebek, ki naj bi bil leta 1976 ustreljen v Dragi pri Igu (Sovinc 1990). Tudi Krečič in Šušteršič (1963) navajata, da je bil belorepec "ugotovljen" v Dragi pri Igu pod Krimom. Lokacija, ki jo navajata, je nedvoumna, datuma, ali vsaj leta, pa ni. Glede na opise pri drugih vrstah v knjigi lahko sklepamo, da sta imela z besedo "ugotovljen" v mislih celo gnezdenje. Zanimivo, da belorepca nismo nikoli opazili v času jesenskih poplav.

Krečič I., F. Šušteršič 1963: Ptice Slovenije. DZS.

Sovinc A. 1990: Ptice doline Drage pri Igu (Ljubljansko barje, Slovenija) v letih 1978-88 in naravovarstvena vprašanja. *Varstvo narave* 16: 101-116.

Beloglavi jastreb		
Griffon Vulture		
<i>Gyps fulvus</i>		
0251		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	3(1)	individuals
opazovanj	3(1)	observations
leta	1/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
3.5.88/1 ¹	27.5.93/1	21.5.00/1

Trontelj 1989¹

Beloglavi jastreb je na Barju izjemen gost. Možno je, da preletava Barje pogosteje, kot je dokumentirano, saj navadno leti zelo visoko.

Trontelj A. 1989: Ljubljansko barje ob Curnovcu. *Acrocephalus* 10(39-40):26.

Kačar		
Short-toed Eagle		
<i>Circaetus gallicus</i>		
0256		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	20(10)	individuals
opazovanj	15(6)	observations
leta	3/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
23.6.83/1	27.6.83/1	16.8.83/4
20.8.83/2	31.5.84/1	12.6.84/1
24.5.89/2	15.7.90/1	12.9.90/1 ¹
27.9.90/1	29.4.91/1 ²	2.6.92/1
19.8.92/1	15.4.95/1 ³	10.7.00/1

Bračko 1991¹

Šere 1993²

Sovinc 1998³

Kačar je na Barju občasen poletni gost. V obdobju raziskave smo ga opazovali devetkrat, največkrat v bližini Iga. Zbrani podatki kažejo na možen prelet od konca avgusta dalje.

Bračko F. 1991: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 12(47): 30.

Sovinc A. 1998: Ornitološka kronika 1994, 1995. *Acrocephalus* 19(87-88): 77.

Šere D. 1993: Ornitološka kronika za leto 1991. *Acrocephalus* 14(58-59): 140.

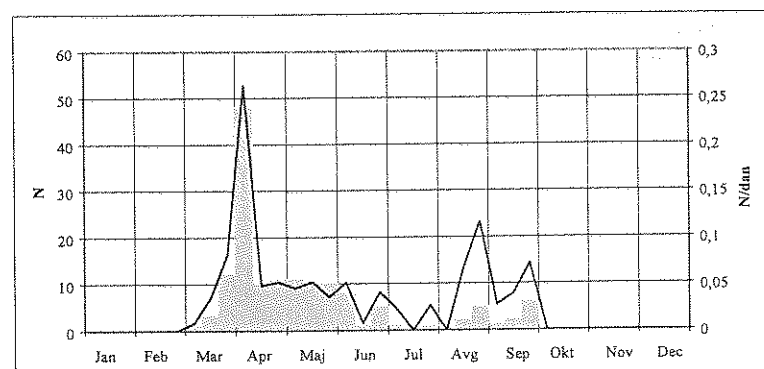
Rjavi lunj		
Marsh Harrier		
<i>Circus aeruginosus</i>		
0260		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		
STATISTICS		
osebkov	148	individuals
opazovanj	100	observations
leta	8/8	years

KLJUČNI DATUMI		
KEY DATES		
prvo opažanje	10.3.	first sighting
zadnje opažanje	28.9.	last sighting

Rjavi lunj je na Barju reden pomladanski preletnik in redek poletni gost. Največ smo jih opazili v značilno nizkem letu nad travniki v začetku aprila. Osebkij, opaženi od maja dalje, so verjetno negnezdeči klateži, ki iščejo območja z dosti hrane. Podatkov o starosti opazovanih lunjev ni, tako da so lahko osebkij, opaženi avgusta in predvsem septembra, že tistoletni mladiči, ki so se priklatili z bližnjih gnezdišč, ali pa so ti osebkij vse, kar se da na Barju videti od jesenske selitve.

Pogosta poletna opazovanja rjavih lunjev, pa četudi so to le spolno nezreli osebkij, kažejo, da jih Barje, kot prehranjevališče privlači. Običajno so prišli posamič, redko po dva ali trije skupaj. Največ 20 osebkov na enkrat, je bilo opaženih 7.4.1996.

Fenogram opažanj rjavega lunja na Ljubljanskem barju (N=148).
Phenogram of the Marsh Harrier sightings at Ljubljansko barje (N=148).

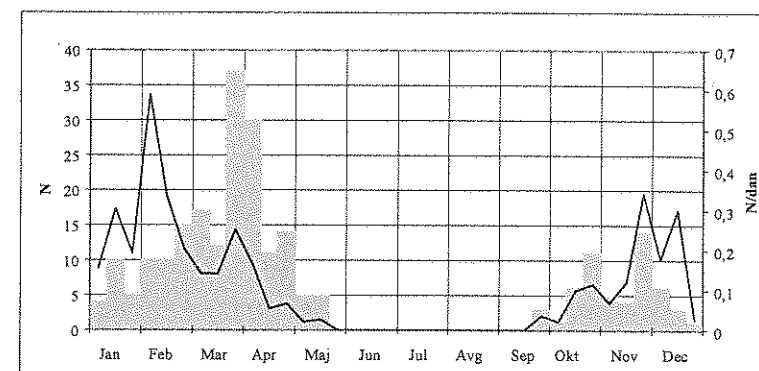
Pepelasti lunj		
Hen Harrier		
<i>Circus cyaneus</i>		
0261		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		
STATISTICS		
osebkov	237	individuals
opazovanj	138	observations
leta	8/8	years

KLJUČNI DATUMI		
KEY DATES		
prvo opažanje	26.9.	first sighting
zadnje opažanje	19.5.	last sighting

Pepelasti lunj je na Barju reden prezimovalec. Povečano število opazovanj v marcu in aprilu je verjetno posledica selitve osebkov, ki so prezimovali južneje od Barja. Glede na potek linije v fenogramu, ki podatke o številu opazovanih osebkov uskladi s številom terenskih dni, lahko sklepamo, da so na Barju najpogostejši med novembrom in februarjem. Večinoma so bili opazovani v letu nad odprtimi travniki.

Pepelasti lunji pozimi pogosto prenočujejo v večjih skupinah. Na Barju smo takšna prenočišča našli ob Strojnovi vodi južno od ceste Ig-Škofljica, ob Iški severno od Tomišlja ter med Notranjimi Goricami in Bevkami. Lunji so prenočevali v gostem, suhem visokem steblikovju nekošenega travnika, ki je imelo v neposredni bližini še kritje obsežnega grmičevja. Skupine so štejele od dva do pet osebkov. Upoštevajoč neraziskana potencialna prenočišča in ptice, ki prenočujejo posamič, populacijo pepelastih lunjev v posameznih zimah ocenjujemo na 20 do 30 ptic.

Fenogram opažanj pepelastega lunja na Ljubljanskem barju (N=237).
Phenogram of the Hen Harrier sightings at Ljubljansko barje (N=237).

Stepski lunj		
Pallid Harrier		
<i>Circus macrourus</i>		
0262		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	1	individuals
leta	0/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število		date/number
21.3.02/1		

Stepski lunj je na Barju izjemen gost. Opažen je bil le 21.3.2002 pri Brestu.

Močvirski lunj		
Montagu's Harrier		
<i>Circus pygargus</i>		
0263		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	35	individuals
opazovanj	26	observations
leta	7/8	years

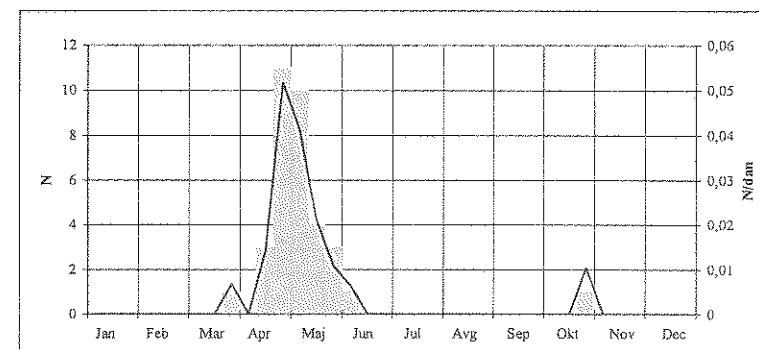
GNEZDITEV		BREEDING
zadnje gnezdenje	1950-60	last nesting

KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo spomladansko opažanje	14.4.(28.3. ¹)	first spring sighting
zadnje spomladansko opažanje	4.6.	last spring sighting

Šere 1994¹

Močvirski lunj je na Barju izginuli gnezdilec in reden spomladanski preletnik. Jesenska selitev bodisi ne poteka čez naše kraje ali pa nas takrat lunji preletijo brez postanka, povsem neopazno. Edini jesenski podatek (27.10.1991) je za selitev že zelo pozen. Povsem mogoče je, da je posledica zamenjave s pepelastim lunjem, ki ga je na Barju že moč videti v oktobru – samici sta si zelo podobni.

Močvirski lunj, značilni gnezdilec močvirij in vlažnih travnikov, je edini od lunjev, ki je na Barju v še ne tako oddaljeni preteklosti (pred letom 1960) gnezdil - resda zelo neredno, pa vendar (Krečič, Šušteršič 1963).

Fenogram opažanj močvirskega lunja na Ljubljanskem barju (N=35).
Phenogram of the Montagu's Harrier sightings at Ljubljansko barje (N=35).

Krečič I., F. Šušteršič 1963: Ptice Slovenije. DZS.

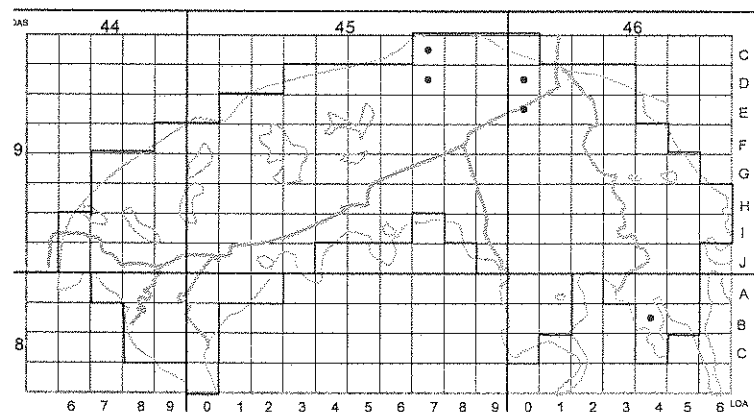
Šere D. 1994: Ornitološka kronika za leto 1992. *Acrocephalus* 15(64): 102.

Kragulj		
Northern Goshawk		
<i>Accipiter gentilis</i>		
0267		
GNEZDI BREEDING LETO YEAR	PRELET MIGRATION SEZONA SEASON	GOST VAGRANT MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	2	capture
osebkov	69	individuals
opazovanj	63	observations
leta	8/8	years

GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	2-5	PAIRS
KVADRATOV	5 (3%)	SQUARES
GOSTOTA	~0,04	DENSITY
zasedeni	1	occupied
največja	1	max
% SLO	<1	% SLO

Kragulj je zelo redek gnezdilec, ki pa se na Barju pojavlja vse leto. Je vrsta, ki je gnezditveno ezana na gozdove, ki gnezdu dajejo dobro kritje. Verjetno še najprimernejši ležijo v severnem elu Barja, med Ljubljano in Ljublanico, kjer je bilo najdeno edino gnezdišče - štiri pike po vsej erjetnosti ponazarjajo en gnezdeči par, ki je bil v različnih letih popisan na različnih mestih. Par okolici Iga je gnezdil na obrobju Barja. Če bi v raziskavo vključili celotno barjansko obrobje, bi ilo ugotovljeno število gnezdečih parov gotovo višje. Kakšno gnezdo pa smo verjetno pregledali tudi zaradi metode, ki za iskanje težko opaznih kraguljevih gnezd ni ravno ajprimernejša.

nezditvena razširjenost kragulja na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Northern Goshawk at Ljubljansko barje.

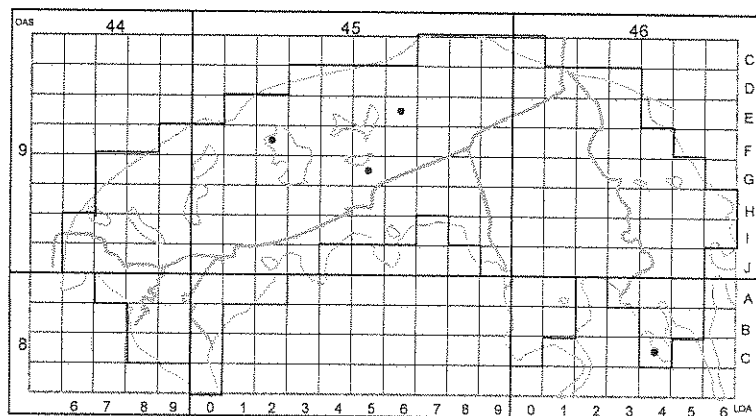
Skobec		
Eurasian Sparrowhawk		
<i>Accipiter nisus</i>		
0269		
GNEZDI BREEDING LETO YEAR	PRELET MIGRATION SEZONA SEASON	GOST VAGRANT MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	4	capture
osebkov	97	individuals
opazovanj	86	observations
leta	8/8	years

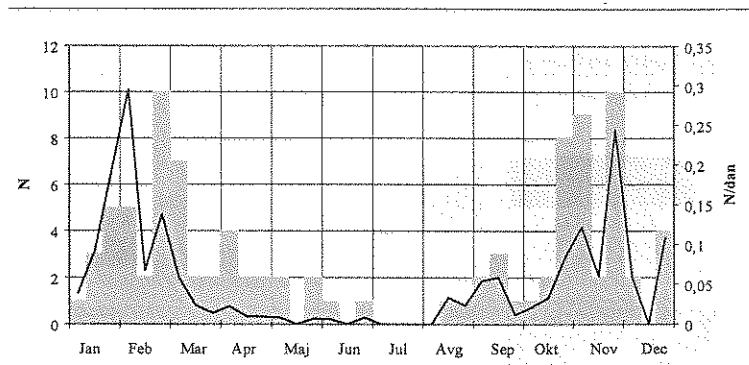
GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	2-5	PAIRS
KVADRATOV	4 (3%)	SQUARES
GOSTOTA	~0,03	DENSITY
zasedeni	1	occupied
največja	1	max
% SLO	<1	% SLO

Skobec je zelo redek gnezdilec, ki pa se na Barju pojavlja vse leto, čeprav smo jih v poletni vročini opazili zelo malo. Vzrok za nizki številki gnezdečih skobcev je verjetno treba iskati v težavni odkrivnosti vrste. Tri gnezdišča so bila odkrita v gozdovih na osamelcih, četrto na robu samega Barja. Kozlarjeva gošča, čeprav na prvi pogled primerno gnezdišče, nima svojega gnezdečega para. Ob intenzivnejšem raziskovanju gozdnega barjanskega roba bi gotovo odkrili še kakšnega.

Prek zime je na Barju moč opaziti več skobcev. Vse do aprila so verjetno med naše osebkve pomešani gostje iz severne Evrope. Spomladansko in jesensko povečanje števila opaženih osebkov morda kaže na prelet, ki pa ga bi bilo treba s terenskimi raziskavami potrditi še bolj nedvoumno.

Gnezditvena razširjenost skobca na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Eurasian Sparrowhawk at Ljubljansko barje.

enogram opažanj skobca na Ljubljanskem barju (N=97).

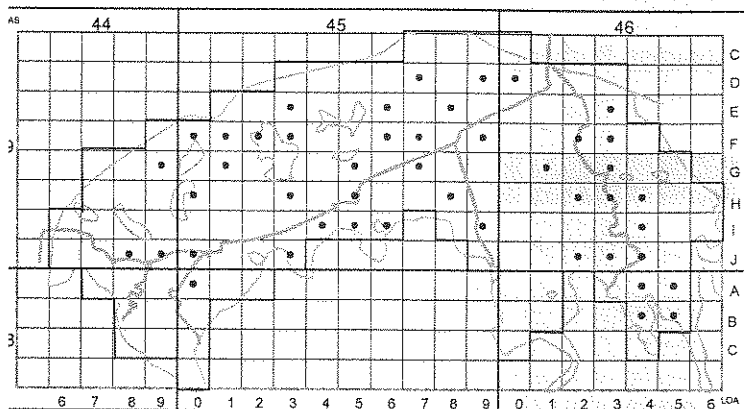
henogram of Eurasian Sparrowhawk sightings at Ljubljansko barje (N=97).

Kanja		
Common Buzzard		
<i>Buteo buteo</i>		
0287		
GNEZDI BREEDING LETO YEAR	PRELET MIGRATION SEZONA SEASON	GOST VAGRANT MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	5	capture
osebkov	1404(8)	individuals
opazovanj	532(7)	observations
leta	8/8	years

GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	~50	PAIRS
KVADRATOV	46 (32%)	SQUARES
GOSTOTA	~0,3	DENSITY
zasedeni	1	occupied
največja	2	max
% SLO	1-5	% SLO

Kanja je manj pogost gnezdilec, ki se na Barju sicer pojavlja vse leto. Njena gnezdišča so razširjena dokaj enakomerno po vsej površini, ni je le v območjih z večjimi travniškimi površinami brez dreves. Gnezdi tudi v ozkem pasu drevja ob vodotokih, včasih le nekaj metrov nad tlemi. Največ kanj lahko opazimo na Barju v času selitve in pozimi, ko je najpogostejše opažena vrsta. Na 9 km dolgem transektu je bilo meseca decembra v letih 1998 do 2000 prešteti 9 do 12 kanj. Na podlagi teh vrednosti zelo grobo ocenjujemo, da je pozimi na Barju več sto osebkov. Tudi za obdobje selitve je kvantitativnih podatkov malo. Značilno opažanje iz terenske beležnice: 20.08.94, železni most čez Iščico, v obdobju dopoldanske termike od 10.40 do 13.00 je vzhodni del barjanske ravnice preletelo 68 kanj, 3 postavke, 4 sršenarji, 2 škrjančarja in 2 rjava lunja. Vsi so leteli čez Škrilje, kjer so se vnovič dvignili v termiki in nato nadaljevali let čez mokrški masiv.

nezdritvena razširjenost kanje na Ljubljanskem barju.

breeding distribution of the Common Buzzard at Ljubljansko barje.

Mali klinkač		
Lesser Spotted Eagle		
<i>Aquila pomarina</i>		
0292		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	2	individuals
opazovanj	2	observations
leta	1/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
18.4.93/1	14.4.98/1	

Mali klinkač je na Barju izjemen preletni gost. Vrsta gnezdi v vzhodni Evropi (eno najzahodnejših gnezdišč je Krakovski gozd), prezimuje pa v vzhodni Afriki. Barje tako ni del gnezditvenega areala in tudi ne leži na njegovi selitveni poti. Vrsta je bila na Barju opazovana ob Ižanski cesti in ponovno v poraziskovalnem obdobju v okolici Kozlarjeve gošče.

Veliki klinkač			Spotted Eagle
<i>Aquila clanga</i>			
0293			
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT	
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY	

STATISTIKA		STATISTICS	
osebkov	2	individuals	
opazovanj	1	observations	
leta	0/8	years	

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS	
datum/število		date/number	
5.11.98/2			

Veliki klinkač je na Barju izjemen gost, saj smo ga opazovali samo enkrat v poraziskovalnem obdobju. Dva tisoletna mladiča sta se od 5.11. do 12.11.1998 zadrževala med Bevkami in Podpečjo (Trebušak in sod. 1999).

Trebušak M., B. Rubinič, A. Vrezec 1999: Veliki klinkač *Aquila clanga* na Ljubljanskem barju. *Acrocephalus* 20(97): 191-193.

Planinski orel			Golden Eagle
<i>Aquila chrysaetos</i>			
0296			
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT	
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY	

STATISTIKA		STATISTICS	
osebkov	8	individuals	
opazovanj	8	observations	
leta	3/8	years	

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS	
datum/število		date/number	
30.4.91/1	17.4.92/1	9.5.92/1	
5.11.98/1	25.9.99/1	26.11.00/1	
26.1.01/1	22.3.01/1		

Planinski orel se na Barju pojavlja prek celega leta kot občasen gost. Najbližji gnezdišči sta Iški vintgar in Borovniški pekel. V prvem gnezdi par orlov že vrsto let, v drugem pa je njegovo gnezdo zapuščeno (Mihelič ustno).

Ribji orel		
Osprey		
<i>Pandion haliaetus</i>		
0301		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	9	individuals
opazovanj	8	observations
leta	4/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
6.4.90/1 ¹	19.9.90/1	5.4.92/2
7.10.94/1	20.9.96/1	8.9.97/1
15.9.97/1	26.9.97/1	

¹ Sere 1990

Ribji orel je na Barju občasen preletnik. V obdobju raziskave smo ga opazovali predvsem v času jesenske selitve med septembrom in oktobrom. Večina osebkov je bila opažena nad Vrhniškimi ribniki. V obdobju intenzivnih raziskav ribnikov v Dragi pri Igu v osemdesetih letih prejšnjega stoletja je bil opažen trikrat, zanimivo da vedno v času spomladanske selitve: 24.4.1982, 2.4.1983 in 11.4.1984 (Sovinc 1990).

Sovinc A. 1990: Ptice doline Drage pri Igu (Ljubljansko barje, Slovenija) v letih 1978-88 in naravovarstvena vprašanja. Varstvo narave 16: 101-116.

Šere D. 1990: Iz ornitološke beležnice. Acrocephalus 11(46): 108.

Južna postovka		
Lesser Kestrel		
<i>Falco naumanni</i>		
0303		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

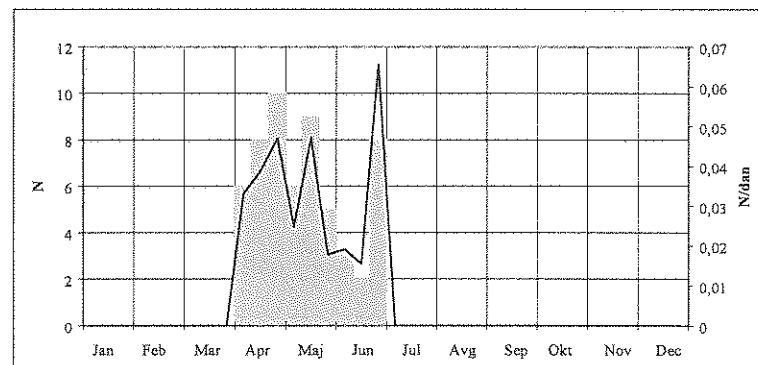
STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	54	individuals
opazovanj	25	observations
leta	6/8	years

GNEZDITEV		BREEDING
zadnje gnezdenje	1993	last nesting

KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo opažanje	7.4.	first sighting
zadnje opažanje	29.6.	last sighting

Južna postovka je na Barju izginula gnezdilka. Gnezdišče v transformatorski hišici med Drenovim gričem in Bevkami je bilo eno zadnjih v Sloveniji (poleg kolonij pri Grosuplju, Stični, Horjulu in ob Krki). Verjetno so bili to tudi zadnji gnezdeči pari v srednji Evropi.

Zivljenjsko okolje južne postovke – tudi na Barju – je kulturna krajina s prevladujočimi travniškimi površinami. Hrani se z velikimi žuželkami, predvsem bramorji, in prav »uspešno zatiranje« teh žuželk s strupi je verjetno pripomoglo k hitremu upadu populacije južne postovke. Pred pričetkom popisovanja so bila znana gnezdišča tudi drugje po Barju (na primer na stari šoli na Škofljici in na Plešivici). Na Barju je bilo leta 1990 odkritih osem gnezdečih parov, 1991 pet, 1992 eden, 1993 dva. Po letu 1993 vrsta na Barju ni več uspešno gneznila, zmanjšalo se je tudi število preletnih osebkov, medtem ko je po letu 2000 postala izjemen preletnik oz. gost. Iz skupih podatkov spomladanskega preleta lahko zaključimo, da se je ta v času, ko je bila vrsta še pogosta, pričel po začetku aprila (kasneje kot pri navadni postovki), podatkov o jesenskem preletu pa ni.

Fenogram opažanj južne postovke na Ljubljanskem barju (N=54).
Phenogram of the Lesser Kestrel sightings at Ljubljansko barje (N=54).

Postovka

Common Kestrel

Falco tinnunculus

0304

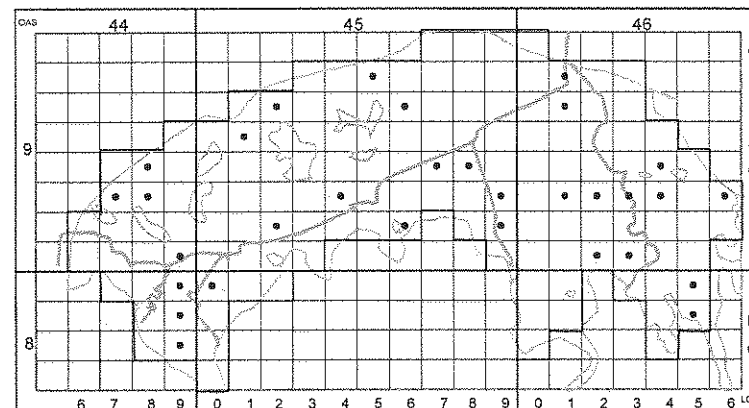
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA	STATISTICS
osebkov	542(9)
opazovanj	264(7)
leta	8/8
	individuals
	observations
	years

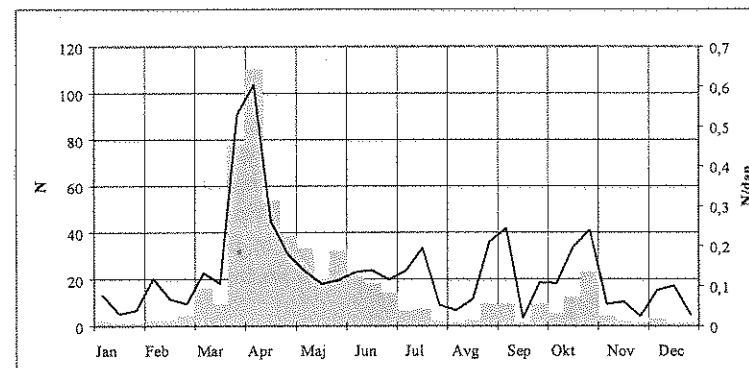
GNEZDITEV	BREEDING
PAROV	~30
KVADRATOV	31 (22%)
GOSTOTA	~0.2
zasedeni	1
največja	1
% SLO	1-5
	PAIRS
	SQUARES
	DENSITY
	occupied
	max
	% SLO

Postovka je na Barju manj pogost gnezdilec. Gnezdi povsod, kjer ima okolje primerno ravnotežje med travniki, na katerih si išče hrano, in drevjem, kjer počiva in pogosto tudi gnezdi. Izjemoma si za gnezdenje izbere gospodarsko poslopje. Ne gnezdi na osamelcih, poraščenih z gozdom, v poplavnih gozdovih južno od Ljubljane, pa tudi na obsežnih travščih, ki so povsem brez dreves. Ker si skoraj vsako leto izbere novo gnezdo, bi bila razporeditev pik ob vnovičnem popisu verjetno nekoliko drugačna.

Prek zime se barjanska populacija postovk zmanjša, saj jih veliko odleti proti jugu, kvantitativnih ocen o zmanjšanju ni. Največ jih opazimo ob koncu marca in v začetku aprila. Takrat se na Barje že vrne večina "domačih" osebkov, vidimo pa tudi tiste, ki jih še čaka pot proti severu - prelet te vrste je slabo raziskan. Za nameček so postovke, ki se takrat že pripravljajo na gnezdenje, zelo glasne (v milih vremenskih razmerah jih lahko poslušamo že od srede februarja naprej).

Gnezditvena razširjenost postovke na Ljubljanskem barju.
Breeding density of the Common Kestrel at Ljubljansko barje.

Fenogram opažanj postovke na Ljubljanskem barju (N=542).
Phenogram of the Common Kestrel sightings at Ljubljansko barje (N=542).

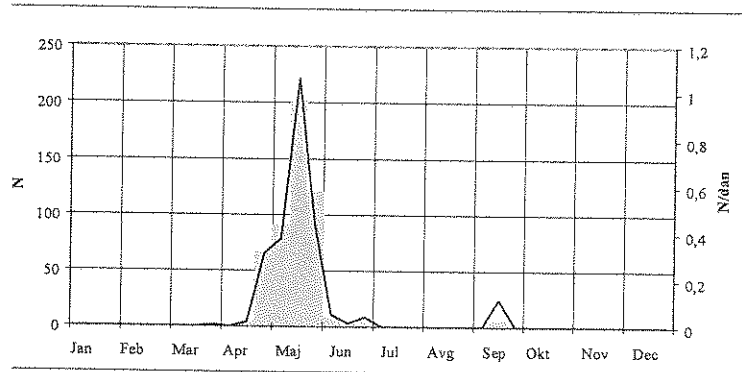
Rdečenoga postovka		
Red-footed Kestrel		
<i>Falco vespertinus</i>		
0307		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	538	individuals
opazovanj	80	observations
leta	8/8	years

KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo spomladansko opazanje	25.3.	first spring sighting
zadnje spomladansko opazanje	21.6.	last spring sighting

Rdečenoga postovka je na Barju reden spomladanski preletnik. Čeprav prve opazimo že ob koncu marca, se pravi prelet prične šele proti koncu aprila in doseže višek sredi maja. Postovke so najbolj vidimo v jatah do deset, včasih tudi več osebkov. Največja jata na Barju, opazovana na avnikih severno od Iga, je štela 42 osebkov, od koder je tudi največ opazovanj. V jutranjem adu postovke posedajo po osamljenih drevesih, električnih drogovi in žicah. Ko sonce zvabi zrak večje leteče žuželke, se jim postovke hitro pridružijo. Spretno jih lovijo in pogosto kar v aku tudi pojedjo. V juniju so pri nas le še posamezni osebki.

Jesenski prelet je praktično neopazen. Edino opazovanje je z dne 18.9.1987, ko smo opazili 6 osebkov. V nasprotju s spomladanskim preletom, ko postovke letijo na svoja gnezdišča prek hodne Afrike in zahodne Evrope, se jeseni v južno Afriko vračajo prek Azije in vzhodne Afrike - torej daleč od naših krajev.

nogram opazanj rdečenoge postovke na Ljubljanskem barju (N=538).
enogram of the Red-footed Kestrel sightings at Ljubljansko barje (N=538).

Mali sokol		
Merlin		
<i>Falco columbarius</i>		
0309		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	11	individuals
opazovanj	11	observations
leta	4/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
10.3.91/1	3.1.93/1	31.1.93/1
8.3.93/1	16.10.93/1	28.10.93/1
18.11.93/1	11.11.95/1	14.1.96/1
24.11.96/1	21.11.98/1	

Mali sokol je na Barju občasen zimski gost. Opazovali smo ga od oktobra do marca.

Škrjančar

Hobby

Falco subbuteo

0310

GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA	STATISTICS
ujeti capture	3
osebkov individuals	66
opazovanj observations	58
leta years	8/8

GNEZDITEV	BREEDING
PAROV PAIRS	2-10
KVADRATOV SQUARES	5 (3%)
% SLO	1-5

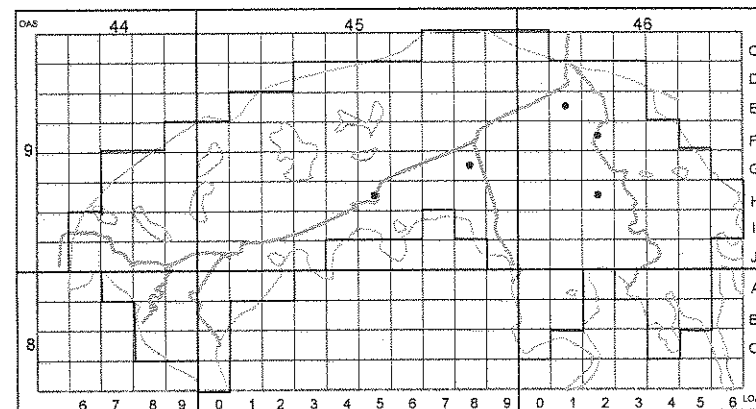
KLJUČNI DATUMI	KEY DATES
prvo opažanje first sighting	7.4. ¹
zadnje opažanje last sighting	24.10.

Vukelič 1994¹

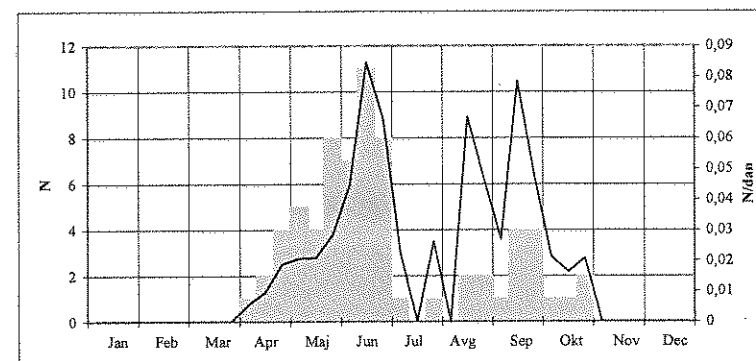
Škrjančar je na Barju zelo redek gnezdilec. Pet gnezdišč na zemljevidu razširjenosti ne pomeni ujno tudi pet gnezdečih parov. Odkrita so bila v različnih letih, kar pomeni, da smo lahko na različnih koncih opazovali iste pare. Po drugi strani pa je njegovo število zaradi metode, ki ni bila prilagojena štetju ujed, lahko tudi podcenjeno.

Prvi škrjančarji priletijo na Barje sredi aprila, vse do maja pa so osebk, ki jih opazimo, ržkone večinoma še preletniki. Z gnezdenjem začne pozno. V gnezdu, odkritem na Barju leta 990, so bila 15. julija še vedno jajca (Šere 1997). Malo število opažanj v poletnih mesecih je tako erjetno vsaj deloma posledica tudi manjše aktivnosti zaradi valjenja jajc. Zadnji škrjančarji so ili opaženi ob koncu oktobra, čeprav prelet osebkov s severa traja še vse do konca novembra. Opazovanje v novembru torej ni izključeno.

Največja verjetnost, da bomo videli škrjančarje na Barju, je v avgustovskih večerih, ko lovijo mečke lastovke nad njihovimi skupinskimi prenočišči. V letih, ko so lastovke množično renočevale v trstičju v Dragi pri Igu, se je med tisoči lastovk spreletavalo do pet škrjančarjev krati.

Gnezditvena razširjenost škrjančarja na Ljubljanskem barju.
Breeding density of the Hobby at Ljubljansko barje.

Fenogram opažanj škrjančarja na Ljubljanskem barju (N=66).
Phenogram of the Hobby sightings at Ljubljansko barje (N=66).

Šere D. 1997: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 18(85): 186.
Vukelič E. 1994: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 15(64): 103.

Sokol plenilec		
Saker Falcon		
<i>Falco cherrug</i>		
0316		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	2	individuals
opazovanj	2	observations
leta	0/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
5.11.00/1 ¹	8.12.00/1 ¹	

Denac, Denac 2002¹

Sokol plenilec je na Barju izjemen gost. Vrsta je bila opazovana dvakrat v razmiku enega meseca, kar da slutiti, da je bil obakrat opažen isti osebek.

Denac K., D. Denac 2002: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 23(112):100.

Sokol selec		
Peregrine Falcon		
<i>Falco peregrinus</i>		
0320		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	27	individuals
opazovanj	26	observations
leta	7/8	years

Sokol selec je na Barju reden celoletni gost. Gnezdi v okolici, na Barje pa redno prihaja na lov. Tu si privoščijo kakšnega škorca ali goloba, prav tako spretno pa pokonča tudi pribo. Potrjena, možna ali zapuščena okoliška gnezdišča so v Borovniškem peklu, Iškem vintgarju (Mihelič ustno), v kamnolomu Prevalje in v stenah nad Brezovico pri Borovnici.

Divji petelin		
Capercaillie		
<i>Tetrao urogallus</i>		
0335		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	1	individuals
leta	1/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število		date/number
9.5.96/1		

Divji petelin je na Barju izjemen gost. Edino opazovanje je bilo zabeleženo 9.5.1996 pri Bevkah. Samica je priletela izza Drenovega griča, za nekaj časa postala na smreki, nato pa nadaljevala pot proti Krimu (Fekonja ustno).

Prepelica		
Common Quail		
<i>Coturnix coturnix</i>		
0370		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

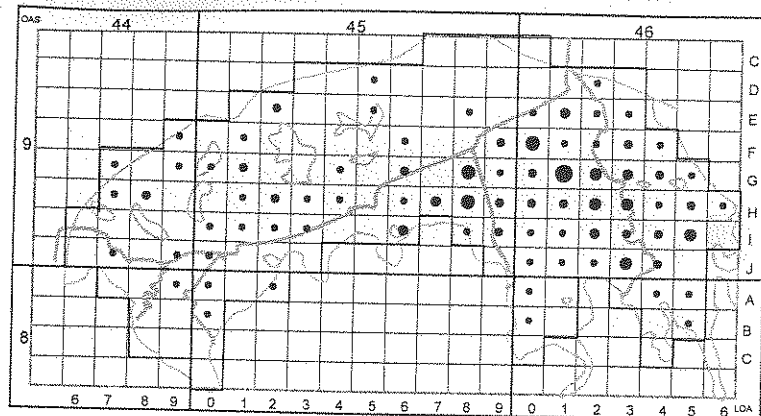
STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	717	individuals
opazovanj	175	observations
leta	8/8	years

GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	341-435	PAIRS
KVADRATOV	79 (56%)	SQUARES
GOSTOTA	2,4-3,1	DENSITY
zasedeni	4-5	occupied
največja	22-28	max
% SLO	20-50	% SLO

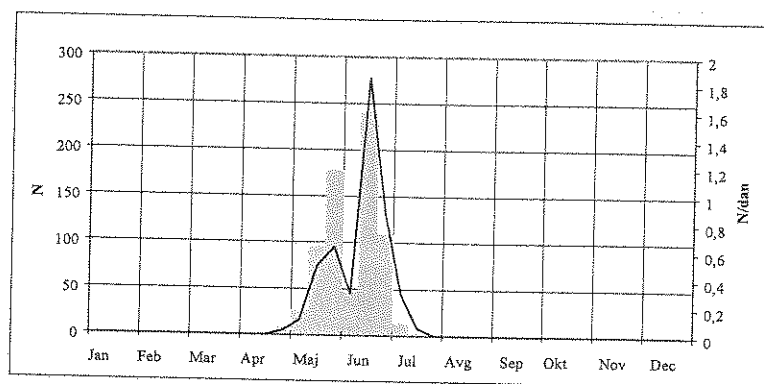
KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo opažanje	24.4.	first sighting
zadnje opažanje	14.7.	last sighting

Prepelica je pogosta gnezdilka in najpogostejša travniška vrsta med nepevkami na Ljubljanskem barju. Čeprav smo nekaj teritorialnih samcev slišali tudi na njivah, jo lahko obravnavamo kot značilno vrsto barjanskih travnikov. Samce smo slišali klicati na domala vseh tipih ekstenzivnih travnikov, od najbolj vlažnih steljnikov do gnojenih, a še vedno razmeroma pozno košenih. Brez prepelice so bili najbolj intenzivno gojeni travniki in pašniki, gozdno gmovni severno del Barja in, razumljivo, osamelci. Velike razlike v gnezditvenih gostotah med posameznimi naseljenimi kvadrati so lahko posledica nihanj v velikosti populacije med različnimi leti, saj je terenski del raziskave trajal več let.

Skoraj vsi podatki o prepelicah se nanašajo na kličoče samce. Najzgodnejše smo slišali v zadnji tretjini meseca aprila. Številčni vrh v zadnji majski tretjini lahko verjetno prej pripišemo razporeditvi popisnih terminov kot preletu. O tem nas prepričuje tudi vnovični porast števila sredi junija, ko preleta zagotovo ni več. V juliju pevska aktivnost močno upade in v zadnji julijski tretjini povsem preneha. Zaključek teritorialnega oglašanja zaradi manjšega števila terenskih popisov v tem obdobju ni zadovoljivo dokumentiran, še manj pa vemo o pognezditvenem življenju in selitvi prepelice na Barju.

Gnezditvena razširjenost prepelice na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Common Quail at Ljubljansko barje.

Fenogram opažanj prepelice na Ljubljanskem barju (N=717).
Phenogram of the Common Quail sightings at Ljubljansko barje (N=717).

Fazan		
Common Pheasant		
<i>Phasianus colchicus</i>		
0394		
GNEZDI BREEDING LETO YEAR	PRELET MIGRATION SEZONA SEASON	GOST VAGRANT MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	3	capture
osebkov	596(3)	individuals
opazovanj	277(2)	observations
leta	8/8	years

Fazan je na Barju pogost gnezdilec in se tu zadržuje prek celega leta. Velike pozornosti vrsti nismo namenili, saj je bil verjetno velik del opaženih osebkov umetno vzgojen in v divjino izpuščen iz lovskih voljer, tako da o dejanski gnezditveni gostoti vemo zelo malo. Nihanje njihove populacije je odvisno predvsem od aktivnosti lovcev na Barju, zaradi nenaravne vzgoje je vrsta tudi močno izpostavljena naravnim plenilcem.

Mokož		
Water Rail		
<i>Rallus aquaticus</i>		
0407		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	13	capture
osebkov	42	individuals
opazovanj	34	observations
leta	7/8	years

GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	<5	PAIRS
KVADRATOV	2 (1%)	SQUARES
% SLO	<1	% SLO

Med terenskim popisovanjem sta bili odkriti dve gnezditveni lokaliteti mokožev, in sicer na ribnikih v Dragi pri Igu in pri Vrhniki. Kljub intenzivnemu terenskemu delu v Dragi gnezdo mokoža ni bilo najdeno (Božič ustno), pač pa ga je 14.5.1937 našel Bačar (Brehm 1939). Skrivnostna narava te ptice, ki živi v trstičju in jo le redko vidimo, sicer še daje upanje, da mokož gnezdi tudi na kakšnem bolj zaraslem odseku počasi tekoče reke, na stari strugi Ljubljance, večjega odvodnega kanala ali tudi na kakšni manjši obrasli mlaki.

V nasprotju z gnezditvenimi opažanji, ki so – po pričakovanjih – z večjih obraslih stoječih voda, pa je podatkov iz negnezditvenega obdobja več tudi z bregov tekočih voda. Z izjemo dveh zapisov vsi ti podatki omenjajo posamezne osebkke. Čeprav je že Bačar (Brehm 1939) trdil, da mokož v Dragi tudi prezimi, so šele novejša opazovanja potrdila, da vrsta pri nas redno prezimuje (Sovinc 1994, Božič 2002). Če ocenjujemo, da na Barju med letom ni več kot 5 gnezdečih parov in nekaj klatežev, jih je pozimi več. Januarja leta 2000 jih je bilo ob tekočih vodah prešteti 19, leta 2001 pa 60, od tega 8 ob odvodnih kanalih (Božič 2002).

Božič L. 2002: Zimsko štetje mokožev *Rallus aquaticus* v Sloveniji. *Acrocephalus* 23 (110-111): 27-33.
Brehm 1939: Življenje živali (priređil R. Bačar). Umetniška propaganda: 1-266.
Sovinc, A. 1994: Zimski ornitološki atlas Slovenije. TZS.

Grahasta tukalica		
Spotted Crake		
<i>Porzana porzana</i>		
0408		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	2	capture
osebkov	7	individuals
opazovanj	7	observations
leta	5/8*	years

* na Vrhniki opazovana vsako leto/in Vrhnika observed every year

GNEZDITEV		BREEDING
zadnje gnezdenje	1935-1970	last nesting

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
11.9.88/1 ¹	13.9.88/1 ¹	17.9.88/1 ¹
8.4.90/1	14.4.92/1	28.10.92/1
28.4.93/1	30.4.93/1	26.8.95/1 ²
15.4.96/1	28.8.96/1	

Bračko 1989¹

Grošelj 1998²

Grahasta tukalica je na Barju izginuli gnezdilec in reden, a maloštevilen preletnik. Vsako jesen jo obročkvalci na Vrhniki postaji opazujejo, ko se prehranjuje na bližnji, zarasli mlaki. Od sedmih opazovanj, zbranih v okviru popisovanja ptic na Barju, sta bili dve v času jesenske, druga pa v času spomladanske selitve.

Bačar (1939) jo na podlagi dveh najdenih gnezd sredi junija v Dragi pri Igu in pod Golovcem uvršča med gnezdilce. Na podlagi zimskih opazovanj v Dragi leta 1935 in 1936 ji daje tudi status prezimovalke. V naši raziskavi ne enega ne drugega statusa nismo potrdili!

Bračko F. 1989: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 10(41-42): 61.

Brehm 1939: Življenje živali (priređil R. Bačar). Umetniška propaganda: 1-266.

Grošelj P. 1998: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 19(87-88): 90.

Mala tukalica		
Little Crane		
<i>Porzana parva</i>		
0410		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	19(2)	individuals
opazovanj	14(2)	observations
leta	6/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
23.5.81/1 ¹	26.4.82/1 ¹	24.4.90/1
12.8.92/1	4.4.94/1	10.4.94/1
22.9.94/1	19.8.95/1	28.8.95/1
4.10.95/1	13.10.95/1	8.8.96/3
21.4.99/4	8.8.00/1	

Sovinc 1983¹

Mala tukalica je na Barju pogost preletni gost. Večina opažanj je z Vrhniških ribnikov. Opazovanja so razvrščena med aprilom in oktobrom, ni jih le iz gnezditvenega obdobja. Sovinc (1990) jo omenja kot možno gnezdilko ribnikov v Dragi pri Igu – vrsto je videval tako v aprilu kot maju. V naši raziskavi gnezdenja nismo potrdili.

Sovinc A. 1983: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 17-18: 61.

Sovinc A. 1990: Ptice doline Drage pri Igu (Ljubljansko barje, Slovenija) v letih 1978-88 in naravovarstvena vprašanja. *Varstvo narave* 16: 101-117.

Pritlikava tukalica		
Baillon's Crane		
<i>Porzana pusilla</i>		
0411		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	0	individuals
leta	0/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
19.8.76/1		

Pritlikava tukalica je na Barju izjemen gost. Edini podatek (za vso Slovenijo ne samo za Barje) je najdba živega osebk 19.8.1976 v predmestju Ljubljane, ki meji na Barje (Komisija za redkosti 1993).

Komisija za redkosti 1993: Seznam redkih vrst ptic Slovenije 1990. *Acrocephalus* 14(58-59): 107.

Kosec		
Corncrake		
<i>Crex crex</i>		
0421		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	1	capture
osebkov	558	individuals
opazovanj	196	observations
leta	8/8	years

GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	265-333	PAIRS
KVADRATOV	73 (51%)	SQUARES
GOSTOTA	1,9-2,3	DENSITY
zasedeni	4-5	occupied
največja	14-18	max
% SLO	20-50	% SLO

KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo opažanje	25.4.	first sighting
zadnje opažanje	22.7. ¹	last sighting

Grobelnik 2000¹

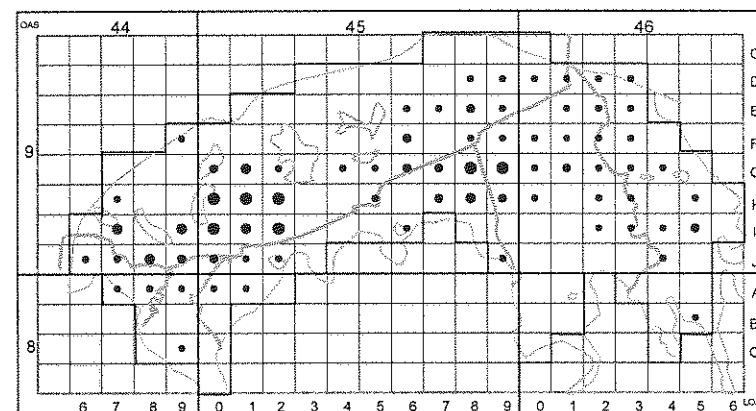
Kosec je pogosta gnezdilka barjanskih travnikov. Kot edini globalno ogroženi vrsti, ki v večjem številu gnezdi v Sloveniji, smo mu pri kartiranju posvetili posebno pozornost. Pojoče samce smo popisali leta 1992 (Trontelj 1995) v okviru popisov ptic Barja ter še leta 1999 v okviru drugega slovenskega cenusa (Trontelj 2001).

Pojoci samci so v grobem razporejeni na treh tipih barjanskih travnikov: (1) na redno poplavljenih travnikih najnižjih predelov Barja, (2) na mokrih steljnikih in travnikih s prevladujočim visokim šajšem, ki jih najdemo v predelih Robidnica, Črni Log in ponekod med Igom in Škofljico, ter (3) na neredno košenih in zaraščajočih se vlažnih travnikih drugod na Barju. Podrobnejše radiotelemetrijske raziskave so pokazale, da kosci izbirajo travniške sestoje, na katerih je rastje pri tleh razmeroma redko in prehodno, a jim v višjih slojih vendarle zagotavlja kritje (Grobelnik 2000). Takšni so predvsem negojeni in neredno košeni travniki z brestovolistnim osladom in zdravilno špajko. Na vlažnih gnojenih travnikih prehodnost pri tleh pogosto zagotavlja preslica. Šotnato modro stožkovje koscu zaradi nizke in pozne rasti ne ustreza. Ob prihodu v gnezdišča, ko travniška vegetacija še ni dovolj visoka, se kosci skrivajo predvsem na zaraslih bregovih osuševalnih jarkov, ob mejicah ter ob osamljenih vrbovih grmih in grmiščih.

Težišča košceve gnezditvene razširjenosti so na zahodnem delu Barja med Vrhniko in Notranjimi Goricami, na širšem območju južno od Lip vključno s Tomišeljskim morostom ter med Škofljico in Igom. Nenaseljeno je skoraj celotno severno Barje z osamelci ter intenzivneje obdelani predeli na jugu v Borovniškem kotu, na Iškem vršaju in ob Želimeljščici. Razširjenost se med obema popisoma ni dosti spremenila. Opazneje se je zmanjšala številčnost le na severnem delu Barja med Ljubljano, Ljubljano in Vnanjimi Goricami kot posledica prodora

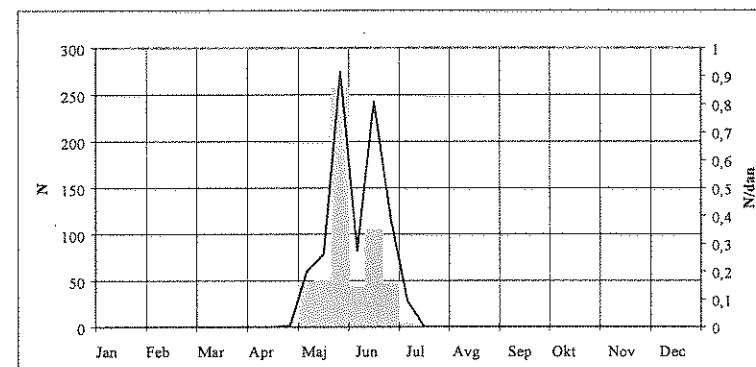
urbanizacije s severa in intenzivnejšega kmetovanja. Med Igom in Škofljico je se je število koscev precej povečalo, verjetno zaradi opuščanje košnje na mnogih travniških parcelah. Skupno število koscev na Barju je bilo ob obeh popisih leta 1992 in 1999 popolnoma enako. Ob drugem popisu smo 15 dodatnih pojočih samcev registrirali na skrajnem zahodnem koncu Barja pri Vrhniku, ki ni bilo zajeto v območje kartirnih popisov za atlas. Po letu 1999 je na nekaterih predelih Barja zaznati upadanje velikosti populacije (Tome 2002).

Kosci se na Barju pričnejo oglašati v prvih dneh maja, izjemoma že ob koncu aprila. Njihova pevska aktivnost doseže vrh sredi maja, traja vse do začetka julija in preneha v drugi polovici julija (Grobelnik 2000). Predčasno lokalno prenehanje oglašanja lahko povzroči košnja, ki kosce prežene drugam. Kdaj kosci zares pridejo in kdaj odidejo, je težko reči, saj lahko njihovo navzočnost ugotovimo le po oglašanju. O gnezdenju koscev lahko sklepamo po nekajdnevni prekinitvi samčevega nočnega petja in hkratnem prehodu na občasno dnevno oglašanje (Schäffer 1995), kar smo na Barju večkrat zaznali. Uspešno gnezdenje je bilo nekajkrat neposredno dokazano, z opazovanjem samice s še neletečimi begavci (npr. ob koncu maja 1998 – Jurečič ustno, 29.6.1999 – Verbič ustno).

Gnezditvena razširjenost kosca na Ljubljanskem barju.

Breeding distribution of the Corncrake at Ljubljansko barje.

Fenogram opažanj kosca na Ljubljanskem barju (N=558).

Phenogram of the Corncrake sightings at Ljubljansko barje (N=558).

Grobelnik V. 2000: Oglašanje, ocena številčnosti in izbira mikrohabitata koscev (*Crex crex*) na dveh lokacijah Ljubljanskega barja. Diplomski naloga. Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo.

Schäffer N. 1995: Rufverhalten und Funktion des Rufens beim Wachtelkönig *Crex crex*. Vogelwelt 116: 141-151.

Tome D. 2002: Ali je populacija kosca *Crex crex* na Ljubljanskem barju (še) stabilna? *Acrocephalus* 23(113-114): 141-144.

Trontelj P. 1995: Popis kosca *Crex crex* v Sloveniji v letih 1992-93. *Acrocephalus* 16 (73): 174-180.

Trontelj P. 2001: Popis kosca *Crex crex* v Sloveniji leta 1999 kaže na kratkoročno stabilno populacijo. *Acrocephalus*, 22(108): 139-148.

Zelenonoga tukalica

Moorhen

Gallinula chloropus

0424

GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

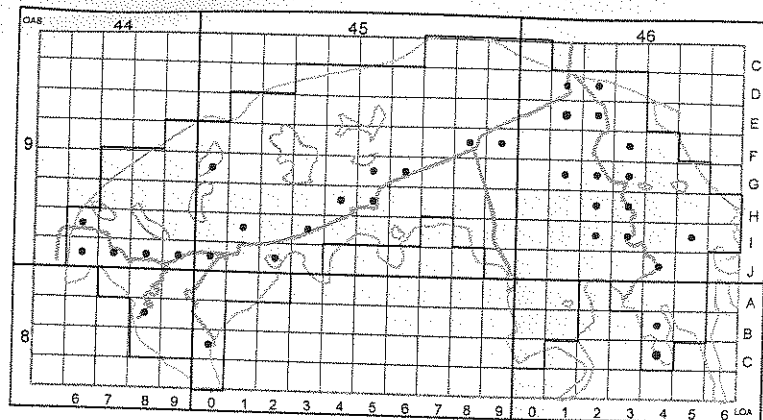
STATISTIKA	STATISTICS	
osebkov	161	individuals
opazovanj	100	observations
leta	8/8	years

GNEZDITEV	BREEDING	
PAROV	~50	PAIRS
KVADRATOV	34 (24%)	SQUARES
GOSTOTA	~0,4	DENSITY
zasedeni	1-2	occupied
največja	6	max
% SLO	<1	% SLO

Zelenonoga tukalica je na Barju manj pogosta gnezdilka. Razširjena je ob večjih stoječih vodah (ribniki v Dragi in pri Vrhniku, zalito visoko barje Mali plac) in večjih rekah. Gnezditvena gostota v posameznem kvadratu ni visoka (največ 5 do 10 parov, na ribnikih v Dragi; Božič 1995). Zaradi dokaj skrivnostnega življenja smo jo pri popisih nedvomno tudi večkrat prezrli.

Na večjih rekah gnezdi na močno obraslih in počasi tekočih odsekih, posebej tam, kjer je obrežna močvirna vegetacija obdana še s pasom vrbovja. Posamezni pari zelenonogih tukalic gnezdiijo tudi na manjših, le nekaj metrov širokih jarkih, če so le obrasli s trstičjem in drugo močvirno vegetacijo.

Stoječe vode na Barju nimajo večjega pomena kot prezimovališče zelenonogih tukalic, saj ponavadi zamrznejo. Zdi se, da se velika večina barjanskih tukalic prek zime umakne v toplejše kraje (med zbranimi terenskimi zapisi celo sploh ni npr. januarskega, čeprav posamezne ptice nedvomno ostanejo tudi prek zime). Podatki s preleta so preveč neizraziti, da bi na njihovi osnovi lahko sklepali o selitveni fenologiji. Morda najzanimivejši je zapis o petih osebkih, ki so se konec marca zadrževali na sveže očiščenih brežinah Škofeljščice.

Gnezditvena razširjenost zelenonoge tukalice na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Moorhen at Ljubljansko barje.

Božič I.A. 1995: Gnezdenje zelenonoge tukalice *Gallinula chloropus* na ribnikih v Dragi na Ljubljanskem barju. *Acrocephalus* 16(73): 187-193.

Liska		
Common Coot		
<i>Fulica atra</i>		
0429		
GNEZDI BREEDING LETO YEAR	PRELET MIGRATION SEZONA SEASON	GOST VAGRANT MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA	STATISTICS	
osebkov	752	individuals
opazovanj	62	observations
leta	8/8	years

GNEZDITEV	BREEDING	
PAROV	10-20	PAIRS
KVADRATOV	4 (3%)	SQUARES
GOSTOTA	~0,1	DENSITY
zasedeni	2-4	occupied
največja	9	max
% SLO	<1	% SLO

Na Barju je liska redka gnezdilka. Odkrita so bila le tri gnezdišča: en par je presenetljivo gnezdil na majhnem ribniku v Strahomerju (gnezdišče verjetno ni redno!), največ dva para na Vrhnjskih ribnikih, v Dragi pri Igu pa od 12 do 15 parov (Božič 1994). Liska gnezdi tudi na počasi tekočih odsekih večjih rek. Bačar (Brehm 1939) jo je našel na Ljubljani, v naši raziskavi pa njegovih podatkov nismo potrdili. To najverjetneje kaže na slabo raziskanost največjih barjanskih rek.

Podatki o preletu lisk na Barju so neizraziti in zelo verjetno tudi nepopolni. Prek zime nekaj lisk ostane na posameznih odsekih Ljubljane. Pojavijo se že konec avgusta, od marca dalje pa jih ni več. Njihovo število se prek zime stalno spreminja.

Božič I.A. 1994: Gnezdenje črne liske *Fulica atra* v Dragi na Ljubljanskem barju. *Acrocephalus* 15(63): 38-44.

Brehm 1939: Življenje živali (priređil R. Bačar). Umetniška propaganda: 1-266.

Žerjav		
Common Crane		
<i>Grus grus</i> 0433		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	113(43)	individuals
opazovanj	10(2)	observations
leta	3/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
9.3.86/41	13.3.88/2 ¹	1.11.92/? ²
2.1.95/15 ³	10.3.95/10 ³	11.3.96/9
20.8.98/5 ⁴	2.12.00/1	22.3.01/1
3.3.02/29		

Kazmierczak 1988¹

Jurečič 1994²

Legiša 1995³

Legiša 1998⁴

Žerjav je na Barju občasen preletnik. Večina opazovanj je iz meseca marca, ko se vrsta seli v gnezdišča, dve sta zimski in eno poletno. Ponavadi se ustavijo na odprtih travnikih za nekaj ur, nekateri osebk pa tudi za nekaj dni.

Jurečič S. 1994: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 15(64): 103.

Kazmierczak K. 1988: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 9(35-36): 18.

Legiša P. 1995: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 16(71): 127.

Legiša P. 1998: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 19(89): 118.

Polojnik		
Black-winged Stilt		
<i>Himantopus himantopus</i> 0455		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	1	individuals
leta	1/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
9.5.96/1 ¹		

Božič 1996¹

Polojnik je na Barju izjemen gost. Edino opazovanje je bilo 9.5.1996 na travniku ob Iščici, v bližini Iga (Božič 1996).

Božič I.A. 1996: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 17(75-76): 84.

Sabljarka			Avocet
<i>Recurvirostra avosetta</i>			
0456			
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT	
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY	

STATISTIKA		STATISTICS	
osebkov	1	individuals	
leta	0/8	years	

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS	
datum/število		date/number	
19.11.00/1			

Sabljarka je na Barju izjemen gost. Edino opazovanje je iz časa poplav v okolici Bevk 19.11.2000.

Rjava komatna tekica			Collared Pratincole
<i>Glareola pratincola</i>			
0465			
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT	
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY	

STATISTIKA		STATISTICS	
osebkov	1	individuals	
leta	0/8	years	

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS	
datum/število		date/number	
7-10.5.97/1			

Rjava komatna tekica je na Barju izjemen gost. Ob Ižanski cesti je bil opazovan en osebek med 7.5. in 10.5.1997 (Senegačnik 1997).

Senegačnik K. 1997: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 18(83): 115.

Mali deževnik

Little Ringed Plover

Charadrius dubius

0469

NEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

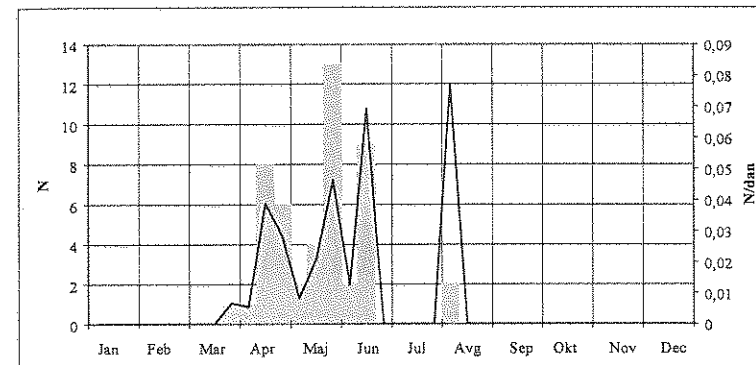
STATISTIKA	STATISTICS	
ujeti	2	capture
osebki	48	individuals
opazovanj	20	observations
leta	5/8	years

GNEZDITEV	BREEDING	
PAROV	0-10	PAIRS
KVADRATOV	4 (3%)	SQUARES
GOSTOTA	~0,1	DENSITY
zasedeni	2	occupied
največja	3	max
% SLO	<1	% SLO

KLJUČNI DATUMI	KEY DATES	
prvo opažanje	26.3.	first sighting
zadnje opažanje	5.8.	last sighting

Mali deževnik je na Barju redek, nereden gnezdilec drugotnih habitatov (gruščnata nasutja). V letih 1990-93 smo našli naslednja gnezdišča (glej tudi Trontelj 1993): industrijska cona Rudnik (do pet parov v 0,5 ha veliki gradbeni jami); tovarna Plutal (en par na 0,3 ha velikem gruščnatem nasutju); avtosejem "Barje" (en par na 2 ha veliki parkirni površini, prekriti z drobnim gruščem); smetišče Vrhnik (trije pari na okoli 0,5 ha velikem, z gruščem zasutem delu). Stanje pa se je v nekaj letih močno spremenilo, tako da je gnezditev malega deževnika na teh lokalitetah sedaj vprašljiva. Vmes je nastalo več drugih, podobnih nasutij na celotnem obrobju Barja, ki pa bodo sčasoma verjetno prav tako izginila.

V letu 1990 se je prvi mali deževnik na gnezdišču v industrijski coni Rudnik pojavil 13. aprila. Datum se ujema z viškom neizrazitega spomladanskega preleta v drugi in tretji aprilski tretjini. Največkrat smo opazovali po eno ali dve ptici (največ 12) na nizko poraslih ali golih površinah, kot so močvirni travniki, kolovozne poti in makadamske ceste ter razmočene njive. Jesenski oz. poletni prelet je dokumentiran z enim samim opažanjem dveh osebkov ob Vrhniških ribnikih.

Fenogram opažanj malega deževnika na Ljubljanskem barju (N=48).

Phenogram of the Little Ringed Plover sightings at Ljubljansko barje (N=48).

Trontelj P. 1992: Gnezditev malega deževnika *Charadrius dubius* v antropogenih habitatih v Ljubljani. *Acrocephalus* 13 (51): 38-43.

Komatni deževnik Great Ringed Plover		
<i>Charadrius hiaticula</i>		
0470		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	2	individuals
opazovanj	2	observations
leta	0/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
27.4.97/1	12.3.01/1	

Komatni deževnik je na Barju izjemen preletni gost. Opazovan je bil 27.4.1997 na Gmajnicah (Senegačnik 1997) in 12.3.2001 v bližini Bevk.

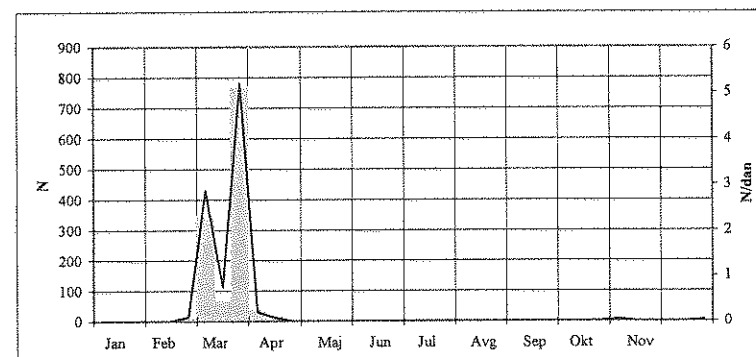
Senegačnik K. 1997: Zanimivosti od koderkoli: farma Gmajnice. *Acrocephalus* 18(84): 162.

Zlata prosenka European Golden Plover		
<i>Pluvialis apricaria</i>		
0485		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	1239(48)	individuals
opazovanj	47(3)	observations
leta	7/8	years

KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo spomladansko opažanje	27.2.	first spring sighting
zadnje spomladansko opažanje	14.4.	last spring sighting

Zlata prosenka je na Barju reden spomladanski preletnik. Višek preleta je v zadnji marčevski tretjini. Največja jata je štela 300 osebkov. Jesenska opazovanja so neprimerno redkejša (eno oktobrsko in tri novembrska opazovanja posameznih osebkov), izjemno je opazovanje osebkov 27.12. Največ prosenk smo opazovali na odprtih, močvirnih, vendar nepoplavljenih travnikih ob Ižanski cesti ter na Iškem mahu.

Fenogram opazanj zlate prosenke na Ljubljanskem barju (N=1239).

Phenogram of the European Golden Plover sightings at Ljubljansko barje (N=1239).

Stepska priba			Sociable Lapwing		
<i>Vanellus gregarius</i>					
0491					
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT			
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY			

STATISTIKA		STATISTICS	
osebkov	1(1)	individuals	
leta	0/8	years	

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS	
datum/število		date/number	
2.4.83/1			

Stepska priba je na Barju izjemen preletni gost. Na Iškem mahu je bil en osebek opazovan 2.4.1983 (Sovinc 1983), kar je drugi zapis za Slovenijo.

Sovinc A. 1983: Opazovanje stepske pribe *Chettusia gregaria* v Sloveniji. *Acrocephalus* 4(17-18): 55-56.

Priba			Lapwing		
<i>Vanellus vanellus</i>					
0493					
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT			
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY			

STATISTIKA		STATISTICS	
ujetih	14	capture	
osebkov	19219	individuals	
opazovanj	401	observations	
leta	8/8	years	

GNEZDITEV		BREEDING	
PAROV	355-465	PAIRS	
KVADRATOV	52 (37%)	SQUARES	
GOSTOTA	2,5-3,3	DENSITY	
zasedeni	7-9	occupied	
največja	19-25	max	
% SLO	5-20	% SLO	

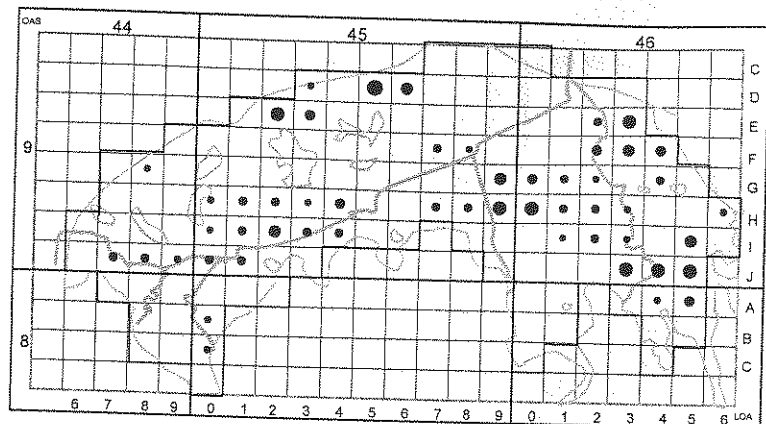
KLJUČNI DATUMI		KEY DATES	
prvo opazanje	18.2.	first sighting	
zadnje opazanje	30.11.	last sighting	

OPAZOVANJA*		OBSERVATIONS*	
datum/število		date/number	
24.3.92/1500		29.3.92/1000	
24.10.93/700		26.3.93/500	
20.3.96/800		10.3.95/300	
		6.11.95/600	

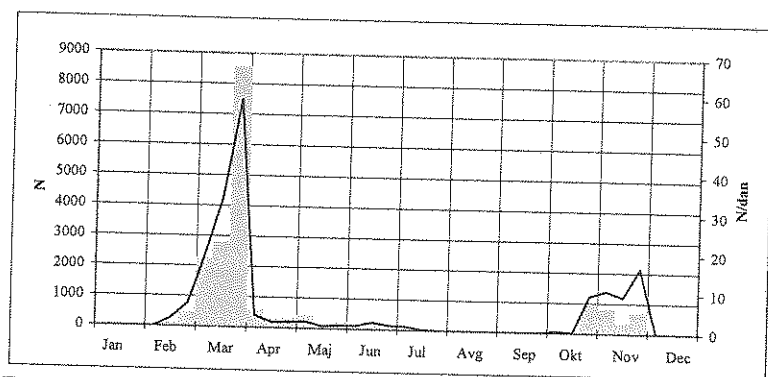
*samo velike jate/large flocks only

Priba je na Barju pogost gnezdilec in reden preletnik. Velik del populacije je gnezdil v petih ohlapnih kolonijah: med Igom in Škofljico, med Izansko cesto in Lavrico, med Črno vasjo in Brestom, med Gmajnicami in Logom pri Brezovici, ter med Podpečjo in Bevkami. Vseh pet se je ujemalo z razporeditvijo velikih, odprtih (travniško-njivskih) površin. Zaradi pomanjkanja primernih travnikov je velik del osebkov gnezdil na koruznih njivah. Do leta 1998 se je na vzhodnem delu Barja gnezdeča populacija zmanjšala za okoli štirikrat (Tome 1998).

Prve pribe se pojavijo na Barju v sredini februarja, višek preleta je ob koncu marca. V jatah, ki se jim običajno pridružijo še škorci, je po nekaj sto, včasih tudi tisoč osebkov. Jate se na travnikih zadržijo dan ali kvečjemu nekaj dni, nato odletijo proti severu. Že v začetku aprila se selitveni val umiri. V poletnih mesecih so pribe še na Barju, a jih zaradi visoke trave težko opazimo. Jesenska selitev je manj izrazita od spomladanske; začne se ob koncu oktobra in konča konec novembra. Tudi jesenske jate lahko štejejo več sto osebkov. Zimskih opazovanj pribe na Barju ni.

Gnezditvena razširjenost pribe na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Lapwing at Ljubljansko barje.

Fenogram opazanj pribe na Ljubljanskem barju (N=19219).
Phenogram of the Lapwing sightings at Ljubljansko barje (N=19219).

Tome D. 1998: Ali je populacija pribe (*Vanellus vanellus*) na Ljubljanskem barju pred zlomom?
Acrocephalus 19(90-91): 130-133.

Mali prodnik

Little Stint

Calidris minuta

0501

GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA	STATISTICS	
osebkov	2	individuals
opazovanj	2	observations
leta	1/8	years

OPAZOVANJA	OBSERVATIONS	
datum/število	date/number	
11.5.91/1	11.4.02/1	

Mali prodnik je na Barju izjemen spomladanski gost. Enkrat smo ga opazovali na travnikih med Bevkami in Notranjimi Goricami, drugič severno od Iga.

Temminckov prodnik		
Temminck's Stint		
<i>Calidris temminckii</i>		
0502		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	1	individuals
leta	0/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
7.5.97/1		

Temminckov prodnik je na Barju izjemen spomladanski gost. Edino opazovanje je bilo zabeleženo dne 7.5.1997 na Gmajnicah (Senegačnik 1997).

Senegačnik K. 1997: Zanimivosti od koderkoli: farma Gmajnice. *Acrocephalus* 18(84): 162-163.

Spremenljivi prodnik		
Dunlin		
<i>Calidris alpina</i>		
0512		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	5(1)	individuals
opazovanj	3(1)	observations
leta	1/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
10.8.87/1 ¹	1.11.92/3	18.11.00/1

Sovinc 1990¹

Spremenljivi prodnik je na Barju izjemen jesenski gost. Opazovali smo ga na poplavljenih površinah, leta 1987 pa tudi v dolini ribnikov v Dragi pri Igu (Sovinc 1990).

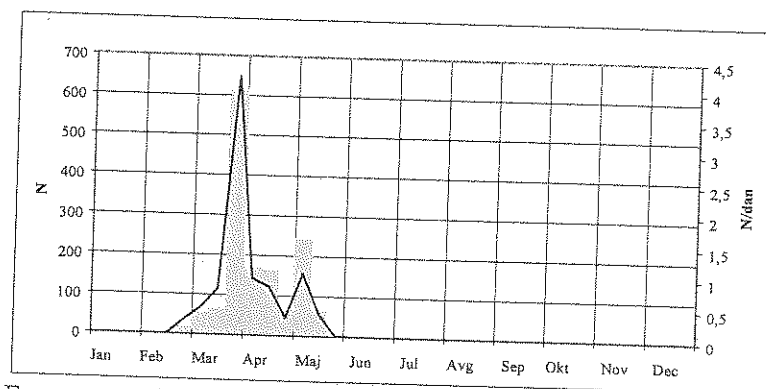
Sovinc A. 1990: Ptice doline Drage pri Igu (Ljubljansko barje, Slovenija) v letih 1978-88 in naravovarstvena vprašanja. *Varstvo narave* 16: 101-117.

Togotnik			Ruff
<i>Phylomachus pugnax</i>			
0517			
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT	
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY	

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	1450(44)	individuals
opazovanj	78(4)	observations
leta	8/8	years

KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo spomladansko opažanje	25.2.	first spring sighting
zadnje spomladansko opažanje	29.5.	last spring sighting

Togotnik je reden spomladanski preletnik, ki ga lahko na Barju opazujemo od konca februarja do konca maja. V maju opazovani samci so večinoma že odeti v našopirjeno svatovsko perje. Številčni višek preleta je v zadnji marčevski tretjini. Togotniki se največkrat pojavljajo v jatah do nekaj 10 ptic, a ne več kot 100. Radi se pridružijo jatam prib. Skoraj vsa opažanja so z močvirnih, pogosto poplavljenih travnikov. Težišče pojavljanj je ob Izanski cesti, med Igom in Škofljico ter med Bevkami in Notranjimi Goricami. V obdobju jesenskega preleta togotnikov na Barju nismo opazili.

Fenogram opažanj togotnika na Ljubljanskem barju (N=1450).
Phenogram of the Ruff sightings at Ljubljansko barje (N=1450).

Puklež			Jack Snipe
<i>Limnocyptes minimus</i>			
0518			
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT	
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY	

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	3	individuals
opazovanj	3	observations
leta	2/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
21.4.91/1	6.10.96/1	1.4.01/1

Puklež je na Barju naključen gost, ki se pojavi v času pomladne ali jesenske selitve.

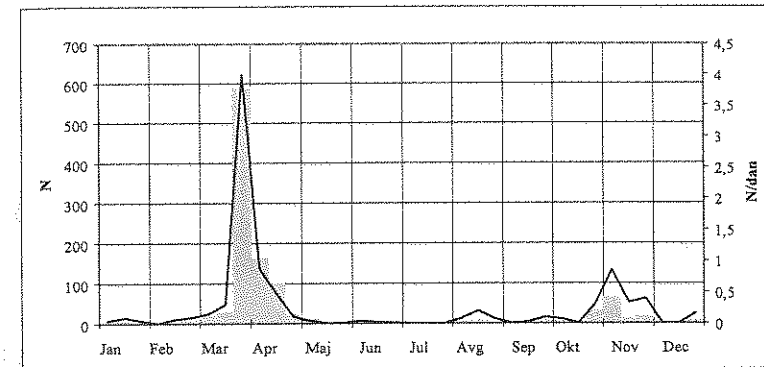
Kozica		
Common Snipe		
<i>Gallinago gallinago</i>		
0519		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA	STATISTICS	
osebkov	1097	individuals
opazovanj	148	observations
leta	8/8	years

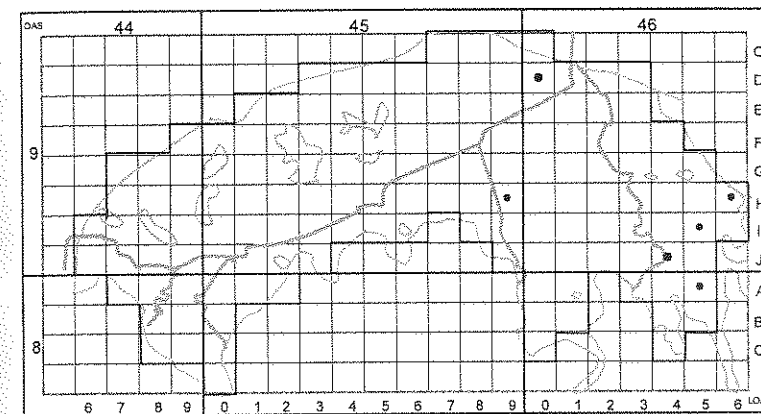
GNEZDITEV	BREEDING	
zadnje gnezdenje	1992	last nesting

Kozica je kot gnezdilka na Barju v času raziskave izginila, pojavlja se le še kot reden preletnik in prezimovalec. Gnezdišča so bila v letih 1989 do vključno 1992 najdena na največjih odprtih preostankih mokrega nizkega barja: v ozkem, do 300 m širokem pasu vzdolž severne strani ceste Ig-Škofljica (do 9 teritorijev); na območju nekdanjih meandrov Iške, zahodno od sedanje struge (najmanj 3 teritoriji); med Ljubljano in Ljubljano (do 5 teritorijev). Gnezditveno sumljivo vedenje – dolgotrajno območno petje, svatovske lete in območne spopade – smo opazovali vso gnezditveno sezono, od 26.3. (1989, ob Iški) do 10.06. (1990, ob Iški). Dolgotrajnega gnezditvenega vedenja po letu 1992 nismo več opazovali nikjer na Barju. Do podobnih zaključkov je prišel Božič (1998), ki je redno spremljal kozice med Igom in Škofljico.

Kozice se na Barju pojavljajo vse leto, a v zelo različnem številu. Največ jih je ob spomladanskem preletu z viškom v zadnji marčevski tretjini. Preletne ptice se zadržujejo na močvirnih ali poplavljenih travnikih ter, redkeje, na bregovih odvodnih jarkov. Velike jate so redke, npr. 25 os. 5. in 6.4.1995 med Igom in Škofljico, približno 100 os. na travnikih ob Ižanski cesti konec marca 1992. Spomladanski prelet se ujema s časom, ko gnezdeče kozice zasedajo teritorije in svatujejo. Jesenski prelet je manj izrazit od spomladanskega, nekoliko bolj izrazit le v začetku novembra. Pozimi, ko je zemlja zmrznjena ali pod snegom, se kozice zadržujejo posamično ali v dvoje na obrežju odvodnih jarkov in rek.

Fenogram opazanj kozice na Ljubljanskem barju (N=1097).
Phenogram of the Common Snipe sightings at Ljubljansko barje (N=1097).

Gnezditvena razširjenost kozice na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Common Snipe at Ljubljansko barje.

Božič I. A. (1998): Beleške o opazovanju kozice *Gallinago gallinago* na Ljubljanskem barju. *Acrocephalus* 19(90-91): 172-176.

Čoketa			Great Snipe
<i>Gallinago media</i>			
0520			
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT	
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY	

STATISTIKA		STATISTICS	
osebkov	4(1)	individuals	
opazovanj	3(1)	observations	
leta	1/8	years	

DATUM/ŠTEVILO		DATE/NUMBER	
11.8.75/1 ¹	6.4.90/1	12.4.98/2	

Komisija za redkosti 1993¹

Čoketa je na Barju izjemen gost, ki se pojavi v času spomladanskega ali jesenskega preleta.

Komisija za redkosti 1993: Seznam redkih vrst ptic Slovenije 1990. *Acrocephalus* 14(58-59): 108.

Sloka			Woodcock
<i>Scolopax rusticola</i>			
0529			
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT	
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY	

STATISTIKA		STATISTICS	
osebkov	166	individuals	
opazovanj	56	observations	
leta	8/8	years	

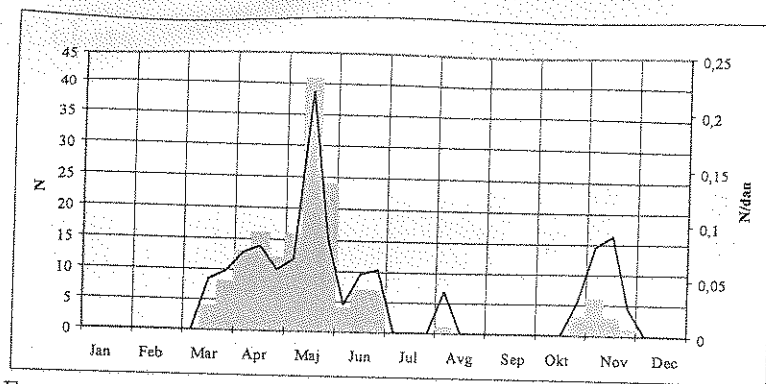
GNEZDITEV		BREEDING	
PAROV	95-123	PAIRS	
KVADRATOV	16 (11%)	SQUARES	
GOSTOTA	0,7-0,9	DENSITY	
zasedeni	6-8	occupied	
največja	14-18	max	
% SLO	>50	% SLO	

KLJUČNI DATUMI		KEY DATES	
prvo opazanje	13.3.	first sighting	
zadnje opazanje	22.11.	last sighting	

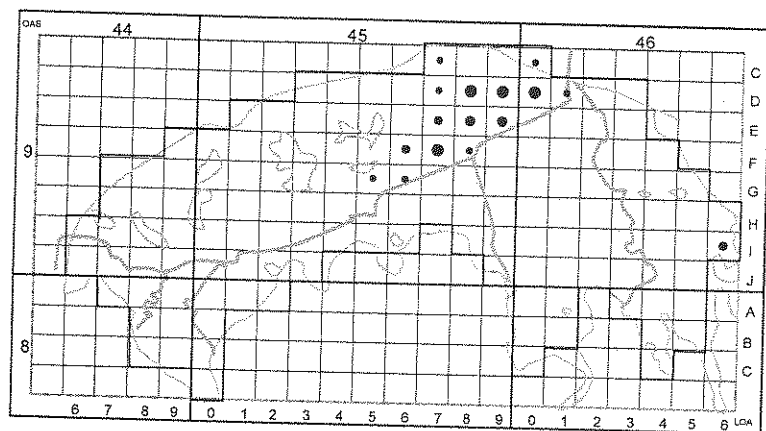
Sloka je manj pogosta gnezdilka Ljubljanskega barja. Naseljuje približno 10 km² veliko območje prevladujočega grmovno gozdnega značaja na severnem delu Barja med Ljubljano na jugu, odvodnikom Cornovcem na severu, Rakovo jelšo na vzhodu ter Vnanjimi Goricami na zahodu. Zanj je značilna izredna heterogenost vegetacije in kmetijske rabe. Sloke so preletavale skoraj sleherni košček tega predela, razen velikih njivskih površin. Ločeno od območja strnjene razširjenosti, v približno 50 ha velikem jelševem gozdu ob Glinškem potoku, smo opazovali svatovanje nadaljnjih šestih samcev. Adamič (1976) je zbral stare literaturne podatke o gnezdenju sloke, med katerimi so tudi zapisi za obrobje Ljubljanskega barja.

Vse navedbe o razširjenosti in številčnosti slok se nanašajo na večerne svatovske polete, s katerimi samci iščejo paritveno razpoložene samice (Nemetschek 1977). Ti svatujoči samci ne povedo ničesar o številu parov ali teritorijev, saj sloke niso teritorialne in tudi nimajo dalj časa trajajočih zvez med spoloma (parov) (Hirons 1980, 1983). Le sklepamo lahko, da visoko število svatujočih samcev pomeni tudi mnoge gnezdeče samice.

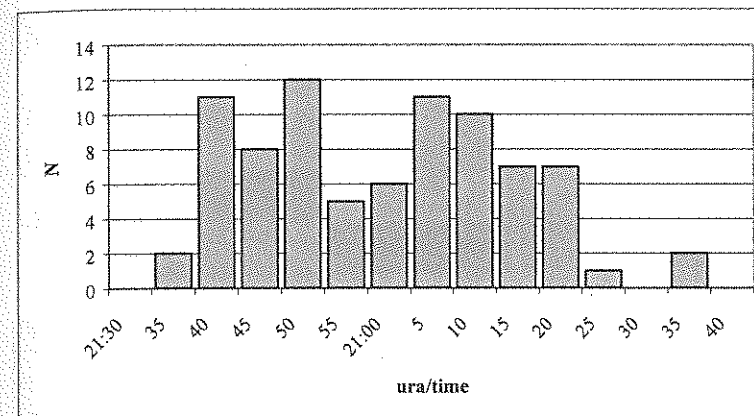
Svatujoče samce smo opazovali od druge polovice marca do konca junija. Neenakomerno število opazovanj v maju je posledica razporeditve večernih popisov in ne odsev nihanj aktivnosti slok. Dolgo poletno vrzel zapolnjuje eno samo avgustovsko opazovanje (2.8.1997) na obročkvalni postaji Vrhnika. Nejasno je, ali gnezdeče sloke zapustijo Barje neposredno po gnezdenju ali šele ob jesenski selitvi. Ta se kaže v nekaj po celotnem Barju raztresenih opazovanjih posameznih slok ob koncu oktobra in v novembru. Preletne ptice se rade zadržujejo v gozdovih na ostankih visokega barja. Zimskih podatkov ni.

Fenogram opažanj sloke na Ljubljanskem barju (N=166).
Phenogram of the Woodcock sightings at Ljubljansko barje (N=166).

Gnezditvena razširjenost sloke na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Woodcock at Ljubljansko barje.

Časovni razpored večernih svatovskih letov slok na Ljubljanskem barju med 25.5. in 1.6.1994 (po centralnoevropskem poletnem času).
Temporal distribution of evening roding flights of Woodcocks at Ljubljansko barje in the period from 25.5. to 1.6.1994 (according to Central European summer time).

Hirons G. 1980: The significance of roding by Woodcock *Scolopax rusticola*: an alternative explanation based on observation of marked birds. *Ibis* 122: 350-354.

Hirons G. 1983: A five-year study of the breeding behaviour and bioogy of the Woodcock. *Proc. Second. European Woodcock and Snipe Workshop* (ed. H. Kalchreuter). IWRB, Slimbridge, England: 51-67.

Nemetschek G. 1977: Beobachtungen zur Flugbalz der Waldschnepfe (*Scolopax rusticola*). *Journal für Ornithologie* 118: 68-86.

Adamič, M. 1976: Gnezditve velikega kljunača (*Scolopax rusticola*) v Sloveniji da ali ne? *Proteus* 38(7): 262-266.

Črnorepi kljunač		
Black-tailed Godwit		
<i>Limosa limosa</i>		
0532		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS	
osebkov	17	individuals	
opazovanj	8	observations	
leta	4/8	years	

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število		date/number
12.3.91/1	26.3.93/1	28.3.93/1
16.3.94/1	21.3.95/7	29.4.97/3 ¹
13.00/1	11.4.02/2	

Senegačnik 1997¹

Črnorepi kljunač je na Barju občasen, maloštevilčen spomladanski preletnik. Večina opažanj je s travnikov ob Ižanski cesti, tri tudi z Gmajnic.

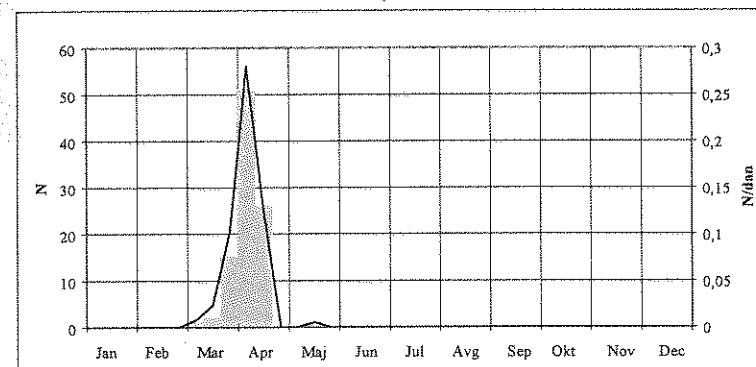
Senegačnik K. 1997: Zanimivosti od koderkoli: farma Gmajnice. *Acrocephalus* 18(84): 162-163.

Mali škurh		
Whimbrel		
<i>Numenius phaeopus</i>		
0538		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS	
osebkov	96	individuals	
opazovanj	24	observations	
leta	7/8	years	

KLJUČNI DATUMI		KEY DATES	
prvo spomladansko opažanje	10.3.	first spring sighting	
zadnje spomladansko opažanje	18.4. (18.5.)	last spring sighting	

Mali škurh je na Barju reden spomladanski preletnik. Pojavlja se posamič ali v manjših jatah (največja, ki je štela 20 osebkov, je bila opažena 8.4.1990). Večkrat je v družbi z velikimi škurhi, vselej na močvirnih travnikih. Višek preleta je v prvi polovici aprila. Mali škurhi se na preletu radi oglašajo z značilnimi klici, po katerih jih najhitreje ločimo od njihovih večjih sorodnikov.

Fenogram opažanj malega škurha na Ljubljanskem barju (N=96).
Phenogram of the Whimbrel sightings at Ljubljansko barje (N=96).

Veliki škurh

Eurasian Curlew

Numenius arquata

0541

GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

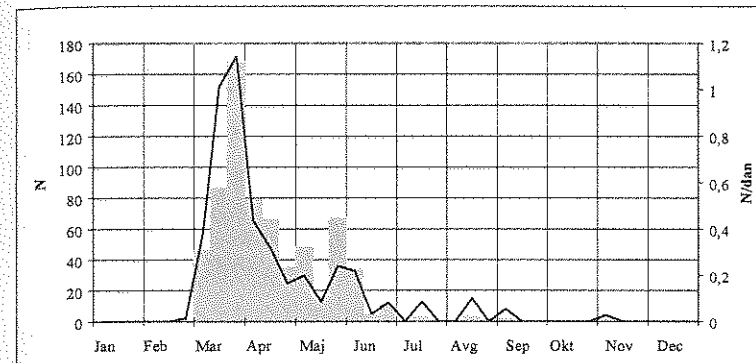
STATISTIKA	STATISTICS	
osebkov	670(8)	individuals
opazovanj	204(3)	observations
leta	8/8	years

GNEZDITEV	BREEDING	
PAROV	5-10	PAIRS
KVADRATOV	11 (8%)	SQUARES
GOSTOTA	<0,1	DENSITY
zasedeni	1	occupied
največja	1	max
% SLO	>50	% SLO

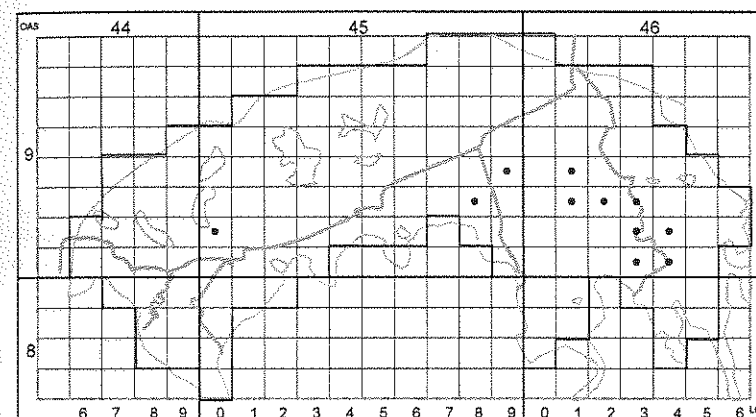
KLJUČNI DATUMI	KEY DATES	
prvo opazanje	27.2.	first sighting
zadnje opazanje	8.11.	last sighting

Veliki škurh je na Barju reden gnezdilec in spomladanski preletnik. Na zemljevidu razširjenosti je 11 pik, kar pa ne pomeni tudi 11 gnezdečih parov, saj smo podatke zbirali v obdobju več let. Ocenjujemo, da na Barju gnezdi med 5 in 10 parov, večina jih je na travnikih okoli Iščice. Južno od Bevk verjetno gnezdi le en par. Pred drugo svetovno vojno je Bačar na Barju vsako leto našel med 17 in 21 škurhovitih gnezd, kar pa morda sploh ni bilo vse (Brehm 1939). Takrat jih je bila večina med Bevkami in Nottanjsimi Goricami, navadno na robu stare struge Ljublanice, nekaj pa tudi med Grmezom in Babno gorico, torej drugje kakor danes.

Prvi veliki škurhi se na Barju pojavijo v začetku marca (izjemoma tudi prej), ob koncu marca imajo preletni višek. V največji jati smo opazovali 35 osebkov na selitvi. Od maja naprej so na Barju bolj ali manj le še gnezdeči osebki. Prek poletja je bilo opaženih le malo osebkov. Novembrski podatek se verjetno ujema z jesensko selitvijo, ali pa smo opazovali zgodnjega zimskega klateža, ki je priletel z obale.

Fenogram opažanj velikega škurha na Ljubljanskem barju (N=670).
Phenogram of the European Curlew sightings at Ljubljansko barje (N=670).

Gnezditvena razširjenost velikega škurha na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the European Curlew at Ljubljansko barje.

Brehm 1939: Življenje živali (priredil R. Bačar). Umetniška propaganda: 1-266.

Črni martinec Spotted Redshank		
<i>Tringa erythropus</i> 0545		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	28	individuals
opazovanj	9	observations
leta	5/8	years

OPAZOVANJA OBSERVATIONS		
datum/število	date/number	
25.3.89/11	8.4.90/8	9.5.90/1
3.5.91/1	5.5.91/1	5.6.91/1
5.6.94/1	11.4.96/2	30.4.97/2 ¹

Senegačnik 1997¹

Črni martinec je na Barju pogost spomladanski preletnik; posamezni zapisi so bili zbrani v petih od osmih let raziskave. Posamič ali v majhnih skupinah se pojavljajo na poplavljenih travnikih, kjer se zadržujejo le kratek čas, tako da je podatkov razmeroma malo. Opazovanja so razpršena prek dolgega obdobja od konca marca do začetka junija. Iz predraziskovalnega obdobja je še podatek Božiča o nekaj primerkih 22.4.1976 v Dragi pri Igu (Sovinc 1990).

Senegačnik K. 1997: Zanimivosti od koderkoli: farma Gmajnice. *Acrocephalus* 18(84): 162-163.
Sovinc, A. 1990: Ptice doline Drage pri Igu (Ljubljansko barje, Slovenija) v letih 1978-88 in naravovarstvena vprašanja. *Varstvo narave* 16: 101-117.

Rdečenogi martinec Common Redshank		
<i>Tringa totanus</i> 0546		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	12	individuals
opazovanj	7	observations
leta	5/8	years

OPAZOVANJA OBSERVATIONS		
datum/število	date/number	
8.4.90/3	9.4.90/2	20.4.91/1
29.3.92/1	5.4.92/2	8.3.95/1
6.4.96/2		

Rdečenogi martinec je na Barju pogost, a maloštevilen spomladanski preletnik. Opazovali smo ga od začetka marca do srede aprila na močvirnih travnikih, vendar iz posameznih let nimamo več kot enega ali dveh podatkov.

Zelenonogi martinec

Greenshank

Tringa nebularia

0548

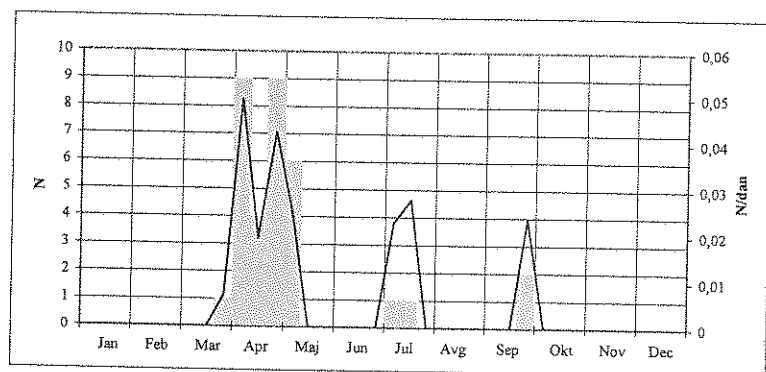
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	32	individuals
opazovanj	18	observations
leta	7/8	years

KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo spomladansko opazanje	26.3. ¹	first spring sighting
zadnje spomladansko opazanje	5.5.	last spring sighting
zadnje opazanje	26.9.	last sighting

Šere 1992¹

Zelenonogi martinec je na Barju reden, toda maloštevilčen spomladanski preletnik, ki se redko pojavlja tudi poleti in jeseni. Večinoma se zadržuje na močvirnih in poplavljenih travnikih ter ob odvodnikih.

Fenogram opazanj zelenonogega martinca na Ljubljanskem barju (N=32).
Phenogram of the Greenshank sightings on Ljubljansko barje (N=32).

Šere D. 1992: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 13(50): 30.

Pikasti martinec

Green Sandpiper

Tringa ochropus

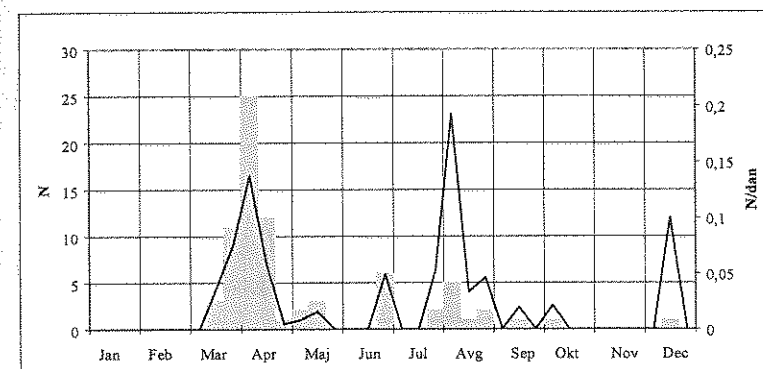
0553

GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	76	individuals
opazovanj	43	observations
leta	8/8	years

KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo opazanje	12.3.	first sighting
zadnje opazanje	10.10. (15.12.)	last sighting

Pikasti martinec je na Barju reden spomladanski preletnik. Dokaj redno ga lahko opazujemo med klatenjem še celo poletje, do avgusta, ko prek Barja verjetno poteka jesenski prelet. Po tem obdobju smo zabeležili le še nekaj jesenskih in eno zimsko pojavljanje posameznih ptic. Spomladanski prelet je močnejši od jesenskega in doseže višek v prvi aprilski tretjini. V več kot treh četrtinah primerov smo opazovali le po eno ali dve ptici. Pikasti martinci so se pogosto zadrževali na plitko poplavljenih travnikih pa tudi ob odvodnikih ter na obrežjih rek.

Fenogram opazanj pikastega martinca na Ljubljanskem barju (N=76).
Phenogram of the Green Sandpiper sightings on Ljubljansko barje (N=76).

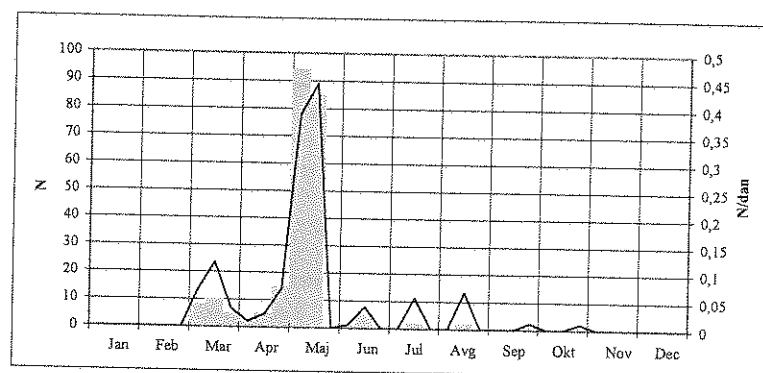
Močvirski martinec		
Wood Sandpiper		
<i>Tringa glareola</i>		
0554		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	253	individuals
opazovanj	39	observations
leta	8/8	years

KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo opažanje	5.3.	first sighting
Zadnje opažanje	31.10. ¹	last sighting

Sere 1996¹

Močvirski martinec je na Barju reden spomladanski preletnik. Zadržuje se na močvirnih travnikih, predvsem kadar so ti plitko poplavljeni. Je družabnejši od pikastega martinca, saj smo večkrat opazovali jate s po nekaj 10 osebkami (največ 40 osebkov). Čeprav se prelet začne že z marcem, doseže višek okoli mesec dni kasneje kot drugi martinci. Na poletnem kletanju in ob jesenskem preletu se močvirski martinec pojavlja občasno in v dosti manjšem številu kot spomladi.

Fenogram opažanj močvirskega martinca na Ljubljanskem barju (N=253).
Phenogram of the Wood Sandpiper sightings at Ljubljansko barje (N=253).

Šere D. 1996: Ornitolška kronika. *Acrocephalus* 17(75-76): 98.

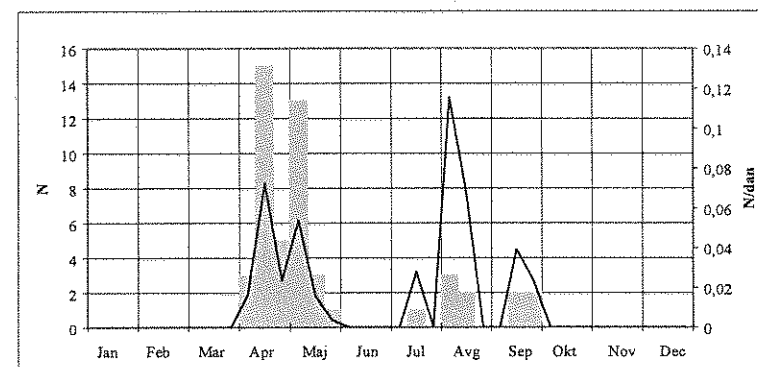
Mali martinec		
Common Sandpiper		
<i>Actitis hypoleucos</i>		
0556		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	LETO YEAR

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	46	individuals
opazovanj	24	observations
leta	8/8	years

KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo opažanje	8.4.	first sighting
zadnje opažanje	26.9.	last sighting

Mali martinec je na Barju reden gost. Čeprav smo pred začetkom popisovanja upali, da bo morda odkrit kakšen gnezdeči par, se to ni zgodilo. K takšnemu razmišljanju so navajali zapisi opazovanj med aprilom in septembrom. Glede na gnezditvene zahteve te vrste pa so možnosti za gnezdenje na Barju izredno skromne; ob barjanskih rekah namreč ni prodišč s pionirsko vegetacijo in položnih brežin, kjer bi lahko gnezdl.

Mali martinec je reden spomladanski preletnik in občasen poletni gost. Podatki so zgoščeni predvsem ob večjih odvodnikih oziroma rekah (Ljubljana, Iščica), največ zapisov pa je z brežin stoječih voda. Posebej zanimivi so zapisi z ribnikov v Dragi pri Igu, kjer se kljub strmim brežinam ribnikov vrsta redno pojavlja (Sovinc 1990). Že julija jih je opaziti tudi v manjših skupinah, ko se oglašajo še v poznem večeru. Na spomladanskem in jesenskem preletu pa so bili večinoma opaženi posamezni osebki ali pari, največ do šest ptic hkrati.

Fenogram opažanj malega martinca na Ljubljanskem barju (N=46).
Phenogram of the Common Sandpiper sightings at Ljubljansko barje (N=46).

Sovinc A. 1990: Ptice doline Drage pri Igu (Ljubljansko barje, Slovenija) v letih 1978-88 in naravovarstvena vprašanja. *Varstvo narave* 16: 101-117.

Lopatasta govnačka		
Pomarine Skua		
<i>Stercorarius pomarinus</i>		
0566		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	1	individuals
leta	0/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
28.9.99/1		

Lopatasta govnačka je na Barju izjemen gost. Truplo enega osebkov je bilo najdeno 28.9.1999 na samem robu Ljubljanskega barja, na Karlovškem mostu nad Ljubljano (Rubinič, Vrezec 1999).

Rubinič, B., A.Vrezec 1999: Pojavljanje lopataste govnačke *Stercorarius pomarinus* v Sloveniji. *Acrocephalus* 20(97): 189-191.

Črnoglavi galeb		
Mediterranean Gull		
<i>Larus melanocephalus</i>		
0575		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	10	individuals
opazovanj	1	observations
leta	1/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
24.10.93/10		

Črnoglavi galeb je na Barju izjemen gost. Na Barju je bilo 24.10.1993 na poplavljenih travnikih pri Išici opaženih 10 osebkov.

Mali galeb		
Little Gull		
<i>Larus minutus</i>		
0578		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	8(1)	individuals
opazovanj	3	observations
leta	2/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
27.4.89/2	24.10.93/3	18.11.00/2

Mali galeb je na Barju naključen gost. Opazovan je bil tudi 28.9.1988 nad Vrhniškimi ribniki (Grošelj 1990).

Grošelj P. 1990: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 11(46): 110.

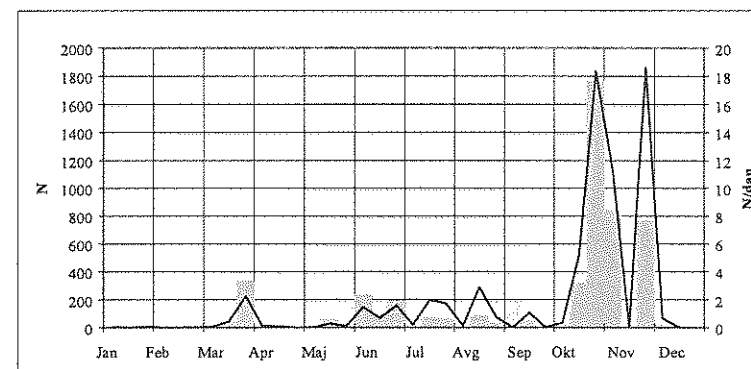
Rečni galeb		
Black-headed Gull		
<i>Larus ridibundus</i>		
0582		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	5046	individuals
opazovanj	84	observations
leta	8/8	years

OPAZOVANJA*		OBSERVATIONS*
datum/število	date/number	
30.11.91/400	9.11.92/200	24.10.93/1200

*največje jate/biggest flocks

Rečni galeb je na Barju reden gost, ki se pojavlja skozi vse leto. Od 36 dekad v letu smo jih opazovali v 28 (več kot 70 %). Največ galebov smo opazovali jeseni, ko so jih privabili poplavljeni travniki. Veliko jih lahko prileti tudi pozimi, ko v osrednji Evropi stoječe vode zamrznejo. Takrat se jate na Barju zadržujejo tudi več kot teden dni. Zaradi milih vremenskih razmer je bilo v obdobju raziskave zimskih invazij rečnih galebov malo, kar je opaziti tudi na fenogramu. Rečni galebi redno prezimujejo na smetišču Ljubljana in Vrhnika.

Fenogram opazanj rečnega galeba na Ljubljanskem barju (N=5046).
Phenogram of the Black-headed Gull sightings at Ljubljansko barje (N=5046).

Sivi galeb		
Common Gull		
<i>Larus canus</i>		
0590		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	57	individuals
opazovanj	10	observations
leta	4/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
23.10.93/1	24.10.93/3	21.11.93/4
11.12.93/4	26.1.94/4	2.4.94/1
1.3.95/1	11.11.95/1	24.12.95/6
20.3.96/30		

Na Barju je sivi galeb občasen zimski gost. Osebkke smo opazovali od konca oktobra do začetka aprila. Največja jata je štela 30 osebkov (20.3.1996), druge med 1 do 6, največ opazovanj je iz Vrhniških ribnikov.

Rjavi galeb		
Lesser Black-backed Gull		
<i>Larus fuscus</i>		
0591		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	7	individuals
opazovanj	1	observations
leta	1/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
24.10.93/7		

Rjavi galeb je na Barju izjemen gost. Opazovan je bil le enkrat, 24.10.1993, in sicer 7 osebkov nad poplavljenimi travniki v okolici Iščice.

Rumenonogi galeb Yellow-legged Gull		
<i>Larus michachellis</i> 0592		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	71	individuals
opazovanj	12	observations
leta	5/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
24.9.90/2	26.3.92/3	1.5.92/3
9.12.92/13	24.1.93/1	4.6.93/3
6.8.93/1	2.10.93/1	24.10.93/35
30.10.93/7	13.5.94/1	8.3.95/1

Rumenonogi galeb je na Barju pogost gost. Razporeditev opažanj prek leta je bila dokaj enakomerna, tako da nekega časovnega pravila v obdobjih pojavljanja ni zaslediti. Največja jata je bila opazovana v času, ko je bilo Barje poplavljeno.

Srebrni galeb Herring Gull		
<i>Larus argentatus</i> 0592		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	2	individuals
opazovanj	2	observations
leta	2/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
1.5.92/1	24.10.93/1	

Srebrni galeb je na Barju naključen gost, opazovan je bil dvakrat.

Črnonoga čigra		
Gull-billed Tern		
<i>Gelochelidon nilotica</i>		
0605		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	1	individuals
leta	1/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
25.5.90/1		

Črnonoga čigra je na Barju izjemen gost. En osebek je bil opazovan med Igom in Škofljico 25.5.1990.

Kaspijska čigra		
Caspian Tern		
<i>Sterna caspia</i>		
0606		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	4	individuals
opazovanj	1	observations
leta	1/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
13.-14.4.96/4		

Kaspijska čigra je na Barju izjemen gost. Štirje osebki so bili opazovani 13. in 14.4.1996 na Vrhniškimi ribnikih.

Navadna čigra		
Common Tern		
<i>Sterna hirundo</i>		
0615		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	1	individuals
leta	1/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
8.7.94/1		

Navadna čigra je na Barju izjemen gost. En osebek smo opazili 8.7.1994 nad Ljubljano, v času, ko Barje ni bilo poplavljeno. Sicer pa poplave za čigre niso tako zelo vabljive, kot bi si morda lahko predstavljali. Čeprav se jim iz zraka verjetno zdijo privlačna, je voda z njihovo priljubljeno hrano, manjšimi ribami, zelo revna.

Črna čigra		
Black Tern		
<i>Chlidonias niger</i>		
0627		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	57(3)	individuals
opazovanj	7(1)	observations
leta	3/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
9.8.87/3	27.4.89/15	11.5.91/3
12.5.91/11	18.5.91/5	26.7.92/1
7.5.97/19 ¹		

Senegačnik 1997¹

Črna čigra je na Barju občasen spomladanski preletnik in redek poletni gost. Izmed vseh čiger je bila opažena največkrat. Največja jata je štela 15 osebkov. Sajovic (1912) je 28.5.1911 nad Ljubljano registriral kar 200 teh čiger. V predraziskovalnem obdobju so bile opažene trikrat v Dragi pri Igu: 23.5.1981, 27.4.1982 in 22.5.1982, vsega skupaj štirje osebk (Sovinc 1990).

Črna čigra se v nasprotju z drugimi čigrami prehranjuje predvsem z žuželkami, ki jih poplave na Barju v velikih količinah dvignejo na površje. Poplave imajo torej za to vrsto večji pomen kot za pretežno ribojede čigre.

Sovinc A. 1990: Ptice doline Drage pri Igu (Ljubljansko barje, Slovenija) v letih 1978-88 in naravovarstvena vprašanja. Varstvo narave 16: 101-116.

Sajovic G. 1912: Ornitologične beležke za Kranjsko leta 1911. Carniola: 121-131.

Senegačnik K. 1997: Zanimivosti od koderkoli: farma Gmajnice. Acrocephalus 18(84): 162-163.

Beloperuta čigra White-winged Black Tern		
<i>Chlidonias leucopterus</i> 0628		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	1	individuals
opazovanj	1	observations
leta	0/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število		date/number
7.-9.5.97/3 ¹		

Senegačnik 1997¹

Beloperuta čigra je na Barju izjemen gost. Opazovana je bila na Gmajnicah le v letu 1997 (Senegačnik 1997). Na mlaki ob nekdanji farmi se je zadrževala nekaj dni, skupaj s črnimi čigami.

Senegačnik K. 1997: Zanimivosti od koderkoli: farma Gmajnice. *Acrocephalus* 18(84): 161-162.

Skalni (mestni) golob Feral pigeon		
<i>Columba livia</i> forma <i>domestica</i> 0664		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

Skalni golobi na Barju ne gnezdijo. Njihova gnezdišča so v skalnih luknjah in razpokah, ki pa jih tu ni. Predstavljajo pa zarodno obliko naknadno podivjanih udomačenih golobov, ki jim pravimo tudi mestni golobi. Podivjani golobi na Barju gnezdijo na podstrehah v vsaki večji vasi in mestu, podatkov o njihovi razširjenosti in številčnosti nismo zbirali.

Duplar		
Stock Dove		
<i>Columba oenas</i>		
0668		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

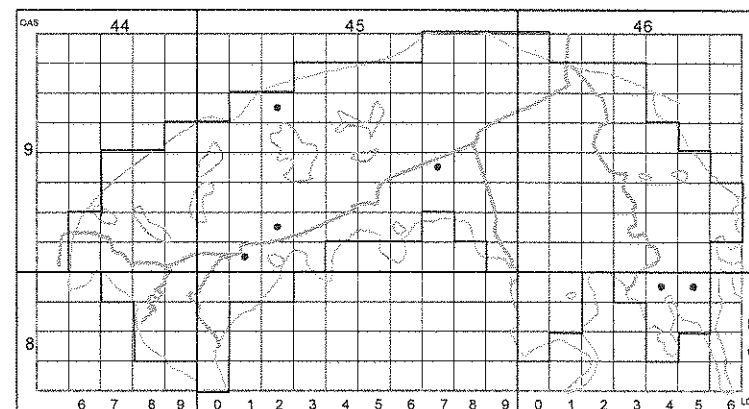
STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	483	individuals
opazovanj	111	observations
leta	8/8	years

GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	0-10	PAIRS
KVADRATOV	6 (4%)	SQUARES
zasedeni	1-2	occupied
največja	2	max
% SLO	<1	% SLO

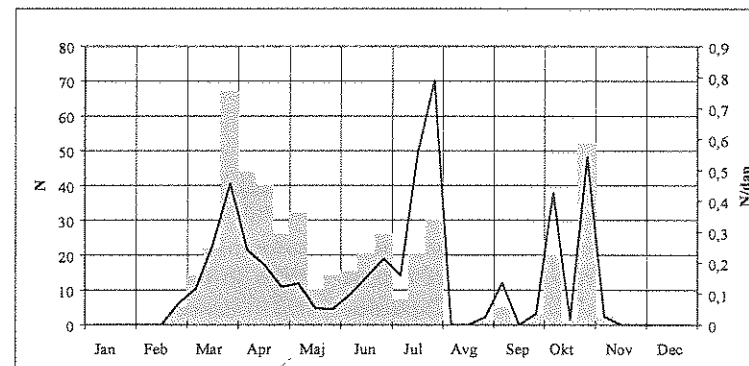
KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo opažanje	15.2.	first sighting
zadnje opažanje	2.11.	last sighting

Golob duplar se v razmeroma velikem številu zadržuje na Barju prek celotne gnezditvene sezone, a ga vendarle obravnavamo kot zelo redkega gnezdilca. Gnezditveno sumljiva so bila le redka opažanja, npr. par na hrastu z duplom 15.5.1990 v manjšem logu južno od Notranjih Goric. Mogoče je, da duplar na Barju ne gnezdi vsako leto. Povsem drugače je v gozdovih, ki Barje obdajajo. V njih duplarji verjetno gnezdiijo v večjem številu, na barjanskih njivah in travnikih pa se prehranjujejo. Največkrat so v parih ali manjših skupinah. Ob koncu junija in v juliju lahko pognezditvene jate z mladiči štejejo več 10 ptic, npr. 30 os. 22.7.1993 med Igom in Škofljico.

Prvi duplarji se na Barju pojavijo že sredi februarja. Spomladanski prelet doseže vrh v zadnji marčevski dekad in se zaključi do srede aprila. Največja preletna jata, opazovana 23.3.1991 med Igom in Škofljico, je štela 38 ptic. Največ preletnih opazovanj duplarjev je z njiv, travnikov in daljnovodnih žic med Igom in Škofljico, sicer pa prelet poteka prek celotnega Barja. Jesenski prelet poteka v oktobru in se lahko zavleče v prve dni novembra. Jate so takrat nekoliko manjše od spomladanskih.

Gnezditvena razširjenost duplarja na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Stock Dove at Ljubljansko barje.

Fenogram opažanj duplarja na Ljubljanskem barju (N=483).
Phenogram of the Stock Dove sightings at Ljubljansko barje (N=483).

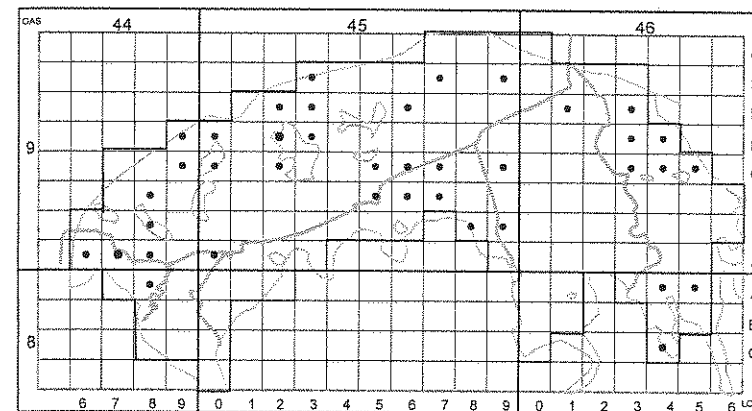
Grivar		
Wood Pigeon		
<i>Columba palumbus</i>		
0304		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	2931	individuals
opazovanj	228	observations
leta	8/8	years

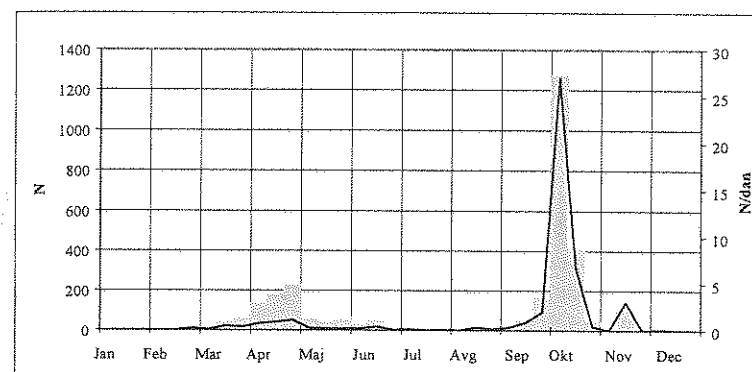
GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	56-60	PAIRS
KVADRATOV	39 (27%)	SQUARES
GOSTOTA	0,4-0,5	DENSITY
zasedeni	1,4-1,5	occupied
največja	5-7	max
% SLO	<1	% SLO

Golob grivar je manj pogost gnezdilec. Gnezdi razpršeno po celotnem Barju. Nikjer ni prav pogost, še največ jih gnezdi na in okrog osamelcev na zahodnem delu. V osrednje travniške predele je grivar komajda prodril. Ni ga tudi v večini gozdnatih kvadratov na severu, kar je za to prvotno gozdno ptico presenetljivo. Glavni gnezditveni habitat grivarja so mešani gozdovi na skoraj vseh osamelcih, tudi Kozlarjeva gošča. Šere (1997) poroča o vrbi na travniku pri vasi Lipe, na kateri sta istočasno gnezdila grivar in sokol škrljančar.

Grivarji se začnejo vračati na Barje ob koncu februarja. Spomladanski prelet traja do konca aprila. Takrat se ptice držijo v parih ali manjših skupinah, le redko v jatah po 30 do 40 osebkov. Izjema je 126-glava jata, opazovana 24.4.1994 južno od Blatne Brezovice. Gnezditev lahko traja do poznega poletja. V zadnji septembrski in prvi oktobrski dekadli se grivarji v kratkem, a močnem valu zopet selijo prek Barja. Jesenske jate so neprimerno večje od spomladanskih, saj dostikrat štejejo po več sto osebkov, npr. 500 osebkov 2.10.93 pri Vrhniku ali 400 osebkov 10.10.1996 severno od Tomišlja. Pozimi je bil en osebek opažen le dvakrat: 10.12.1994 v Kozlarjevi gošči (Vrezec 1996) in 1.1.1995 med Igom in Škofljico (Jančar 1995).

Gnezditvena razširjenost grivarja na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Wood Pigeon at Ljubljansko barje.

Fenogram opažanj grivarja na Ljubljanskem barju (N=2931).
Phenogram of the Wood Pigeon sightings at Ljubljansko barje (N=2931).

Jančar T. 1995: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 16(73): 198.

Šere D. 1997: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 18(85): 186.

Vrezec A. 1996: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 17(74): 34.

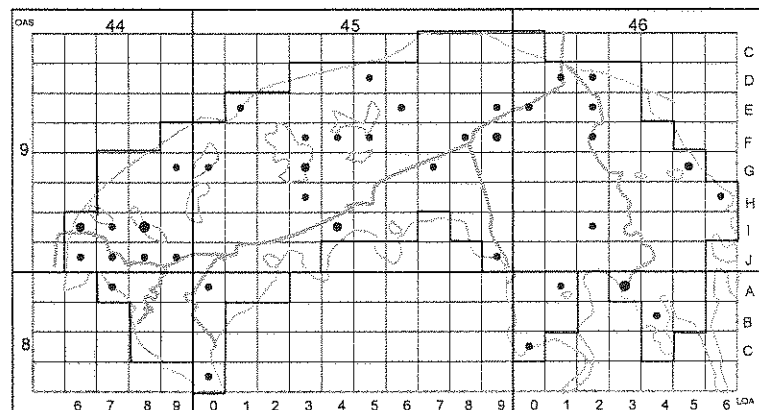
Turška grlica		
Collared Dove		
<i>Streptopelia decaocto</i>		
0684		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	376	individuals
opazovanj	130	observations
leta	8/8	years

GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	81-97	PAIRS
KVADRATOV	38 (27%)	SQUARES
GOSTOTA	0,6-0,7	DENSITY
zasedeni	2,1-2,6	occupied
največja	8-11	max
% SLO	<1	% SLO

Turška grlica je na Barju manj pogosta gnezdilka. Gnezdi predvsem v naseljih. Poleg domačega vrabca je najbolj navezana na bližino človekovih prebivališč. Našli jo bomo v vsakem, tudi manjšem zaselku, če je le zraven tudi nekaj starih dreves. Najbolj pogosta je v večjih naseljih na robu Ljubljanskega barja. Morda je bila v kakšnem kvadratu tudi spregledana, saj kot izrazito sinantropna vrsta ni bila posebej zanimiva za popisovalce ptic na Barju.

Turška grlica je stalnica; v zimski polovici leta se včasih pojavljajo v večjem številu npr. ob žitnih silosih ali farmah (npr. ob farmi v Gmajnicah) ali na robu naselij.

Gnezditvena razširjenost turške grlice na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Collared Dove at Ljubljansko barje.

Divja grlica		
Turtle Dove		
<i>Streptopelia turtur</i>		
0687		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	1	capture
osebkov	113	individuals
opazovanj	68	observations
leta	8/8	years

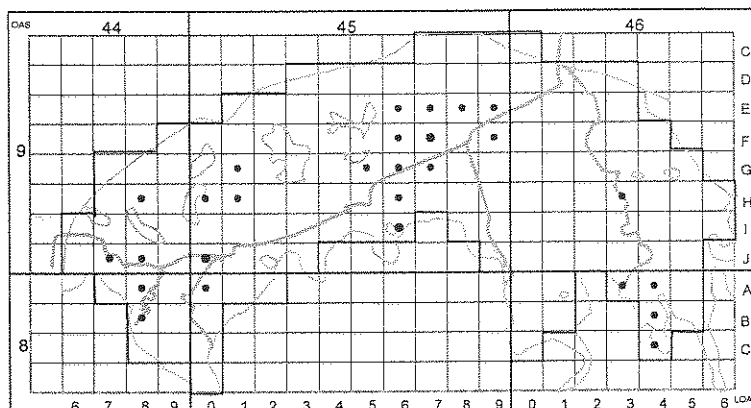
GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	50-57	PAIRS
KVADRATOV	27 (19%)	SQUARES
GOSTOTA	0,3-0,4	DENSITY
zasedeni	1,9-2,1	occupied
največja	5-7	max
% SLO	<1	% SLO

KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo opažanje	29.3. ¹	first sighting
zadnje opažanje	8.9.	last sighting

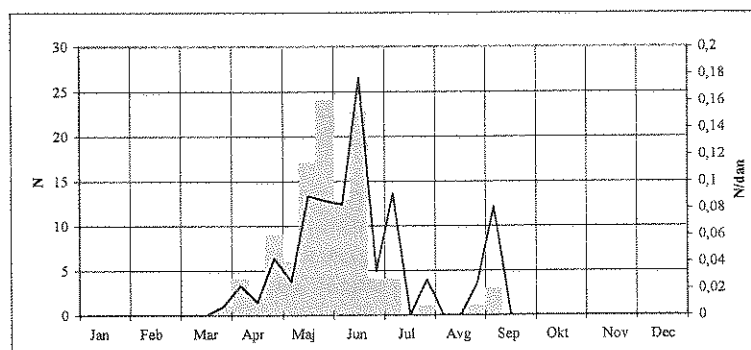
Božič 1994¹

Divja grlica je manj pogosta gnezdilka logov, večjih grmišč in goste lesne obrečne vegetacije, na južnem delu Barja pa tudi obronkov krmskih in mokrških gozdov. Navadno izbira najgostejše zarasle in najtežje prehodne predele.

Prve divje grlice se na Barju pojavijo ob koncu marca. V maju in juniju je obdobje glavne teritorialne aktivnosti samcev. Gnezditev traja vse do konca julija ali še dlje. V zadnji avgustovski in prvi septembrski tretjini opazovane ptice so lahko klateški barjanski gnezdilci ali pa preletniki od drugod.

Gnezditvena razširjenost divje grlice na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Turtle Dove at Ljubljansko barje.

Fenogram opazanj divje grlice na Ljubljanskem barju (N=113).
Phenogram of the Turtle Dove sightings at Ljubljansko barje (N=113).

Božič A. I. 1994: Ornitološka kronika. Acrocephalus 15(64): 104.

Kukavica		
Common Cuckoo		
<i>Cuculus canorus</i>		
0724		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

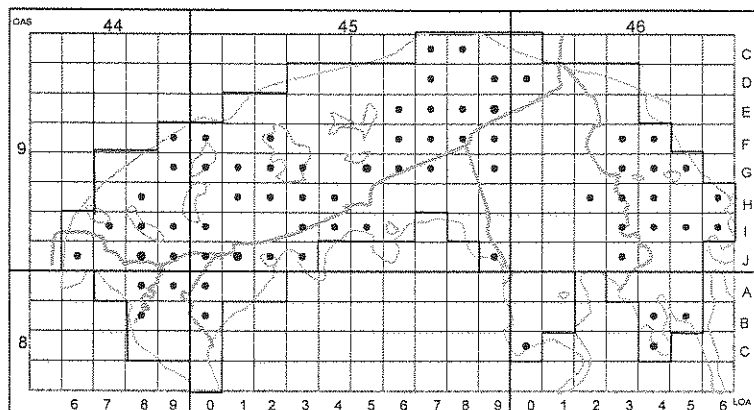
STATISTIKA	STATISTICS	
ujetih	2	capture
osebkov	225	individuals
opazovanj	161	observations
leta	8/8	years

GNEZDITEV	BREEDING	
PAROV	109-118	PAIRS
KVADRATOV	68 (48%)	SQUARES
GOSTOTA	0,7-0,8	DENSITY
zasedeni	1,6-1,7	occupied
največja	6-8	max
% SLO	1-5	% SLO

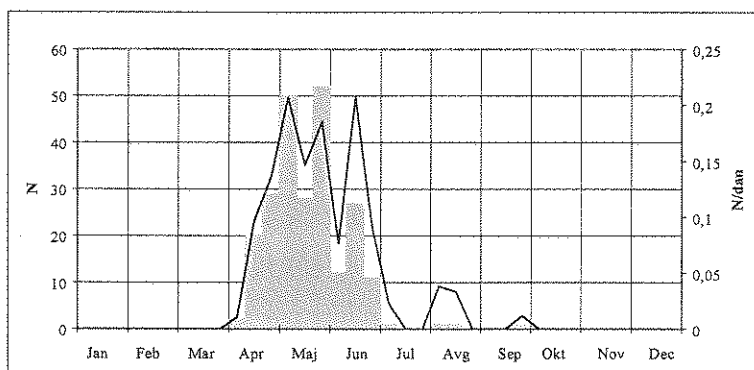
KLJUČNI DATUMI	KEY DATES	
prvo opazanje	9.4.	first sighting
zadnje opazanje	26.9.	last sighting

Kukavica je na Barju pogosta gnezdilka. Opazovali smo jo predvsem v gozdnato-grmovnih območjih, pogosto tudi okoli mejic. Nismo je zasledili na večjih travniških ali njivskih površinah, še posebej očitno na območju med Igom, Podpečjo in Ljubljano. Dejanska gnezditvena razširjenost pa je verjetno nekoliko drugačna od prikazane. Kukavica je gnezditveni parazit - svoja jajca podtika v gnezda drugih vrst. Zemljevid pa po drugi strani prikazuje razširjenost pojočih samcev, ki so z drevesnih krošenj klicali samice, in nam seveda ne pove nič o tem, kje so le-te jajca dejansko podtikale.

Prve kukavice priletijo na Barje v začetku aprila in hitro začnejo prepevati. Po juniju samci utihnejo in vrsta postane težko opazna. Pa vendar jih z nekoliko truda lahko vidimo še vse do septembra, ko tudi zadnje odletijo v Afriko. Preleta na Barju nismo zaznali.

Gnezditvena razširjenost kukavice na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Common Cuckoo at Ljubljansko barje.

Fenogram opažanj kukavice na Ljubljanskem barju (N=225).
Phenogram of the Common Cuckoo sightings at Ljubljansko barje (N=225).

Pegasta sova

Barn Owl

Tyto alba

0735

GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA	STATISTICS	
ujenih	2	capture
osebkov	21	individuals
opazovanj	20	observations
leta	8/8	years

GNEZDITEV	BREEDING	
PAROV	1-3	PAIRS
KVADRATOV	2 (1%)	SQUARES
GOSTOTA	~0,01	DENSITY
zasedeni	1	occupied
največja	1	max
% SLO	<1	% SLO

Pegasta sova je na Barju zelo redka, verjetno tudi neredna gnezdilka. V času raziskav smo odkrili le dve gnezdišči. V obeh primerih so gnezditveni osebki pripadali podvrsti *T.a.guttata*. En par je gnezdil v gnezdilnici za postovko, nameščeni na kozolcu pri Babni Gorici (Sere 1992), drugi v Plečnikov cerkvi (sv. Mihael) pri Črni vasi (Vrezec ustno). Večkrat je bila sova opažena tudi na gospodarskem poslopju v Lipah, a gnezdit tam ni začela. Sicer pa lahko na podlagi starejše literature in po opisovanjih domačinov zaključimo, da je bila vrsta svojčas na Barju pogostejša. Poznanih je vsaj še sedem danes zapuščenih gnezdišč: na gospodarskem poslopju med Preserjem in Podpečjo (Ponebšek 1917), v mlinu pod Kamnikom pri Preserju (Brehm 1939), v gradu blizu Iga, v cerkvi v Mateni, v Bevkah (domačini ustno), v cerkvi v Vnanjih Goricah (Tome 1986). V negnezditvenem obdobju so bile pegaste sove ali njeni izbljuvki najdeni tudi zunaj naselij, pogosto na visokih lovskih prežah. V prehrani sov z Barja prevladujejo roveke (Tome 1992).

Ponebšek J. 1917: Naše ujede: 1. del: sove. Muzejsko društvo za Kranjsko: 1-155.

Brehm 1939: Življenje živali. Umetniška propaganda: 1-266.

Tome D. 1986: Cerkev - pribežališče za sove?. *Acrocephalus* 7(30): 53-55.

Tome D. 1992: Prehrana pegaste sove *Tyto alba* na Ljubljanskem barju. *Acrocephalus* 13(51): 33-38.

Šere D. 1992: Pegasta sova *Tyto alba guttata* gnezdi na Ljubljanskem barju. *Acrocephalus* 13(52): 90-91.

Veliki skovik		
Eurasian Scops Owl		
<i>Otus scops</i>		
0739		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	100	individuals
opazovanj	57	observations
leta	8/8	years

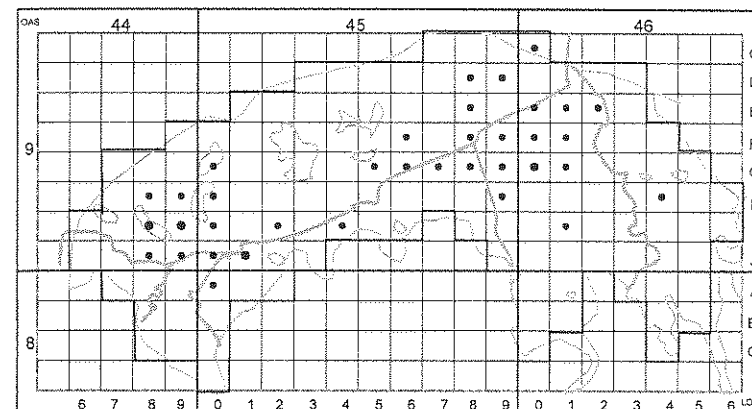
GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	30-60	PAIRS
KVADRATOV	36 (25%)	SQUARES
GOSTOTA	0,2-0,4	DENSITY
zasedeni	1-2	occupied
največja	5-7	max
%SLO	<1	%SLO

KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo opažanje	11.4. ¹	first sighting
zadnje opažanje	13.6.	last sighting

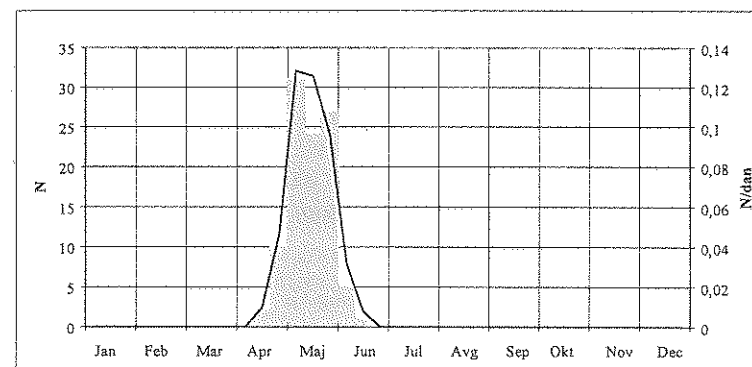
Šere 1994¹

Veliki skovik je na Barju manj pogost gnezdilec in sodi med slabo raziskane sove. Podnevi jih je skoraj nemogoče odkriti, nočnih terenov, namenjenih prav tej vrsti, pa je bilo v raziskovalnem obdobju malo. Zato si pri opisu razširjenosti pomagamo z rezultati raziskave gnezditvene razširjenosti skovika, ki je pokrila praktično celotno površino Barja (Senegačnik 1998, 2000). Večina jih gnezdi na dveh območjih: v širši okolica Blatne Brezovice ter med Podpečjo in Črno vasjo. V Črni vasi so bila najdena tudi tri gnezda z mladiči: 10.7.1988 (Jankovič pisno), 1.8.1993 (Jankovič 1996) in 13.7.1995 (Jankovič 1998).

Medtem ko je aprilski prihod edine naše sove, ki se čez zimo odseli v Afriko, prikazan verodostojno, je pomanjkanje podatkov po juniju predvsem posledica pomanjkanja nočnih raziskav in zmanjšane vokalne aktivnosti vrste. Posamezni skoviki se na Barju oglašajo vse do avgusta, kdaj zapustijo naše kraje, pa ni znano (Senegačnik, ustno).

Gnezditvena razširjenost velikega skovika na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Eurasian Scops Owl at Ljubljansko barje.

Fenogram opažanj velikega skovika na Ljubljanskem barju (N=100).
Phenogram of the Eurasian Scops Owl sightings at Ljubljansko barje (N=100).

Senegačnik K. 1998: Popis velikega skovika *Otus scops* na Ljubljanskem barju. *Acrocephalus* 19(90-91): 143-146.

Senegačnik K. 2000: Rezultati popisa velikega skovika *Otus scops* na Ljubljanskem barju v letu 1999. *Acrocephalus* 21(98-99): 35-37.

Šere D. 1994: Iz ornitološke kronike. *Acrocephalus* 15(64): 102.

Jankovič M. 1996: Iz ornitološke kronike. *Acrocephalus* 18(75-76): 97.

Jankovič T. 1998: Iz ornitološke kronike. *Acrocephalus* 19(87-88): 77.

Velika uharica		
Eagle Owl		
<i>Bubo bubo</i>		
0744		
NEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	1	individuals
leta	1/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
22.2.90/1		

Velika uharica je na Barju izjemen gost. Na Barju smo jo opazovali le enkrat, 22.2.1990, ko je ob belem dnevu sedela na rdečem boru v ostanku visokega barja na Goričici. Njena gnezdišča pa niso daleč. V Borovniškem peklu so bila leta 1997 odkrita tri gnezda, ki so vsa verjetno pripadala enemu paru (Mihelič ustno). Prepereli izbljuvki v njih so pričali, da je sova ta gnezditveni prostor dokončno zapustila nekje v prvi polovici devetdesetih let. Ponebšek (1917) navaja kot eno izmed gnezdišč velike uharice z gozdom poraščeno vzpetino Srbotnik nad Tomišljem. Trenutno je najbližje zasedeno gnezdišče pod Ljubljanskim vrhom (Mihelič ustno).

Ponebšek J. 1917: Naše ujede: 1. del: sove. Muzejsko društvo za Kranjsko: 1-155.

Čuk		
Little Owl		
<i>Athene noctua</i>		
0757		
NEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	11(1)	individuals
opazovanj	9(1)	observations
leta	4/8	years

NEZDITEV		BREEDING
zadnje gnezdenje	1988	last nesting

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
10.8.88/1	5.5.89/1	18.5.92/2
21.5.92/2	10.6.92/1	17.4.93/1
25.4.93/1	22.5.93/1	2.6.94/1

Čuk je na Barju izginuli gnezdilec in občasen gost. V obdobju raziskave smo odkrili 6 pojočih samcev, vendar nobenega gnezda. Obstaja možnost, da so vsaj nekateri izmed njih bili v resnici veliki skoviki in ne čuki. Vrsti se oglašata dokaj podobno. V času, ko so v gnezdu mladiči (pozna pomlad, začetek poletja), jih stara hranita tudi prek dneva. Ker čukov prek dneva kljub intenzivnim raziskavam nismo opazili, je najbolj verjetno, da na Barju ne gnezdi več. Včasih pa ta sova na Barju ni bila tako redka. Ponebšek (1917) ga je označil za mnogoštevilno vrsto v gozdovih okoli Ljubljane, Bačar (1939) pa navaja tudi dve gnezdišči - stara cerkev na Igu in Borovnica. Zadnji gnezditveni podatek je najdba povoženega mladiča 10.8.1988 na Ižanski cesti, ki pa je bil že tako velik, da je lahko priletel od kod drugod. Pa vendar lahko glede na ta podatek govorimo o zadnjem gnezdenju čuka na Barju z okolico.

Tako kot je danes skrivnostno njegovo gnezdenje, je v temo zavita tudi fenologija. Kdaj, kje, kako se pojavlja na Barju? Ali tu ostane prek celega leta?

Ponebšek J. 1917: Naše ujede: 1. del: sove. Muzejsko društvo za Kranjsko: 1-155.

Bačar 1939: Življenje živali. Umetniška propaganda: 1-266.

Lesna sova		
Tawny Owl		
<i>Strix aluco</i>		
0761		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	12	individuals
opazovanj	11	observations
leta	8/8	years

GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	2-5	PAIRS
KVADRATOV	3 (3%)	SQUARES
GOSTOTA	0,02-0,04	DENSITY
zasedeni	1	occupied
največja	1	max
% SLO	<1	% SLO

Lesna sova je na Barju zelo redka gnezdilka, ki se tu zadržuje prek celega leta. Potrjena in zelo verjetna gnezdišča so poplavni gozd Log pri Gmajnicah, kjer je bil aprila 1988 najden tudi mladič (Trontelj 1989), osamelca Kostanjevica in Brdo pri Bevkah ter Kozlarjeva gošča. Če bi območje raziskave razširili še na barjansko obrobje, bi se število lesnih sov zagotovo več kot podvojilo.

Trontelj A. 1989: Poročila od koderkoli. *Acrocephalus* 10(39-40): 26.

Kožača		
Ural Owl		
<i>Strix uralensis</i>		
0765		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	7	individuals
opazovanj	6	observations
leta	3/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
19.1.89/1 ¹	22.9.93/1	29.12.93/1
23.2.94/2	25.3.94/1	31.1.97/1

Trontelj 1989¹

Kožače so na Barju občasne zimske gostje. So dokaj pogoste gnezdilke v krimskih gozdovih (Vrezec ustno), na samem Barju pa ne gnezdiijo. Iz gnezdišč se v zimskem času občasno spustijo tudi na Barje, kjer se zadržujejo po več tednov, včasih vse do aprila (Vrezec 1996). Kožača je bila pozimi opažena v Kozlarjevi gošči (Trontelj 1989a, Vrezec 1996), v ostanku visokega barja blizu Črne vasi (Vrezec ustno), v poplavnem gozdu Log pri Gmajnicah (Trontelj 1989b) in tudi v ostankih visokega barja pri Goričici.

Trontelj P. 1989a: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 10(41-42): 63.

Trontelj A. 1989b: Poročila od koderkoli. *Acrocephalus* 10(39-40): 26.

Vrezec A. 1996: Ali kožača *Strix uralensis* gnezdi na Ljubljanskem barju? *Acrocephalus* 17 (78-79): 160-161.

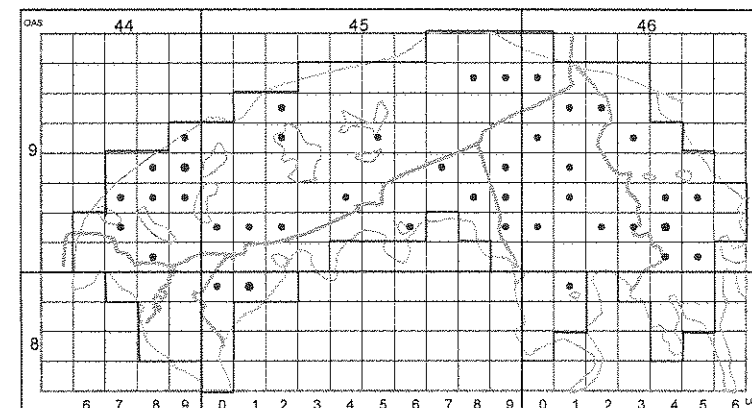
Mala uharica		
Long-eared Owl		
<i>Asio otus</i>		
0767		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	4	capture
osebkov	149	individuals
opazovanj	81	observations
leta	8/8	years

GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	5-50	PAIRS
KVADRATOV	41 (29%)	SQUARES
GOSTOTA	0,03-0,3	DENSITY
zasedeni	1,0-1,5	occupied
navvečja	4	max
% SLO	<1	% SLO

Mala uharica je na Barju splošno razširjena, manj pogosta gnezdilka. Za gnezdišče si izbira manjše gozdičke, robove gozdov na osamelcih pa tudi osamljena drevesa in grmišča. Pomemben element, ki v gnezdišču ne sme manjkati, je velika travniška površina, kjer lovi svoj priljubljeni plen - voluharice. Gnezda ne dela sama, jajca leže v stara gnezda srak in vran. Kadar starih gnezd primanjkuje, lahko izpodrine vrano iz že zasedenega tistoletnega gnezda. Razlika v gnezditveni gostoti sov med leti, ko je bodisi veliko bodisi malo hrane, je lahko tudi 10:1 (Tome 1997). Zemljevid razširjenosti tako prikazuje stanje v letu, ko je bilo hrane v obilju. Sicer v njeni prehrani prevladujejo voluharice (Tome 1991).

Pozno poleti in jeseni se male uharice prek dneva pogosto umaknejo v okoliške gozdove pod Krimom, v hudih zimskih razmerah pa se po več osebkov združi v jate. Skupinska, zimska počivališča so bila odkrita v Lipah, Črni vasi, Notranjih Goricah, Goričici in pri Bevkah. To pa gotovo niso bila vsa, saj jih ni lahko odkriti.

Gnezditvena razširjenost male uharice na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Long-eared Owl at Ljubljansko barje.

Tome D. 1991: Diet of the Long-eared Owl *Asio otus* in Yugoslavia. *Ornis Fennica* 68: 114-118.

Tome D. 1997: Breeding biology of the Long-eared Owl (*Asio otus*) in central Slovenia. *Folia Zoologica* 46(1): 43-48.

Močvirska uharica		
Short-eared Owl		
<i>Asio flammeus</i>		
0768		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	2	individuals
opazovanj	2	observations
leta	0/8	years

GNEZDITEV		BREEDING
zadnje gnezdenje	1935	last nesting

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
18.3.97/1 ¹	27.11.00/1 ²	

Tome, Vrezec 1997¹

Mihelič v Božič 2001²

Močvirska uharica je na Barju izginula gnezdilka in izjemna zimska gostja. Ponebšek (1917) jo je v začetku tega stoletja označil kot precej pogosto selivko in gnezdilko Ljubljanskega barja. Edino dokumentirano gnezdenje za Slovenijo je podatek Bačarja (Brehm 1939), ki je 4.5.1936 našel na vlažnem travniku blizu izliva Borovniščiце gnezdo s petimi jajci. Kasneje je bila uharica na Barju sicer še večkrat opažena, gnezditev pa nikoli potrjena.

V zadnjih 20 letih je bila vrsta na Barju opažena dvakrat; leta 1997 je bilo najdeno le perje te vrste (Tome, Vrezec 1997). Opazovanja iz leta 1981 (Božič 1983) niso povsem zanesljiva.

Ponebšek J. 1917: Naše ujede: 1. del: sove. Muzejsko društvo za Kranjsko: 1-155.

Brehm 1939: Življenje živali (priredil R. Bačar). Umetniška propaganda: 1-266.

Božič I. 1983: Ptici Slovenije, LZS.

Tome D., Vrezec A. 1997: Močvirska uharica *Asio flammeus* najdena na Ljubljanskem barju. *Acrocephalus* 18(84): 143-147.

Božič, L. 2001: Poročilo nacionalne komisije za redkosti o opazovanju redkih vrst ptic za obdobje 1997-2000. *Acrocephalus* 22(106-107): 109-114.

Koconogi čuk		
Tengmalm's Owl		
<i>Aegolius funereus</i>		
0770		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	2	individuals
opazovanj	2	observations
leta	1/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
16.4.91/1 ¹	13.3.97/1 ¹	

Tome, Vrezec 2000¹

Koconogi čuk je na Barju izjemen zimski gost. Edini dokaz je najdba perja te vrste leta 1991 in 1997 v ostankih visokega barja pri Goričici. Lahko da je bil čuk uplenjen na Barju, ali pa ga je plenilec tja prinesel že mrtvega. Vrsta gnezdi v bližnjih krmskih gozdovih na višjih nadmorskih legah.

Tome D., A.Vrezec 2000: Koconogi čuk *Aegolius funereus* najden na Ljubljanskem barju. *Acrocephalus* 21(98-99): 71-73.

Podhujka		
European Nightjar		
<i>Caprimulgus europaeus</i>		
0778		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS	
osebkov	5	individuals	
opazovanj	5	observations	
leta	3/8	years	

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS	
datum/število		date/number	
21.5.92/1	30.7.93/1	11.8.93/1	
23.5.94/1	19.7.98/1		

Podhujka je na Barju občasna, maloštevilna gostja. Opazovali smo jo od maja do avgusta. Še posebej po obdobju raziskav za atlas Ljubljanskega Barja je bilo narejenih precej nočnih popisov, ko smo šteli pojoče kosce, skovike, male uharice ipd., vendar podhujke kot potencialne gnezdilke nismo odkrili. Vrsta je toploljubna in ji vlažna barjanska podlaga verjetno ne ustreza.

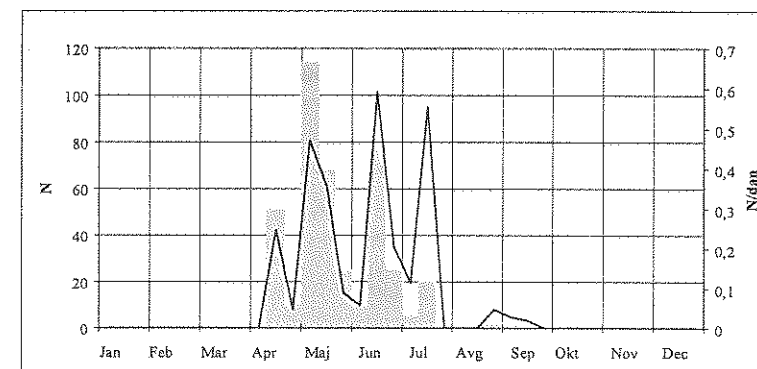
Hudournik		
Common Swift		
<i>Apus apus</i>		
0795		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS	
osebkov	383	individuals	
opazovanj	43	observations	
leta	8/8	years	

GNEZDITEV		BREEDING	
zadnje gnezdenje	1988	last nesting	

KLJUČNI DATUMI		KEY DATES	
pivo opažanje	12.4.	first sighting	
zadnje opažanje	12.9.	last sighting	

Hudournik je na Barju izginuli gnezdilec in reden poletni gost, ki pa ga lahko vidimo le v zraku. Prvi se pojavijo sredi aprila. Zanesljivo gnezdenje je bilo ugotovljeno v predraziskovalnem obdobju pod streho cerkve na Igu (Sovinc 1990), kjer pa že v obdobju raziskave ni več gnezdil. Ob boljši raziskanosti predvsem v naseljih bi morda našli še kakšno gnezdišče, do takrat pa velja 1988 kot zadnje leto gnezdenja na Barju. Jesenski prelet v avgustu in septembru je neizrazit.

Fenogram opažanj hudournika na Ljubljanskem barju (N=383).
Phenogram of the Common Swift sightings at Ljubljansko barje (N=383).

Sovinc A. 1990: Ptice doline Drage pri Igu (Ljubljansko barje, Slovenija) v letih 1978-88 in naravovarstvena vprašanja. Varstvo narave 16: 101-116.

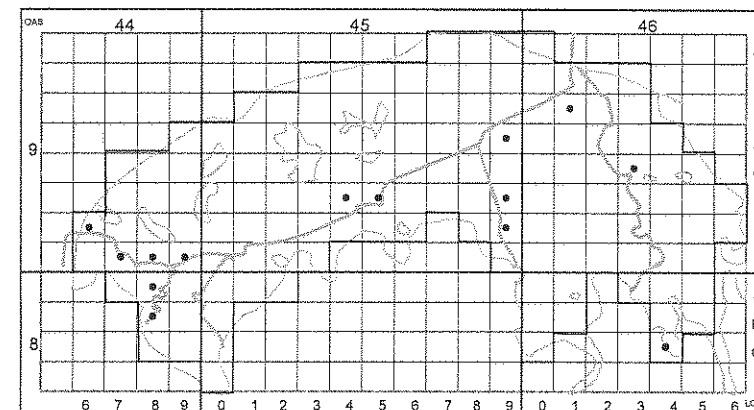
Vodomec		
Common Kingfisher		
<i>Alcedo atthis</i>		
0767		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	95	capture
osebkov	92	individuals
opazovanj	79	observations
leta	8/8	years

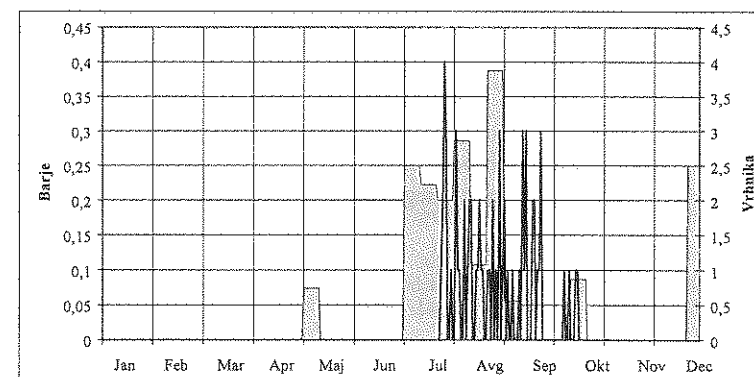
GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	<20	PAIRS
KVADRATOV	14 (10%)	SQUARES
GOSTOTA	~0,1	DENSITY
zasedeni	1	occupied
največja	1	max
% SLO	<1	% SLO

Vodomec je na Barju redke gnezdišče. Njegova gnezditvena razširjenost se zelo dobro pokriva z velikimi odvodniki, predvsem z Ljublanico in pritokoma Bistrom in Iško. Gnezdenje je bilo ugotovljeno tudi ob ribnikih v Dragi in pri Vrhniku. Zaradi težke odkrivnosti smo kakšno gnezdišče zagotovo tudi spregledali. Bolj kot značilni barjanski vodotoki z globoko in zaradi glinenih usedlin motno vodo mu ustrezajo plitvejša tekoča voda s prodnatim dnom. Takšen primer je reka Iška, ki se s svojimi prodišči in tolmoni močno razlikuje od drugih barjanskih rek. Vodomec gnezdi tudi ob Želimeljščici, vendar le v njenem površnem delu, preden priteče na podlago iz glin in črnic na Barju.

Pogostejši je vodomec na preletu pozimi. Selivski in klateški osebkovi se ustavljajo ob večjih vodah, tako tekočih kot stoječih. Obročniki osebkovi predvsem v mesecih avgustu in septembru kažejo, da se vodomec prek Barja seli.

Gnezditvena razširjenost vodomca na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Common Kingfisher at Ljubljansko barje.

Fenogram v mrežo ujetih vodomcev na Ljubljanskem barju ($N_{\text{Barje}}=32$, $N_{\text{Vrhniko}}=63$).
Phenogram of the Common Kingfisher mist-net trappings at Ljubljansko barje ($N_{\text{Barje}}=32$, $N_{\text{Vrhniko}}=63$).

Čebelar		
European Bee-eater		
<i>Merops apiaster</i>		
0840		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	63	individuals
opazovanj	7	observations
leta	2/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
19.5.91/20	23.9.94/20	30.4.97/2 ¹
1.5.99/2	27.5.99/10	6.5.00/1 ²
13.5.00/8 ²		

Senegačnik 1997¹

Šere 2001²

Zbrani podatki s časa raziskave kažejo, da je čebelar na Barju naključen preletni gost. Ker Barje le preleti, je povsem mogoče, da smo ga večkrat spregledali.

Senegačnik K. 1997: Zanimivosti od koderkoli: farma Gmajnice. *Acrocephalus* 18(84): 162-163

Šere D. 2001: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 22(104-105): 59.

Zlatovranka		
European Roller		
<i>Coracias garrulus</i>		
0841		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	8	individuals
opazovanj	7	observations
leta	3/8	years

GNEZDITEV		BREEDING
zadnje gnezdenje	1950-1970	last nesting

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
19.5.89/1	6.6.89/2	12.5.90/1
18.5.91/1	29.5.91/1	9.6.91/1
7.5.99/1		

Zlatovranka je na Barju izginula gnezdilka in občasna preletnica. Bačar (Brehm 1939) jo omenja kot gnezdilko manjših gozdov v okolici Ljubljane. Kot gnezdilke takoj po drugi svetovni vojni se je spomnijo tudi domačini iz Črne vasi. Kasnejši zapisi govorijo samo še o domnevnem gnezdenju (Božič 1983), kar pomeni, da je vrsta kot gnezdilka izginila z Barja verjetno nekje med 1950 in 1970.

Vsa naša opazovanja so bila v maju in na začetku junija. Pripišemo jih lahko preletnikom na njihovi poti v vzhodno ležeča gnezdišča. Zlatovranka je bila opažena tudi 28.5.1976 ob Iščici (Šere 1989).

Božič I. 1983: Ptici Slovenije. LZS.

Brehm 1939: Življenje živali (priređil R. Bačar). Umetniška propaganda: 266.

Šere D. 1989: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 10(41-42): 64.

Smerdokavra		
Hoopoe		
<i>Upupa epops</i>		
0846		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	63	individuals
opazovanj	51	observations
leta	8/8	years

GNEZDITEV		BREEDING
zadnje gnezdenje	1970-1990	last nesting

KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo opažanje	21.3. ¹	first sighting
zadnje opažanje	1.9.	last sighting

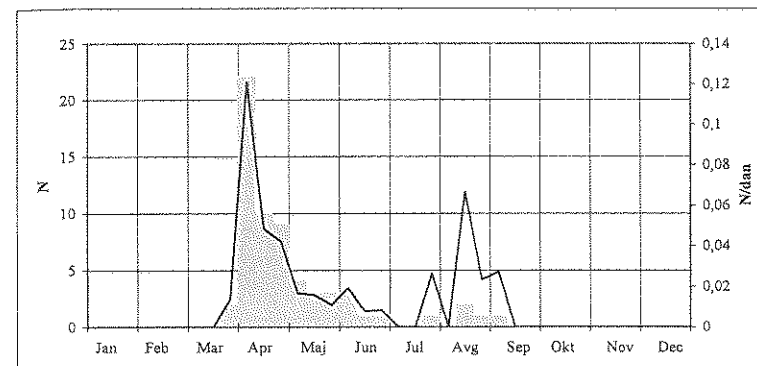
¹ Šere 1996

OPAZOVANJA*		OBSERVATIONS*
datum/število	date/number	
17.8.89/1	18.8.89/1	30.7.90/1
29.8.96/1	1.9.99/1	

*pozno-poletni datumi/late-summer data only

Smerdokavra je na Barju izginula gnezdilka in redna preletnica. V obdobju raziskave je bila odkrita le ena, za katero smo sumili, da gnezdi. Na južnem robu Kozlarjeve gošče je 14.4.1993 pel samec. Teden dni kasneje ga tam ni bilo več. Nekaj gnezditveno sumljivih, majskih in junijskih podatkov (pojoč samec) je tudi iz poraziskovalnega časa, a gnezditev nikoli ni bila potrjena, čeprav je vrsta v ne tako davni preteklosti veljala za ne tako zelo redko gnezdilko (Božič 1978). Ocenjujemo, da je kot gnezdilka izginila v obdobju 1970 do 1990.

Kljub poraznemu gnezditvenemu statusu je smerdokavra še vedno redna, številčna spomladanska in maloštevilčna jesenska preletna gostja. Na Barju se pojavi ob koncu marca, najlažje jih bomo opazili v začetku aprila, ko si pred nadaljnjim poletom na sever na peščenih, delno zaraščenih traktorskih poteh (štradonih) iščejo hrano. Zadnje preletnice nas zapustijo ob koncu junija. Iz pozno-poletnega obdobja je le pet podatkov, ki morda lahko pomenijo, da so posamezne smerdokavre na Barju preživele vso sezono.

Fenogram opažanj smerdokavre na Ljubljanskem barju (N=63).
Phenogram of the Hoopoe sightings at Ljubljansko barje (N=63).

Božič I. 1978. Smerdokavra (*Upupa epops*). *Proteus* 40(8): 319

Šere D. 1996: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 17(75-76): 98.

Vijeglavka			Wryneck
<i>Jynx torquilla</i>			
0848			
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT	
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY	

STATISTIKA		STATISTICS
ujenh	115	capture
osebkov	111	individuals
opazovanj	84	observations
leta	8/8	years

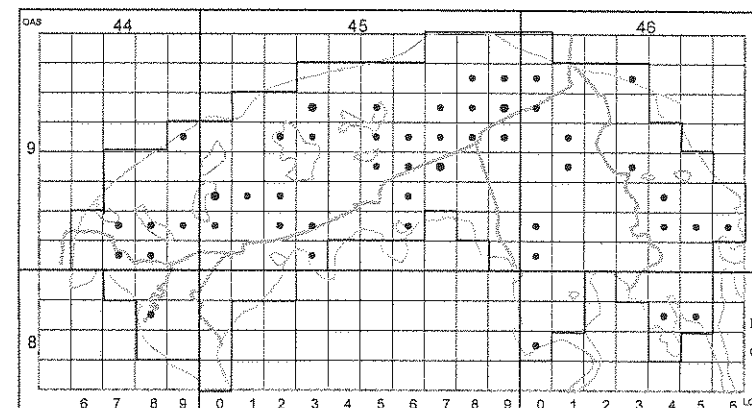
GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	68-72	PAIRS
KVADRATOV	48 (34%)	SQUARES
GOSTOTA	0,4-0,5	DENSITY
zasedeni	1,4-1,5	occupied
naivečja	4-5	max
% SLO	<1	% SLO

KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo opažanje	31.3.(6.3. ¹)	first sighting
zadnje opažanje	4.10.	last sighting

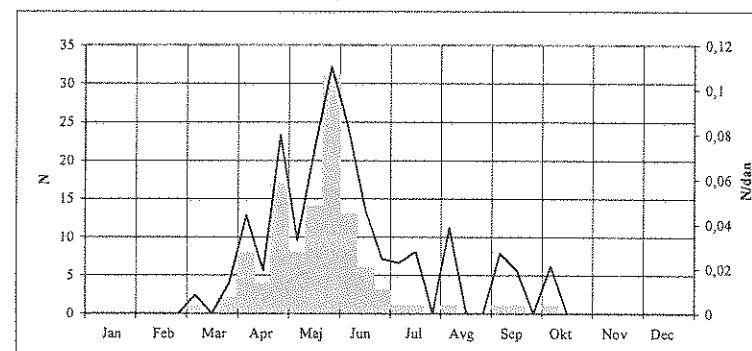
Kmecel, Rižnar 1993¹

Vijeglavka je na Barju manj pogosta gnezdilka. Večina jih gnezdi v grmovno-drevesnem predelu ob Ljubljani.

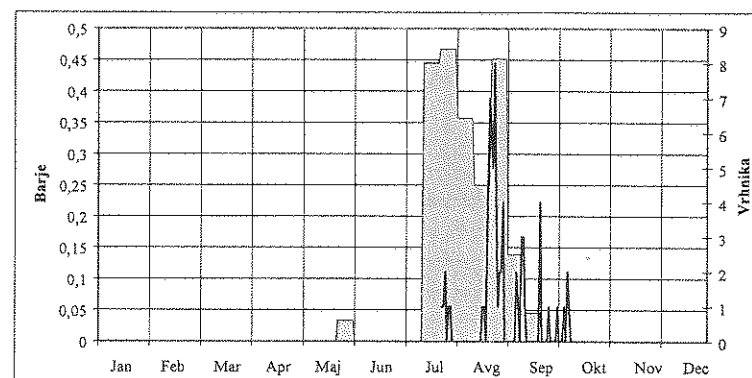
Maja, ko se vijeglavke na Barju zadržujejo že dober mesec, je bilo na Barju opaženih največ vijeglavk. Takrat so na višku iskanja partnerjev in nase opozarjajo s petjem. Opazovali smo jih do prvih dni oktobra. Po juniju, ko vijeglavke nehajo peti, jih težko opazimo. Jesenska selitev poteka od avgusta do septembra, a za opazovalce je povsem neizrazita, saj se ptica takrat ne oglašja. Spomladanske selitve z zbranimi podatki o ulovu ne moremo predstaviti. Višek ulova v poznem poletju so lahko klateži, ki so na Barju že odgnedili (z mladiči), ali morda prvi selitveni val od drugod.

Gnezditvena razširjenost vijeglavke na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of Wryneck on Ljubljansko barje.

Fenogram opažanj vijeglavke na Ljubljanskem barju (N=111).
Phenogram of the Wryneck sightings at Ljubljansko barje (N=111).

Fenogram v mrežo ujetih vijeglavk na Ljubljanskem barju ($N_{\text{Barje}}=44$, $N_{\text{Vrhnika}}=71$).
Phenogram of the Wryneck mist-net trappings at Ljubljansko barje ($N_{\text{Barje}}=44$, $N_{\text{Vrhnika}}=71$).

Kmecel P., K. Rižnar 1993: Ornitolška kronika. Acrocephalus 14(58-59): 142.

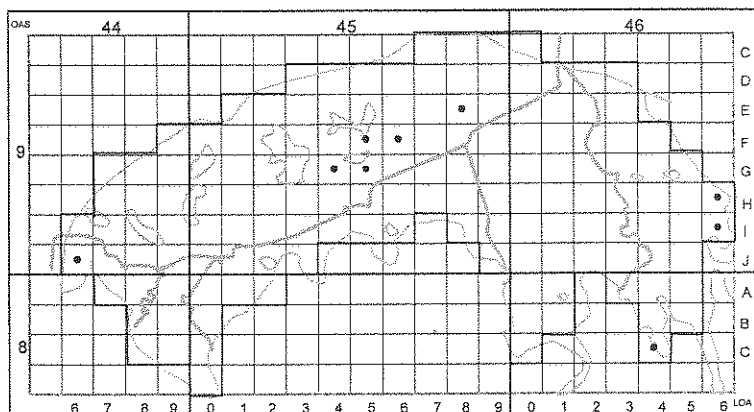
Pivka		
Grey-headed Woodpecker		
<i>Picus canus</i>		
0855		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	23	individuals
opazovanj	22	observations
leta	8/8	years

GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	<10	PAIRS
KVADRATOV	9 (3%)	SQUARES
GOSTOTA	~0,7	DENSITY
zasedeni	1-1	occupied
največja	1	max
% SLO	<1	% SLO

Pivka je na Barju redka gnezdilka. Gnezdišča so bila odkrita v grmovno drevesnem delu severno od Ljublanice in na barjanskem robu.

Kot stalnico lahko pivko vidimo praktično prek celega leta, čeprav pozimi zelo težko. V času raziskave je bilo od 22 opazovanj le eno v tem letnem času (5.12.1996). Najlaže jo bomo opazili med marcem in julijem, če bomo sledili njenemu pivkajočemu oglašanju.

Gnezditvena razširjenost pivke na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Grey-headed Woodpecker at Ljubljansko barje.

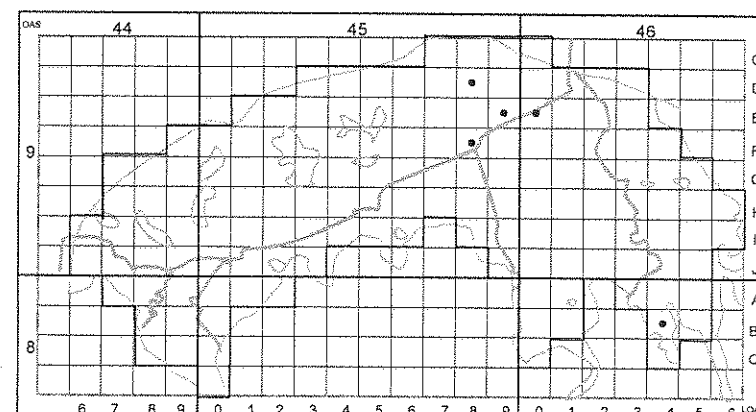
Zelena žolna		
Green Woodpecker		
<i>Picus viridis</i>		
0856		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	13	individuals
opazovanj	10	observations
leta	7/8	years

GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	<10	PAIRS
KVADRATOV	5 (3%)	SQUARES
GOSTOTA	~0,03	DENSITY
zasedeni	1	occupied
največja	1	max
% SLO	<1	% SLO

Zelena žolna je na Barju zelo redka gnezdilka. Gnezdišča smo odkrili le v drevesno-grmovnem pasu Barja med Ljubljano in Ljublanico ter v Dragi pri Igu. V primerjavi s pivko, gnezdišč na robu barja nismo odkrili. Vrsta je tako redka, da je povsem mogoče, da na Barju sploh ni redna gnezdilka.

Kljub temu da je zelena žolna stalnica, je bila v času raziskave opažena le desetkrat (tudi vsako leto ne), predvsem spomladi in poleti, v višku gnezditvene sezone.

Gnezditvena razširjenost zelene žolne na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Green Woodpecker at Ljubljansko barje.

Črna žolna		
Black Woodpecker		
<i>Dryocopus martius</i>		
0863		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	12	individuals
opazovanj	11	observations
leta	7/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
30.9.90/1	9.5.91/1	19.3.92/1
24.10.92/1	1.5.93/2	4.4.94/1
14.6.94/1	16.9.95/1	30.8.95/1 ¹
24.12.95/1	25.10.96/1	21.9.97/1

Šere 1998¹

Črna žolna je na Barju možna gnezdilka in redna, celoletna gostja. Bačar (Brehm 1939) jo navaja kot gnezdilko Mestnega loga, mi pa smo o njej zbrali le nekaj gnezditveno sumljivih zapisov, ki ne zadostujejo za potrditev nekdanjega statusa. Dva izmed njih govorita o posameznem osebkku, ki je bil opazovan v ozkem grmovnato-drevesnem pasu oziroma v topolovem nasadu ob Ljubljani. Nobeno od obeh območij ne izpolnjuje gnezditvenih zahtev črne žolne. Tej vrsti ustrezajo obsežnejši in stari gozdovi, kot se npr. razraščajo na pobočjih in obronkih Krma, kjer ta vrsta redno gnezdi. Zanimiv je tudi podatek o pojočem samcu, ki je bil v začetku maja 1993 poslušan v Logu pri Gmajnicah. V bližini je bil samec črne žolne opazovan že leta 1988. (Trontelj 1989). Gozdovi ob Curnovcu so poleg nekaterih osamelcev edino potencialno gnezditveno prebivališče te žolne na Barju; med terenskim delom smo oglašanje črne žolne v gnezditvenem času poslušali še na Kostanjevici in na osamelcu pri Notranjih Goricah.

Brehm 1939: Življenje živali (priređil R. Bačar). Umetniška propaganda: 266.

Šere D. 1998: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 19(87-88): 87.

Trontelj A. 1989: Ljubljansko barje ob Curnovcu. *Acrocephalus* 10(39-40):26.

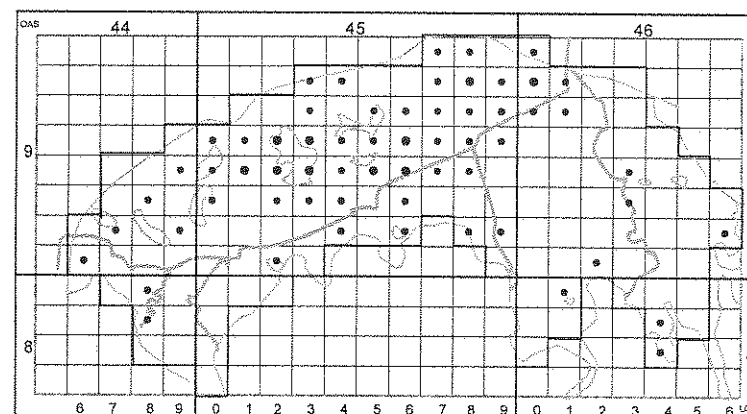
Veliki detel		
Great Spotted Woodpecker		
<i>Dendrocopos major</i>		
0876		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	28	capture
osebkov	332	individuals
opazovanj	222	observations
leta	8/8	years

GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	128-151	PAIRS
KVADRATOV	61 (43%)	SQUARES
GOSTOTA	0,9-1,1	DENSITY
zasedeni	2,1-2,5	occupied
največja	6-8	max
% SLO	<1	% SLO

Veliki detel je na Barju pogost gnezdilec. Njegova gnezditvena razširjenost se pričakovano dobro ujema z razširjenostjo gozda na severnem in osrednjem delu Barja. Največja gostota je na osamelcih in v vlažnem gozdu Log pri Gmajnicah. Veliki detel prebiva tudi v mejicah in pasovih drevja in grmovja, ki obraščajo večje barjanske vodotoke. Izogiba se intenzivno obdelanih njivskih površin (npr. Iški vršaj) in pašnikov (npr. pri Bistri). Na vzhodnem delu barja detla ni, saj hitro zaraščajoče se grmovnate površine, brez drevesnih sestojev, detlu ne ustrezajo. Za gnezdenje namreč potrebuje starejša in debelejša debla primernih drevesnih vrst.

V podobnih predelih bomo velikega detla srečevali prek celega leta.

Gnezditvena razširjenost velikega detla na Ljubljanskem barju.

Breeding distribution of the Great Spotted Woodpecker at Ljubljansko barje.

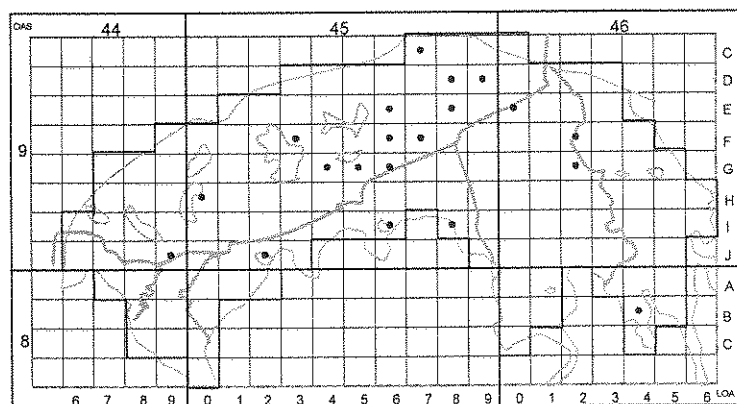
Mali detel Lesser Spotted Woodpecker		
<i>Dendrocopos minor</i>		
0887		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	8	capture
osebkov	55	individuals
opazovanj	43	observations
leta	8/8	years

GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	26-30	PAIRS
KVADRATO V	20 (14%)	SQUARES
GOSTOTA	0,18-0,20	DENSITY
zasedeni	1,3-1,4	occupied
največja	3-4	max
% SLO	<1	% SLO

Mali detel, na Barju redka gnezdilka, je bil največkrat registriran v vlažnih listopadnih gozdovih z visokim deležem starega in suhega drevja. Strnjenih topolovih nasadov ne naseljuje. Približno 10 km² veliko območje sklenjene razširjenosti leži na gozdnatem severnem delu Barja med Ljubljano in Ljubljunico. Posamezni pari gnezdiijo raztreseno v drugih tipih barjanskih gozdov, v bujnejših mejicah in na robovih osamelcev, kot npr. pri Notranjih Goricah. Število je verjetno podcenjeno, kar lahko pojasnimo tudi z dokaj skritim življenjem malega detla, ki intenzivno kliče ali bobna le krajši čas zgodaj spomladi.

Mali detel je na Barju stalnica, ki ne kaže nobenih izrazitih sezonskih viškov. Največ registracij je iz gnezditvenega obdobja, kar se časovno ujema z največjimi popisovalnimi aktivnostmi.

Gnezditvena razširjenost malega detla na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Lesser Spotted Woodpecker at Ljubljansko barje.

Kratkoprsti škrjanec Short-toed Lark		
<i>Lullula brachydactyla</i>		
0003		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	2	individuals
opazovanj	2	observations
leta	2/7	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
21.4.91/1 ¹	2.4.94/1	

Šere 1994¹

Kratkoprsti škrjanec je na Barju naključen preletni gost. Opazovali smo ga dvakrat, obakrat v aprilu.

Šere D. 1994: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 15(63): 58.

Čopasti škrjanec		
Crested Lark		
<i>Galerida cristata</i>		
0972		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	9	individuals
opazovanj	3	observations
leta	2/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
28.11.92/1	20.3.93/5	30.4.97/1 ¹
26.10.97/3		

Senegačnik 1997¹

Čopasti škrjanec je na Barju naključen gost. Dvakrat smo ga opazovali jeseni, obakrat na vrhniškem smetišču, in dvakrat spomladi. Možno je, da se pozimi vrsta na smetišču pojavlja bolj pogosto (Grošelj ustno), kar pa je še treba potrditi z opazovanji. Edini podatek o skupini klateških ptic je marčevski iz okolice Izanske ceste. V ljubljanskih industrijskih conah se vrsta pojavlja prek celega leta, zato sklepamo, da naša opazovanja niso povezana s selitvijo, ampak z lokalnim klatenjem. S povečanjem industrijske cone in parkirnih površin pri Lavrici se bodo čopasti škrjanci morda pogostejše pojavljali tudi na samem Barju – nemara celo kot nov gnezdilec.

Senegačnik K. 1997: Zanimivosti od koderkoli: farma Gmajnice. *Acrocephalus* 18(84): 162-163.

Hribski škrjanec		
Wood Lark		
<i>Lullula arborea</i>		
0974		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	55(2)	individuals
opazovanj	8(1)	observations
leta	4/8	years
največja skupina	26	biggest group

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
17.10.87/2	20.10.92/1	9.10.94/6 ¹
22.10.94/12	16.10.95/6	19.10.95/3
1.11.95/26	28.10.96/4	27.10.97/1

Šere 1998¹

Hribski škrjanec je na Barju občasen preletnik. Zbrali smo vsega 9 zapisov. Z izjemo dveh so vsi iz okolice vrhniškega smetišča. Vsi škrjanci so bili zabeleženi v oktobru. Poleg preletnih posameznih osebkov ali manjših ohlapnih skupin, ki so bile določene na osnovi oglašanja ptic v zraku, sta bili ob vrhniškem odlagališču odpadkov opazovani tudi večji skupini 12 oziroma 26 ptic. Dejstvo je, da so hribski škrjanci opaznejši med jesenskim preletom, ko se v zraku pogosto oglašijo (za zanesljivo določitev je potrebno dobro poznavanje glasov, kar seveda tudi vpliva na odkrivnost), kljub temu pa je presenetljivo, da o tej škrjančji vrsti nimamo zbranega niti enega zapisa iz časa spomladanske selitve.

Šere D. 1998: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 19(87-88): 82.

Poljski škrjanec			Sky Lark
<i>Alauda arvensis</i>			
0976			
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT	
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY	

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	6962	individuals
opazovanj	464	observations
leta	8/8	years

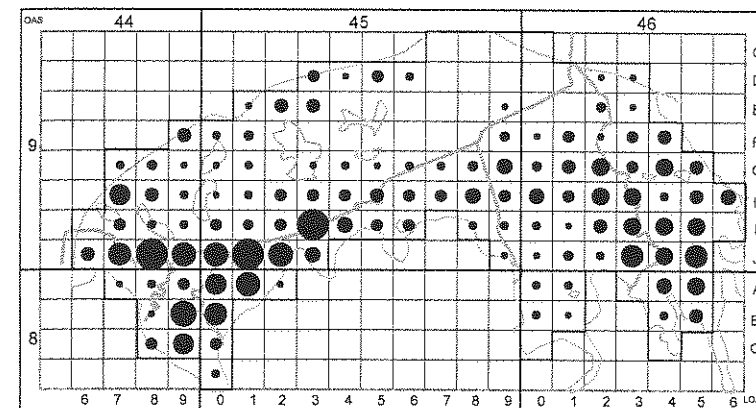
GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	1485-1782	PAIRS
KVADRATOV	113 (80%)	SQUARES
GOSTOTA	10-12	DENSITY
zasedeni	13-16	occupied
največja	55-68	max
% SLO	10-30	% SLO

KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo opazanje	(3.1.)23.2.	first sighting
zadnje opazanje	13.11.	last sighting

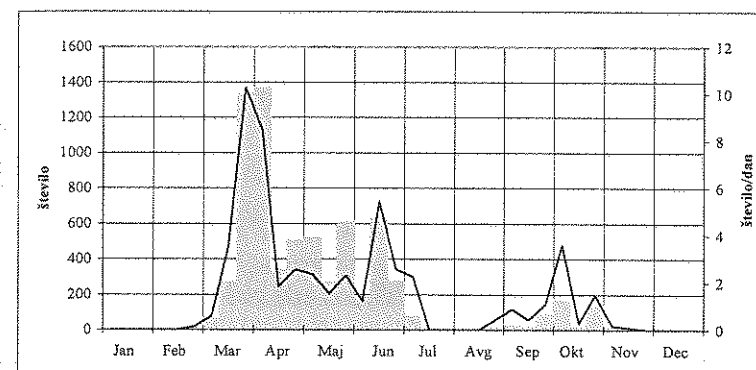
Šere 1996¹

Poljski škrjanec je na Barju zelo pogost gnezdilec. Večji je travnik, več je na njem gnezdečih parov. Najbolj mu ustrezajo tradicionalni, počasi rastoči travniki, ki se raztezajo na poplavnih območjih v jugozahodnem delu (predvsem ob Ljubljani), ter med Ljubljano in Igom. Gnezdi tudi na njivah, čeprav tam v nasprotju s Cerkniškim poljem (Kus Veenvliet 2002) ni pogost, saj mu koruzne njive ne ustrezajo. Nekošenih, zaraščajočih se travnikov se izogiba. Zelo redek je tudi v severnem, gozdno-grmovnem delu Barja med Ljubljano in Ljubljano. Za močvirsko trstnico, drevesno cipo in repaljšico je poljski škrjanec četrti najštevilčnejši gnezdilec odprtih, pretežno travniških predelov.

Prvi poljski škrjanci priletijo ob koncu februarja in v začetku marca, zadnji nas zapustijo sredi novembra. Ob lepem vremenu pojejo že v marcu, julija pa njihova pesem na nebu počasi zamre. Takrat postanejo težko opazni, čeprav se tu še zadržujejo. S tem pojasnjujemo, zakaj ni poletnih podatkov opazovanja te vrste v fenogramu. Za jesensko selitev, v oktobru, je značilno, da se škrjanci združujejo v jate do nekaj deset osebkov, v zraku pa se samo oglašajo, zato so težje razpoznavni. Izjemoma lahko škrjance opazimo na Barju tudi prek zime (Šere 1996, Šere 1998).

Gnezditvena razširjenost poljskega škrjanca na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Sky Lark at Ljubljansko barje.

Fenogram opazanj poljskega škrjanca na Ljubljanskem barju (N=6962).
Phenogram of the Sky Lark sightings at Ljubljansko barje (N=6962).

Kus Veenvliet, J. 2002: Izbira habitata travniških ptic pevk na Cerkniškem polju. Oddelek za Biologijo, diplomsko delo.

Šere D. 1996: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 17(75-76): 99.

Šere D. 1998: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 19(87-88): 78.

Breguljka		
Sand Martin		
<i>Riparia riparia</i>		
981		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	75	capture
osebkov	68(50)	individuals
opazovanj	8(1)	observations
leta	6/8	years

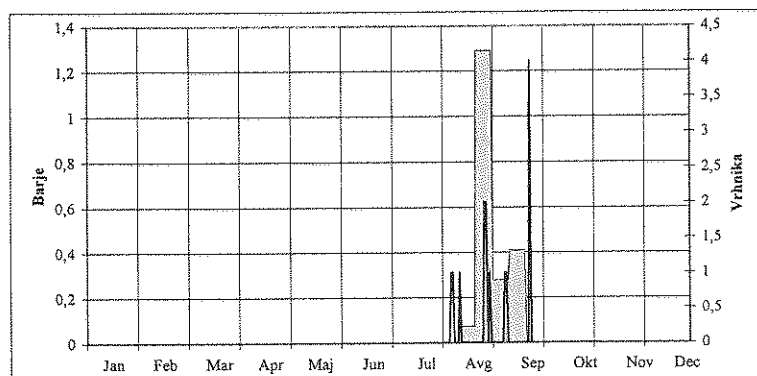
OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število		date/number
14.5.87/50	19.3.89/1 ¹	10.6.90/2
1.5.92/1	31.7.93/1 ²	10.4.94/10
21.5.95/2	4.8.95/1	30.4.97/1 ³

Sovinc 1990¹

Dolinšek 1996²

Senegačnik 1997³

Breguljka se pojavlja na Barju v času spomladanskega in jesenskega preleta. Spomladanski poteka v aprilu in maju, izjemoma smo breguljko opazovali tudi v marcu. Iz gnezditvenega časa sta dva podatka, junijski in julijski, vendar vrsta tu ne gnezdi. Jesenski prelet, ki je bolj izrazit, poteka v avgustu in septembru. Breguljke se na selitvi zadržujejo predvsem nad tekočimi pa tudi stoječimi vodami. Pogosto so pomešane z drugimi lastovkami, predvsem s kmečkimi, vendar so mnogo manj številne. Jeseni posamezne prenočujejo na Barju skupaj s kmečkimi lastovkami v trstičjih in gmovju, prek dneva pa jih ni videti.

Fenogram v mrežo ujetih breguljk na Ljubljanskem barju ($N_{\text{Barje}}=61$, $N_{\text{Vrhnika}}=14$).
Phenogram of the Sand Martin mist-net trappings at Ljubljansko barje ($N_{\text{Barje}}=61$, $N_{\text{Vrhnika}}=14$).

Dolinšek J. 1996: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 17(75-76): 99.

Senegačnik K. 1997: Zanimivosti od koderkoli: farma Gmajnice. *Acrocephalus* 18(84): 162-163.

Sovinc A. 1990: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 1(4): 70.

Kmečka lastovka		
Barn Swallow		
<i>Hirundo rustica</i>		
0992		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

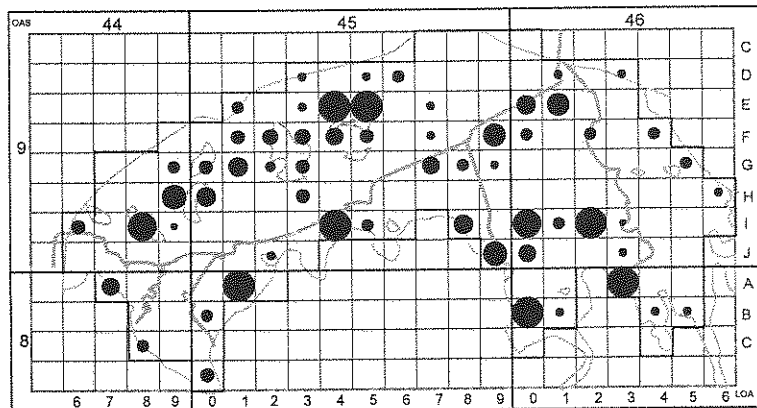
STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	19793	capture
osebkov	3750	individuals
opazovanj	289	observations
leta	8/8	years

GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	~1200	PAIRS
KVADRATOV	59 (41%)	SQUARES
GOSTOTA	~8	DENSITY
zasedeni	~20	occupied
največja	~100	max
% SLO	<1	% SLO

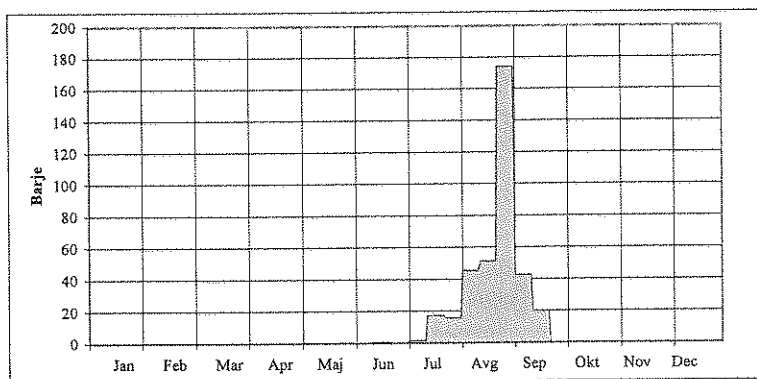
KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo opažanje	18.3.	first sighting
zadnje opažanje	24.10.	last sighting

Kmečka lastovka je na Barju zelo pogosta gnezdilka. Njena gnezditvena razširjenost se ujema z razširjenostjo urbanih površin. Več je hlevskih in gospodarskih poslopij v naselju, večja je gostota gnezdečih lastovk. Ocene števila gnezdečih parov so zaradi načina gnezdenja (v notranjosti objektov) zelo nepopolne, saj popisovalci niso mogli preveriti notranjost prav vsakega hleva. Najvišje po posameznih kvadratih dosega okoli 100 parov.

Prva spomladanska opazovanja so ponavadi že v marcu; med letoma 1989 in 1996 so bile prve lastovke na Barju registrirane med 20. in 27. marcem, izjemoma tudi prej. Predvsem v slabem vremenu, med dežjem in ob nizki oblačnosti, ki zadržuje ptice na njihovi poti proti severu, se spomladanske preletnice dalj časa zadržujejo nad tekočimi in stoječimi vodami tudi še v prvih dneh junija. Začetek pognezditvene disperzije in jesenske selitve se začne julija (Potokar, 2000), preletni vrh je v zadnji tretjini avgusta. Do druge tretjine septembra število kmečkih lastovk močno upade, po tem času pa so opaženi le še redki zapoznani preletniki. Na poletnih, skupinskih prenočiščih v trstičjih in gmovju (Draga pri Igu, Škofljica-Ig, Vrhnika) se lahko zbere več tisoč osebkov na noč.

Gnezditvena razširjenost kmečke lastovke na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Barn Swallow at Ljubljansko barje.

Fenogram v mrežo ujetih kmečkih lastovk na Ljubljanskem barju ($N_{\text{Barje}}=9855$).
Phenogram of the Barn Swallow mist-net trapping at Ljubljansko barje ($N_{\text{Barje}}=9855$).

Potokar M. 2000: Predselitvena disperzija kmečke lastovka *Hirundo rustica* v Sloveniji. *Acrocephalus* 21(102-103): 231-240.

Rdeča lastovka

Red-rumped Swallow

Hirundo daurica

0995

GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA	STATISTICS
ujetih	2
	capture

OPAZOVANJA	OBSERVATIONS
datum/število	date/number
22.7.90/1 ¹	24.8.93/1 ²

Gračner 1991¹

Lapajna 1996²

Rdeča lastovka je na Barju izjemen gost. Na Vrhniki je bila ujeta v mrežo 22.7.1990 (Gračner 1991) in 24.8.1993 (Lapajna 1996). V vsej Sloveniji je bilo doslej ujetih 9 osebkov (Šere 1998).

Gračner J. 1991: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 12(48): 89.

Lapajna B. 1996: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 17(75-76): 99.

Šere D. 1998: Ornitološke novice za obročkovalce. PMS.

Mestna lastovka		
House Martin		
<i>Delichon urbica</i>		
1001		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

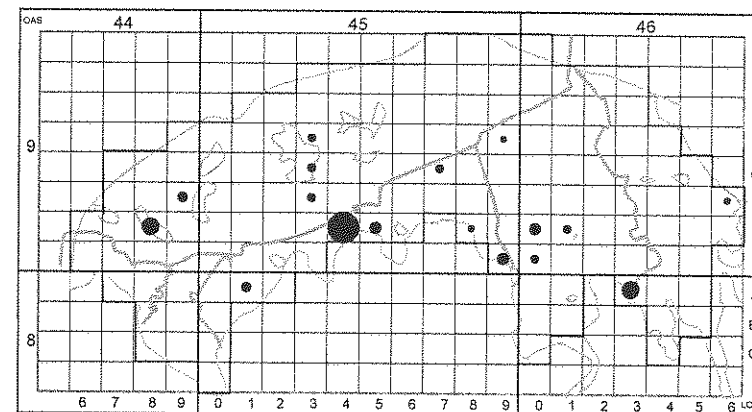
STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	179	capture
osebkov	329	individuals
opazovanj	49	observations
leta	8/8	years

GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	~180	PAIRS
KVADRATOV	17 (12%)	SQUARES
GOSTOTA	~1	DENSITY
zasedeni	~11	occupied
največja	~60	max
% SLO	>1	% SLO

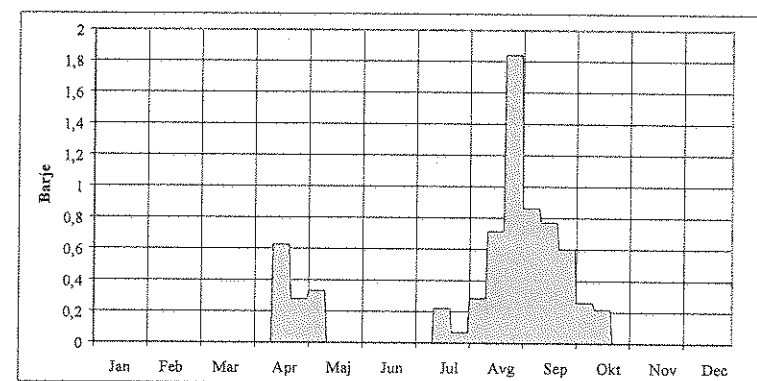
KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo opažanje	10.4.	first sighting
zadnje opažanje	20.10.	last sighting

Mestna lastovka je na Barju pogosta, lokalno razširjena gnezdilka. Z izjemo gnezd, ki so pritrjena pod mostom čez Ljubljanico v Podpeči, so bila vsa odkrita na pročeljih stavb. Podpeški kvadrat se tudi izrazito razlikuje od drugih po številu gnezdečih parov (okoli 60). Očitnih znakov, ki so pogoj za gnezditev mestne lastovke v določenem tipu naselja, ni lahko prepoznati. Prav zato je tudi težko pojasniti, zakaj mestne lastovke v nekaterih naseljih sploh nismo odkrili (npr. v Borovnici ali na Brezovici). Ali smo jo morda le spregledali?

Fenološki podatki so za mestno lastovko mnogo bolj skopi kot za kmečko. Delno je to tudi posledica nekoliko drugačnega vedenja med selitvijo; spomladi so mestne lastovke manj številne kot kmečke, jesenskih skupnih prenočišč mestnih lastovk pa nismo odkrili (znano je, da pogosto prenočujejo kar v gnezdih). Prvi spomladanski zapisi iz časa popisovanja so bili razvrščeni med 10. in 20. aprilom. Začetkom maja je prelet končan. Jesenski prelet se začne ob koncu julija oz. v začetku avgusta, zaključuje pa se ob koncu oktobra.

Gnezditvena razširjenost mestne lastovke na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the House Martin at Ljubljansko barje.

Fenogram v mrežo ujetih mestnih lastovk na Ljubljanskem barju ($N_{\text{Barje}}=178$).
Phenogram of the Kingfisher mist-net trappings at Ljubljansko barje ($N_{\text{Barje}}=178$).

Rjava cipa		
Tawny Pipit		
<i>Anthus campestris</i>		
1005		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	4	individuals
opazovanj	4	observations
leta	3/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
25.7.92/1	23.4.94/1 ¹	24.5.94/1
28.4.95/1 ¹		

Šere 1998¹

Rjava cipa je na Ljubljanskem barju občasen preletnik. V obdobju raziskave smo posamezne osebkke opazovali štirikrat.

Šere D. 1998: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 19(87-88): 82.

Drevesna cipa		
Tree Pipit		
<i>Anthus trivialis</i>		
1009		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

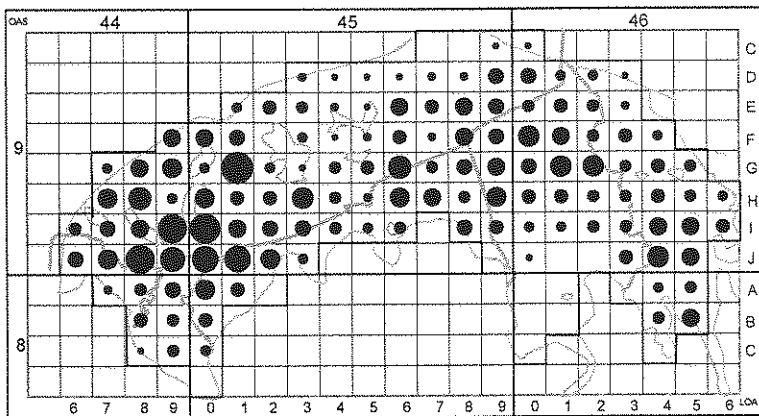
STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	143	capture
osebkov	4532	individuals
opazovanj	438	observations
leta	8/8	years

GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	1975-2394	PAIRS
KVADRATOV	127 (89%)	SQUARES
GOSTOTA	14-17	DENSITY
zasedeni	16-19	occupied
največja	50-62	max
% SLO	10-30	% SLO

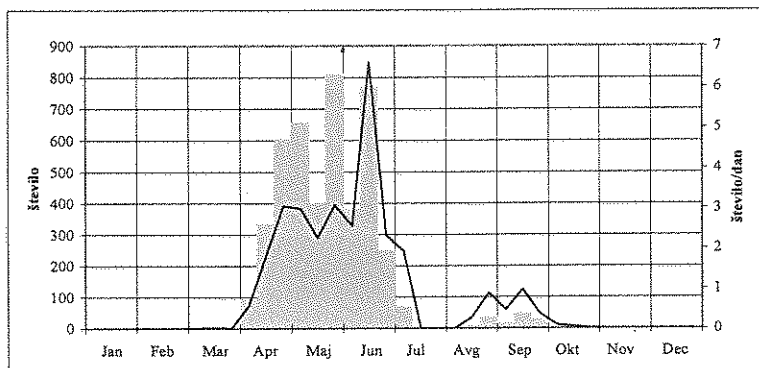
KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo opazanje	(6.3.) 31.3.	first sighting
zadnje opazanje	23.10.	last sighting

Drevesna cipa je na Barju zelo pogosta gnezdilka odprtih, travniških predelov z mejicami, osamljenimi drevesi ali manjšimi grmišči. V ravninskih gozdovih med Ljublanico in Ljubljano, v Kozlarjevi gošči in zaraslih ostankih visokega barja naseljuje obronke. Večji del Barja naseljuje enakomerno in v visoki gostoti; za močvirsko trstnico je druga najštevilčnejša travniška vrsta. Ni je v naseljih, na osamelcih, v kulturni stepi Iškega vršaja ter na severnem delu na območju Gmajnic in gozdov Robidnice.

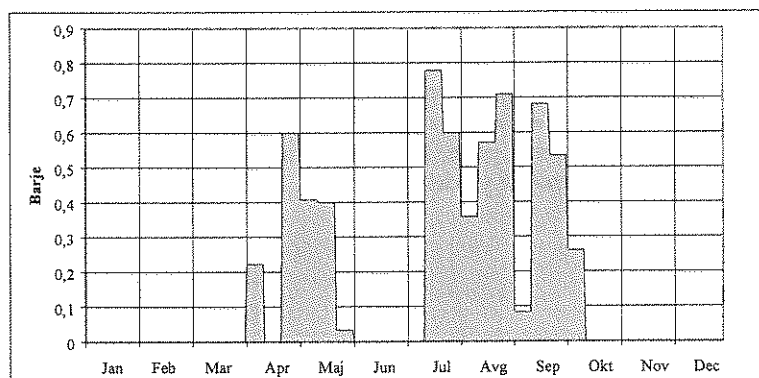
Prve drevesne cipe se izjemoma pojavijo že v začetku marca, večina prileti v prvi polovici aprila. Spomladanske preletnice, ki pojejo v aprilu in maju, težko ločimo od gnezdilke. Po končanem gnezdenju ne pojejo več, zato so manj opazne. Jesenski prelet traja od konca gnezditve do druge polovice oktobra. Preletne ptice, ki se značilno oglašajo, se zadržujejo v manjših jatah do 20 osebkov v odprtih, travniških predelih.

Gnezditvena razširjenost drevesne cipe na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Tree Pipit at Ljubljansko barje.

Fenogram opažanj drevesne cipe na Ljubljanskem barju (N=4532).
Phenogram of the Tree Pipit sightings at Ljubljansko barje (N=4532).

Fenogram v mrežo ujetih drevesnih cip na Ljubljanskem barju ($N_{\text{Barje}}=130$).
Phenogram of the Tree Pipit mist-net trapplings at Ljubljansko barje ($N_{\text{Barje}}=130$).

Travniška cipa

Meadow Pipit

Anthus pratensis

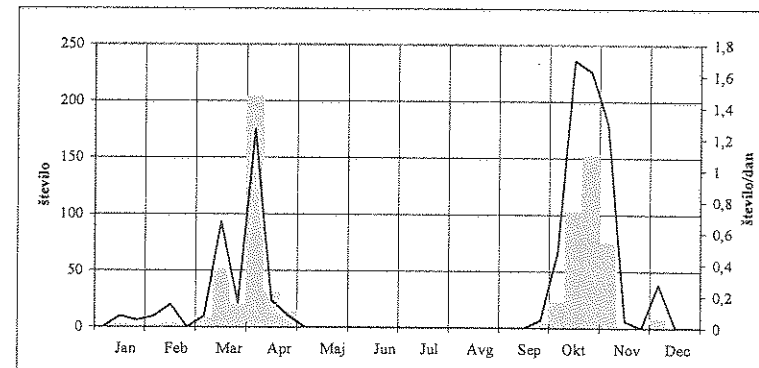
1011

GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

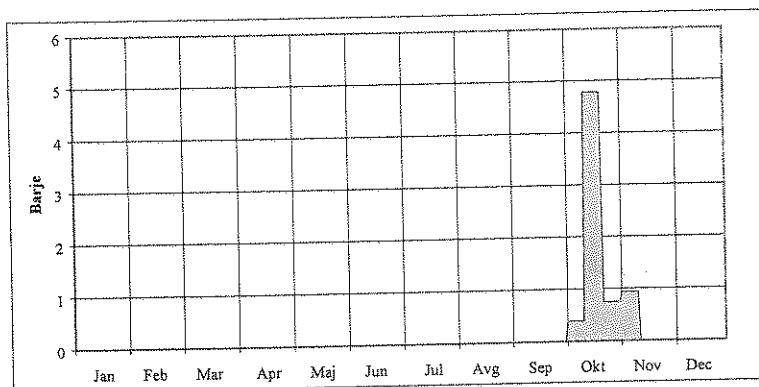
STATISTIKA	STATISTICS
ujetih	141
osebkov	701
opazovanj	58
leta	8/8

KLJUČNI DATUMI	KEY DATES
zadnje spomladansko opažanje	21.4.
prvo jesensko opažanje	29.9.

Travniška cipa je na Barju redna preletnica in redka prezimovalka. V času preleta se ustavlja v odprtih travniških predelih po vsem Barju. Njene jate štejejo navadno več deset ptic in so včasih pomešane z vriskaricami. Jesenski prelet doseže vrh v drugi polovici oktobra. V decembru in januarju se število opažanj zelo zniža. Kljub temu lahko štejemo malo cipo na Barju tudi za prezimovalko. Število spet opazneje naraste marca, ko se začne spomladanski prelet, v drugi polovici aprila pa se zaključuje.

Fenogram opažanj travniške cipe na Ljubljanskem barju (N=701).
Phenogram of the Meadow Pipit sightings at Ljubljansko barje (N=701).

Fenogram v mrežo ujetih travniških cip na Ljubljanskem barju ($N_{\text{Barje}}=141$).
Phenogram of the Meadow Pipit mist-net trappings at Ljubljansko barje ($N_{\text{Barje}}=141$).

Rdečegrla cipa

Red-throated Pipit

Anthus cervinus

1012

GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA	STATISTICS	
osebkov	19(7)	individuals
opazovanj	8(2)	observations
leta	6/8	years

OPAZOVANJA	OBSERVATIONS	
datum/število	date/number	
15.4.80/5	25.4.87/2	14.4.89/2
28.4.91/4	1.5.92/1 ¹	9.10.94/1 ²
23.4.95/3 ²	30.9.96/1	

Šere 1994¹

Šere 1998²

Rdečegrla cipa je na Barju pogosta, a maloštevilna preletnica. Vsa srečanja so bila na odprtih, travniških območjih. Določanje te vrste je dokaj težko, možno skoraj samo po oglašanju. Zato je mogoče, da je ta vrsta cipe na Barju med preletom številčnejša, kot kažejo skromni podatki. Šere (1981) je 30.4.1975 ob Iščici opazoval jato 20 osebkov. Med zbranimi podatki prevladujejo spomladanski zapisi.

Šere D. 1981: Pojavljanje rdečegrla cipe *Anthus cervinus* v Sloveniji. *Acrocephalus* 2(7): 7-9.

Šere D. 1994: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 15(64): 102.

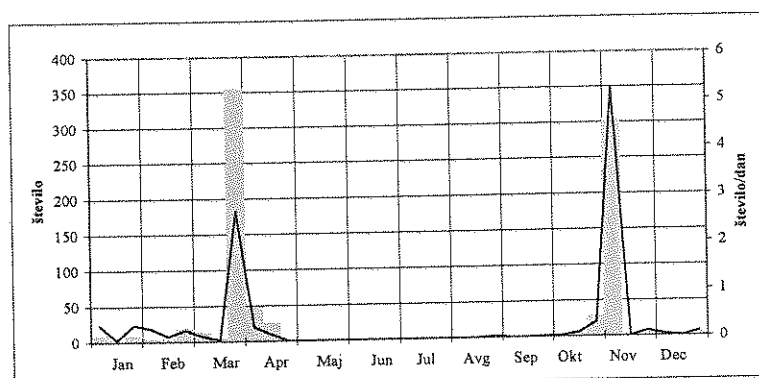
Šere D. 1998: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 19(87-88): 77.

Vriskarica		
Water Pipit		
<i>Anthus spinoletta</i>		
1014		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	9	capture
osebkov	827	individuals
opazovanj	54	observations
leta	8/8	years

KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
zadnje spomladansko opazanje	22.4.	last spring sighting
prvo jesensko opazanje	30.9.(24.8)	first autumn sighting

Vriskarica je na Barju redna preletnica in maloštevilna prezimovalka. Pojavlja se v istih obdobjih kot travniška čipa, a je za kanček pogostejša. Njene jate štejejo do nekaj deset, redkeje prek sto ptic, ki so pogosto tudi pomešane s travniškimi cipami. Zadržuje se na odprtih površinah, tudi na robovih poplavljenih travnikov ter ob manj zaraščenih jarkih in rekah. Spomladanski prelet je na vrhuncu ob koncu marca, preneha sredi aprila. Najzgodnejše pognezditvene vriskarice lahko na Barje priletijo izjemoma že ob koncu avgusta, višek jesenskega preleta je v začetku novembra. Jata, opazovana 6.11.1994 na travnikih ob Ižanski cesti, je štela 300 osebkov.

Fenogram opazanj vriskaric na Ljubljanskem barju (N=827).
Phenogram of the Water Pipit sightings at Ljubljansko barje (N=827).

Rumena pastirica		
Yellow Wagtail		
<i>Motacila flava</i>		
1017		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

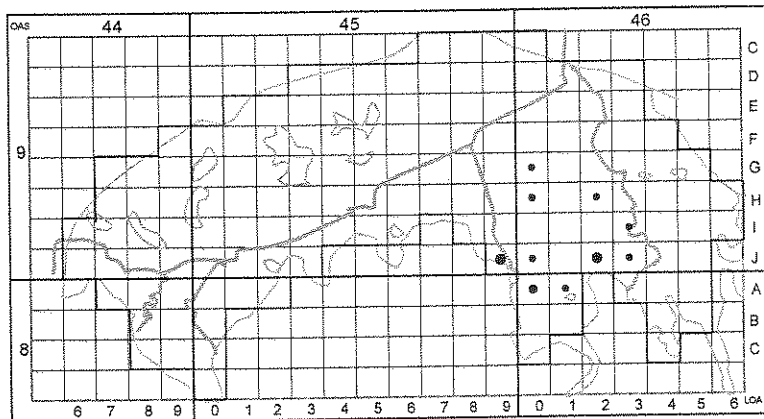
STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	3	capture
osebkov	714	individuals
opazovanj	89	observations
leta	8/8	years

GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	31-40	PAIRS
KVADRATOV	10 (7%)	SQUARES
GOSTOTA	0,2-0,3	DENSITY
zasedeni	3-4	occupied
največja	7-10	max
% SLO	10-30?	% SLO

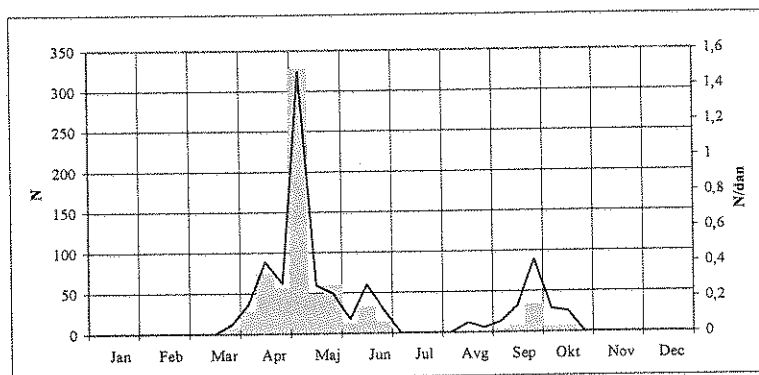
KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo opazanje	27.3.	first sighting
zadnje opazanje	20.10.	last sighting

Rumena pastirica je na Barju manj pogosta gnezdilka. Večina jih gnezdi na njivah Iškega vršaja - največ na njivah, posejanih z oljno repico, manj na krompiriščih in njivah z žitom, nič na koruziščih in med deteljo. Tako kot so se z leti menjavale kulture, tako so jim pastirice tudi sledile. Pobiranje pridelkov je običajno dovolj pozno, tako da se mladiči iz prvih gnezd ob koncu junija (Božič 1996) lahko v miru speljejo. Nekaj jih je gnezdilo tudi na močvirnih travnikih severno od Iga. Posamezno in neredno so se v gnezditvenem obdobju pojavljale tudi drugod, a gnezdenja nismo nedvoumno potrdili. Na Barju smo opazovali pastirice podvrst *M.f.flava*, *M.f.thunbergi*, *M.f.cinereocapilla* in *M.f.feldegg*. Gnezdita le slednji dve.

Na višku spomladanskega preleta, v začetku maja, so bile na Barju že opažene tudi prve gnezditveno razpoložene pastirice. Po končani gnezditvi pastiric na Barju nismo opazovali vse do sredine avgusta, ko so prileteli prvi osebk s severa Evrope na poti v afriška prezimovališča. Jesenski prelet ni tako dobro dokumentiran kot spomladanski, podatki pa namigujejo, da bi višek utegnil biti nekje v septembru.

Gnezditvena razširjenost rumene pastirice na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Yellow Wagtail at Ljubljansko barje.

Fenogram opažanj rumene pastirice na Ljubljanskem barju (N=714).
Fenogram of Yellow Wagtail sightings on Ljubljansko barje (N=714).

Božič I.A. 1996: Srečanja z rumeno pastirico *Motacilla flava*. *Acrocephalus* 17(74): 25-27.

Siva pastirica

Grey Wagtail

Motacilla cinerea

1019

GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

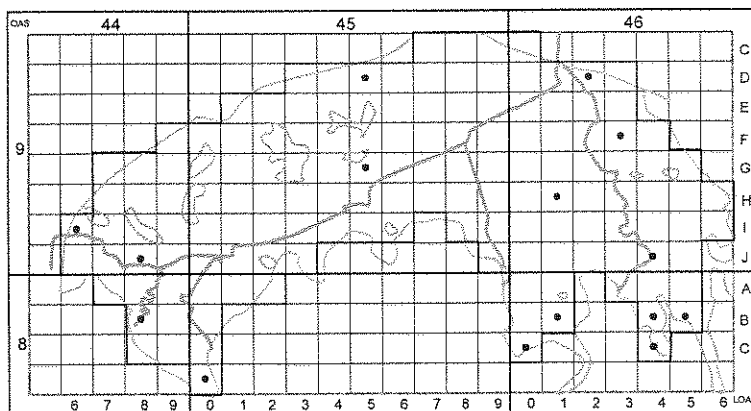
STATISTIKA	STATISTICS	
ujetih	6	capture
osebkov	53	individuals
opazovanj	43	observations
leta	8/8	years

GNEZDITEV	BREEDING	
PAROV	17-20	PAIRS
KVADRATOV	15 (11%)	SQUARES
GOSTOTA	~0,1	DENSITY
zasedeni	1	occupied
na največja	2	max
% SLO	<1	% SLO

KLJUČNI DATUMI	KEY DATES	
prvo opažanje	4.3.	first sighting
zadnje opažanje	13.11.	last sighting

Siva pastirica je na Barju redka gnezdilka. Ključno vprašanje, na katero naj bi raziskava odgovorila, je bilo, ali vrsta gnezdi le ob hitro tekočih potokih in rekah ter ob večjih stoječih vodah, ali pa ji ustrezajo tudi nekateri melioracijski odvodniki. Ob vsem toku Ljubljanice smo npr. odkrili le tri do štiri pare, ob melioracijskih odvodnikih pa ne. Izjemoma smo našli kakšen gnezditveno sumljiv par v bližini naselij, kjer so takšni odvodniki zaradi obzidane betonske in s kamni obložene struge bolj podobni potokom.

Značilna razširjenost ob vodotokih je ohranjena tudi v negnezditvenem času. Razlika je predvsem v tem, da so vzdolž večjih rek in potokov v času selitve sive pastirice pogostejše, pojavljajo pa se tudi na mestih, kjer sicer ne gnezdi. Spomladanska selitev ni izrazita. Prve pastirice se pojavijo že v začetku marca. Tudi začetek jesenske selitve je težko opredeliti; zadnje jesenske preletnike je možno opazovati še v prvih dneh novembra. Redke zimske klateže lahko vidimo tudi še v decembru in januarju - morda nekateri tu celo prezimujejo.

Gnezditvena razširjenost sive pastirice na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Gray Wagtail at Ljubljansko barje.

Bela pastirica

Pied Wagtail

Motacila alba

1020

GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA	STATISTICS
ujetih	35
osebkov	2588
opazovanj	526
največja jata	50
leta	8/8

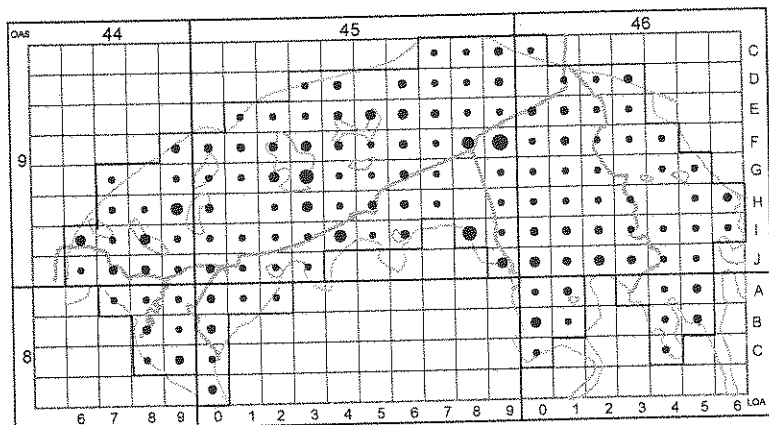
GNEZDITEV	BREEDING
PAROV	507-648
KVADRATOV	133 (94%)
GOSTOTA	4-5
zasedeni	4-5
največja	19-25
% SLO	1-5

KLJUČNI DATUMI	KEY DATES
prvo opažanje	20.2.*
zadnje opažanje	15.11.*

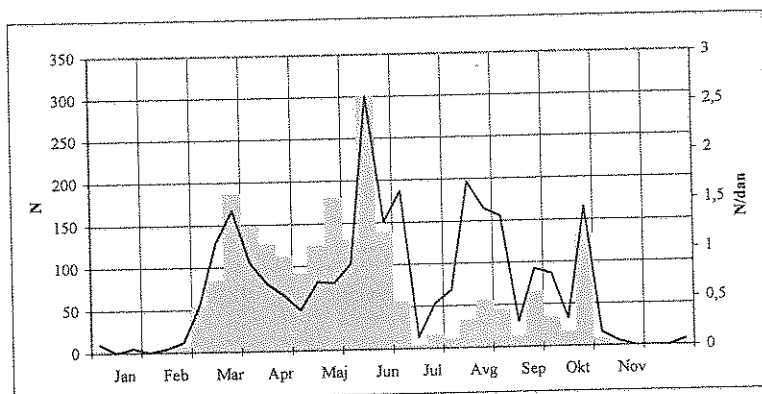
*brez prezimovalcev / wintering individuals excluded

Bela pastirica je na Barju zelo pogosta gnezdilka. Podatki potrjujejo navedbe Geistra (1995), da je vrsta navezana na človekova bivališča in ne le obvodne prostore s prodišči. Zelo številčno gnezdi v kmetijski pokrajini s prepletajočimi se travniškimi in njivskimi površini in le posameznimi stavbami. Res je, da gosta mreža jarkov spominja na plitvine ob potokih in jezerih, vendar pa opazovanja kažejo, da se bela pastirica pogosto hrani in zadržuje tudi po njivah in travnikih. Gnezda belih pastiric so bila odkrita na običajnih mestih na stavbah pa tudi pod mostički, ki so razpeti prek jarkov, pogosto tudi pod robom travne ruše na vrhu gole brežine jarka. S 94 % zasedenostjo kvadratov je bela pastirica najbolj razširjena gnezdilka na Barju; najdena je bila celo v pretežno gozdnatih predelih na severnem robu in na osamelcih, kjer so njena gnezdišča izrazito navezana na človeške naselbine.

Prve bele pastirice se na Barju pojavijo ob koncu februarja ali v začetku marca. Vrhunec spomladanskega preleta je v marcu, jesenska selitev je verjetno razvlečena čez več mesecev. V večjem številu so bile opažene konec oktobra, predvsem v letih, ko so bili travniki poplavljeni. Takrat se na Barju zadržuje po več sto osebkov. Med selitvijo se pogosto združujejo v ohlapne skupine, ki se zadržujejo po poljih, travnikih in tudi ob vodah. Značilna so skupinska prenočišča, ki so bila na Barju opazovana v vrbovih grmovjih. V novembru izginejo še zadnji preletni osebki; izjema je le nekaj ptic, ki prezimujejo na smetiščih.

Gnezditvena razširjenost bele pastirice na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Pied Wagtail at Ljubljansko barje.

Fenogram opažanj bele pastirice na Ljubljanskem barju (N=2588).
Phenogram of the Pied Wagtail sightings at Ljubljansko barje (N=2588).

Pegam

Bohemian Waxwing

Bombycilla garrulus

1048

GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA	STATISTICS	
osebkov	102(30)	individuals
opazovanj	7(1)	observations
leta	3/8	years

OPAZOVANJA	OBSERVATIONS	
datum/število	date/number	
25.2.85/30	21.1.89/4 ¹	19.1.91/40
20.1.91/7	31.1.91/6	17.2.91/1
13.2.94/14 ²		

Bračko, Grošelj 1994¹

Štirn 1998²

Pegam je na barju občasen zimski gost. Bračko in Grošelj (1994) poročata o invazijskih letih pegamov v Sloveniji. Zadnje takšne zime so bile 1988/89, 1989/90 in 1990/91. Iz teh zim so zbrani tudi zapisi za Ljubljansko barje: 21.-22.1.1989 4 osebkovi na Vrhniki (P. Štirn v: Bračko, Grošelj, 1994), v Črni vasi je bilo med 19.1. in 17.2.1991 opazovano največ do 40 osebkov. Zadnji zapis je spet iz Vrhnike, 13.2.1994; 14 osebkov (Štirn 1998). Vrhniske ptice so bile opazovane na brogoviti, črnovaške pa v starih jablanovih sadovnjakih in ob kmetiji na krmilnici za ptice. V Dragi pri Igu je Černe pozimi 1976/1977 opazoval 30 osebkov (Sovinc 1990).

Štirn P. 1998: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 19(87-88): 79.

Bračko F., P. Grošelj 1994: Pojavljanje pegama *Bombycilla garrulus* v Sloveniji – nekoč in danes. *Acrocephalus* 15(62): 16-26.

Sovinc A. 1990: Ptice doline Drage pri Igu (Ljubljansko barje, Slovenija) v letih 1978-88 in naravovarstvena vprašanja. *Varstvo narave* 16: 101-117.

Povodni kos		
Dipper		
<i>Cinclus cinclus</i>		
1050		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	0	individuals

Povodni kos je na Barju nereden gnezdilec. V času raziskave gnezditve sicer nismo potrdili, v poraziskovalnem obdobju pa so bili 14.1.2001 pod mostom čez Želimeljščico, na samem robu območja raziskave najdeni ostanki starega gnezda (Božič pisno). Zimskih podatkov ni, čeprav niso izključeni, saj je vrsta stalnica.

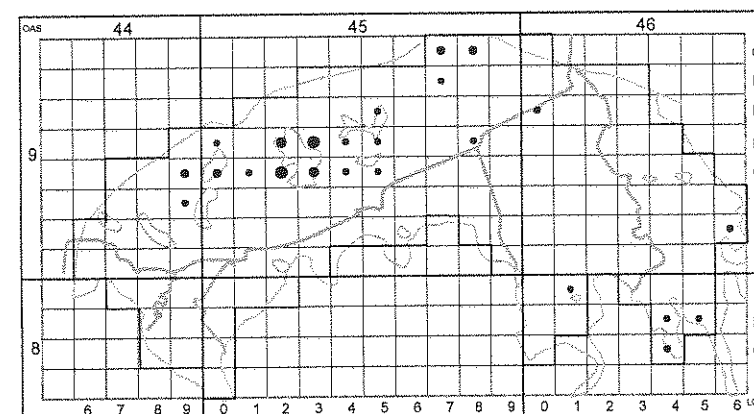
Stržek		
Wren		
<i>Troglodytes troglodytes</i>		
1066		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	68	capture
osebkov	165	individuals
opazovanj	92	observations
leta	8/8	years

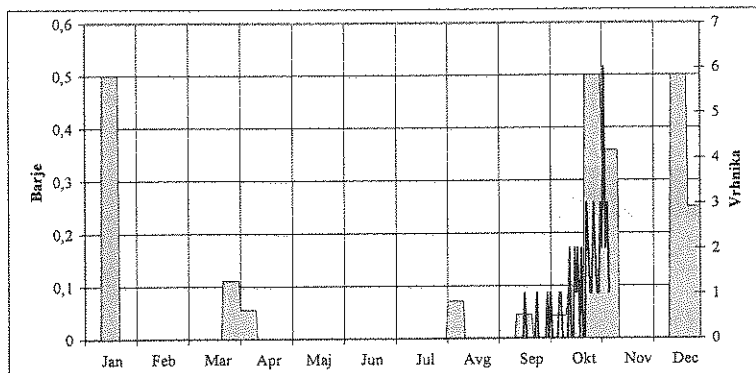
GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	83-99	PAIRS
KVADRATOV	24 (17%)	SQUARES
GOSTOTA	0,6-0,7	DENSITY
zasedeni	3-4	occupied
največja	12-15	max
% SLO	<1	% SLO

Stržek je manj pogost gnezdilec gozdov na osamelcih in strnjenega gozda Log pri Gmajnicah; ustreza mu predvsem gospodarsko mešani gozd z dobro razvito podrastjo. V strnjenih, a vlažnih gozdovih Barja gnezdi le posamezni pari. Topolovi nasadi in jelševja so, obilni podrasti navkljub, brez stržkov.

Stržke lahko opazujemo na Barju prek celega leta. Podatki ulova z mrežo razkrijejo jesenski preletni višek ob koncu oktobra in v začetku novembra, pa tudi to, da stržki ostanejo na Barju prek zime - ali so to isti osebk kot prek leta ali severni gostje, ne vemo. Pozimi se zadržujejo tudi v negozdnatih predelih, npr. v bujnih mejicah ali v ščavju ob jarkih.

Gnezditvena razširjenost stržka na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Wren at Ljubljansko barje.

Fenogram v mrežo ujetih stržkov na Ljubljanskem barju ($N_{\text{Barje}}=22$, $N_{\text{Vrhnika}}=46$).
 Phenogram of the Wren mist-net trappings at Ljubljansko barje ($N_{\text{Barje}}=22$, $N_{\text{Vrhnika}}=46$).

Taščica

Robin

Erithacus rubecula

1099

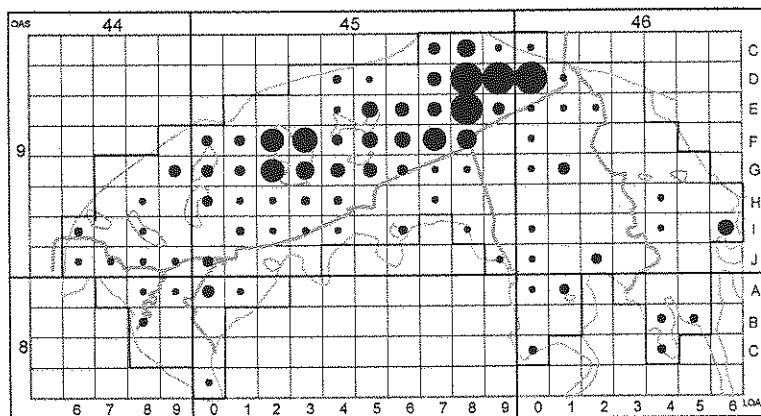
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA	STATISTICS	
ujetih	3590	capture
osebkov	1955	individuals
opazovanj	361	observations
leta	8/8	years

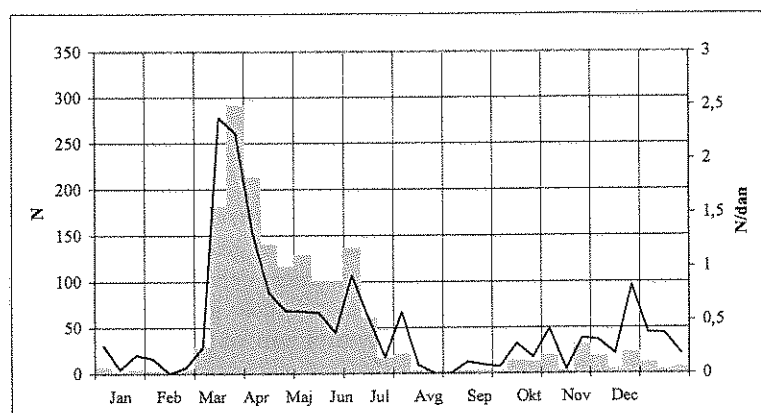
GNEZDITEV	BREEDING	
PAROV	856-1107	PAIRS
KVADRATOV	81 (57%)	SQUARES
GOSTOTA	6-8	DENSITY
zasedeni	11-14	occupied
največja	55-71	max
% SLO	<1	% SLO

Taščica je na Barju zelo pogosta gnezdilka vseh tipov gozdov. Številna je v mešanem gospodarskem gozdu na osamelcih, v starejših topolovih nasadih, v gozdovih na ostankih visokega barja. V bogato strukturiranem močvirnem gozdu na severnem delu Barja lahko doseže gostoto prek 50 parov na kvadratni kilometer. Manjša izolirana zgostitev je v jelševem gozdu južno od Škofljice. V negozdnih kvadratih gnezdijo le posamezni pari na z drevjem poraslih bregovih voda ter v večjih mejicah z bujno podrastjo. Osrednji travniški predeli in intenzivneje obdelano obrobje so za taščico preveč odprti.

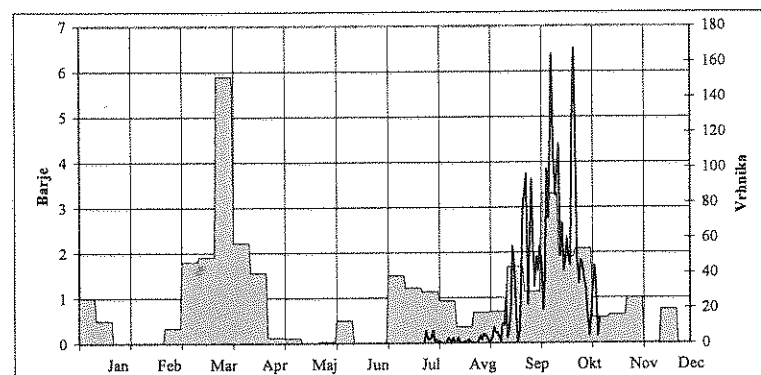
Taščice se na Barju zadržujejo prek celega leta. Gnezdišča začnejo zasedati v začetku marca. Spomladanski prelet dosežek višek ob koncu marca, ko večina taščic tudi že aktivno poje. Jesenski prelet poteka v septembru in oktobru, z viškom v začetku oktobra. Pozimi se taščice pojavljajo raztreseno po celém Barju, a se večinoma držijo grmovja in mejic.

Gnezditvena razširjenost taščice na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of Robin on Ljubljansko barje.

Fenogram opažanj taščice na Ljubljanskem barju (N=1955).
Phenogram of the Robin sightings at Ljubljansko barje (N=1955).

Fenogram v mrežo ujetih taščic na Ljubljanskem barju ($N_{\text{Barje}}=480$, $N_{\text{Vrhnika}}=3110$).
Phenogram of the Robin mist-net trappings at Ljubljansko barje ($N_{\text{Barje}}=480$, $N_{\text{Vrhnika}}=3110$).

Veliki slavec

Thrush Nightingale

Luscinia luscinia

1103

GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA	STATISTICS
ujeti capture	16
osebkov individuals	0

Veliki slavec je na Barju zelo redek, a reden jesenski preletnik. Podatkov o spomladanskem preletu ni. Njegovo pojavljanje lahko nedvoumno potrdimo le z lovom z mrežo, saj je razlikovanje z malim slavcem jeseni možno le pri ujetih pticah. Na Barju so bili vsi veliki slavci ujeti med 21.7. in 6.9.

obdobje period	prvi datum first date	zadnji datum last date	število numbers	območje area	vir source
1976-81	5.8.	26.9	19	Ljubljanska kotlina	Šere 1981
1981-89	12.8.	29.8.	6	okolica Iga	Božič pisno
1995	11.8.	6.9.	8	Vrhnika	to delo
1990-95	21.7.	4.9.	8	Barje	to delo

Prvi in zadni datum ujetih velikih slavcev v okolici Ljubljane.
The first and the last date of the netted Thrush Nightingales around Ljubljana.

Šere D. 1981: Pogostejše pojavljanje velikega slavca *Luscinia luscinia* v Ljubljanski kotlini v letu 1981. *Acrocephalus* 2(10): 53-55.

Slavec		
Rufous Nightingale		
<i>Luscinia megarhynchos</i>		
1104		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	85	capture
osebkov	565	individuals
opazovanj	221	observations
leta	8/8	years

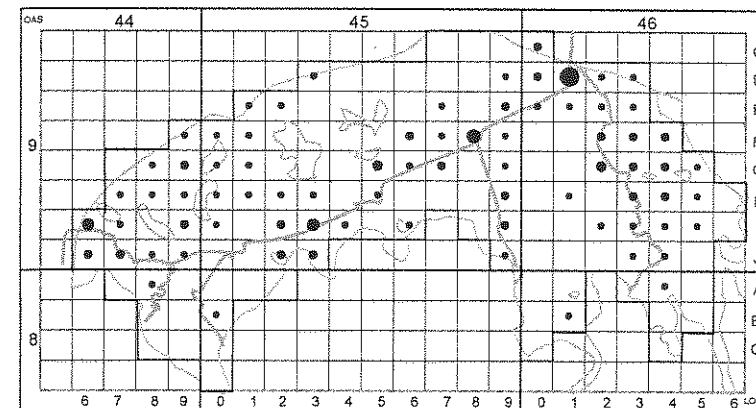
GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	261-325	PAIRS
KVADRATOV	76 (53%)	SQUARES
GOSTOTA	1,8-2,3	DENSITY
zasedeni	3-4	occupied
največja	27-35	max
% SLO	5-10	% SLO

KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo opažanje	3.4. ¹	first sighting
zadnje opažanje	19.9. ¹	last sighting

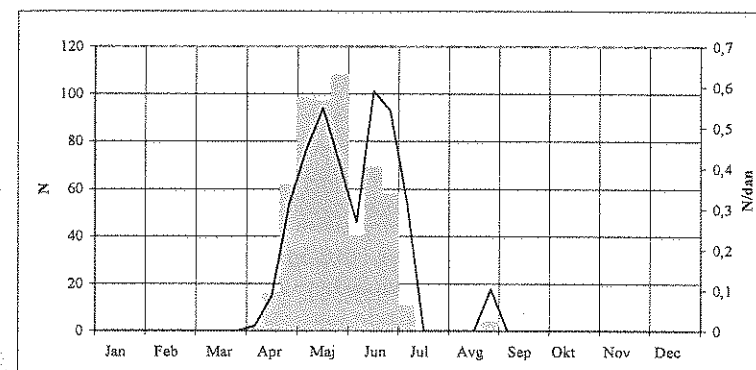
Šere 1998¹

Slavec je kot pogost gnezdilec razširjen zlasti vzdolž rek Ljubljanice, Iške in Iščice, kjer ponekod gnezdi v velikih gostotah. Vsem območjem z veliko gostoto je skupen sklop redkih visokih dreves ali svetlega gozda z bujno grmovno in zeliščno podrastjo. Posamezni teritoriji so razpršeni po približno polovici površine celotnega Barja.

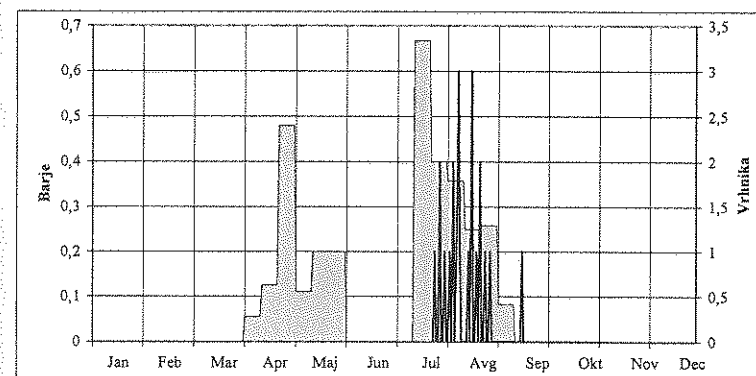
Prvi pojoči slavci se na Barju pojavijo sredi aprila, le izjemoma prej. Podatki ulova so pokazali, da je v zadnji aprilski tretjini višek spomladanskega preleta. Takrat je z opazovanjem težko ločiti gnezdilce od pojočih preletnikov. Številčni višek ulova sredi julija je verjetno posledica pognezditvene disperzije. Jesenski prelet, kot ga kažejo podatki ulova z mrežo, je enakomerno porazdeljen prek avgusta in se zaključi sredi septembra. Preletniki se skoraj vedno zadržujejo v gosti grmovni vegetaciji, zato jih le stežka opazimo.

Gnezditvena razširjenost slavca na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of Rufous Nightingale on Ljubljansko barje.

Fenogram opažanj malega slavca na Ljubljanskem barju (N=565).
Phenogram of the Rufous Nightingale sightings at Ljubljansko barje (N=565).

Fenogram v mrežo ujetih slavcev na Ljubljanskem barju ($N_{\text{Barje}}=63$, $N_{\text{Vrtnika}}=22$).
Phenogram of the Rufous Nightingale mist-net trappings at Ljubljansko barje ($N_{\text{Barje}}=63$, $N_{\text{Vrtnika}}=22$).

Šere D. 1998: Ornitolška kronika. Acrocephalus 19(87-88): 83.

Modra taščica		
Bluethroat		
<i>Luscinia svecica</i>		
1106		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	4	capture
osebkov	0	individuals

Modra taščica je na Barju občasen preletni gost. Vsi podatki, dobljeni z lovom z mrežo, so iz obdobja jesenske selitve med avgustom in oktobrom. Vrhnika: 17.10.1987, 1.10.1991, 5.9.1992, 5.8.1992, 25.9.1992, 1.9.1995, 2.9.1995, 13.9.1995, 3.10.1995; pri Škofljici: 9.8.1992, 9.9.1992 (Šere 1994, Lapajne 1998, Brajnik 1993).

Šere D. 1994: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 15(63): 58.
Lapajne B. 1998: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 19(87-88): 77.
Brajnik I. 1993: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 14(58-59): 142.

Šmarnica		
Black Redstart		
<i>Phoenicurus ochruros</i>		
1121		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

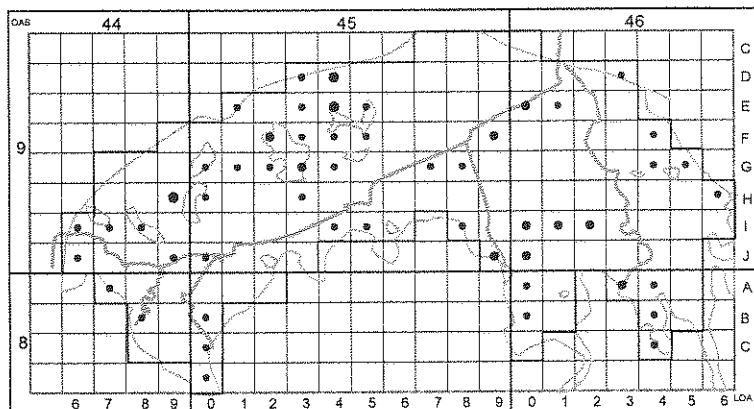
STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	12	capture
osebkov	261	individuals
opazovanj	103	observations
leta	8/8	years

GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	134-166	PAIRS
KVADRATOV	53 (37%)	SQUARES
GOSTOTA	1,0-1,2	DENSITY
zasedeni	2,5-3,0	occupied
največja	9-12	max
% SLO	<1	% SLO

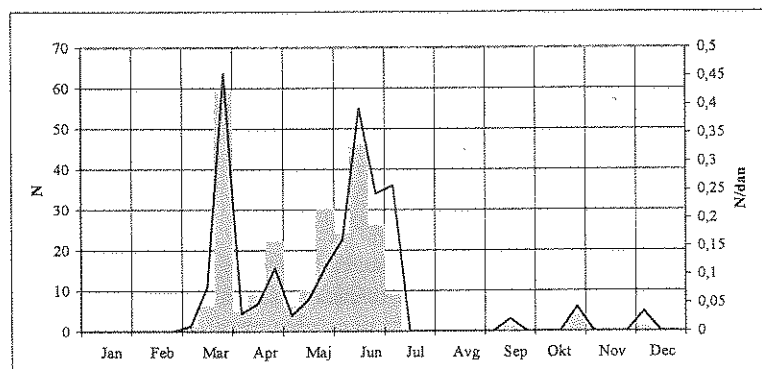
Šmarnica je na Barju redna gnezdilka. Njena gnezditvena razširjenost se dobro pokriva z razporeditvijo naselij - gnezdi na stanovanjskih, gospodarskih stavbah, na objektih sredi intenzivnih travnikov ali pašnikov (npr. na farmi v Gmajnicah ali na Drpaležu), tudi v neposredni bližini gozdov (npr. ob Curnovcu), čeprav seveda ni gozdna ptica.

Šmarnica je ena prvih spomladanskih selivk, zato je deležna posebne pozornosti opazovalcev ptic. Prvi osebkji priletijo v začetku marca, do konca meseca pa so že povsod pogoste. Najzgodnejše začnejo gnezditi v začetku aprila, višek gnezditvene aktivnosti med šmarnicami pa je na prehodu iz aprila v maj (Božič 2001).

Veliko število opaženih osebkov v začetku poletja lahko pripišemo speljanim mladičem, po končani gnezditvi pozno poleti pa so šmarnice manj opazne. Posamezne osebkke lahko opazujemo ob hišah vse do konca oktobra (morda gre pri tem že za »val« prišlekov s severa). Vse več je zapisov o decembrskih in januarskih opazovanjih šmarnic, pri čemer nekaj podatkov nedvomno govori o zadrževanju istega osebkja na istem mestu. Takšne ptice lahko označimo kot prezimovalke (morda en ali dva zapisa na sezono, pa še to ne vsako zimo).

Gnezditvena razširjenost šmarnice na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Black Redstart at Ljubljansko barje.

Fenogram opažanj šmarnice na Ljubljanskem barju (N=261).
Phenogram of the Black Redstart sightings at Ljubljansko barje (N=261).

Božič I.A. 2001: Gnezditvena biologija šmarnice *Phoenicurus ochrotus* v osrednji Sloveniji. *Acrocephalus* 23(109): 213-218.

Pogorelec

Common Redstart

Phoenicurus phoenicurus

1122

GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA	STATISTICS
ujetih	50
osebkov	24
opazovanj	20
leta	8/8
	capture
	individuals
	observations
	years

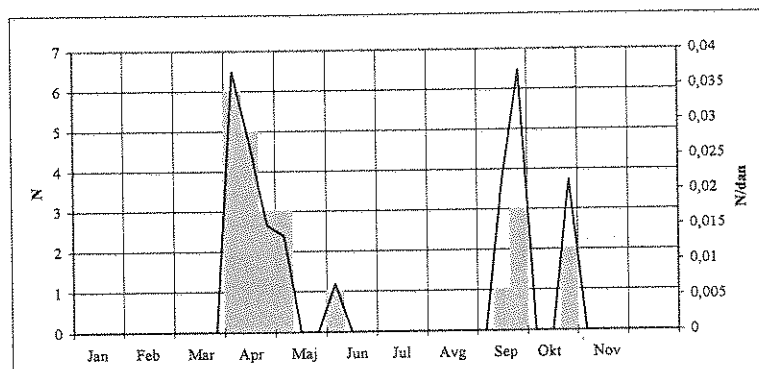
GNEZDITEV	BREEDING
PAROV	?
	PAIRS

KLJUČNI DATUMI	KEY DATES
Prvo spomladansko opažanje	2.4.
Zadnje jesensko opažanje	22.10.
	First spring sighting
	Last autumn sighting

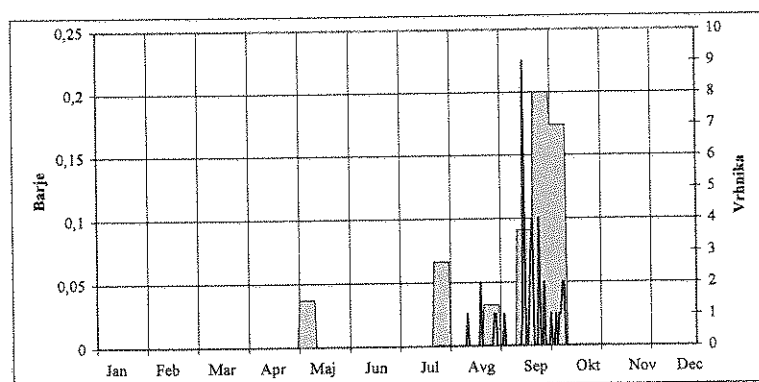
Pogorelec je na Barju nereden (morda izginul) gnezdilec in reden preletnik. Edina potrditel gnezdenja je opazovanje že speljanega mladiča 9.6.1991 na stari glavati vrbi tik ob južnem delu Bevk. V bližnjih Bevkah je nekaj starih vrtov in sadovnjakov z južno lego, ki so verjetno ustreznejše gnezdišče kot vrbe sredi močvirnega travnika. Na vprašanje, ali je na Barju pogorelec res izginil kot gnezdilec, bi lahko zanesljivo odgovorili le po podrobnem pregledu kmečkih vrtov in sadovnjakov. Tem predelom smo ob popisu posvetili neprimerno manjšo pozornost kot nenaseljenim območjem. Sovinc in Tekavčič (1983) ga navajata kot gnezdilko širšega območja ob Ljubljani, ki zajema tudi omenjeno lokaliteto pri Bevkah.

Posamezna, a vsakoletna spomladanska opažanja so omejena na april in prvo majsko dekada. Na jesenskem preletu se pogorelčki pojavljajo že ob koncu poletja, nekoliko pogosteje pa v septembru in oktobru.

Sovinc A., R. Tekavčič 1983: Prispevek k poznavanju ptic s področja reke Ljubljanice s predlogom za zavarovanje. *Acrocephalus* 4(16): 26-30.

Fenogram opazanj pogorelčka na Ljubljanskem barju (N=24).
Phenogram of the Common Redstart sightings at Ljubljansko barje (N=24).

Fenogram v mrežo ujetih pogorelčkov na Ljubljanskem barju ($N_{\text{Barje}}=12$, $N_{\text{Vrhnika}}=38$).
Phenogram of the Common Redstart mist-net trappings at Ljubljansko barje ($N_{\text{Barje}}=12$, $N_{\text{Vrhnika}}=38$).

Repaljščica

Whinchat

Saxicola rubetra

1137

GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA	STATISTICS	
ujetih	89	capture
osebkov	4133	individuals
opazovanj	369	observations
leta	8/8	years

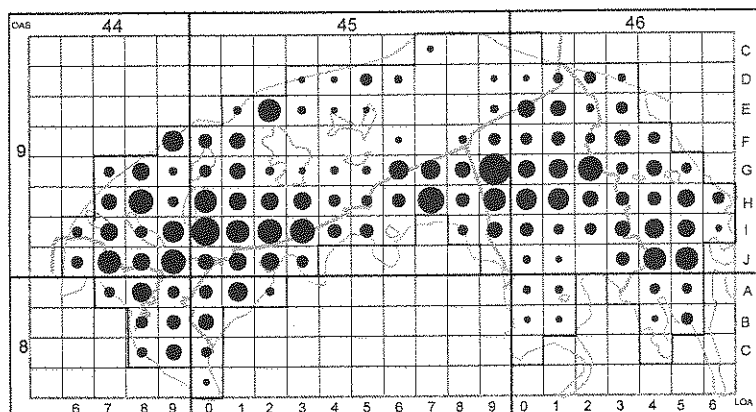
GNEZDITEV	BREEDING	
PAROV	1858-2245	PAIRS
KVADRATOV	123 (87%)	SQUARES
GOSTOTA	13-16	DENSITY
zasedeni	15-18	occupied
največja	52-64	max
% SLO	10-30	% SLO

KLJUČNI DATUMI	KEY DATES	
prvo opažanje	5.4. ¹	first sighting
zadnje opažanje	9.11.	last sighting

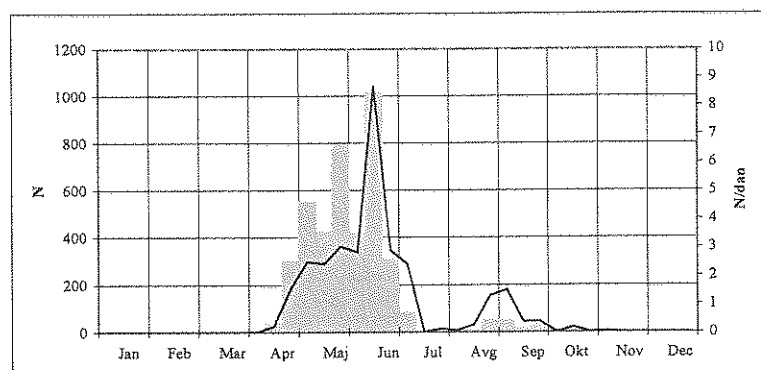
Rubinič 1998¹

Repaljščica je zelo pogosta gnezdilka bogato strukturiranih ekstenzivnih travnikov. Raje ima hitro rastoče travnike, kjer so pogoste rastline z visokimi steblikami, kot pa šotnato modro stožkovje, na katerem je tudi konec maja vegetacija še nizka. Na obrobju najgostejše naseljenih predelov repaljščice gnezdijo tudi na ozkem nezoranem pasu med dvema njivama ali pod robom izsuševalnega kanala. Repaljščica se izogiba večjim strnjenim grmiščem, gozdu, intenzivnim travnikom ter pašnikom. Redko poseljeni so gozdnato grmovni severni del Barja, osamelci z naselji, Iški vršaj in intenzivno obdelano obrobje.

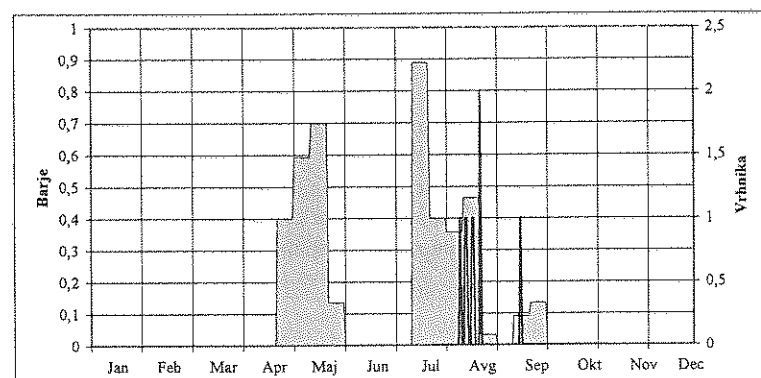
Prvi samci priletijo na Barje sredi aprila, le izjemoma prej. Nekaj dni kasneje jim sledijo samice. Glavni priseliteni val je v maju. Spomladanske preletnike je težko ločiti od gnezdilcev. Po končani gnezditvi, v drugi polovici junija in v juliju, se družine s speljanimi mladiči klatijo po Barju. Pozno poleti se barjanskim repaljščicam pridružijo še preletniki od drugod. Jesensko preletno dogajanje se v glavnem konča ob koncu septembra. Zaznali preletniki se pojavljajo vse do prvih novembrskih dni.

Gnezditvena razširjenost repaljščice na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Whinchat at Ljubljansko barje.

Fenogram opazanj repaljščice na Ljubljanskem barju (N=4133).
Phenogram of the Whinchat sightings at Ljubljansko barje (N=4133).

Fenogram v mrežo ujetih repaljščic na Ljubljanskem barju ($N_{\text{Barje}}=81$, $N_{\text{Vrhnika}}=8$).
Phenogram of the Whinchat mist-net trappings at Ljubljansko barje ($N_{\text{Barje}}=81$, $N_{\text{Vrhnika}}=8$).

Prosnik

Common Stonechat

Saxicola torquata

1139

GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

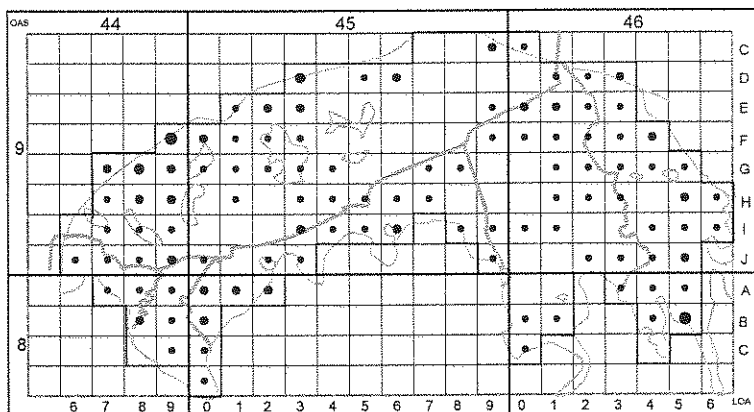
STATISTIKA	STATISTICS
ujetih	15
osebkov	818
opazovanj	286
leta	8/8
	capture
	individuals
	observations
	years

GNEZDITEV	BREEDING
PAROV	292-366
KVADRATOV	102 (72%)
GOSTOTA	2-3
zasedeni	3-4
največja	13-17
% SLO	1-5
	PAIRS
	SQUARES
	DENSITY
	occupied
	max
	% SLO

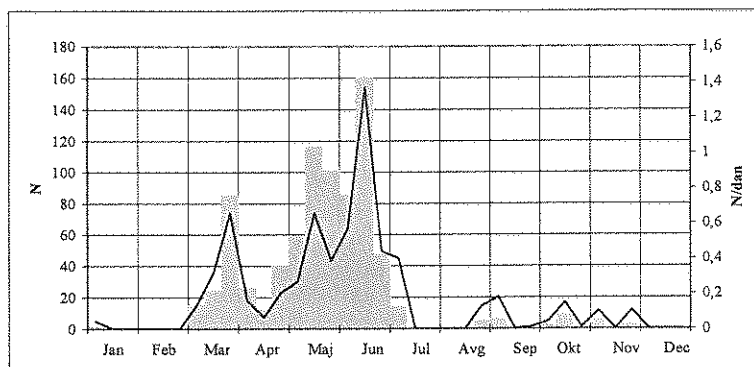
KLJUČNI DATUMI	KEY DATES
prvo opazanje	1.3.
	first sighting

Prosnik je pogost gnezdilec v širokem, obrobem pasu Barja. Ni ga v gozdnatih predelih, redkeje na ekstenzivnih travniških površinah. Največje gnezditvene gostote dosega na površinah z mozaično razporejenimi travniki in njivami.

Prvi prosniki pridejo na Barje v začetku marca, ob koncu meseca začnejo tudi že z gnezditvenimi aktivnostmi. Družine s speljanimi mladiči pogosto vidimo vse do julija, potem pa vrsta postane težko opazna. Prosniki se prek Barja verjetno tudi selijo, tako spomladi kot jeseni, a z zbranimi podatki tega ne moremo potrditi. Redki osebk se na Barju pojavijo tudi pozimi (Šere 1994).

Gnezditvena razširjenost prosnika na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Common Stonechat at Ljubljansko barje.

Fenogram opažanj prosnika na Ljubljanskem barju (N=818).
Phenogram of the Common Stonechat sightings at Ljubljansko barje (N=818).

Šere D. 1994: Ornitološka kronika. Acrocephalus 15(64): 105.

Kupčar

Northern Wheatear

Oenanthe oenanthe

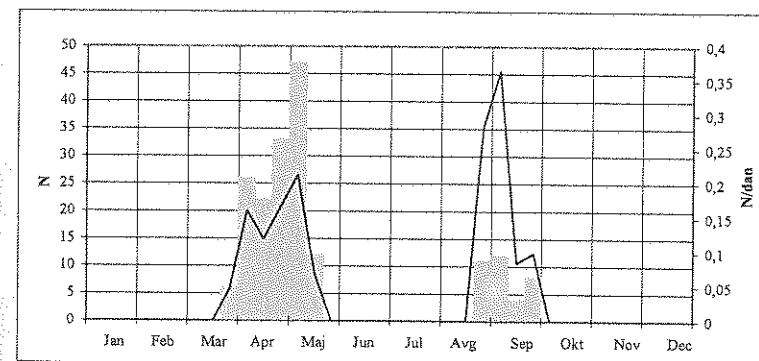
1146

GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA	STATISTICS
ujetih	5
osebkov	181
opazovanj	76
največja skupina	10
leta	8/8
	capture
	individuals
	observations
	biggest group
	years

KLJUČNI DATUMI	KEY DATES
prvo spomladansko opažanje	23.3.
zadnje spomladansko opažanje	14.5.
prvo jesensko opažanje	30.8.
zadnje jesensko opažanje	29.9. (13.10.)
	first spring sighting
	last spring sighting
	first autumn sighting
	last autumn sighting

Kupčar je na Barju reden spomladanski in jesenski preletnik. Opazujemo jih lahko v vseh odprtih predelih. Razen na travnike posedajo tudi na brazde njiv, makadamske ceste in robove jarkov. Kupčarji se navadno ne družijo v jate, čeprav lahko na travniku ali njivi opazujemo tudi do 10 ptic hkrati. Spomladanski prelet traja od zadnje marčevske do srednje majske tretjine. Jesenski prelet poteka od konca avgusta do konca septembra. Zelo pozno je bil opazovan kupčar, ki se je 13.10.1994 zadrževal pri Babni Gorici (Šere 1998).

Fenogram opažanj kupčarja na Ljubljanskem barju (N=181).
Phenogram of Northern Wheatear sightings on Ljubljansko barje (N=181).

Šere D. 1998: Ornitološka kronika. Acrocephalus 19(87-88): 82.

Komatar		
Ring Ouzel		
<i>Turdus torquatus</i>		
1186		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	7 (4)	individuals
opazovanj	3 (1)	observations
leta	2/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
12.4.86/4 ¹	21.3.90/2 ²	22.4.97/1 ³

Šere 1986¹

Šere 1992²

Senegačnik 1997³

Komatar je na Barju naključni spomladanski gost. Pred začetkom intenzivnih raziskav smo 4 osebkke opazovali 12.4.1986 pri Gmezu (Šere 1986). Med raziskavo smo opazili še dva osebkka, prvega 21.3.1990 pri Igu (Šere 1992), drugega pa 22.4.1997 na Gmajnicah (Senegačnik 1997). Komatar sicer gnezdi v krinskih gozdovih.

Šere D. 1986: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 7(29): 43.

Šere D. 1992: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 13(50): 32.

Senegačnik K. 1997: Zanimivosti od koderkoli: farma Gmajnice. *Acrocephalus* 18(84): 162-163

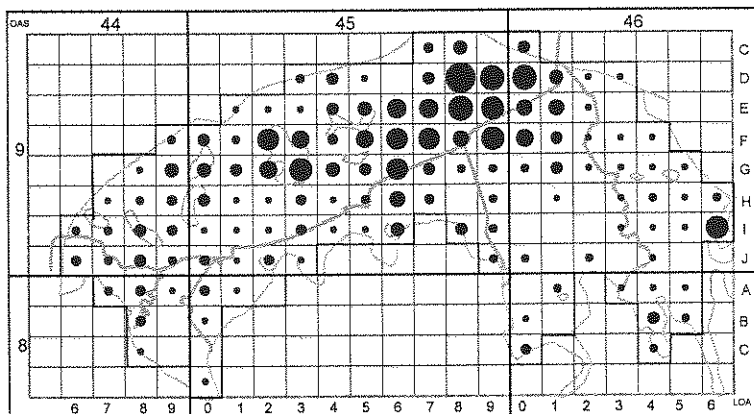
Kos		
Blackbird		
<i>Turdus merula</i>		
1187		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	144	capture
osebkov	2200	individuals
opazovanj	468	observations
leta	8/8	years

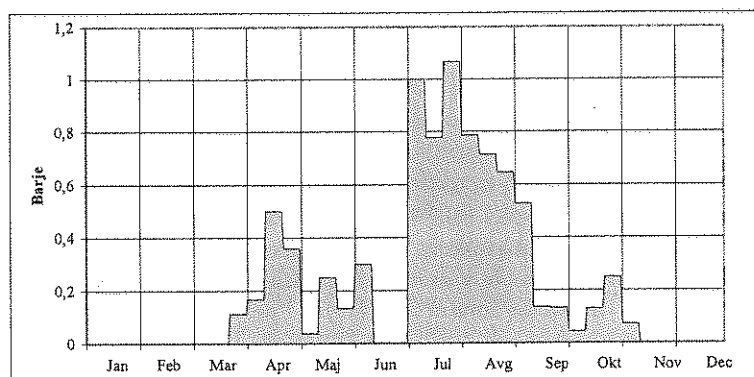
GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	1230-1591	PAIRS
KVADRATOV	123 (87%)	SQUARES
GOSTOTA	9-11	DENSITY
zasedeni	10-13	occupied
največja	48-62	max
% SLO	<1	% SLO

Kos je na Barju pogost gnezdilec. Popisovalci ptic, ki so živeli pred sto in več leti, bi se nedvomno čudili karti razširjenosti kosa na Ljubljanskem barju. Ta nekdanja značilna gozdna ptica sicer še vedno dosega najvišje gnezditvene gostote v gozdnatih predelih Barja (npr. v gozdovih med Ljubljano in Ljublanico, na nekaterih osamelcih število presega 50 parov/km²), presenetljivo pa je, da je bil odkrit tudi v številnih negozdnih kvadratih. Tako je kos uvrščen v prvo deseterico najbolj razširjenih barjanskih gnezdičk. Terenska opazovanja so potrdila, da gnezdi tudi v obrežnem pasu rek, manjših jarkov, v mejicah, v sestojih, kjer prevladuje le grmovje, in v naseljih. Izogiba se le najbolj odprtih travniških in njivskih predelov, kjer ni vmesnih živih mej.

Kosi se na Barju pojavljajo vse leto. Podatki obročkanja ptic na Barju v obdobju 1990-95 kažejo na številčni vrh preletnih ptic predvsem v aprilu (takrat »domače« ptice večinoma že gnezdiijo). Poletni vrh ujetih kosov je verjetno posledica klatenja družin z mladiči, skromen oktobrski pa morda pripada jesenski selitvi.

Gnezditvena razširjenost kosa na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Blackbird at Ljubljansko barje.

Fenogram v mrežo ujetih kosov na Ljubljanskem barju ($N_{\text{Barje}}=144$).
Phenogram of the Blackbird mist-net trappings at Ljubljansko barje ($N_{\text{Barje}}=144$).

Brinovka

Fieldfare

Turdus pilaris

1198

GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA	STATISTICS
ujetih	2
osebkov	4789
opazovanj	118
leta	8/8
	capture
	individuals
	observations
	years

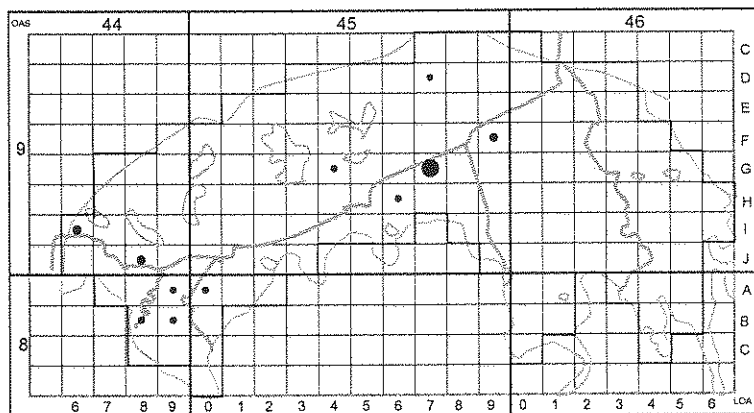
GNEZDITEV	BREEDING
PAROV	46-57
KVADRATOV	11 (8%)
GOSTOTA	0,3-0,4
zasedeni	4-5
največja	22-28
% SLO	<1
	PAIRS
	SQUARES
	DENSITY
	occupied
	max
	% SLO

OPAZOVANJA*	OBSERVATIONS*
datum/število	date/number
26.1.94/1200	20.3.93/300
22.2.92/250	17.3.92/200
	19.1.91/130

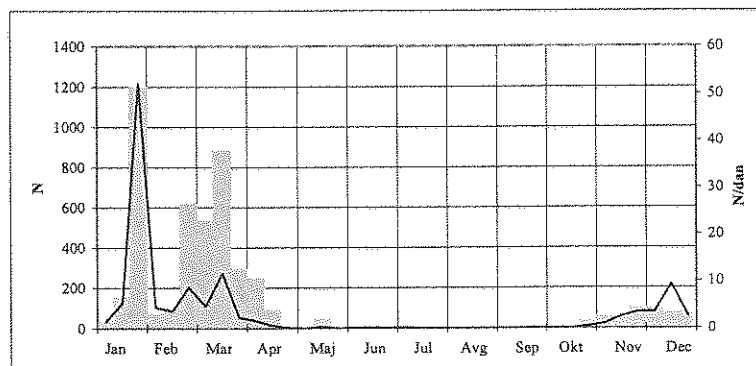
*samo velike jate/big flocks only

Brinovka je na Barju manj pogosta gnezdilka. Prvo gnezdenje je bilo odkrito leta 1976 v Lipah na Barju (Šere 1980), kasneje pa tudi pri Bevkah in v Črni vasi. Ohlapna kolonija gnezd v Lipah je v prvih letih štela nekaj deset gnezd, kasneje pa je številčno upadla. Pri Bevkah brinovke v obdobju raziskave niso več gnezdile. Skupno je bilo gnezdenje brinovke v času terenskega popisovanja zabeleženo v enajstih kvadratih, s težiščem v jugozahodnem delu Barja. Našli smo le manjše gnezditvene skupine. Zaradi velike dinamike v velikosti in razporeditvi gnezdečih parov na Barju ne moremo z gotovostjo trditi, da brinovke danes tam še gnezdi.

Brinovka je na Barju reden preletnik in dokaj številen zimski gost. Za preletne ptice je značilno, da se ponavadi zadržujejo v večjih ali manjših jatah, v katerih so pogosto tudi druge vrste, npr. drozgi, ščinkavci, škorci, strnadi itd. Prvi preletniki se lahko pojavijo že konec septembra, mnogo številnejše pa so jate v oktobru. Spomladanski prelet poteka v marcu. Od sredine aprila dalje so na Barju le še osebkki, ki se pripravljajo na gnezdenje. Pozimi naletimo tudi na samotarske osebkke, kljub temu je največja zimska jata štela 1200 osebkov.

Gnezditvena razširjenost brinovke na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Fieldfare at Ljubljansko barje.

Fenogram opažanj brinovke na Ljubljanskem barju (N=4789).
Phenogram of the Fieldfare sightings at Ljubljansko barje (N=4789).

Šere D. 1980: Brinovke gnezdiijo na Ljubljanskem barju. Proteus 42:306.

Cikovt

Song Thrush

Turdus philomelos

1200

GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

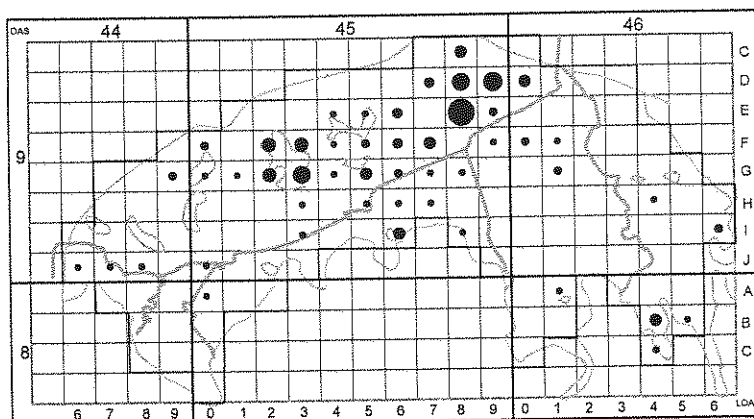
STATISTIKA	STATISTICS
ujetih	201
osebkov	1881
opazovanj	191
leta	8/8
	capture
	individuals
	observations
	years

GNEZDITEV	BREEDING
PAROV	348-445
KVADRATOV	49 (34%)
GOSTOTA	2-3
zasedeni	7-9
največja	42-54
% SLO	<1
	PAIRS
	SQUARES
	DENSITY
	occupied
	max
	% SLO

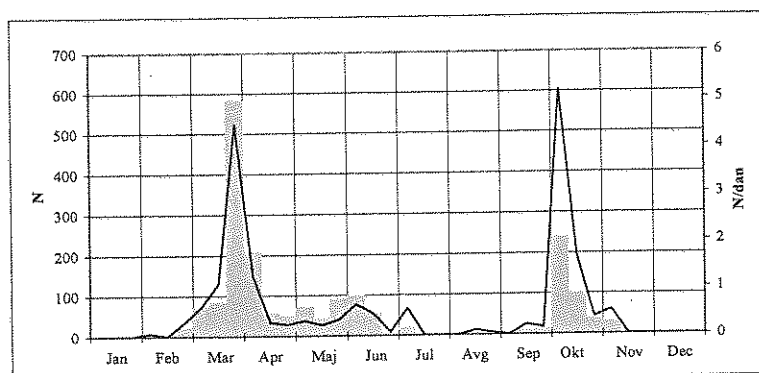
KLJUČNI DATUMI	KEY DATES
prvo spomladansko opažanje	25.2.(3.2.)
zadnje jesensko opažanje	13.11.
	first spring sighting
	last autumn sighting

Cikovt je na Barju pogost gnezdilec mešanih gozdov, kjer smo zabeležili največje gostote. Gnezditveni teritoriji so bili odkriti tudi v pasu loke ob večjih vodotokih. Na južnem obrobju Barja smo opazovali – podobno kot pri cararju – večinoma pare, ki gnezdiijo na gozdnatih pobočjih Krimskega pogorja, hrano pa nabirajo na barjanskih travnikih. Terenski podatki so pokazali, da ni vsaka mejica za cikovta dovolj obsežna in da so grmišča (npr. pri Grmezu) zanj pregosta, zato je v teh predelih zelo redek.

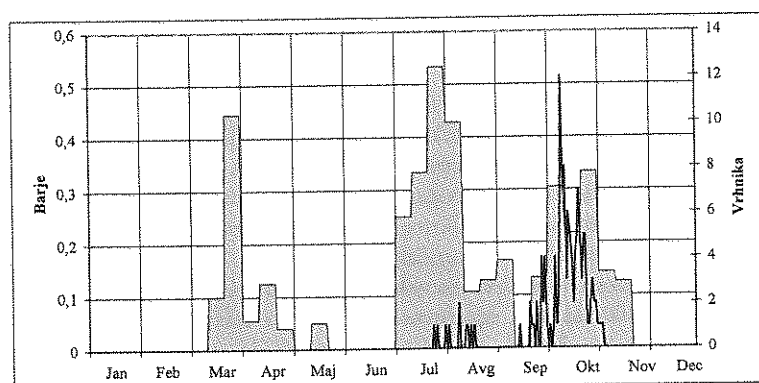
Zimskih podatkov z Barja, z izjemo osebk, opaženega 13.1.1991 (Šere 1993), nimamo, zato pa toliko bolj bodejo v oči podatki o spomladanskem preletu. Prvi cikovti se praviloma pojavijo koncem februarja, od srede marca do aprila pa v določenih dneh lahko opazujemo prave "invazije". Včasih so pomešani tudi v jatah z drugimi drozgi. O koncu spomladanskega preleta ni toliko podatkov, pozni preletniki pa so bili registrirani še v prvih majskih dneh. Julija in avgusta se na Barju pojavijo klateži, ki so končali z gnezdenjem. Ker ne pojejo, je porast v številu zaslediti le s fenogramom lova. Prvi jesenski preletniki se pojavijo septembra. Podatki z ornitološke postaje Vrhnika in tudi opazovanja kažejo na izrazit višek v prvi oktobrski tretjini. Do začetka novembra število cikovtov močno upade, vsak podatek po drugi polovici novembra pa si zasluži objavo v letni ornitološki kroniki.

Gnezditvena razširjenost cikovta na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of Song Thrush on Ljubljansko barje.

Fenogram opazanj cikovta na Ljubljanskem barju (N=1881).
Phenogram of the Song Thrush sightings at Ljubljansko barje (N=1881).

Fenogram v mrežo ujetih cikovtov na Ljubljanskem barju ($N_{\text{Barje}}=62$, $N_{\text{Vrhnika}}=139$).
Phenogram of the Song Thrush mist-net trappings at Ljubljansko barje ($N_{\text{Barje}}=62$, $N_{\text{Vrhnika}}=139$).

Šere D. 1993: Ornitološka kronika. Acrocephalus 14(58-59); 143.

Vinski drozg

Redwing

Turdus iliacus

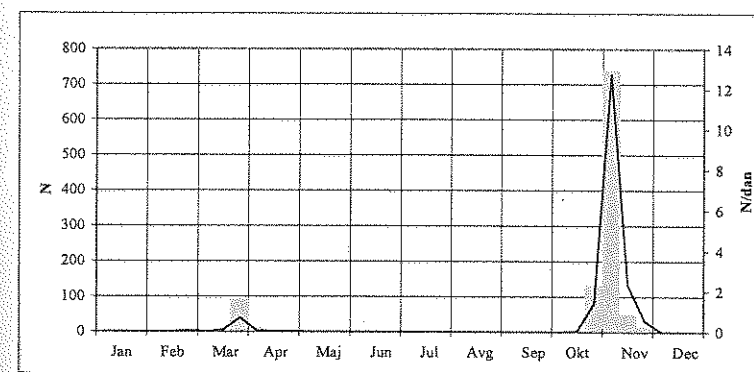
1201

GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA	STATISTICS
ujetih	10
osebkov	1059
opazovanj	32
leta	7/8
	capture
	individuals
	observations
	years

KLJUČNI DATUMI	KEY DATES
prvo spomladansko opazanje	25.2.
zadnje spomladansko opazanje	23.4.
prvo jesensko opazanje	17.10.
zadnje jesensko opazanje	28.11.
	first spring sighting
	last spring sighting
	first autumn sighting
	last autumn sighting

Vinski drozg je na Barju maloštevilčen, a reden preletni gost. Podatkov o tej vrsti ni veliko, saj so preletniki za številne opazovalce ptic, ki njihovega oglašanja ne poznajo, neopazni. V času terenskega popisovanja nismo zabeležili niti enega zimskega podatka, prvi spomladanski preletniki so bili opaženi konec februarja. Največ spomladanskih opazovanj je iz zadnje marčevske dekade, pri čemer so bili opazovani posamezni osebki, skupine do 5 ptic, pa tudi nekaj deset osebkov v mešanih jatah drozgov in drugih ptic, ki so se prehranjevale po tleh. Naključne goste smo opazovali še v aprilu. Nenavaden je podatek o osebku, ki je bil na skrajnem jugozahodnem delu Barja registriran 4.6.1994. Prvi jesenski podatek je s polovice oktobra, največ opazovanj pa je v prvi novembrski dekadi. Največje število vinskih drozgov v jesenski jati je doseglo 200 osebkov!

Fenogram opazanj vinskega drozga na Ljubljanskem barju (N=1059).
Phenogram of the Redwing sightings at Ljubljansko barje (N=1059).

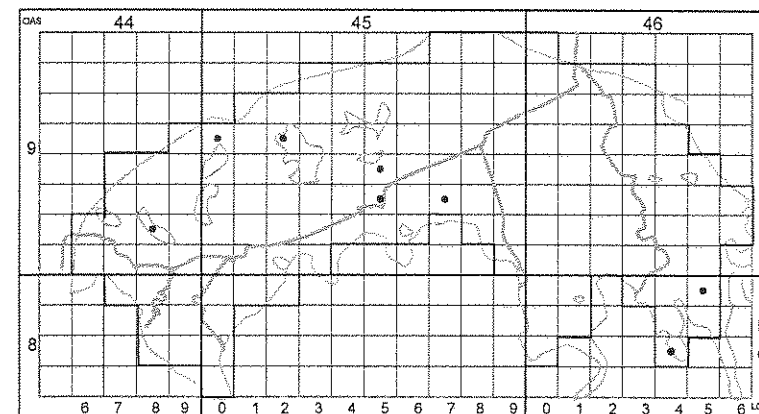
Carar		Mistle Thrush
<i>Turdus viscivorus</i>		
1202		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	561	individuals
opazovanj	37	observations
leta	6/8	years

GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	~10	PAIRS
KVADRATOV	8 (6%)	SQUARES
GOSTOTA	~0,1	DENSITY
zasedeni	~1	occupied
največja	2	max
% SLO	<1	% SLO

Carar je na Barju redek gnezdilec. Razširjen je v glavnem le na območju mešanih in iglastih gozdov, ki poraščajo barjanske osamelce. Gnezditvene pike na barjanskem obrobju ponazarjajo osebkke, ki pravzaprav ne gnezdujejo na Barju, ampak v krimskih gozdovih. Te ptice se redno prehranjujejo na barjanski ravnici. Enako velja tudi za osebkke, ki gnezdujejo na osamelcih. Na prvi pogled presenetljiva je odsotnost cararjev v gozdovih na severnem delu Barja; to lahko pojasnujemo z dejstvom, da cararjeva prebivališča niso vlažni gozdovi, kakršen je npr. poplavni gozd Log pri Gmajnicah.

Carar se na Barju pojavlja tudi kot maloštevilen preletni in klateški gost, kar nekaj pa je tudi zimskih zapisov, ki govorijo o osebkkih, ki najbrž tu ostanejo prek zime. Preletniki se pojavljajo posamezno ali v manjših skupinah, lahko pa se zadržujejo tudi v skupinah z drugimi vrstami, npr. brinovkami, škorci, ščinkavci itd. V takšnih jatah, ki jih lahko opazujemo pri prehranjevanju med zaplatami snega, je bilo 30.11.1991 opaženih okoli 200 cararjev.

Gnezditvena razširjenost cararja na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Mistle Thrush at Ljubljansko barje.

Svilnica		
Cetti's Warbler		
<i>Cettia cetti</i>		
1220		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	1	capture
osebkov	2(2)	individuals
leta	0/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
18.9.78/1 ¹	26.12.82/1 ²	28.10.88/1 ³

Geister 1981¹

Sovinc 1990²

Šere 1989³

Svilnica je na Barju izjemen gost. V predraziskovalnem obdobju je bila opažena 18.9.1978 pri Škofljici (Geister 1981) in 26.12.1982 v Dragi pri Igu (Sovinc 1990). Tretji pisni podatek o svilnici na Barju je z Vrhniko, kjer je bil 28.10.1988 ujet en osebek (Šere 1989).

Geister I. 1981: Razširjenost svilnice *Cettia cetti* v Sloveniji. *Acrocephalus* 2(7): 1-4.

Sovinc A. 1990: Ptice doline Drage pri Igu (Ljubljansko barje, Slovenija) v letih 1978-88 in naravovarstvena vprašanja. *Varstvo narave* 16: 101-116.

Šere D. 1989: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 10(41-42): 64.

Brškinka		
Zitting Cisticola		
<i>Cisticola juncidis</i>		
1364		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

GNEZDITEV		BREEDING
zadnje gnezdenje	1978	last nesting

Brškinke v obdobju raziskave nismo opazili, po navedbah Šereta (1980) pa je leta 1978 gneznila med Igom in Škofljico. Njen status na Barju je tako izginula gneznilka, čeprav verjetno tudi takrat ni bila pogosta. Morda je celo nekdanja neredna gneznilka.

Šere D. 1980: Rdeči kalin *Carpodacus erythrinus* gnezdi v Sloveniji. *Acrocephalus* 1: 13.

Kobiličar		
Grasshopper Warbler		
<i>Locustella naevia</i>		
1236		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	56	capture
osebkov	119	individuals
opazovanj	76	observations
leta	8/8	years

GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	54-61	PAIRS
KVADRATOV	28 (20%)	SQUARES
GOSTOTA	0,3-0,4	DENSITY
zasedeni	1,9-2,2	occupied
največja	8-11	max
%SLO	10-30	%SLO

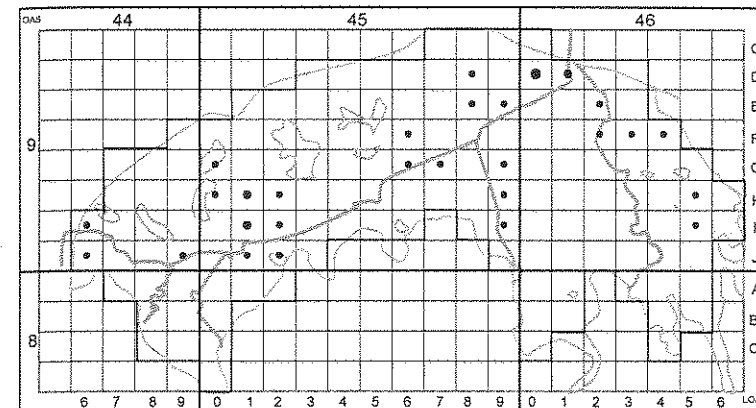
KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo spomladansko opazanje	17.4. ¹	first spring sighting
zadnje jesensko opazanje	17.10. ²	last autumn sighting

Lapajne 1998¹

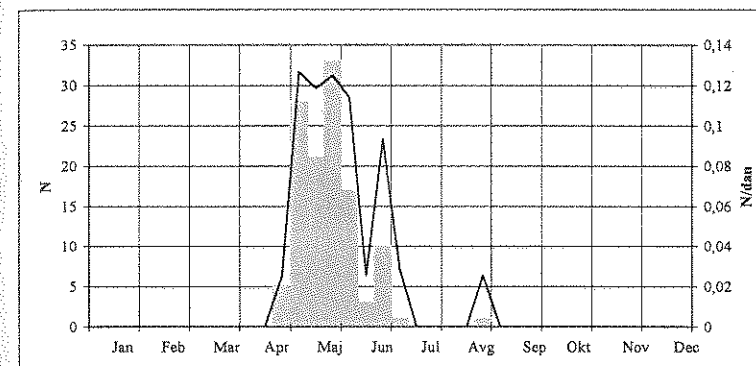
Grošelj 1996²

Kobiličar je kot manj pogosta gnezdilka razširjen razpršeno, v širokem pasu ob večjem delu toka Ljubljanice, ter tu in tam ob Iški in na zahodnem delu Barja blizu Iščice. Dve težišči sta Robidnica ter predel med Notranjimi Goricami in Bevkami. Po zaključenem obdobju terenskih raziskav se je konec 90. let težišče premaknilo na travnike južno od Lip in Črne vasi. Pojoče kobiličarje smo vedno slišali tam, kjer se dopolnjujeta dobro razvito, visoko travniško rastlinje (na zelo močvirnih tleh ali zaraščajočih se travnikih) in grmovje ali mejice.

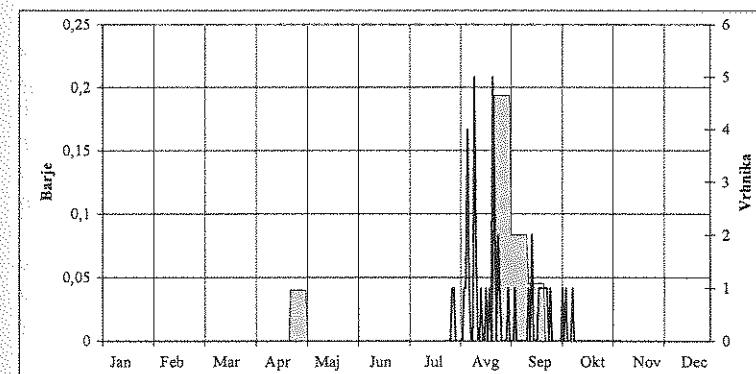
Posamezni pojoči samci se pojavijo na Barju v zadnji aprilski tretjini. V začetku maja število registracij močno naraste. Večjega spomladanskega preleta z lovom z mrežami nismo zaznali. V drugi polovici maja pojejo verjetno le še lastniki teritorijev. Opažanja kobiličarjev se nanašajo skoraj izključno na pojoče samce, zato nam o jesenskem preletu povedo več podatki iz ulova. Ti kažejo na nekoliko povečan prelet v avgustu, ki v septembru postopoma upada. Zadnji preletniki preletijo Barje v oktobru.

Gnezditvena razširjenost kobiličarja na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Grasshopper Warbler at Ljubljansko barje.

Fenogram opažanj kobiličarja na Ljubljanskem barju (N=119).
Phenogram of the Grasshopper Warbler sightings at Ljubljansko barje (N=119).

Fenogram v mrežo ujetih kobiličarjev na Ljubljanskem barju ($N_{\text{Barje}}=11$, $N_{\text{Vrhnik}}=45$).
Phenogram of the Grasshopper Warbler mist-net trappings at Ljubljansko barje ($N_{\text{Barje}}=11$, $N_{\text{Vrhnik}}=45$).

Lapajna, B. 1998: Ornitološka kronika. Acrocephalus 87-88: 82.

Grošelj, P. 1996: Ornitološka kronika. Acrocephalus 75-76: 100.

Rečni cvrčalec		
River Warbler		
<i>Locustella fluviatilis</i>		
1237		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	10	capture
osebkov	292	individuals
opazovanj	68	observations
leta	8/8	years

GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	182-234	PAIRS
KVADRATOV	27 (19%)	SQUARES
GOSTOFA	1,3-1,6	DENSITY
zasedeni	7-9	occupied
največja	31-40	max
% SLO	10-30	% SLO

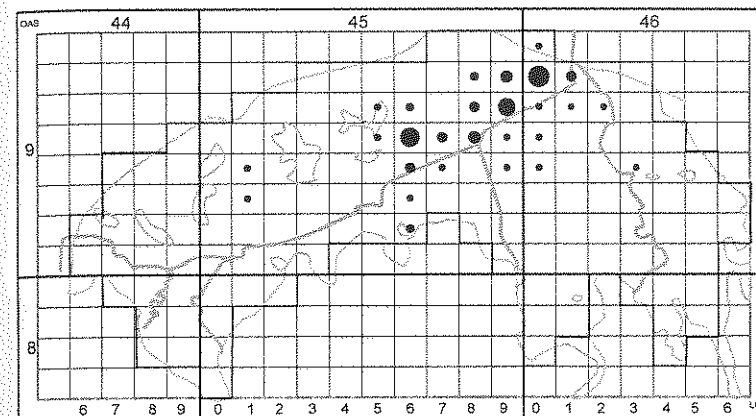
KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo spomladansko opazanje	29.4.	first spring sighting
zadnje jesensko opazanje	26.9. ¹	last autumn sighting

Vogrin 1996¹

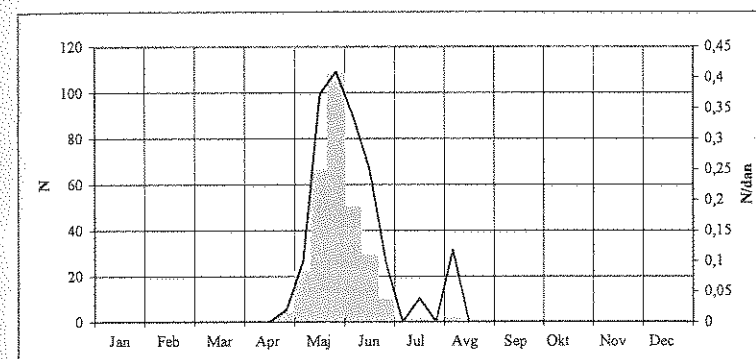
Rečni cvrčalec je na Barju pogost gnezdilec. Glavnina populacije je omejena na slabih 10 km² velik predel med Ljubljano in Ljublanico. Njegov habitat je zelo heterogen in najbolj spominja na presvetljeno loko, čeprav je sekundarnega ali umetnega nastanka. Drevesa v topolovih nasadih ob Ljublanici, v katerih rečni cvrčalci dosegajo visoke gostote, so sajena na redko, na vlažni podlagi, med njimi je razvita bujna grmovna in zeljna podrast. Poleg omenjenega populacijskega jedra so posamezni teritoriji rečnih cvrčalcev tudi na zahodnem delu Barja ob bevsško-loškem kanalu ter na vzhodu ob Išici. V letih 1992 in 1993 sta bila zasedena najmanj dva teritorija v sami Ljubljani, ob Barjanski cesti. Velike gostote na Ljubljanskem barju so presenetljive, saj območje leži na zahodnem robu areala vrste, ki se že več desetletji počasi širi proti severozahodu (Glutz von Blotzheim in Bauer 1991).

Skoraj vsi registrirani rečni cvrčalci so pojoči samci. Fenogram tako opisuje dinamiko zasedanja in označevanje teritorijev. Po prihodu prvih samcev v zadnji aprilski tretjini številčnost narašča, dokler sredi maja ne doseže končne vrednosti. Intenzivnost petja močno upade v zadnji junjski dekadi.

Podatkov o jesenski selitvi do leta 1998 je malo (Šere 2000). Novejši podatki ulova z mrežami na Vrhnikih pa kažejo, da se vrsta redno pojavlja tudi v obdobju jesenske selitve, ki se konča do konca septembra (Šere ustno). Tradicionalne selitvene poti te vrste sicer potekajo vzhodno od Barja (Glutz von Blotzheim & Bauer 1991).

Gnezditvena razširjenost rečnega cvrčalca na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the River Warbler at Ljubljansko barje.

Fenogram opazanj rečnega cvrčalca na Ljubljanskem barju (N=292).
Phenogram of the River Warbler sightings at Ljubljansko barje (N=292).

Vogrin M. 1996: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 17(75-76): 100.

Glutz von Blotzheim, U. N. in Bauer, K. M. 1991: *Handbuch der Vögel Mitteleuropas*, Band 12/I, Passeriformes (3. Teil). AULA-Verlag, Wiesbaden.

Šere D. 2000: Ornitološke novice za obročkovalce. PMS.

Trstni cvrčalec		
Savi's Warbler		
<i>Locustella luscinioides</i>		
1238		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	13	capture
osebkov	8	individuals
opazovanj	6	observations
leta	7/8	years

GNEZDITEV		BREEDING
zadnje gnezdenje	1983	last nesting

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
3.5.90/1	30.7.91/1 ¹	2.9.92/1 ²
7.5.93/1	6.8.94/1 ³	25.9.94/1 ⁴
8.4.95/1 ⁵	1.8.95/1 ⁶	10.10.95/1 ⁷
12.5.96/1	15.5.96/2	19.5.96/2
17.4.00/1		

Černe 1993¹ Kozjak 1998⁵
 Lapajna 1994² Šere 1998⁶
 Grošelj 1998³ Polak 1998⁷
 Brajnik 1998⁴

Trstni cvrčalec je na Barju reden, a redek preletnik. Gnezdenje trstnega cvrčalca na Barju je bilo potrjeno leta 1983 na ribnikih v Dragi pri Igu (Sovinc, 1990), zanesljivih gnezditvenih zapisov iz novejših časov ni, zato ga štejemo za izginulega gnezdilca. Trstni cvrčalec za gnezdenje najraje izbira obrobja stoječih voda, ki jih poraščata trst in grmovje. Takšnih površin na Barju ni (več).

Na spomladanskem preletu lahko slišimo njegovo petje od aprila do sredine maja. Prvi poznopoletni preletniki (ali morda klateži) so bili na Vrhnikih obročkani že konec julija, zadnji jesenski preletniki pa prve dni v oktobru (Šere ustno). V letu 1995 je bilo na Vrhnikih med 1.8. in 10.10. ujetih 12 osebkov. Gre torej za najredkejšega izmed treh vrst cvrčalcev, ki se pojavljajo na Barju.

Brajnik I. 1998: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 19(87-88): 82.
 Černe P. 1993: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 14(58-59): 143.
 Grošelj P. 1998: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 19(87-88): 82.
 Kozjak J. 1998: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 19(87-88): 89.
 Lapajna B. 1994: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 15(64): 103.
 Polak S. 1998: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 19(87-88): 89.
 Sovinc A. 1990: Ptice doline Drage pri Igu (Ljubljansko barje, Slovenija) v letih 1978-88 in naravovarstvena vprašanja. Varstvo narave 16: 101-116.
 Šere D. 1998: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 19(87-88): 89.

Tamariskovka		
Moustached Warbler		
<i>Acrocephalus melanopogon</i>		
1241		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	26	capture
osebkov	7(2)	Individuals
opazovanj	6	Observations
leta	6/8	Years

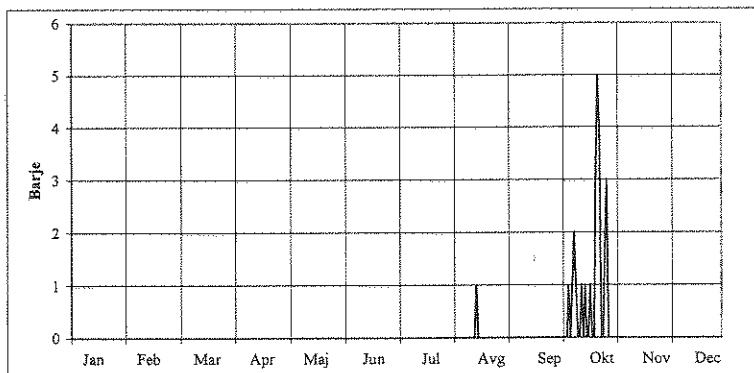
GNEZDITEV		BREEDING
zadnje gnezdenje	1986	last nesting

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
25.6.86/1	24.7.86/1	25.10.87/10 ¹
25.4.90/1	13.5.91/1 ²	9.9.91/1 ³
1.11.91/2 ³	30.9.92/1 ⁴	24.10.92/1 ⁵
19.10.94/2 ⁶	19.10.94/4 ⁷	11.8.95/1 ⁸
1.10.95/1 ⁹	22.10.95/3 ¹⁰	14.4.96/1
13.6.98/1	8.8.00/2	

Grošelj 1988¹
 Černe 1992²
 Šere 1993³
 Grošelj 1994⁴
 Šere 1994⁵
 Grošelj 1998⁶
 Gračner 1998⁷
 Pogačar 1998⁸
 Bibič 1998⁹
 Brajnik 1998¹⁰

Tamariskovka je na Barju izginula gnezdilka in pogosta preletnica. Gnezdenje tamariskovke je bilo pred leti ugotovljeno na ribnikih v Dragi pri Igu (Sovinc, 1983), verjetno gnezdenje pa tudi leta 1986 (Božič 1992). To sta doslej edina podatka o gnezdenju te vrste na Barju. Speljani mladiči so bili ujeti tudi konec julija na ornitološki postaji pri Vrhnikih (Šere ustno), tako da bi vrsti morda ustrezal tudi status nerednega gnezdilca.

Podatki o preletu tamariskovk prek Barja so bili dokaj skopi. Nova spoznanja o jesenskem pojavljanju te vrste na Barju so prinesli podatki z ornitološke postaje na Vrhnikih. Prve jesenske tamariskovke se pojavijo ob koncu septembra, vrhunec je sredi oktobra, po prvem novembru pa ni nobenega zapisa več (Šere ustno). Med selitvijo se ne pojavljajo le v trstičju, temveč tudi v vrbovju in drugem grmovju.

Fenogram v mrežo ujetih tamariskovk na Ljubljanskem barju ($N_{Vrhnik} = 26$).
Fenogram of Moustached Warblers mist-net trappings on Ljubljansko barje ($N_{Vrhnik} = 26$).

- Bibič A. 1998: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 19(87-88): 85.
Božič I. 1992: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 13(51): 55.
Brajnik I. 1998: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 19(87-88): 85.
Černe P. 1992: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 13(51): 55.
Gračner J. 1998: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 19(87-88): 78.
Grošelj P. 1988: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 9(35-36): 19.
Grošelj P. 1994: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 15(64): 105.
Grošelj P. 1998: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 19(87-88): 78.
Pogačar D. 1998: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 19(87-88): 85.
Sovinc A. 1983: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 4(16): 36.
Šere D. 1993: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 14(58-59): 143.
Šere D. 1994: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 15(64): 105.

Povodna trstnica

Aquatic Warbler

Acrocephalus paludicola

1242

GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

OPAZOVANJA OBSERVATIONS

datum/število date/number

16.9.87/1	29.8.88/1	
-----------	-----------	--

Povodna trstnica je na Barju izjemen preletni gost. Ujeta sta bila dva osebka, 16.9.1987 in 29.8.1988 na ornitološki postaji na Vrhnik (Šere ustno).

Bičja trstnica		
Sedge Warbler		
<i>Acrocephalus schoenobenus</i>		
1243		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	1018	capture
osebkov	205	individuals
opazovanj	84	observations
leta	8/8	years

GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	57-69	PAIRS
KVADRATOV	21(15%)	SQUARES
GOSTOTA	0,4-0,5	DENSITY
zasedeni	2,7-3,3	occupied
največja	11-14	max
% SLO	5-10	% SLO

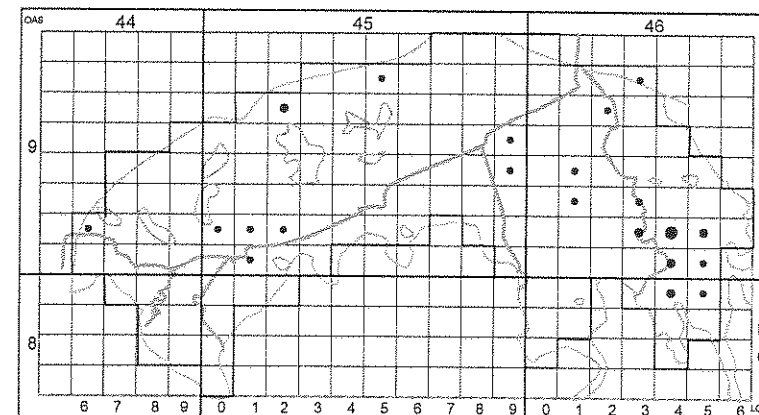
KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo opažanje	17.4. (8.4.) ¹	first sighting
zadnje opažanje	22.10. (4.11.) ²	last sighting

Lapajna 1994¹

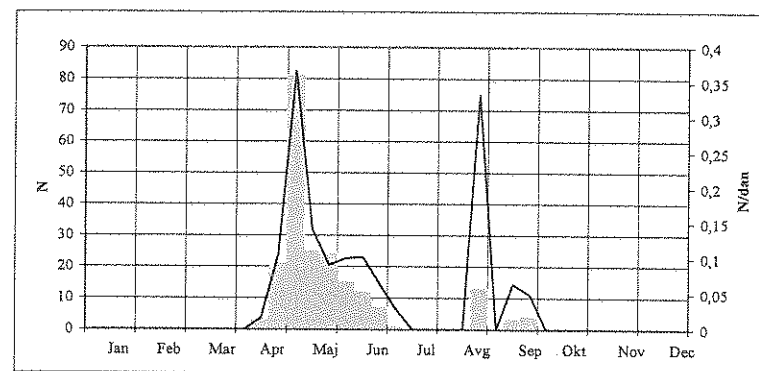
Gračner 1998²

Bičja trstnica je na Barju manj pogosta gnezdilka. Njena gnezdišča so ob večjih, zaraščenih izsuševalnih jarkih, kjer sestoji trstičja niso pregosti. Več kot polovica populacije je bila zbrana na območju med Škofljico in Igom. Na podlagi natančnih pregledov območja med letoma 1975 in 1980 Šere (1980) zaključuje, da vrsta tu gnezdi od leta 1977 dalje. Največja gostota je bila zabeležena ob Strojanovi vodi, kjer je v letih 1993 in 1994 na razdalji dveh kilometrov gneznilo 11 oz. 12 parov (Sovinc 1997). Pri ponovnem pregledu Strojanove vode v letu 1999 je bilo odkritih 10 pojočih samcev (Tome 2001). Ista raziskava ni potrdila gnezdenja na nekaterih območjih, kjer smo bičjo trstnico našli v obdobju popisov za atlas gnezdilcev (1989-1996).

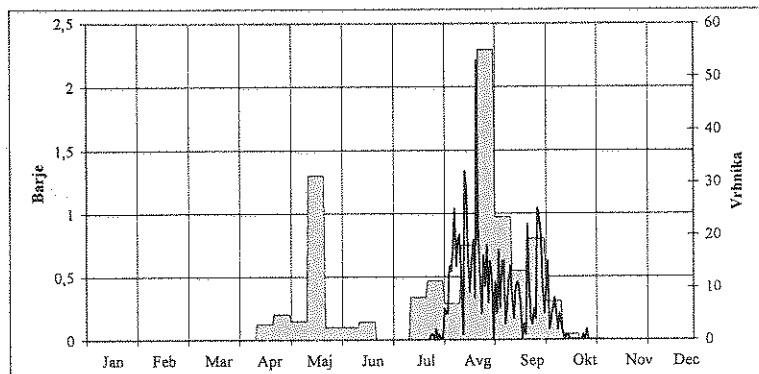
Prve bičje trstnice priletijo na Barje sredi aprila, najzgodnejši datum opažanja je bil 8.4.1992 (Lapajna 1994), zadnje smo zabeležili ob koncu oktobra, zapoznele tudi v začetku novembra (4.11.1994; Gračner 1998). Pojoče samce smo opazovali od srede aprila do začetka julija, večina pa jih je bila le na preletu. Bičja trstnica je namreč vrsta, ki poje še preden zasede svoje gnezdišče. Višek spomladanskega preleta, zabeležen pri obročkanju, je bil sredi maja. Jesenski višek v preletu je bil dosežen v drugi polovici avgusta.

Gnezditvena razširjenost bičje trstnice na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Sedge Warbler at Ljubljansko barje.

Fenogram opažanj bičje trstnice na Ljubljanskem barju (N=205).
Phenogram of the Sedge Warbler sightings at Ljubljansko barje (N=205).

Fenogram v mrežo ujetih bičjih trstnic na Ljubljanskem barju ($N_{\text{Barje}}=215$, $N_{\text{Vrhnika}}=803$).
 Phenogram of the Sedge Warbler mist-net trappings at Ljubljansko barje ($N_{\text{Barje}}=215$, $N_{\text{Vrhnika}}=803$).

- Gračner J. 1998: Ornitološka kronika 1994, 1995. *Acrocephalus* 19(87-88): 77-91.
 Lapajna B. 1994: Ornitološka kronika za leto 1992. *Acrocephalus* 15(64): 102-106.
 Sovinc, A. 1997: Vpliv čiščenja trstičnih jarkov na gnezdenje ptic. *Acrocephalus* 18(84): 133-142.
 Šere D. 1980: Trstni strnad *Emberiza schoeniclus* v Sloveniji. *Acrocephalus* 1(6): 85-90.
 Tome, D. 2001: Pomen odvodnikov za ptice na Ljubljanskem barju. *Acrocephalus* 22(104-105): 29-34.

Plevelna trstnica		
Paddyfield Warbler		
<i>Acrocephalus agricola</i>		
1247		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	4	capture

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/stevilo	date/number	
9.10.96/1 ¹	13.8.97/1 ¹	17.9.97/1 ¹
21.10.97/1 ¹		

Šere 1998¹

Plevelna trstnica je na Barju izjemen jesenski gost. Ujeta je bila štirikrat – trije osebkci na Vrhniki in en na Grmezu.

Šere D. 1998: Plevelna trstnica *Acrocephalus agricola* ugotovljena tudi v Sloveniji. *Acrocephalus* 19(87-88): 49-52.

Robidna trstnica Blyth's Reed Warbler		
<i>Acrocephalus dumetorum</i> 1248		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	4	capture

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
16.9.90/1 ¹	21.9.95/1 ²	20.9.96/1 ²
21.9.96/1 ²		

Šere 1991¹
Bračko 1997²

Robidna trstnica je na Barju izjemen jesenski gost. Ujeta je bila štirikrat – vsi štirje osebk na obročkovski postaji na Vrhnikih.

Šere D. 1991 Robidna trstnica *Acrocephalus dumetorum* nova vrsta ornitofavne Slovenije. *Acrocephalus* 12(48): 70-75.

Bračko F. 1997: Robidne trstnice *Acrocephalus dumetorum* ujete na Vrhnikih. *Acrocephalus* 18(83): 107

Močvirska trstnica Marsh Warbler		
<i>Acrocephalus palustris</i> 1243		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	867	capture
osebkov	2797	individuals
opazovanj	253	observations
leta	8/8	years

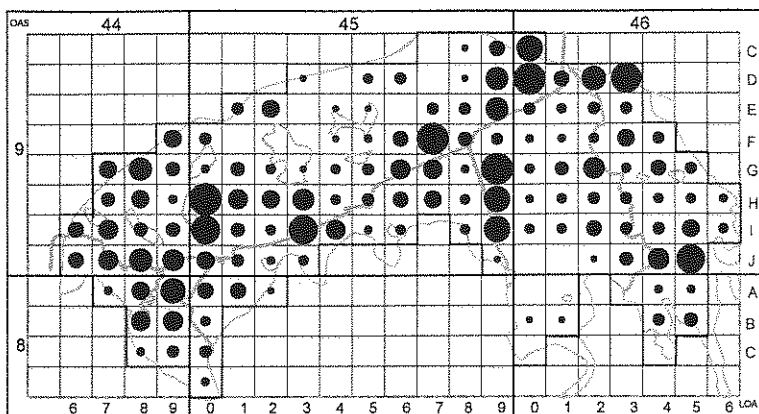
GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	2221-2882	PAIRS
KVADRATOV	127(89%)	SQUARES
GOSTOTA	16-20	DENSITY
zasedeni	17-23	occupied
največja	71-91	max
% SLO	30-60	% SLO

KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo opažanje	27.4. ¹	first sighting
zadnje opažanje	19.10. ²	last sighting

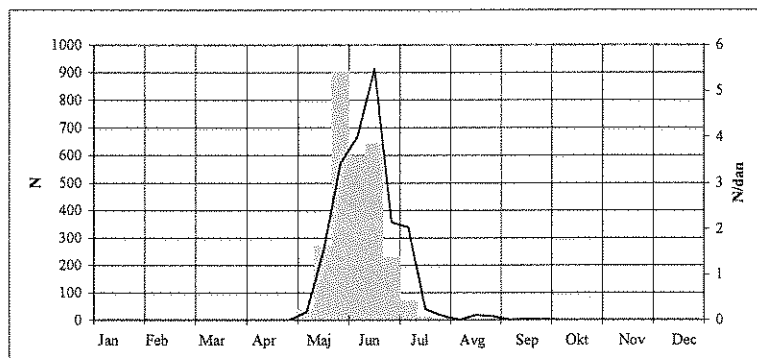
Šere ustno¹
Grošelj 1998²

Močvirska trstnica je na Barju zelo pogosta gnezdilka. Njena gnezdišča so razporejena skoraj povsod. To so lahko porasli bregovi rek in odvodnih jarkov, nekošeni pasovi višje zelne vegetacije ob mejicah, vzdolž njiv ali ob cestnem nasipu. Pogosta je razporeditev gnezdišč na neredno košenih ali zaraščajočih se travnikih ter na opuščeni njivah, v zeliščnem sloju presvetljenih močvirnih gozdov ali v mladem topolovem nasadu. Ponekod gnezdi v čistih sestojih trsta, npr. na več mestih med Igom in Škofljico ter v ribnikih Špilgut in Rakovnik v Dragi pri Igu. Izbira gnezdišča ni nujno omejena na zelnate rastline, saj nekatere gnezdijo tudi v mladem vrbovju. Izogiba se velikim njivam in intenzivno gojenim travnikom, strnjnemu gozdu in naseljem. Močvirska trstnica je za domačim vrabcem najštevilčnejša gnezdilka Ljubljanskega barja.

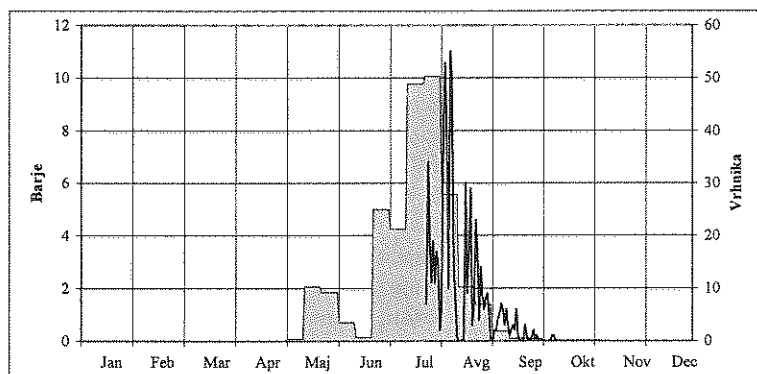
Močvirske trstnice priletijo na svoja gnezdišča med zadnjimi. Navadno se ne pojavijo pred začetkom maja. Zasedanje gnezditvenih teritorijev v maju spremlja tudi spomladanski prelet. Konec maja in še ves junij je gnezditvena aktivnost na višku, jesenska selitev (sledimo ji lahko le s podatki o lovu z mrežami) se začne v drugi polovici julija. Prelet ima več viškov, ki verjetno pripadajo različnim starostnim razredom osebkov - prvi se namreč odselijo odrasli. Oktobra so bili ujeti le še posamezni osebki. Najkasnejši datumi so z lova na Vrhnikih, in sicer 16.10.1991 (Gračner 1993), 19.10.1994 (Grošelj 1994).

Gnezditvena razširjenost močvirske trstnice na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Marsh Warbler at Ljubljansko barje.

Fenogram opažanj močvirske trstnice na Ljubljanskem barju (N=2797).
Phenogram of the Marsh Warbler sightings at Ljubljansko barje (N=2797).

Fenogram v mrežo ujetih močvirskih trstnic na Ljubljanskem barju ($N_{\text{Barje}}=561$, $N_{\text{Vrhnika}}=663$).
Phenogram of the Marsh Warbler mist-net trappings at Ljubljansko barje ($N_{\text{Barje}}=561$, $N_{\text{Vrhnika}}=663$).

Gračner J. 1993: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 14(58-59): 143.
Grošelj P. 1998: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 19(87-88): 78.

Srpična trstnica

Reed Warbler

Acrocephalus scirpaceus

1243

GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA	STATISTICS
ujetih	2036
osebkov	35
opazovanj	15
leta	8/8
	capture
	individuals
	observations
	years

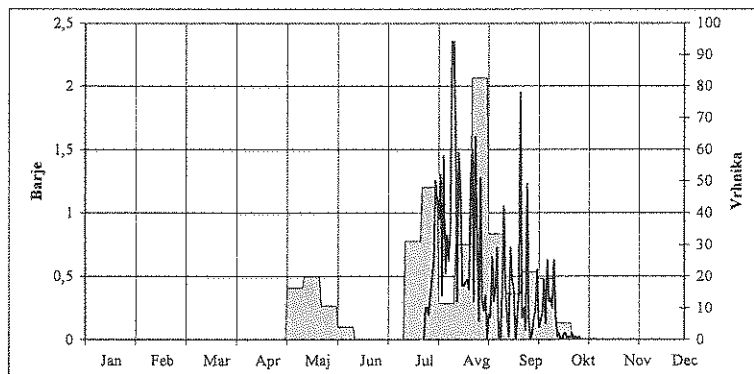
KLJUČNI DATUMI	KEY DATES
prvo spomladansko opazanje	24.4. ¹
zadnje spomladansko opazanje	8.6.
prvo jesensko opazanje	15.7.
zadnje jesensko opazanje	27.10. ²
	first spring sighting
	last spring sighting
	first autumn sighting
	last autumn sighting

Šere 1996¹

Šere 1998²

Srpična trstnica je na Barju reden, vsakoleten preletnik. Terensko popisovanje ni potrdilo, da bi tu tudi gneznila. Kot potencialno gnezdišče bi ji verjetno najbolj ustrezala trstičja v Dragi pri Igu, od koder pa kljub intenzivnemu ornitološkemu delu tudi v preteklosti (Sovinc 1990) ni zanesljivih podatkov o gnezdenju.

Srpično trstnico smo na Barju opazovali le 15-krat, zato vsi fenološki zaključki temeljijo na podatkih ulova z mrežami. Spomladi se prve srpične trstnice pojavijo v zadnjih aprilskih dneh. Pojavljanja so brez posebej izrazitih konic razporejena vse do konca maja ali celo do prvih junijskih dni. Selitev poteka vzdolž voda, obraslih s trstičjem, pa tudi skozi grmovnate sestoje. Ob jesenski selitvi se prve srpične trstnice na Barju pojavijo sredi julija, glavnina preleti Barje v avgustu in septembru. Do sredine oktobra njihovo število upada, zadnji zapoznili klateži so bili ujeti ob koncu oktobra.

Fenogram v mrežo ujetih srpičnih trstnic na Ljubljanskem barju ($N_{\text{Barje}}=204$, $N_{\text{Vrhnika}}=1832$).
Phenogram of the Reed Warbler mist-net trappings at Ljubljansko barje ($N_{\text{Barje}}=204$, $N_{\text{Vrhnika}}=1832$).

Sovinc A. 1990: Ptice doline Drage pri Igu (Ljubljansko barje, Slovenija) v letih 1978-88 in naravovarstvena vprašanja. Varstvo narave 16: 101-116.

Šere D. 1996: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 17(75-76): 100.

Šere D. 1998: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 19(87-88): 78.

Rakar

Great Reed Warbler

Acrocephalus arundinaceus

1243

GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

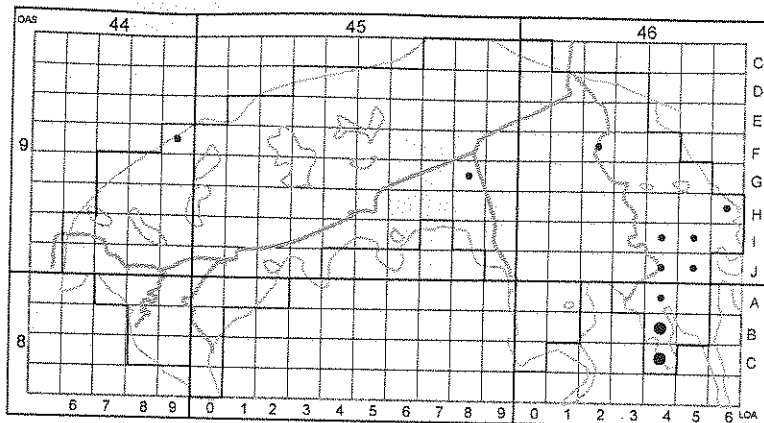
STATISTIKA	STATISTICS
ujetih	84
osebkov	58
opazovanj	35
leta	8/8

GNEZDITEV	BREEDING
PAROV	31-35
KVADRATOV	11(7%)
GOSTOTA	0,2-0,3
zasedeni	2,6-2,9
največja	11-13
% SLO	5-10

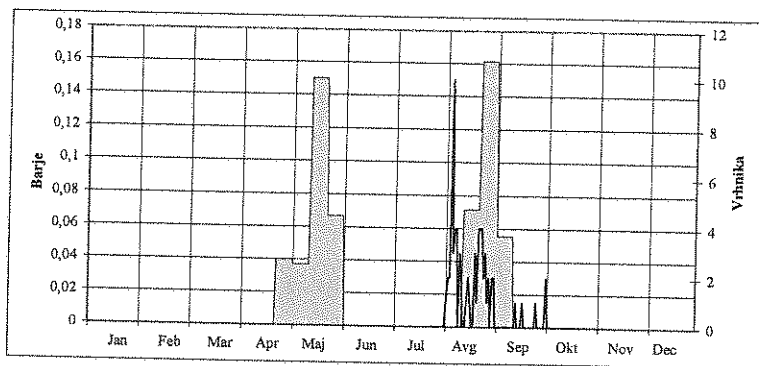
KLJUČNI DATUMI	KEY DATES
prvo opazanje	20.4.
zadnje opazanje	29.9.

Rakar je na Barju redek gnezditel. Edino redno in potrjeno gnezdišče so ribniki v Dragi pri Igu. Tu je v obdobju 1981 do 1999 letno gnezdilo med 11 in 29 parov (Božič 1999). Najmanjša razdalja med dvema gnezdoma je bila 3 metre. V posameznih letih smo pojoče samce opazovali tudi ob večjih, s trstjem obraslih kanalih (označeni so na zemljevidu gnezditvene razširjenosti) in na Vrhnjskih ribnikih, čeprav gnezd tam nismo našli.

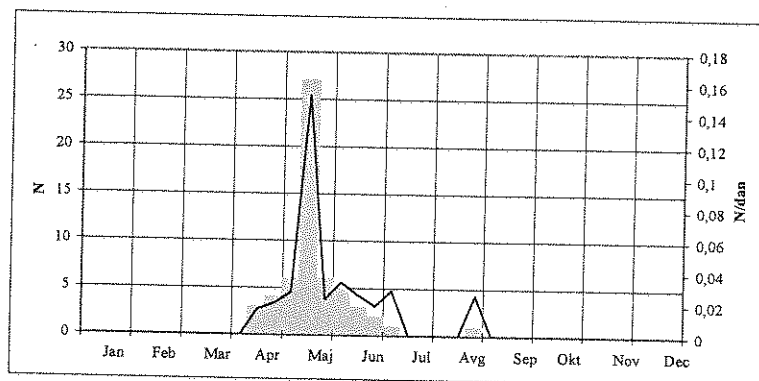
Rakarji se po prihodu s prezimovališč pojavijo pri nas že v zadnji tretjini aprila, višek preleta imajo sredi maja. Ker pojejo tudi na preletu, nas njihovo petje včasih preseneti v zanje nenavadnih okoljih (npr. pojoči osebkji na vrhu visokega drevesa, tudi sredi Ljubljane). Jesenski prelet poteka avgusta in septembra, oktobra pa se konča.

Gnezditvena razširjenost rakarja na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Great Reed Warbler at Ljubljansko barje.

Fenogram v mrežo ujetih rakarjev na Ljubljanskem barju ($N_{\text{Barje}}=16$, $N_{\text{Vrhniko}}=68$).
Phenogram of the Great Reed Warbler mist-net trappings at Ljubljansko barje ($N_{\text{Barje}}=16$, $N_{\text{Vrhniko}}=68$).

Fenogram opažanj rakarja na Ljubljanskem barju ($N=58$).
Phenogram of the Great Reed Warbler sightings at Ljubljansko barje ($N=58$).

Božič I.A. 1999: Gnezditvena biologija rakarja *Acrocephalus arundinaceus* na ribnikih v Dragi pri Igu na Ljubljanskem barju. *Acrocephalus* 20(97): 177-185.

Mali vrtnik

Booted Warbler

Hippolais caligata

1256

GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA	STATISTICS
osebkov	1
leta	0/8
	years

OPAZOVANJA	OBSERVATIONS
datum/število	date/number
16.9.99/1	

Mali vrtnik je na Barju izjemen gost. Prvi in doslej edini podatek v Sloveniji za to vrsto je ulov osebk 16.9.1999 na Vrhniko (Gobec, Šere, Tekavčič: v Božič 2001).

Božič L. 2001: Poročilo nacionalne komisije za redkosti o opazovanjih redkih vrst ptic za obdobje 1997-2000. *Acrocephalus* 22(106-107):109-114.

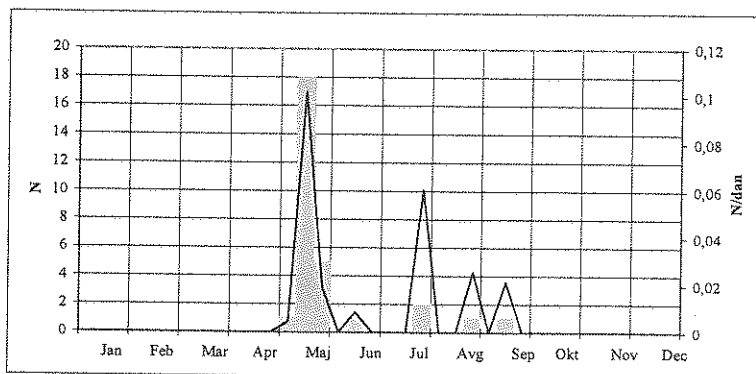
Rumeni vrtnik		
Icterine Warbler		
<i>Hippolais icterina</i>		
1259		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS	
ujeti	234	capture	
osebkov	29	individuals	
opazovanj	16	observations	
leta	8/8	years	

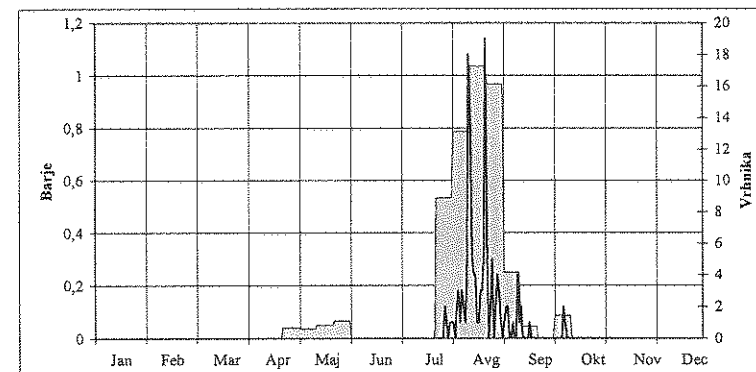
KLJUČNI DATUMI		KEY DATES	
Prvo spomladansko opažanje	27.4.	first spring sighting	
Zadnje spomladansko opažanje	26.5.	last spring sighting	
prvo jesensko opažanje	22.7.	first autumn sighting	
zadnje jesensko opažanje	9.10.	last autumn sighting	

Rumeni vrtnik je na Barju reden preletnik. Geister (1995) ga uvršča med gnezdilce Ljubljanskega barja na osnovi terenskih opazovanj Šereta iz let 1987 in 1988, ki je v jelševem in vrbovem gozdu in v topolovem nasadu poslušal petje te vrste sredi oziroma konec junija. V okviru terenskega popisovanja na Barju gnezditve te vrste ni bila potrjena. Res pa je, da ji nismo namenili posebne pozornosti, pa čeprav velja za zelo težko odkrívno vrsto.

Prvi preletniki se pojavijo v zadnji tretjini aprila, prav nič nenavadno pa ni, če slišimo njihovo petje še konec maja, ko večina ptic pevk na Barju že gnezdi. Prvi jesenski podatki so iz zadnje tretjine julija, vrhunec preleta pa je v avgustu. Do konca septembra število rumenih vrtnikov že povsem upade, zaostali preletniki pa so bili ujeti še v začetku oktobra.

Fenogram opazanj rumenega vrtnika na Ljubljanskem barju (N=29).
Phenogram of the Icterine Warbler sightings at Ljubljansko barje (N=29).

Fenogram v mrežo ujetih rumenih vrtnikov na Ljubljanskem barju ($N_{\text{Barje}}=95$, $N_{\text{Vrtnika}}=139$).
Phenogram of the Icterine Warbler mist-net trappings at Ljubljansko barje ($N_{\text{Barje}}=95$, $N_{\text{Vrtnika}}=139$).

Geister I. 1995: Ornitološki atlas Slovenije, DZS

Kratkoperuti vrtnik		
Melodious Warbler		
<i>Hippolais polyglotta</i>		
1260		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	6	caught
leta	4/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
25.7.88/1 ¹	13.8.88/1 ²	25.5.91/1 ³
2.8.92/1 ⁴	18.8.94/1 ⁵	30.8.95/1 ⁶

Gračner 1991¹

Šere 1996²

Šere 1992³

Lapajna 1994⁴

Grošelj 1998⁵

Lapanja 1998⁶

Kratkoperuti vrtnik je na Barju občasen, a maloštevilen poletni gost. Vsi osebki so bili na Barju ujeti in vsi razen enega so bili tistoletni klateči se mladiči. V maju ujeti vrtnik je bil odrasel in je pel, vendar gnezdenje ni bilo potrjeno.

Gračner J. 1991: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 12(48): 91.

Grošelj P. 1998: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 19(87-88): 81.

Lapajna B. 1994: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 15(64): 105.

Lapajna B. 1998: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 19(87-88): 88.

Šere D. 1992: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 13(51): 55.

Šere D. 1996: Pojavljanje kratkoperutega vrstnika *Hippolais polyglotta* v osrednji Sloveniji. *Falco* 10: 59.

Taščična penica		
Subalpine Warbler		
<i>Sylvia cantillans</i>		
1243		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	5(2)	individuals
opazovanj	5(2)	observations
leta	3/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
22.4.93/1	15.4.95/1 ¹	15.4.96/1 ²

Vidic 1998¹

Vidic 1997²

Taščična penica je na Barju naključni preletni gost. V času popisov je bila opažena trikrat: 22.4.1993 med Podpečjo in Lipami, 15.4.1995 ter 15.4.1996 ob Iščici. Iz predhodnega obdobja sta znana še dva podatka: 1.5.1984 pri Črni vasi (Šere 1984) in 27.4.1987 v Ljubljani, na robu Barja (Šere 1989). Jesenskih podatkov ni, je pa takrat vrsta še težje določljiva, saj ni več svatovsko obarvana. Vsak podatek o tej vrsti kjerkoli v celinski Sloveniji bi moral biti objavljen v ornitološki kroniki.

Šere D. 1984: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 5(21): 46.

Šere D. 1989: Iz ornitološke kronike. *Acrocephalus* 10(41-42): 65.

Vidic B. 1997: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 18(80-81): 46.

Vidic B. 1998: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 19(87-88): 77.

Žametna penica		
Sardinian Warbler		
<i>Sylvia melanocephala</i>		
1267		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	2	individuals
leta	0/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
19.3.91/1 ¹	11.4.91/1	

Černe 1992¹

Žametna penica je na Barju izjemen preletni gost. Šere (1978) je pred leti poročal o presenetljivih opazovanjih žametne penice v Ljubljanski kotlini, ki so se časovno ujemala z nadpovprečno toplimi dnevi v zadnjih marčevskih dneh. V okviru terenskega opazovanja v času raziskave smo vrsto opazili le enkrat, 11.4.1991, enkrat je bila 19.3.1991 ujeta na stalnem lovišču pri Vzhniki (Černe 1992). Kakršen koli podatek o žametni penici v osrednji Sloveniji bi moral biti zabeležen v letnih ornitoloških kronikah.

Černe P. 1992: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 13(51): 56.

Šere D. 1978: Žametna penica v Sloveniji. *Proteus* 41(1): 43-44.

Pisana penica		
Barred Warbler		
<i>Sylvia nisoria</i>		
1273		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	36	capture
osebkov	131	individuals
opazovanj	51	observations
leta	8/8	years

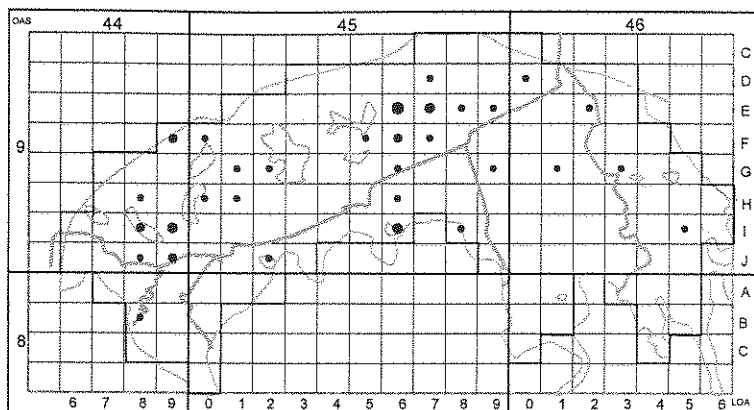
GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	102-127	PAIRS
KVADRATOV	31(21%)	SQUARES
GOSTOTA	0,7-0,9	DENSITY
zasedeni	3-4	occupied
največja	11-14	max
% SLO	10-30	% SLO

KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo opažanje	3.5. ¹	first sighting
zadnje opažanje	1.10.	last sighting

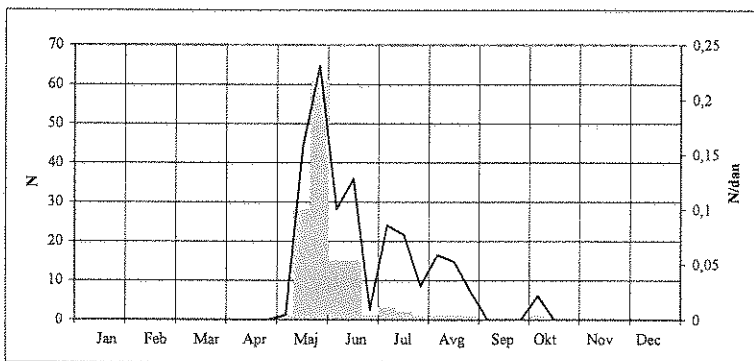
Jurečič 1994¹

Pisana penica je pogosta gnezdilka Ljubljanskega barja z jedri razširjenosti v polodprtem osrednjem predelu Barja vzhodno od Vnanjih Goric ter v grmiščih med Bevkami, Blatno Brezovico in Ljubljano. Rada gnezdi v jelševih mejicah s širšim pasom nižjega grmovja, npr. brogovite, gloga, krhlike, črnega trna, vrbe in robide. Črna jelša je skoraj vedno močno zastopana, tudi v nizki, grmovnati obliki na površinah v zaraščanju. Traviško zaledje je vedno ekstenzivno, pogosto celo opuščeno, in z visokim deležem visokih steblik.

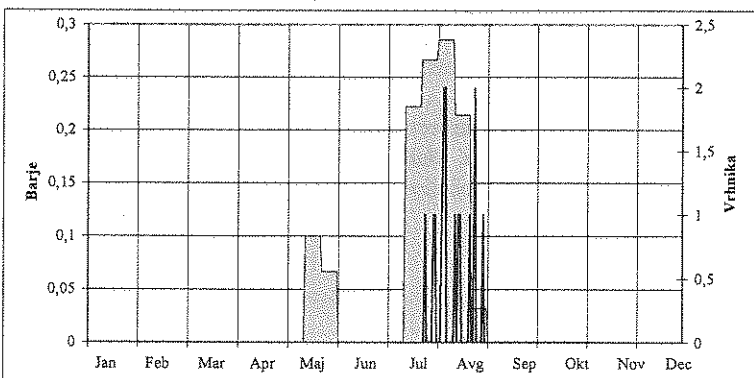
Prve ptice priletijo na Barje v drugi majski tretjini - večina jih verjetno zasede teritorije, nekaj pa jih odleti naprej. V prvi ali najkasneje drugi junijski tretjini intenzivnost petja skokovito upade. Od takrat naprej je pisane penice zelo težko odkriti. Maloštevilni podatki ulova z mrežo kažejo na avgustovsko selitveno aktivnost, vendar ne razločujejo, ali gre za lokalne ptice ali preletnike od drugod.

Gnezditvena razširjenost pisane penice na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of Barred Warbler on Ljubljansko barje.

Fenogram opažanj pisane penice na Ljubljanskem barju (N=131).
Phenogram of the Barred Warbler sightings at Ljubljansko barje (N=131).

Fenogram v mrežo ujetih pisanih penic na Ljubljanskem barju ($N_{\text{Barje}}=21$, $N_{\text{Vrhnika}}=15$).
Phenogram of the Barred Warbler mist-net trappings at Ljubljansko barje ($N_{\text{Barje}}=21$, $N_{\text{Vrhnika}}=15$).

Jurečič S. 1994: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 15(64): 105.

Mlinarček

Lesser Whitethroat

Sylvia curruca

1274

NEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA	STATISTICS
ujetih	86
osebikov	77
opazovanj	32
leta	8/8

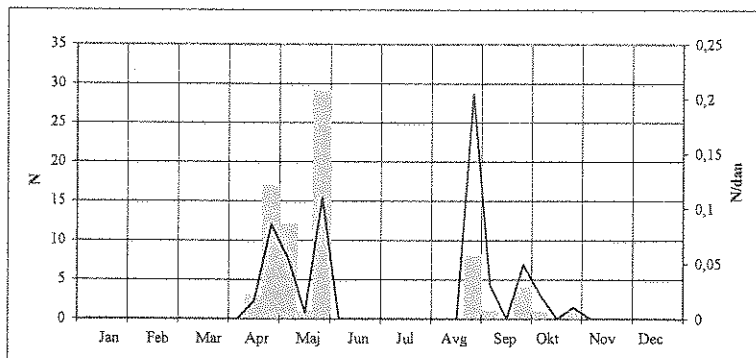
GNEZDITEV	BREEDING
PAROV	?
	PAIRS

KLJUČNI DATUMI	KEY DATES
prvo opažanje	8.4. ¹
zadnje opažanje	23.10.

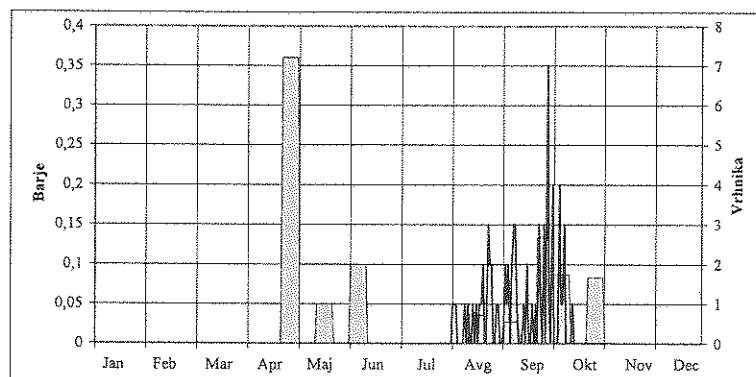
Vidic 1998¹

Gnezdenja mlinarčka na Barju nismo nedvoumno potrdili. V gnezditvenem obdobju posameznih let je bil opažen, kaže pa, da je verjetno šlo za naključne gnezditve ali pa celo samo za poskuse gnezdenja. Pojoci samci – ki bi lahko bili tudi še na preletu ali brez samic – so bili opazovani v dveh kvadratih ob Ljubljani, v gostem grmovju tik ob reki, v vlažnem gozdu Log pri Gmajnicah in v posameznih grmih na pobočju nizkega osamelca na južnem robu Barja. Glede na karto gnezditvene razširjenosti mlinarčka v Sloveniji (Geister 1995) sega Ljubljansko barje na rob zahodne populacije in je zato gnezdenje pričakovano. Res pa je, da vrsti še posebej ugajajo grmišča, kjer je vmes tudi mlado smrečje. Tega pa na Barju ni prav veliko in ga tudi nikoli ni bilo.

Mlinarček je na Barju reden spomladanski in jesenski preletnik. Prvi se spomladi pojavijo v zadnji tretjini aprila in kar hitro je dosežen tudi številčni vrh preleta. Pri ugotavljanju morebitnih gnezdilcev nas lahko zavedejo še pozni preletniki, ki se zadržujejo še tudi v začetku junija. Jesenski prelet se prične že v začetku avgusta, največ mlinarčkov pa je bilo ujetih konec septembra in v začetku oktobra. Do konca oktobra je prelet končan.

Fenogram opažanj mlinarčka na Ljubljanskem barju (N=77).
Phenogram of the Lesser Whitethroat sightings at Ljubljansko barje (N=77).

Fenogram v mrežo ujetih mlinarčkov na Ljubljanskem barju ($N_{\text{Barje}}=18$, $N_{\text{Vrhnika}}=68$).
Phenogram of the Lesser Whitethroat mist-net trappings at Ljubljansko barje ($N_{\text{Barje}}=18$, $N_{\text{Vrhnika}}=68$).

Vidic B. 1998: Ornitološka kronika. Acrocephalus 19(87-88): 77.

Rjava penica

Common Whitethroat

Sylvia communis

1275

GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

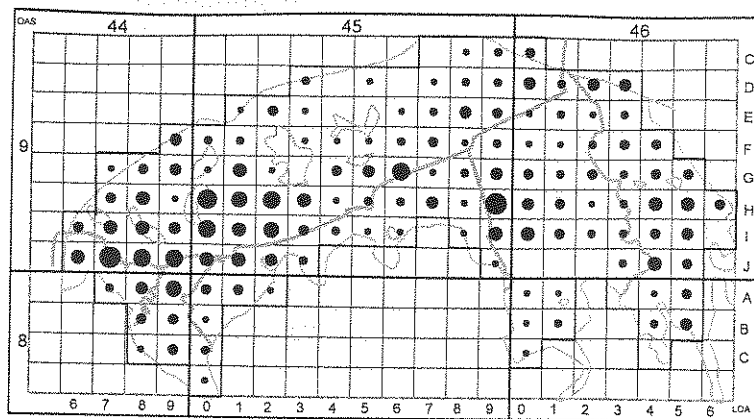
STATISTIKA	STATISTICS
ujetih	474
osebkov	1888
opazovanj	288
leta	8/8
	capture
	individuals
	observations
	years

GNEZDITEV	BREEDING
PAROV	1082-1419
KVADRATOV	129(91%)
GOSTOTA	8-10
zasedeni	8-11
največja	31-40
% SLO	10-30
	PAIRS
	SQUARES
	DENSITY
	occupied
	max
	% SLO

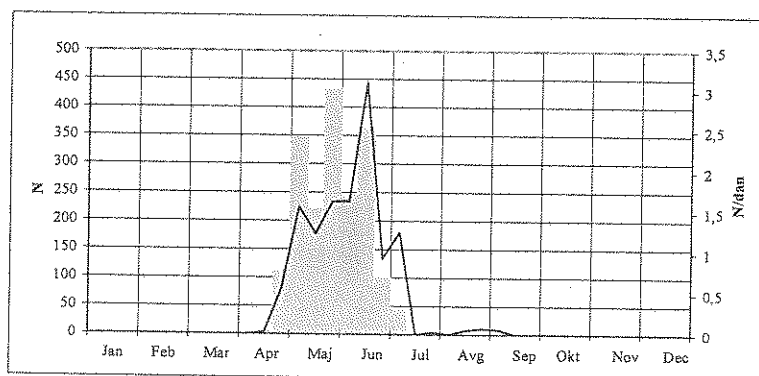
KLJUČNI DATUMI	KEY DATES
prvo opažanje	14.4.
zadnje opažanje	27.9.
	(10.10.)
	first sighting
	last sighting

Rjava penica kot zelo pogosta gnezdilka naseljuje skoraj vse odprte predele Barja, če je le na njih kakšen grm ali izdatnejše suho steblikovje iz leta poprej. Po deležu zasedenih kvadratov je na tretjem mestu. Vendar smo v mnogih kvadratih odkrili le posamezne teritorije. Kot optimalen habitat bi na Barju lahko označili zaraščajoče se močvirne travnike. Velike grmovne komplekse, kakršna sta npr. južno od ceste Ig-Škofljica in jugovzhodno od Bevk blizu stare struge Ljubljance, naseljujejo le na obrobju. Mejice so primerno bivališče, kadar so v spodnjem sloju dovolj goste in se navezujejo na večje odprte površine. Posamezni teritoriji so lahko tudi na njivah ali ob njih, če je tam primeren grm, obdan s skromnim travnim ali zeliščnim pasom.

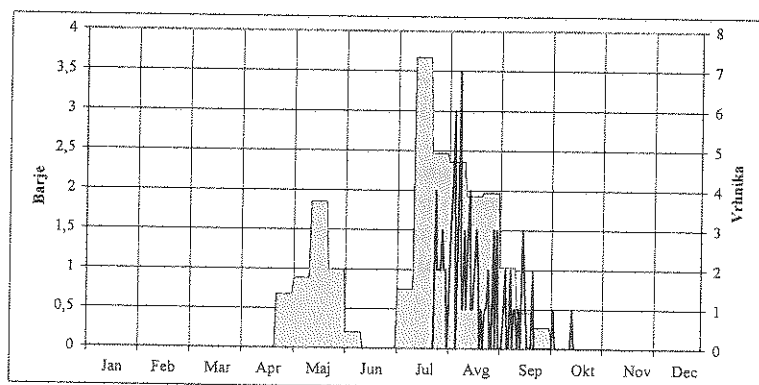
Pojoci samci se pojavijo na Barju v drugi polovici aprila. Višek spomladanskega preleta je v sredini maja. Pevska aktivnost, in s tem tudi možnost opazovanja, preneha po sredi junija. Julijski višek ulova je verjetno posledica klatskih družin. Dokaj močan jesenski prelet poteka od julija do konca septembra. Oktobrski podatki so zelo redki.

Gnezditvena razširjenost rjave penice na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Common Whitethroat at Ljubljansko barje.

Fenogram opažanj rjave penice na Ljubljanskem barju (N=1888).
Phenogram of the Common Whitethroat sightings at Ljubljansko barje (N=1888).

Fenogram v mrežo ujetih rjavih penic na Ljubljanskem barju ($N_{\text{Barje}}=382$, $N_{\text{Vrhnika}}=92$).
Phenogram of the Common Whitethroat mist-net trappings at Ljubljansko barje ($N_{\text{Barje}}=382$, $N_{\text{Vrhnika}}=92$).

Vrtna penica		
Garden Warbler		
<i>Sylvia borin</i>		
1276		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

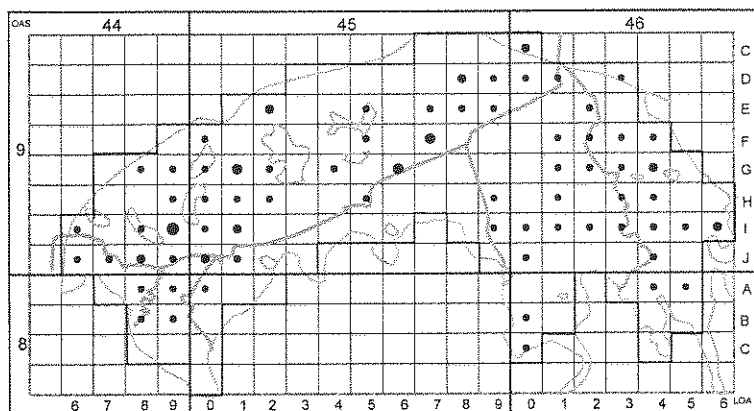
STATISTIKA	STATISTICS	
ujetih	7405	captures
osebkov	248	individuals
opazovanj	120	observations
leta	8/8	years

GNEZDITEV	BREEDING	
PAROV	160-192	PAIRS
KVADRATOV	69(49%)	SQUARES
GOSTOTA	1,1-1,3	DENSITY
zasedeni	2,3-2,8	occupied
največja	11-14	max
% SLO	5-10	% SLO

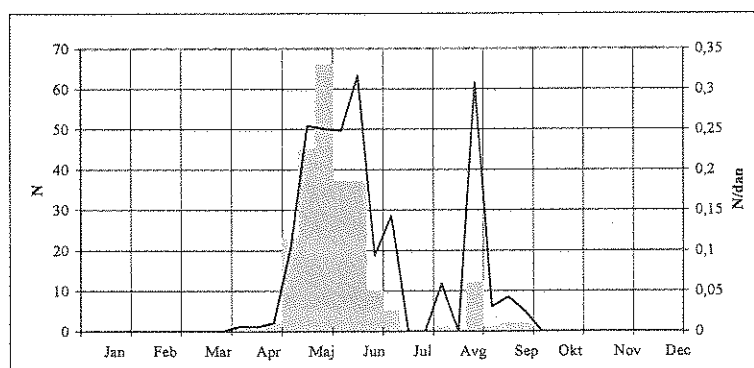
KLJUČNI DATUMI	KEY DATES	
prvo opažanje	4.4.	first sighting
zadnje opažanje	22.10.	last sighting

Vrtna penica je na Barju pogosta gnezdilka predelov, na katerih je grmovje zasenčeno s krošnjami dreves. V strnjenem gozdu je ni. Pogosto smo jo odkrili tudi v močno zaraslih predelih ob Ljubljani, Iščici in ob bevško-loškem kanalu. Od opisanih gnezdišč se nekoliko razlikujejo tista v jelševem gozdu ob Glinškem potoku. Tam je nekaj teritorijev na bujnem gozdnem robu ter na ozki poseki, ki prereže sestoje. Ocena populacije je morda nekoliko precenjena, saj je njen napev zelo podoben napevu črnoglavke. Opazovanja po letu 2000 pa kažejo, da se je število gnezdečih parov na Barju bistveno zmanjšalo.

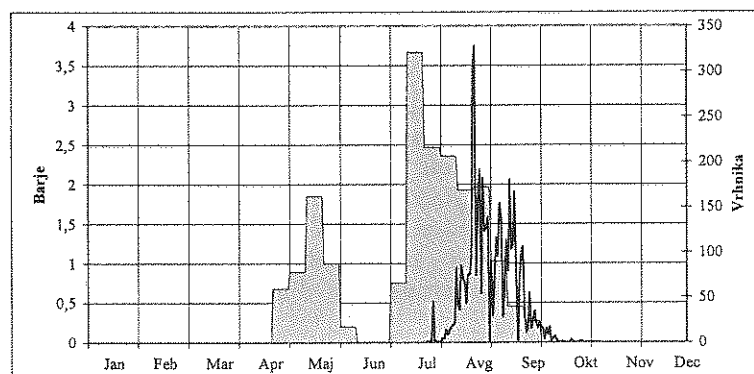
Prva, maloštevilna opažanja pojočih samcev so bila zabeležena že v aprilu. Glavnina na Barju gnezdečih vrtnih penic prispe na gnezdišča v prvi in drugi majski tretjini. Podatki iz ulova z mrežo kažejo na manj izrazit spomladanski prelet v maju. Julijski vrh v ulovu se časovno ujema z zmanjšano vokalno aktivnostjo samcev v obdobju skrbi za mladiče - to pomeni, da so bili v tem vrhu verjetno zastopani predvsem klateški mladiči iz barjanskih in okoliških gnezd. Popolnoma drugačno sliko nam razodeva jesenski del fenograma - izrazit prelet z viškom v drugi polovici avgusta. Po koncu septembra so bile ujete le še posamezne ptice.

Gnezditvena razširjenost vrtnice na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Garden Warbler at Ljubljansko barje.

Fenogram opazanj vrtnice na Ljubljanskem barju (N=248).
Phenogram of the Garden Warbler sightings at Ljubljansko barje (N=248).

Fenogram v mrežo ujetih vrtnih penic na Ljubljanskem barju ($N_{\text{Barje}}=2678$, $N_{\text{Vrtnika}}=4727$).
Phenogram of the Garden Warbler mist-net trappings at Ljubljansko barje ($N_{\text{Barje}}=2678$, $N_{\text{Vrtnika}}=4727$).

Črnoglavka

Blackcap

Sylvia atricapilla

1277

GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA	STATISTICS
ujetih	10067
osebkov	3345
opazovanj	426
leta	8/8
	capture
	individuals
	observations
	years

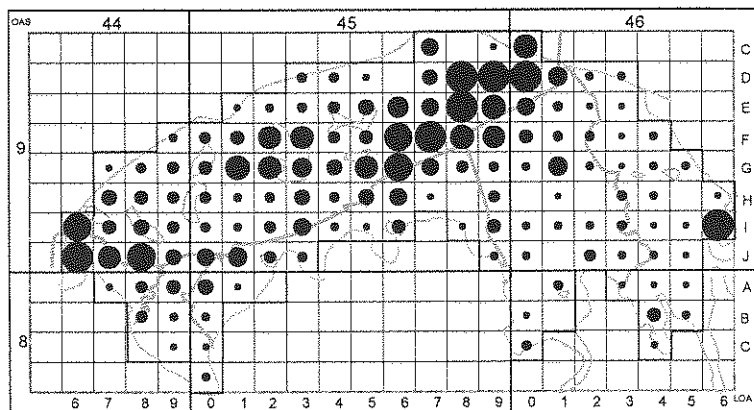
GNEZDITEV	BREEDING
PAROV	2094-2718
KVADRATOV	131 (93%)
GOSTOTA	14-19
zasedeni	16-21
največja	78-101
% SLO	<1
	PAIRS
	SQUARES
	DENSITY
	occupied
	max
	% SLO

KLJUČNI DATUMI	KEY DATES
prvo opazanje	20.3.
zadnje opazanje	21.11. ¹
	first sighting
	last sighting

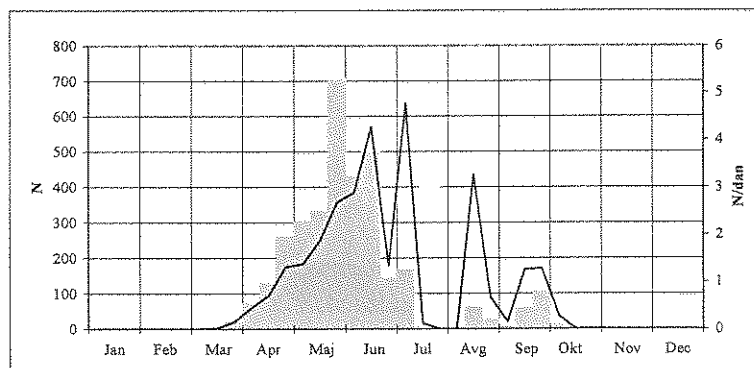
Dolinšek 1996¹

Črnoglavka je na Barju zelo pogosta gnezdilka, ki naseljuje vse tipe gozdov, od gospodarskega mešanega gozda osamelcev in topolovih nasadov, prek bogato strukturiranega močvirnega gozda na severnem delu Barja, do čistih sestojev črne jelše. V nižjih gostotah gnezdi tudi v mejicah, večjih grmiščih, na zaraslih ostankih visokega barja, vrtovih ter v nasadih ameriških borovnic. Posamezni nenaseljeni kvadrati so omejeni na najbolj odprte predele na vzhodu Barja ter na Iškem vršaju. Črnoglavka je zelo razširjena ptica na Barju, po številu naseljenih kvadratov jo prekaša le bela pastirica.

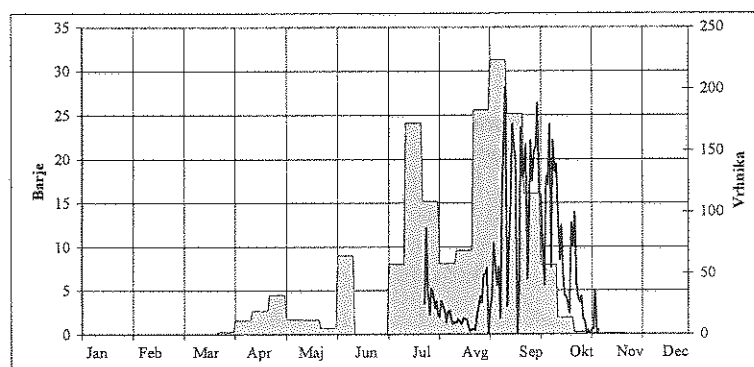
Prve črnoglavke se pojavijo na Barju sredi marca, prvi teritorialni samci pa ob koncu marca in v začetku aprila. Njihovo število narašča do konca maja. V zadnji aprilski tretjini je tudi višek spomladanskega preleta. V juliju naraste število klateskih ptic, tako barjanskih kot okoliških gnezdilk. Pravo preletno dogajanje se začne ob koncu avgusta, doseže vrhunec septembra, oktobra pa enakomerno upada. V novembru je že zelo redka. Prezimovanja črnoglavk na Barju še nismo opazili, obstojajo pa posamezni decembrski zapisi (Sovinc 1994).

Gnezditvena razširjenost črnoglavke na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of Blackcap on Ljubljansko barje.

Fenogram opažanj črnoglavke na Ljubljanskem barju (N=3345).
Phenogram of the Blackcap sightings at Ljubljansko barje (N=3345).

Fenogram v mrežo ujetih črnoglavk na Ljubljanskem barju ($N_{\text{Barje}}=4180$, $N_{\text{Vrhnika}}=5887$).
Phenogram of the Blackcap mist-net trappings at Ljubljansko barje ($N_{\text{Barje}}=4180$, $N_{\text{Vrhnika}}=5887$).

Mušja listnica

Yellow-browed Warbler

Phylloscopus inornatus

1300

GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA	STATISTICS
ujetih	4
capture	

OPAZOVANJA	OBSERVATIONS
datum/število	date/number
2.10.91/1 ¹	13.10.96/1 ²
19.10.97/1 ²	

Šere 1991¹

Šere, Grošelj 1997²

Mušja listnica je na Barju naključen jesenski gost. Ujeta je bila štirikrat, vedno v oktobru.

Šere D. 1991: Mušja listnica *Phylloscopus inornatus* ugotovljena tudi v Sloveniji. *Acrocephalus* 12(49): 114-120.

Šere D., P. Grošelj 1997: Novi podatki o mušji listnici *Phylloscopus inornatus* v Sloveniji. *Acrocephalus* 18(84): 148-150.

Dolinšek J. 1996: Iz ornitološke kronike. *Acrocephalus* 17(75-76):100.
Sovinc A. 1994: Zimski ornitološki atlas Slovenije. TZS

Kraljičica		
Pallas's Leaf Warbler		
<i>Phylloscopus proregulus</i>		
1301		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujeta	1	capture
leta	0/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število		date/number
15.10.99/1 ¹		

Tekavčič v Božič 2001¹

Kraljičica je na Barju izjemen gost. Prvi in doslej edini podatek v Sloveniji za to vrsto je ulov osebk 15.10.1999 ob Ljubljani pri Vnanjih Goricah (Tekavčič: v Božič 2001).

Božič L. 2001: Poročilo nacionalne komisije za redkosti o opazovanjih redkih vrst ptic za obdobje 1997-2000. *Acrocephalus* 22(106-107):109-114.

Grmovščica		
Wood Warbler		
<i>Phylloscopus sibilatrix</i>		
1308		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	100	capture
osebkov	43	individuals
opazovanj	19	observations
leta	4/8	years

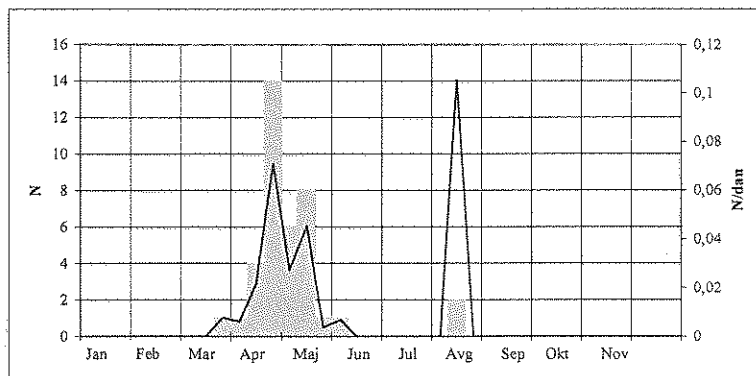
GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	?	PAIRS

KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo spomladansko opazanje	29.3.	first spring sighting
zadnje spomladansko opazanje	5.6.	last spring sighting
prvo jesensko opazanje	21.7.	first autumn sighting
zadnje jesensko opazanje	29.9. ¹	last autumn sighting

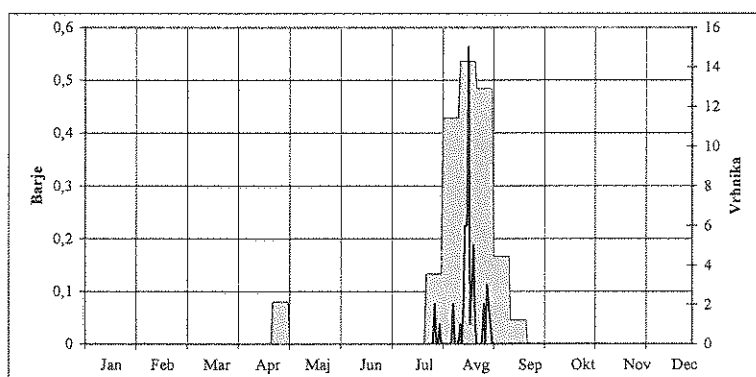
Grošelj 1994¹

Grmovščica ima na Barju status negotovega gnezdilca in rednega preletnika. Domnevnih gnezdišč nam ni uspelo potrditi z najdbo gnezd. Najbolj gnezditveno sumljiva opazanja so iz visokodebelnega mešanega ali listopadnega gozda z borno grmovno, a gosto, nizko zeljno podrastjo. Mednje lahko štejemo pojočega samca na pobočju osamelca Plešivice 05.06.1993 ter kar pet pojočih samcev v jelševem gozdu ob Glinškem potoku 19.05.1992. V prvem primeru se habitat ujema s tistim v gnezdiščih grmovščic v okolici Barja. Gozd črne jelše pa še ni bil opisan kot gnezdilni habitat. Sovinc in Tekavčič (1983) navajata grmovščico kot gnezdilko širšega območja ob Ljubljani, ki meji na omenjeni osamelec pri Notranjih Goricah.

Prve grmovščice se pojavijo ob koncu marca in v začetku aprila. Med njimi so tudi pojoči samci. Višek spomladanskega preleta je v zadnji aprilski tretjini, traja pa vse do prvih junijskih dni. Preletne ptice se spomladi ustavljajo v mejicah, redkeje v strnjenem gozdu. Jesenski prelet, zaznan predvsem z lovom z mrežo, ima višek v srednji avgustovski tretjini in se praviloma zaključi v prvi polovici septembra.

Fenogram opažanj grmovščice na Ljubljanskem barju (N=43).
Phenogram of the Wood Warbler sightings at Ljubljansko barje (N=43).

Fenogram v mrežo ujetih grmovščic na Ljubljanskem barju ($N_{\text{Barje}}=47$, $N_{\text{Vrhnika}}=53$).
Phenogram of the Wood Warbler mist-net trappings at Ljubljansko barje ($N_{\text{Barje}}=47$, $N_{\text{Vrhnika}}=53$).

Grošelj P. 1994: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 15(64): 106.

Sovinc A., R. Tekavčič 1983: Prispevek k poznavanju ptic s področja reke Ljubljanice s predlogom za zavarovanje. *Acrocephalus* 4(16): 26-30.

Vrbji kovaček

Common Chiffchaff

Phylloscopus collybita

1311

GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

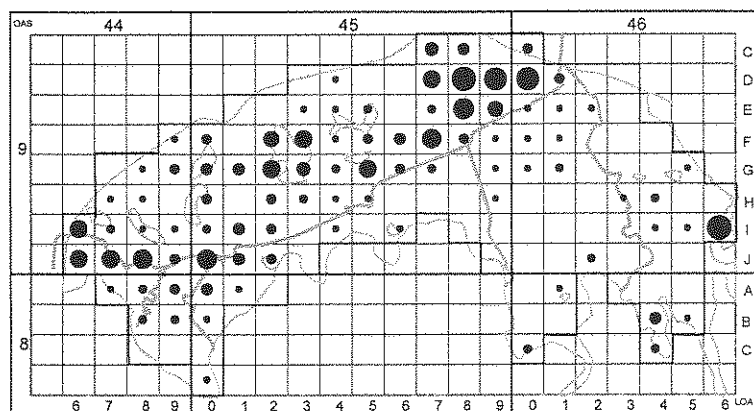
STATISTIKA	STATISTICS
ujetih	1608
osebkov	1773
opazovanj	360
leta	8/8

GNEZDITEV	BREEDING
PAROV	820-1063
KVADRATOV	88 (62%)
GOSTOTA	6-7
zasedeni	9-12
največja	38-50
% SLO	<1

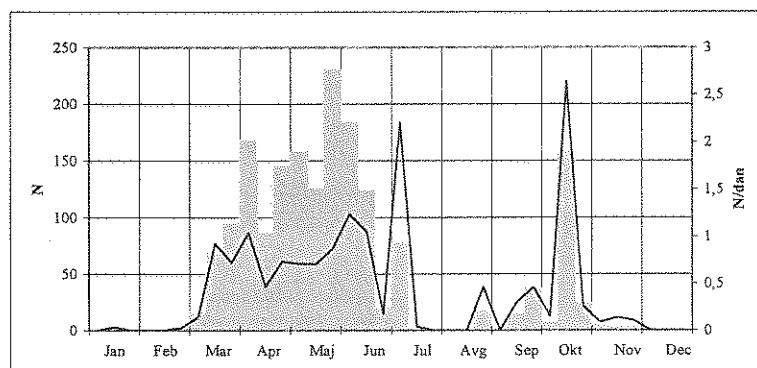
KLJUČNI DATUMI	KEY DATES
prvo opažanje	27.2.
zadnje opažanje	22.11.

Vrbji kovaček kot zelo pogosta gnezdilka naseljuje presvetljene mešane gozdove na osamelcih, močvirne gozdove, topolove nasade z grmovno podrastjo, jelševja, zarasle ostanke visokega barja, večje in gostejše mejice, z drevjem porasle bregove rek ter manjše raztresene skupine dreves in grmovja. Grmišč, tudi če so velika in bujna, a brez dreves, očitno ne izbira za svoje gnezditveno bivališče. Slika gnezditvene razširjenosti je dvodelna, meja med deloma je Ljublanica: gosto poseljenemu delu severno od nje stoji nasproti komajda poseljeni južni del. Predeli južno od Ljublanice so za vrbjega kovačka preveč odprti, z izjemo jelševega gozda ob Glinškem potoku.

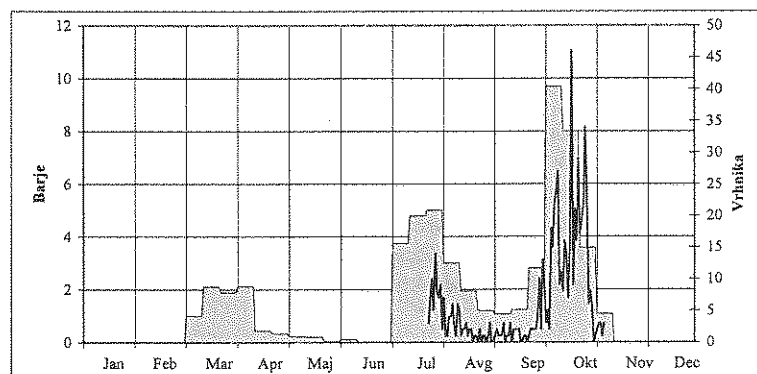
Vrbji kovaček velja na Barju za selivca, zimski podatki pa za izjemne. Število opaženih osebkov, navadno pojočih samcev, narašča od začetka do konca marca in se časovno bolj ali manj ujema s spomladnim preletnim viškom. Pojoče samce je slišati vse do začetka julija, nato utihnejo, vrsta pa je pogosta na Barju vse do konca oktobra, v prvih novembrskih dneh število močno upade. Manjši, julijski višek je verjetno posledica lokalnih pognezditvenih premikov. Pozimi (11.01.1992) je bil opazovan osebek v nepožeti koruzi, zato lahko vrsto označimo tudi kot izjemnega zimskega gosta.

Gnezditvena razširjenost vrbjega kovačka na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Common Chiffchaff at Ljubljansko barje.

Fenogram opažanj vrbjega kovačka na Ljubljanskem barju (N=1773).
Phenogram of the Common Chiffchaff sightings at Ljubljansko barje (N=1773).

Fenogram v mrežo ujetih vrbjih kovačkov na Ljubljanskem barju ($N_{\text{Barje}}=946$, $N_{\text{Vrhnika}}=662$).
Phenogram of the Common Chiffchaff mist-net trappings at Ljubljansko barje ($N_{\text{Barje}}=946$, $N_{\text{Vrhnika}}=662$).

Severni kovaček

Willow Warbler

Phylloscopus trochilus

1213

GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

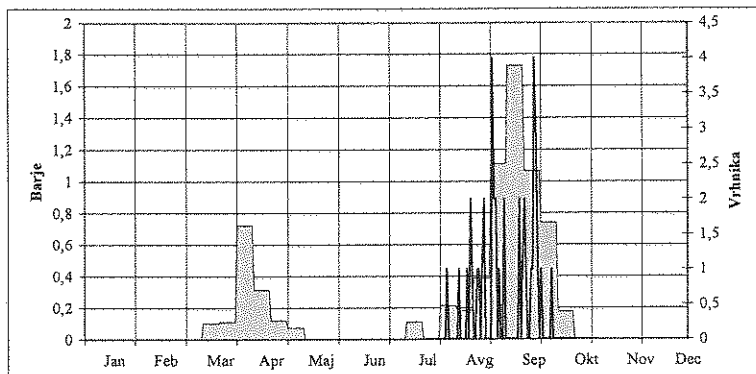
STATISTIKA	STATISTICS	
ujetih	201	capture
osebkov	121	individuals
opazovanj	24	observations
leta	8/8	years

KLJUČNI DATUMI	KEY DATES	
prvi spomladansko opažanje	20.3.	first spring sighting
zadnje spomladansko opažanje	2.5.	last spring sighting
prvo jesensko opažanje	20.7.	first autumn sighting
zadnje jesensko opažanje	20.10. ¹	last autumn sighting

Šere 1994¹

Severni kovaček je na Barju reden, a ne posebno številen preletnik. Njegovo značilno gnezdišče pri nas so loke, zagrmovljena ščavja pa tudi visoka barja, kjer dosega največje gnezditvene gostote (Geister, 1995). Eno izmed vznemirljivejših vprašanj pred kartiranjem gnezdil na Barju je bilo, ali morda gnezdi tudi na tukajšnjih ostankih visokega barja. Žal ni tako.

Prvi spomladanski osebk se pojavijo že sredi marca, vrh spomladanskega preleta je v začetku aprila, zadnji spomladanski podatki so še iz prvih majskih dni. Spomladi je resda bolj odkriven, saj se izdaja s svojim značilnim petjem, jeseni pa – kljub temu da ga v naravi skorajda ni mogoče zanesljivo ločiti od sorodne vrbjega kovačka – je podatkov o severnem kovačku mnogo več, saj se veliko osebkov ujame v mreže obročkvalcev. Že sredi julija so bili tako ujeti prvi kovački, redno se pojavljajo od začetka avgusta, sredina septembra je ponavadi vrhunec preleta, zadnji pa so bili ujeti še do sredine oktobra.

Fenogram v mrežo ujetih severnih kovačkov na Ljubljanskem barju ($N_{\text{Barje}}=161$, $N_{\text{Vrhnika}}=40$).
Phenogram of the Willow Warbler mist-net trappings at Ljubljansko barje ($N_{\text{Barje}}=161$, $N_{\text{Vrhnika}}=40$).

Geister I. 1995: Ornitološki atlas Slovenije, DZS

Šere D. 1994: Ornitološka kronika. Acrocephalus 15(64): 106.

Rumenoglavi kraljiček

Goldcrest

Regulus regulus

1314

GNEZDI BREEDING LETO YEAR	PRELET MIGRATION SEZONA SEASON	GOST VAGRANT MESEC/DAN MONTH/DAY
------------------------------------	---	---

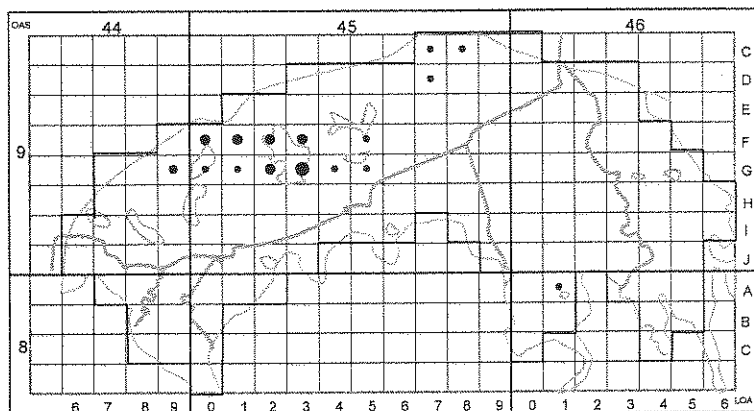
STATISTIKA	STATISTICS	
ujetih	140	capture
osebkov	154	individuals
opazovanj	37	observations
leta	8/8	years

GNEZDITEV	BREEDING	
PAROV	98-172	PAIRS
KVADRATOV	16 (11%)	SQUARES
GOSTOTA	0,7-1,2	DENSITY
zasedeni	6-11	occupied
največja	21-37	max
% SLO	<1%	% SLO

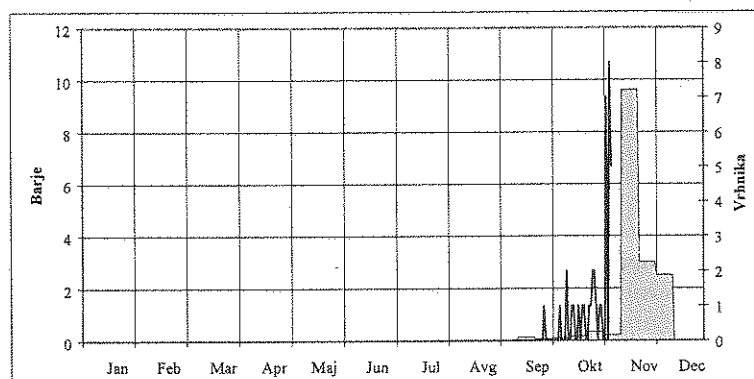
Rumenoglavi kraljiček je na Barju pogost gnezdilec. Težišče njegove gnezditvene razširjenosti je na območju osamelcev na zahodni polovici Barja in v poplavnem gozdu Log pri Gmajnicah. Vrsta gnezdí tudi ponekod na južnem robu Barja, natančneje v mešanih in iglastih gozdovih Krimskega pogorja, ki mejijo na Barje. Največjo gnezditveno gostoto smo zabeležili na Plešivici, kjer prevladuje mešani gozd z večjim deležem iglavcev. Iglavci so namreč nujen element gnezditvenega habitata te vrste.

Rumenoglavi kraljički se na Barju pojavljajo vse leto. Čeprav podatkov o obročkanju ni toliko, da bi pokazali večjo aktivnost v času spomladanskega in jesenskega preleta, le-ta verjetno poteka. Preletnikom najbolj ustrezajo mešani gozdovi z veliko iglavcev, da pa pridejo do njih, se pomikajo tudi po grmovju in ob zaraščenih odvodnikih. V mešanih gozdovih so praviloma v skupinah (tudi prek deset osebkov), medtem ko so bili po grmovju in v obrežni vegetaciji videni posamezni ali v parih. Enako velja tudi za čas prezimovanja.

Izrazitega novembrskega porasta števila ujetih kraljičkov ne moremo pojasniti. To so lahko prišleki od daleč, prišleki iz okoliških gozdov ali pa vrh nakazuje le povečano aktivnost barjanskih osebkov.

Gnezditvena razširjenost rumenoglavega kraljička na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Goldcrest at Ljubljansko barje.

Fenogram v mrežo ujetih rumenoglavih kraljičkov na Ljubljanskem barju ($N_{\text{Barje}}=102$, $N_{\text{Vrhniko}}=38$).

Phenogram of the Goldcrest mist-net trappings at Ljubljansko barje ($N_{\text{Barje}}=102$, $N_{\text{Vrhniko}}=38$).

Rdečeglavi kraljiček

Firecrest

Regulus ignicapillus

1314

GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA	STATISTICS	
ujetih	12	capture
osebkov	16	individuals
opazovanj	7	observations
leta	5/8	years

OPAZOVANJA	OBSERVATIONS	
datum/število	date/number	
1.5.90/1	28.3.92/1	29.3.92/6
3.4.92/1	28.4.94/1	6.6.94/5
21.5.95/1		

Rdečeglavi kraljiček je na Barju pogost, a maloštevilni spomladanski in jesenski gost. Edino potencialno gnezdišče je osamelec Kostanjevica, kjer pa ga kot gnezdilca vendarle nismo potrdili. Njegov gnezditveni habitat sestavljajo svetlejši mešani gozdovi z nujno primesjo iglavcev. Gozdovi na Barju so zanj verjetno premajhni in preveč oddaljeni od sklenjenih krmskih gozdov, kjer gnezdi.

Na Vrhniku sta bila v letu 1995 ujeta dva osebka, na celotnem Barju pa v obdobju 1990 do 1995 le 10 - vsi podatki so iz obdobja september do november. Zimskih zapisov o rdečeglavi kraljičku z Barja ni.

Sivi muhar		
Spotted Flycatcher		
<i>Muscicapa striata</i>		
1335		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

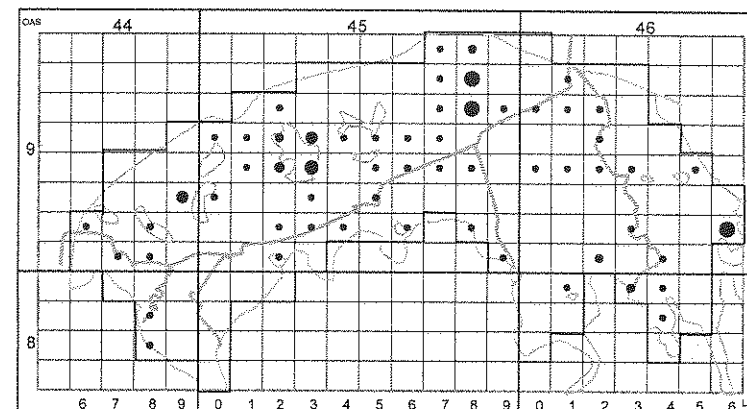
STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	57	capture
osebkov	219	individuals
opazovanj	82	observations
leta	8/8	years

GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	197-241	PAIRS
KVADRATOV	58 (41%)	SQUARES
GOSTOTA	1,4-1,7	DENSITY
zasedeni	3-4	occupied
največja	21-27	max
% SLO	<1%	% SLO

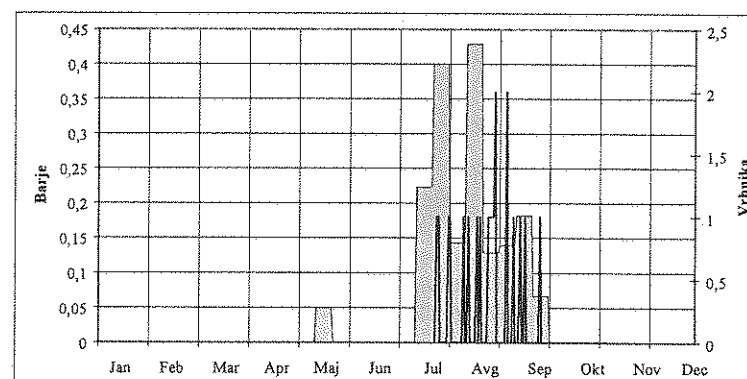
KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo opažanje	3.5.	first sighting
zadnje opažanje	26.9.	last sighting

Sivi muhar je na Barju pogost gnezdilec. Njegova razširjenost dokaj dobro zrcali razporeditev listopadnih in mešanih gozdov ter naselij z vrtovi, sadovnjaki in drevoredi. Tako drevesa kot zgradbe mu dajejo dovolj zastrtih koticov, globljih rogovi, polodprtih dupel in podobnih možnosti za namestitev gnezda. Plantaž hibridnih topolov sivi muhar na Barju ne naseljuje. Dejstvo, da smo sivega muharja našli npr. na Igu, v Tomišlju, Podpeči, Bevkah in na Blatni Brezovici, ne pa na Škofljici, v Brestu, ali Vnanjih Goricah, ne govori nujno o ekoloških razlikah med temi vasmí, temveč prej o neenakomerni raziskanosti različnih naselij.

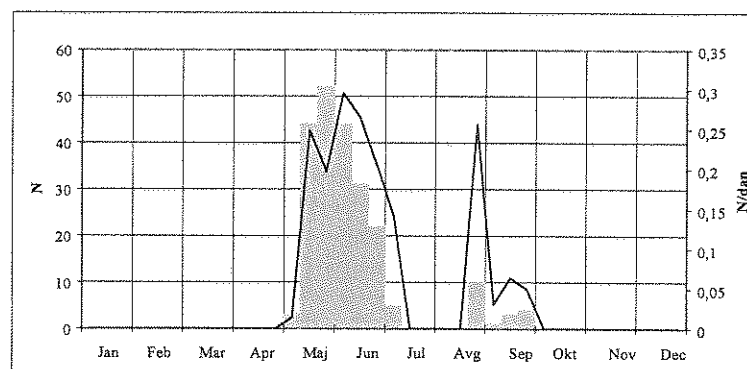
Sivi muharji se spomladi vrnejo v svoja gnezdišča med zadnjimi. Le dva podatka sta iz prve majske tretjine, večina ptic prispe do konca maja. Odseljevanje gnezdilcev in jesenski prelet se začneta konec julija in zaključita ob koncu septembra.

Gnezditvena razširjenost sivega muharja na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Spotted Flycatcher at Ljubljansko barje.

Fenogram v mrežo ujetih sivih muharjev na Ljubljanskem barju ($N_{\text{Barje}}=37$, $N_{\text{Vrhnika}}=20$).
Phenogram of the Spotted Flycatcher mist-net trappings at Ljubljansko barje ($N_{\text{Barje}}=37$, $N_{\text{Vrhnika}}=20$).

Fenogram opažanj sivega muharja na Ljubljanskem barju ($N=219$).
Phenogram of the Spotted Flycatcher sightings at Ljubljansko barje ($N=219$).

Belovrati muhar		
Collared Flycatcher		
<i>Ficedula albicollis</i>		
1348		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	4	capture
osebkov	1	individuals
opazovanj	1	observations
leta	1/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
1.9.91/1 ¹	29.8.93/1	17.9.93/1 ²
17.4.94/1 ³	4.9.94/1 ⁴	

Lapajna 1993¹
 Grošelj 1996²
 Kos 1998³
 Lapajna 1998⁴

Belovrati muhar je na Barju naključen preletni gost. Vsi razen enega podatka so jesenski.

Grošelj P. 1996; Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 17(75-76): 99.
 Kos S. 1998; Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 19(87-88): 81.
 Lapajna B. 1993; Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 14(58-59): 143
 Lapajna B. 1998; Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 19(87-88): 81.

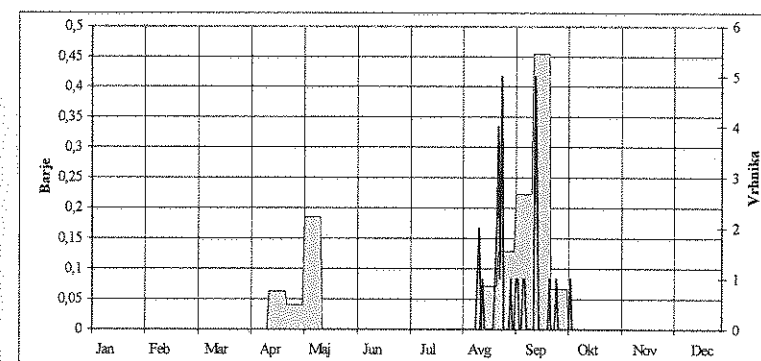
Črnoglavi muhar		
Pied Flycatcher		
<i>Ficedula hypoleuca</i>		
1349		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	65	capture
osebkov	37	individuals
opazovanj	20	observations
leta	8/8	years

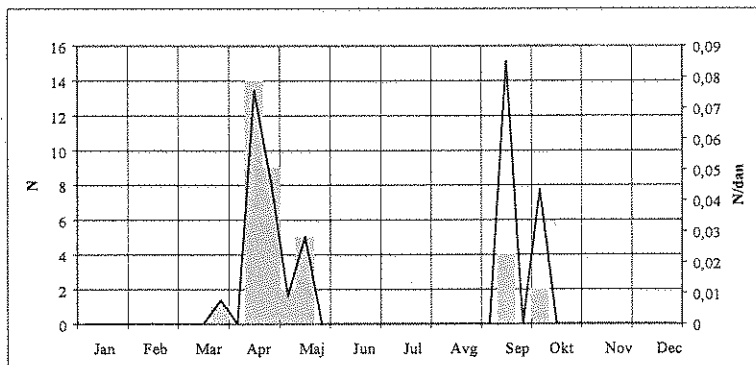
KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo spomladansko opažanje	27.3.	first spring sighting
zadnje spomladansko opažanje	19.5.	last spring sighting
prvo jesensko opažanje	7.8.	first autumn sighting
zadnje jesensko opažanje	9.10. ¹	last autumn sighting

Šere 1996¹

Črnoglavi muhar je na Barju reden preletnik. Prvi se pojavijo konec marca, zadnje vidimo še do zadnjih majskih dni. V določenih dneh – odvisno od vremena – so lahko celo dokaj številni. Posedajo po grmovju in drevju, najraje ob vodah, in poletavajo v zrak za žuželkami. Jesenski prelet je manj opazen, več podatkov pa imajo obročkovci kot opazovalci ptic. Redno se pojavljajo že od začetka avgusta, višek jesenskega preleta je sredi septembra, do oktobra pa izginejo še zadnji zamudniki.

Fenogram v mrežo ujetih črnoglavih muharjev na Ljubljanskem barju ($N_{\text{Barje}}=32$, $N_{\text{Vrhnika}}=33$).
 Fenogram of Pied Flycatcher mist-net trappings on Ljubljansko barje ($N_{\text{Barje}}=32$, $N_{\text{Vrhnika}}=33$).

Fenogram opazanj črnoglavega muharja na Ljubljanskem barju (N=37).
 Fenogram of Pied Flycatcher sightings on Ljubljansko barje (N=37).

Šere D. 1996: Ornitološka kronika. Acrocephalus 17(75-76): 100.

Brkata sinica		
Bearded Tit		
<i>Panurus biarmicus</i>		
1364		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	6	capture
osebkov	1(1)	individuals
opazovanj	1	observations
leta	2/8	years

DATUM/ŠTEVILO	DATE/NUMBER	
23.10.82/35 ¹	20.10.91/2 ²	30.10.91/1 ²
13.10.92/2 ³	24.10.92/1 ⁴	

Sovinc 1983¹
 Šere 1992²
 Gračner 1994³
 Šere 1994⁴

Samo peščica podatkov oktobrskega opazovanja v Dragi pri Igu in ulova pri Vrhniki uvrščajo brkato sinico med naključne jesenske gostje na Barju.

Gračner J. 1994: Ornitološka kronika. Acrocephalus 15(64): 106.
 Sovinc A. 1983: Iz ornitološke beležnice. Acrocephalus 4(15): 18.
 Šere D. 1992: Iz ornitološke beležnice. Acrocephalus 13(55): 190
 Šere D. 1994: Ornitološka kronika. Acrocephalus 15(64): 106.

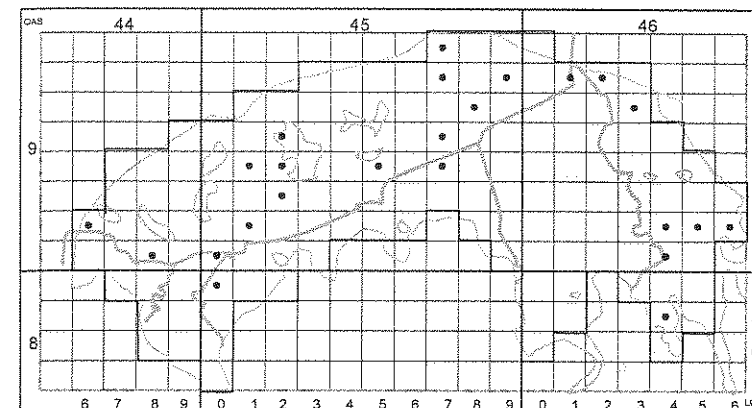
Dolgorepka		
Long-tailed Tit		
<i>Aegithalus candatus</i>		
1437		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	188	capture
osebkov	442	individuals
opazovanj	87	observations
leta	8/8	years

GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	>30	PAIRS
KVADRATOV	24 (17%)	SQUARES
GOSTOTA	>0.2	DENSITY
zasedeni	>1.3	occupied
največja	>2	max
% SLO	<1%	% SLO

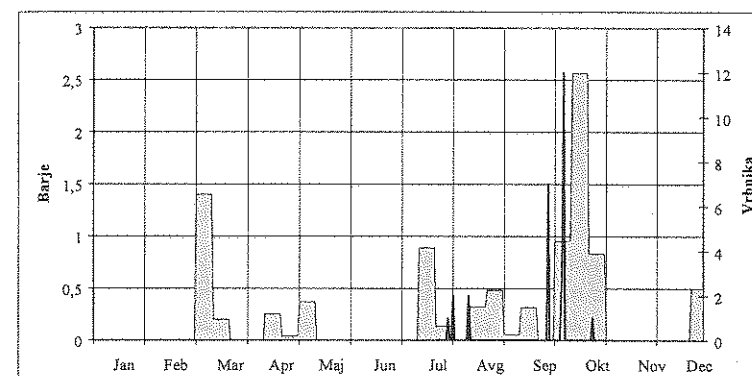
Dolgorepka je na Barju manj pogosta gnezdilka, res pa je, da sodi vrsta med slabše raziskane - je telesno majhna, med gnezdenjem se oglaša tiho in ne brani svojega teritorija. Gnezdti začne razmeroma zgodaj, lahko že v marcu (Tekavčič 1984). Majhna gnezditvena gostota južno od Ljublanice je kljub temu verjetno realna, saj je tu malo za gnezdenje primernih gozdov in grmišč. Še najprimernejša je vegetacija ob Ljublanici in Iščici, kjer je veliko vrb, na katerih si pogosto zgradi gnezdo.

Dolgorepka se na Barju pojavlja vse leto, najlaže pa jo bomo opazovali v mrzli polovici leta, ko je več osebkov združenih v jate. Tudi s podatki ulova z mrežami je težko opredeliti, ali se dolgorepka prek Barja tudi seli, čeprav na to namiguje jesenski višek v oktobru.

Gnezditvena razširjenost dolgorepke na Ljubljanskem barju.

Breeding distribution of the Long-tailed Tit at Ljubljansko barje.

Fenogram v mrežo ujetih dolgorepk na Ljubljanskem barju ($N_{\text{Barje}}=160$, $N_{\text{Vrhuika}}=28$).

Phenogram of the Long-tailed Tit mist-net trappings at Ljubljansko barje ($N_{\text{Barje}}=160$, $N_{\text{Vrhuika}}=28$).

Tekavčič R. 1984: Društveni izlet v Sinjo gorico in Bevke. *Acrocephalus* 5(19-20): 32-32.

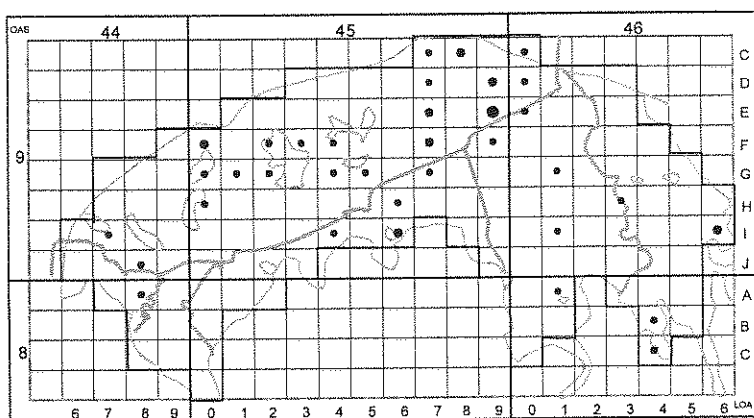
Močvirska sinica		
Marsh Tit		
<i>Parus palustris</i>		
1440		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	27	capture
osebkov	220	individuals
opazovanj	89	observations
leta	8/8	years

GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	108-197	PAIRS
KVADRATOV	35 (25%)	SQUARES
GOSTOTA	0,7-1,4	DENSITY
zasedeni	3-6	occupied
največja	17-29	max
%SLO	<1%	%SLO

Močvirska sinica je pogosta gnezdilka svetlih in vlažnih gozdov in lok. Ne ustrezajo ji iglasti sestoji. Težišče njene gnezditvene razširjenosti na Barju je v vlažnem gozdu Log pri Gmajnicah in z gozdom porasli osamelci. Pojavlja se tudi v dovolj širokih grmovnato-drevesnih sestojih ob rekah. Da gnezditvena gostota ni zelo visoka (le v enem kvadratu ob Ljubljani smo prešteli 12 parov), lahko pojasnimo z zanjo ne najbolj ustrezno drevesno sestavo in presvetlenostjo gozda.

Močvirska sinica je na Barju celoletna vrsta. Podatki o morebitnih selitvenih ali klateških gostih iz zapisov terenskega kartiranja niso razvidni. Bistvenih razlik glede na gnezditvena prebivališča v negnezditvenem času ni, res pa je, da so tudi močvirske sinice redni gostje klateških siničjih jat.

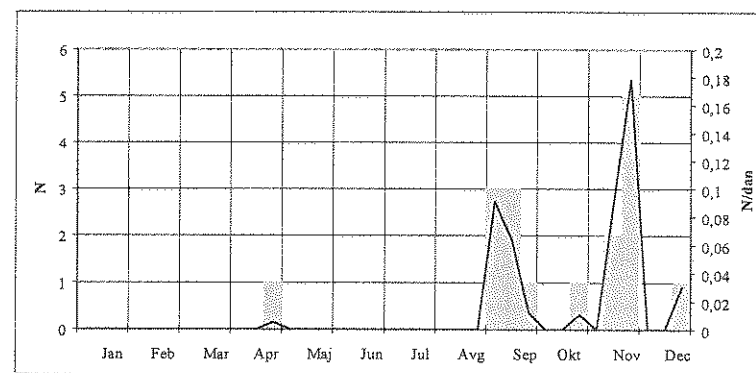
Gnezditvena razširjenost močvirske sinice na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Marsh Tit at Ljubljansko barje.

Gorska sinica		
Willow Tit		
<i>Parus montanus</i>		
1442		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	7	capture
osebkov	15	individuals
opazovanj	12	observations
leta	3/8	years

Gorska sinica je na Barju občasen gost, gnezdenja nismo potrdili. Gnezditveno najbolj vznemirljiva podataka sta opazovanji pojočega samca konec aprila 1991 ob Ljubljani in pojočega samca v družbi samice v enakem časovnem obdobju na prehodu med topolovim nasadom z gosto podrastjo in smrekovim nasadom na območju Tomišeljskega morosta (Černe ustno). Pogosto je bila gorska sinica opazovana na skrajnem robu mešanega gozda, ki sega iz Krimskega pogorja do ribnikov v Dragi; domnevamo, da je šlo za klateške osebe s Krima, zato podatkov v statistiki nismo upoštevali. Ti podatki govorijo o manjših "invazijskih sezonah", kot npr. jeseni leta 1987, 1993, 1996 in pozimi leta 2000.

Kar nekaj gorskih sinic je bilo jeseni opazovanih in tudi obročkanih (neobjavljeno) ob večjih vodotokih (Ljubljana, Iščica). Obročkane gorske sinice v obdobju 1990 do 1995 so bile ujete med začetkom septembra in koncem novembra, ena tudi v maju.

Fenogram opazanj gorske sinice na Ljubljanskem barju (N=15).
Fenogram of the Willow Tit sightings at Ljubljansko barje (N=15).

Čopasta sinica		
Crested Tit		
<i>Parus cristatus</i>		
1454		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	11	individuals
opazovanj	4	observations
leta	4/8	years

GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	0-5	PAIRS
KVADRATOV	3 (2%)	SQUARES
% SLO	<1%	% SLO

Vsega trije zapisi o čopasti sinici iz gnezditvenega obdobja uvrščajo čopasto sinico med izredno redke barjanske gnezdilke; glede na to, da po nam znanih podatkih gnezdo na Barju sploh še ni bilo najdeno, bi bila primernejša oznaka verjetna ali neredna gnezdilka. Pojoči samci so bili registrirani ob Gmajnicah, na Plešivici in ob Bistri. Potrjeno gnezdi v krimskih gozdovih. Od pozne jeseni do zgodnje pomladi so čopaste sinice občasne članice mešanih siničjih jat, ki se klatijo po gozdovih, kakršni so na osamelcih in ob Gmajnicah. So težko odkrivne, zelo redke in praviloma v parih.

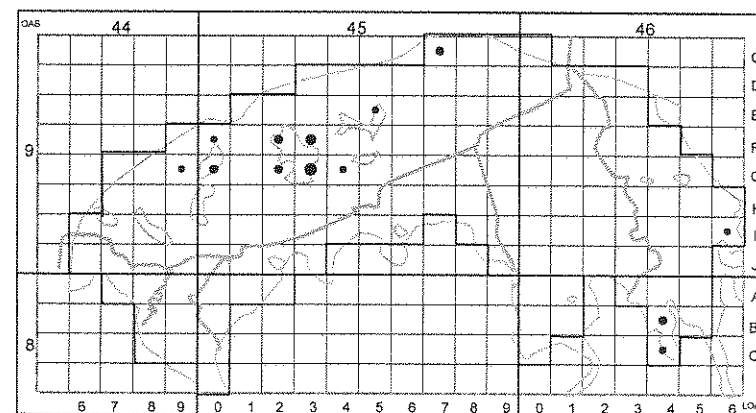
Menišček		
Coal Tit		
<i>Parus ater</i>		
1462		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	41	capture
osebkov	205	individuals
opazovanj	41	observations
leta	8/8	years

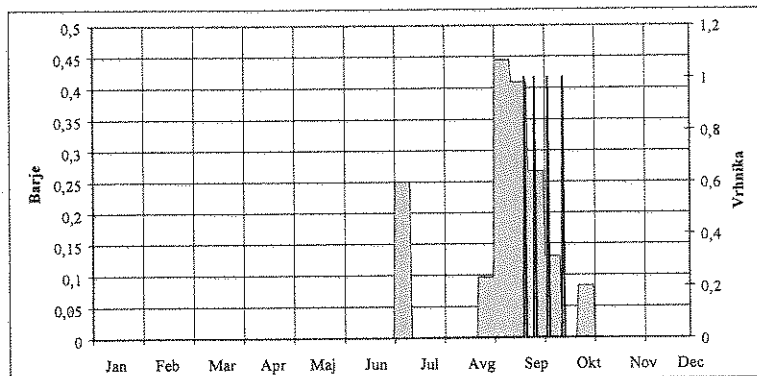
GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	56-72	PAIRS
KVADRATOV	13 (9%)	SQUARES
GOSTOTA	0,4-0,5	DENSITY
zasedeni	4-5	occupied
največja	11-14	max
% SLO	<1%	% SLO

Menišček je na Barju manj pogost gnezdilec. Njegova prebivališča so iglasti in mešani gozdovi. Najdemo ga na osamelcih na zahodnem delu Barja (na Grmezu ali Babni Gorici) in ponekod na barjanskem obrobju (predvsem npr. v gozdovih, ki obdajajo dolino Drage pri Igu). V Logu pri Gmajnicah je bil menišček, presenetljivo, registriran le v enem kvadratu. Največ deset gnezditvenih parov na kvadrat kaže na razmeroma nizko gnezditveno gostoto.

Meniščke lahko opazujemo na Barju prek celega leta. Poznana so nekatera (invazijska) leta, ko Barje preleti večje število ohlapnih jat s po več deset osebki. Najbolj znane so "zimske" skupine teh sinic, ki se klatijo po gozdovih v družbi drugih siničjih vrst. Prelet je zelo neizrazit.

Gnezditvena razširjenost meniščka na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Coal Tit at Ljubljansko barje.

Fenogram v mrežo ujetih meniškrov na Ljubljanskem barju ($N_{\text{Barje}}=37$, $N_{\text{Vrhnika}}=4$).
Phenogram of the Coal Tit mist-net trappings at Ljubljansko barje ($N_{\text{Barje}}=37$, $N_{\text{Vrhnika}}=4$).

Plavček

Blue Tit

Parus caeruleus

1462

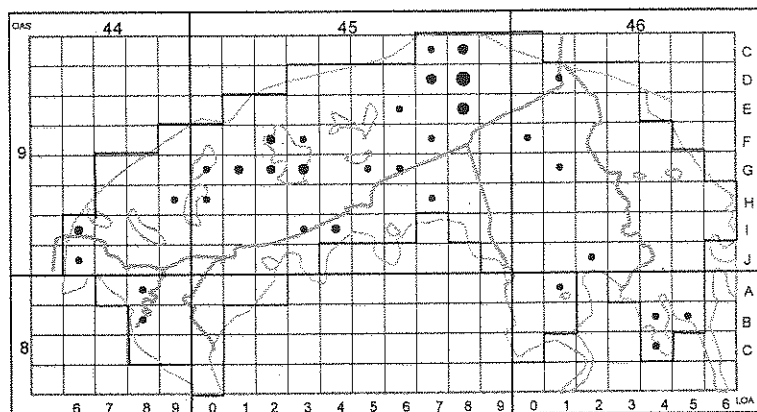
GNEZDI BREEDING LETO YEAR	PRELET MIGRATION SEZONA SEASON	GOST VAGRANT MESEC/DAN MONTH/DAY
------------------------------------	---	---

STATISTIKA	STATISTICS	
ujetih	316	capture
osebkov	397	individuals
opazovanj	134	observations
leta	8/8	years

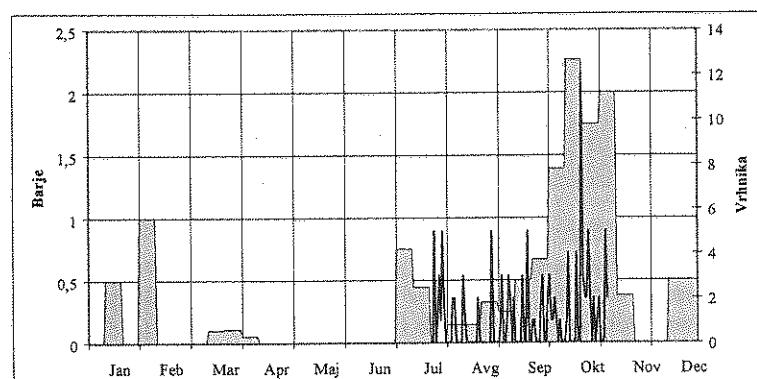
GNEZDITEV	BREEDING	
PAROV	117-148	PAIRS
KVADRATOV	32 (22%)	SQUARES
GOSTOTA	0,8-1,0	DENSITY
zasedeni	4-5	occupied
največja	16-21	max
%SLO	<1%	%SLO

Plavček je na Barju pogost gnezdičec. Največ gnezdečih parov smo našli v Logu pri Gmajnicah v pretežno listnatem gozdu s podrastjo. Ustrezajo mu tudi gozdovi na večini barjanskih osamelcev, pri čemer je redkejši tam, kjer je več iglastega gozda. Gnezdi tudi v obrežnih pasovih ob večjih odvodnikih, seveda če je pas drevja in grmovja zadosti obsežen. V mejicah in na območjih v začetnih fazah zaraščanja (npr. ob Grmezu) ga praviloma ni. Zelo redek gnezdičec je tudi na obrobju naselij, po sadovnjakih in z drevjem zaraslih vrtovih.

Plavček je na Barju celoletna vrsta. Znano je, da se v zimski polovici leta rad zadržuje v trstičjih, in tudi na Barju je tako. Posamezni osebki ali pari se ustavijo ne le na ribnikih z obsežnejšim trstičjem, marveč tudi odsekih barjanskih odvodnikov, zaraslih s trstičjem. V nekaterih letih se število plavčkov jeseni zelo poveča, tako da lahko govorimo o pravih invazijah. Število obročkanih plavčkov na Barju je najvišje oktobra in v začetku novembra, kar kaže na povečano preletno aktivnost. Plavčki so tudi redni gostje zimskih mešanih siničjih jat in pogosti gostje v krmilnicah ob naseljih.

Gnezditvena razširjenost plavčka na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Blue Tit at Ljubljansko barje.

Fenogram v mrežo ujetih plavčkov na Ljubljanskem barju ($N_{\text{Barje}}=199$, $N_{\text{Vrhnika}}=117$).
Phenogram of the Blue Tit mist-net trappings at Ljubljansko barje ($N_{\text{Barje}}=199$, $N_{\text{Vrhnika}}=117$).

Velika sinica

Great Tit

Parus major

1464

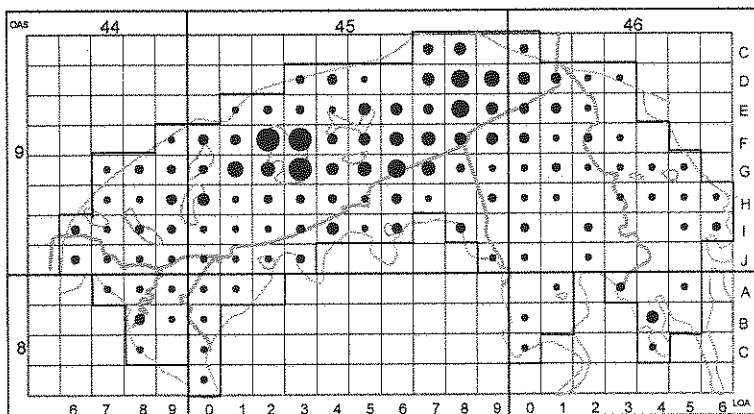
GNEZDI BREEDING LETO YEAR	PRELET MIGRATION SEZONA SEASON	GOST VAGRANT MESEC/DAN MONTH/DAY
------------------------------------	---	---

STATISTIKA	STATISTICS
ujetih	486
osebkov	2319
opazovanj	506
leta	8/8

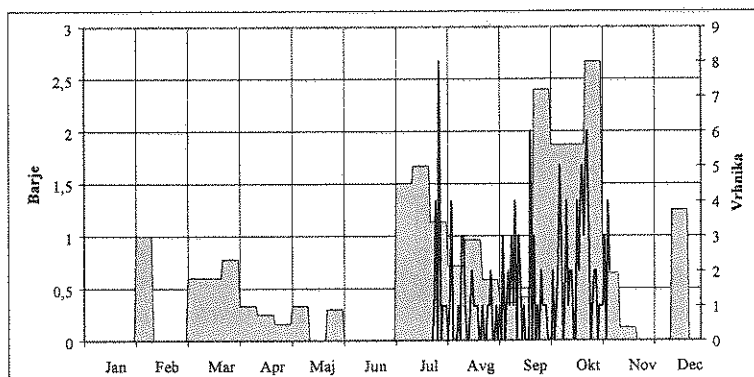
GNEZDITEV	BREEDING
PAROV	803-1038
KVADRATOV	122 (86%)
GOSTOTA	6-7
zasedeni	7-8
največja	36-47
% SLO	<1%

Skoraj 86-odstotna zasedenost kvadratov uvršča veliko sinico med najbolj razširjene in zelo pogoste barjanske gnezdilke. Gnezditvena gostota – razen v najbolj gozdnatih predelih osamelcev in Loga pri Gmajnicah – ni bila posebej visoka (prešteti največ 33 parov na kvadrat). Pri tako razširjeni gnezdilki je lažje ugotavljati, kje je nismo našli: pozornost zbujajo predeli z intenzivno kmetijsko proizvodnjo (njive na Iškem vršaju in intenzivno gojeni pašniki pri Borovnici) in območja, kjer travnike in vmesne njive predeljujejo le posamezne, pogosto kratke in redke mejice. Je edina od sinic, ki ji ustrezajo tudi površine v začetni stopnji zaraščanja z grmovjem, če je le v bližini vsaj nekaj starejših dreves. Poleg tega gnezdi tudi na vrtovih in v sadovnjakih ob naseljih.

Velike sinice so na Barju vse leto. Podatki ulova kažejo, da je na Barju populacija velikih sinic nekoliko povečana med koncem septembra in začetkom novembra. Opisana so bila tudi jesenska opazovanja velikih preletnih jat. V jesensko-zimski polovici leta tudi za veliko sinico velja, podobno kot za nekatere njene sorodnice, da se združuje v skupine, ki se klatijo po gozdovih in mejicah, pogosta pa so tudi opažanja parov. Velika sinica je tudi reden gost na krmiščih.

Gnezditvena razširjenost velike sinice na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Great Tit at Ljubljansko barje.

Fenogram v mrežo ujetih velikih sinic na Ljubljanskem barju ($N_{\text{Barje}}=336$, $N_{\text{Vrhnika}}=150$).
Phenogram of the Great Tit mist-net trappings at Ljubljansko barje ($N_{\text{Barje}}=336$, $N_{\text{Vrhnika}}=150$).

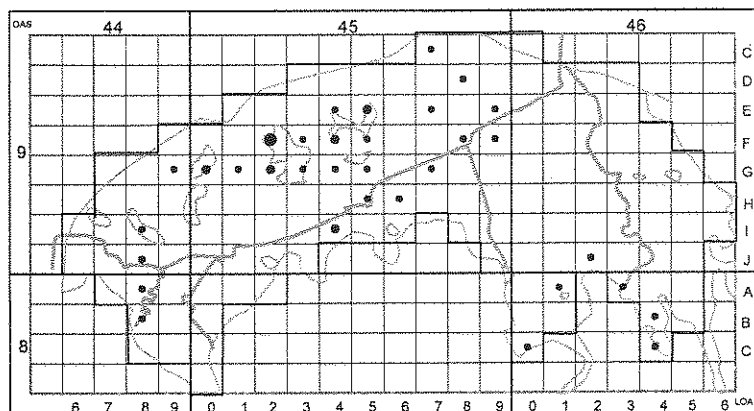
Brglez		
European Nuthatch		
<i>Sitta europaea</i>		
1479		
GNEZDI BREEDING LETO YEAR	PRELET MIGRATION SEZONA SEASON	GOST VAGRANT MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	3	capture
osebikov	169	individuals
opazovanj	77	observations
leta	8/8	years

GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	109-196	PAIRS
KVADRATOV	33 (23%)	SQUARES
GOSTOTA	0,8-1,4	DENSITY
zasedeni	3-6	occupied
na največja	17-29	max
%SLO	<1%	%SLO

Brglez je na Barju pogost gnezdilec. Njegov življenjski prostor so območja listnatih in mešanih gozdov, logi, loke, vrtovi in parki. Gnezdi v duplih, torej mora biti v njegovem prebivališču zadosti debelih in trhljih dreves. Gnezditvena razširjenost brgleza na Barju dobro odseva takšne razmere: gnezdi na zahodnih gozdnatih barjanskih osamelcih (z največ do 12 preštetimi gnezdecimi pari na kvadrat), na območju vlažnih mešanih gozdov na severnem robu Barja in na njegovem južnem robu, ki meji na listnate gozdove Krimskega pogorja. V nizkih gostotah smo ga našli tudi v obsežnih sestojih drevja ob Ljublanici in nekaterih pritokih. Ugotovljene gnezditvene gostote so verjetno podcenjene, saj je najugodnejši čas za popis brglezov zgodaj spomladi, ko na Barju s tereni še nismo začeli.

Par brglezov se praviloma vse leto zadržuje v istem okolišju, zato tudi ni bistvenih razlik v gnezditvenem in negnezditvenem pojavljanju. Iz zbranih podatkov tudi ne zbujajo pozornosti zapisi o večjih premikih v negnezditvenem času, čeprav je logično, da si vsaj mlade ptice morajo poiskati primerna območja. Brglezi so tudi občasni gostje v mešanih siničjih jatah. Pozimi so redni gostje v krmilnicah.

Gnezditvena razširjenost brgleza na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the European Nuthatch at Ljubljansko barje.

Dolgoprsti plezavček		
Eurasian Treecreeper		
<i>Certhia familiaris</i>		
1486		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	1	capture
osebkov	1	individuals
leta	1/8	years

DATUM/ŠTEVILO	DATE/NUMBER
5.10.95/1 ¹	29.12.98/5

Šere 1998¹

Dolgoprsti plezalček je na Barju izjemen gost. Enkrat je bil ujet in enkrat opazovan.

Šere D. 1998: Ornitološka kronika. Acrocephalus 19(87-88): 86.

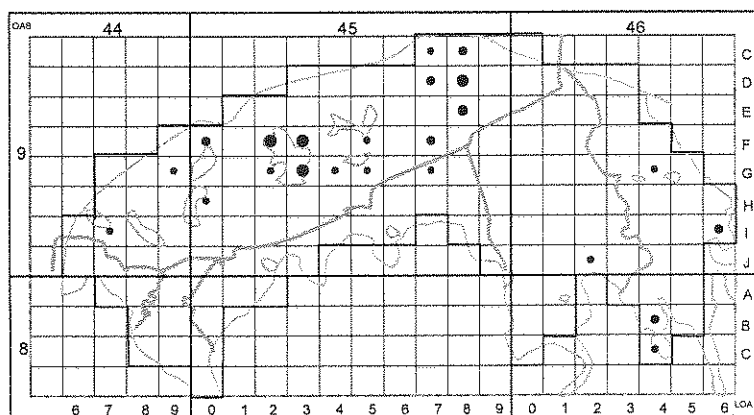
Kratkoprsti plezavček		
Short-toed Treecreeper		
<i>Certhia brachydactyla</i>		
1487		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujeti	4	capture
osebkov	1298	individuals
opazovanj	40	observations
leta	8/8	years

GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	130-230	PAIRS
KVADRATOV	23 (16%)	SQUARES
GOSTOTA	0,9-1,6	DENSITY
zasedeni	6-10	occupied
največja	18-32	max
% SLO	<1%	% SLO

Kratkoprsti plezavček je na Barju pogost gnezdilec. Razširjen je na širšem območju Loga pri Gmajnicah, na osamelcih, nekoliko bolj razredčeno pa še na južnem barjanskem robu. Presenetljivo je, da ni gnezditvenih podatkov iz območij ob Ljubljani. Kratkoprsti plezavček naseljuje svetle listnate in mešane gozdove, pa tudi loge, sadovnjake, parke in vrtove. Z grmovjem zaraščajoče se površine mu ne ustrezajo, saj potrebuje staro drevje. Do 13 gnezditvenih parov na kvadrat je najvišja prešteta gostota plezalčka na Barju, ker pa je težko odkrivna vrsta, so dejanske gostote verjetno višje.

Kratkoprsti plezavček se pojavlja na Barju vse leto.

Gnezditvena razširjenost kratkoprstega plezavčka na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Short-toed Treecreeper at Ljubljansko barje.

Plašica		
Penduline Tit		
<i>Remiz pendulinus</i>		
1490		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujeti	281	capture
osebkov	89	individuals
opazovanj	51	observations
leta	8/8	years

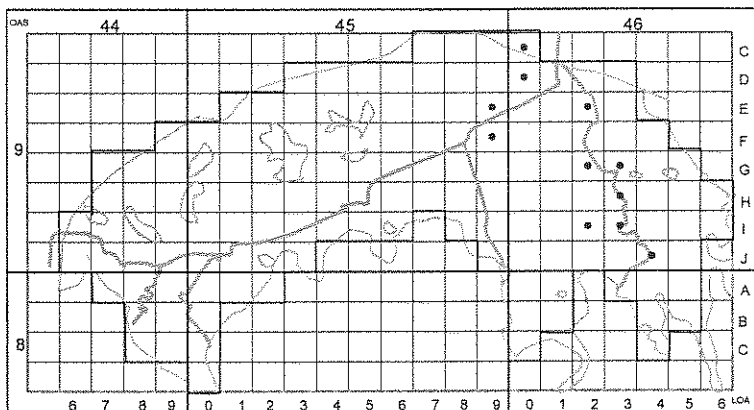
GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	0-15	PAIRS
KVADRATOV	11 (8%)	SQUARES
GOSTOTA	~0,1	DENSITY
zasedeni	~1,3	occupied
največja	~2	max
% SLO	<1%	% SLO

KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo opažanje	15.3. ¹	first sighting
zadnje opažanje	8.11.	last sighting

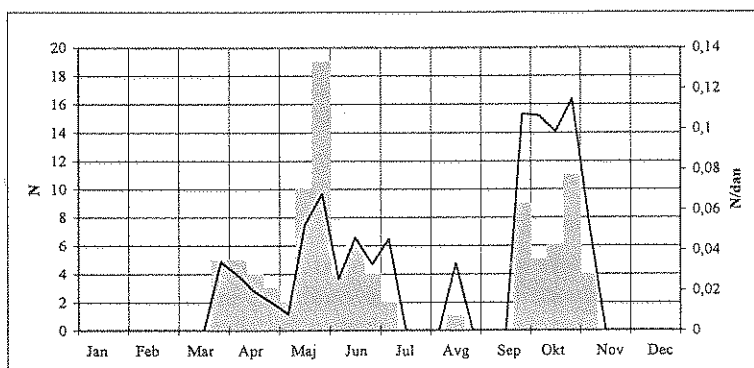
Gračnar 1993¹

Plašica je na Barju nereden (invazijski) gnezdilec in reden preletnik. Osrednji del terenskega popisovanja (1989 do 1996) je zajel obdobje, ko je plašica najštevilčnejše, morda celo prvič dokazano gnezdila na Barju. Gnezda so bila odkrita ob Iščici, Iški (v letu sistematičnega popisovanja ob Iški tam ni več gnezdila), ponavadi na vrbovih vejah nad vodo, pa tudi stran od vodotokov (pri izvozu Ljubljana-Center z obvoznice). Gnezdenje smo potrdili tudi ob Ljubljani. Po tem obdobju na Barju ni gnezdila nobena več. Gnezditvena »invazija« se je časovno ujemala s podobnim pojavom tudi v drugih delih Slovenije (Geister 1995).

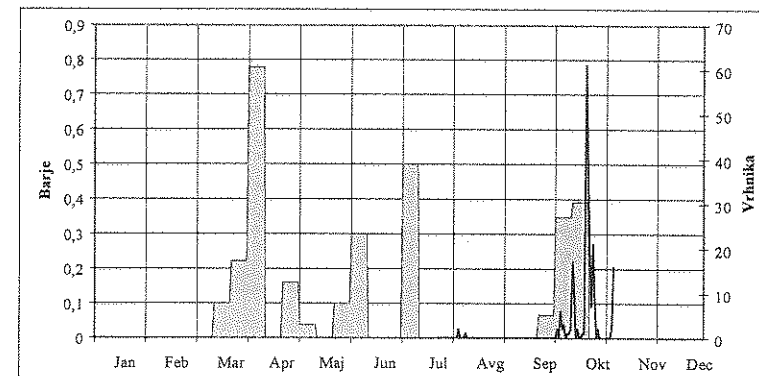
Največ preletnih podatkov imamo iz jesenskega obdobja, dobljeni so bili na obročevalski postaji Vrhnika. Tu je bilo v letih 1987 do 1992 ujetih 2012 osebkov (Šere 1994). Prve plašice se pojavijo sredi septembra, višek dosežejo v drugi oktobrski tretjini, v novembru se je ujela komaj še kakšna. Zimskih podatkov ni, spomladanski prelet poteka prek celega Barja od marca do aprila. Preletni osebki se ustavljajo ob stoječih in tekočih vodah, ki jih obraščata rogoz in trstika, pa tudi v vrbovju.

Gnezditvena razširjenost plašice na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Penduline Tit at Ljubljansko barje.

Fenogram opažanj plašice na Ljubljanskem barju (N=89).
Phenogram of the Penduline Tit sightings at Ljubljansko barje (N=89).

Fenogram v mrežo ujetih plašic na Ljubljanskem barju ($N_{\text{Barje}}=48$, $N_{\text{Vrhnika}}=233$).
Phenogram of the Penduline Tit mist-net trappings at Ljubljansko barje ($N_{\text{Barje}}=48$, $N_{\text{Vrhnika}}=233$).

Geister I. 1995: Ornitološki atlas Slovenije. DZS.

Gračner J. 1993: Ornitološka kronika. Acrocephalus 14(58-59): 144.

Šere D. 1994: Selitev plašice *Remiz pendulinus* prek Slovenije – novi dokazi za vzhodno selitveno pot. Acrocephalus 15(64): 73-95.

Kobilar		
Golden Oriole		
<i>Oriolus oriolus</i>		
1508		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	9	capture
osebkov	359	individuals
opazovanj	158	observations
leta	8/8	years

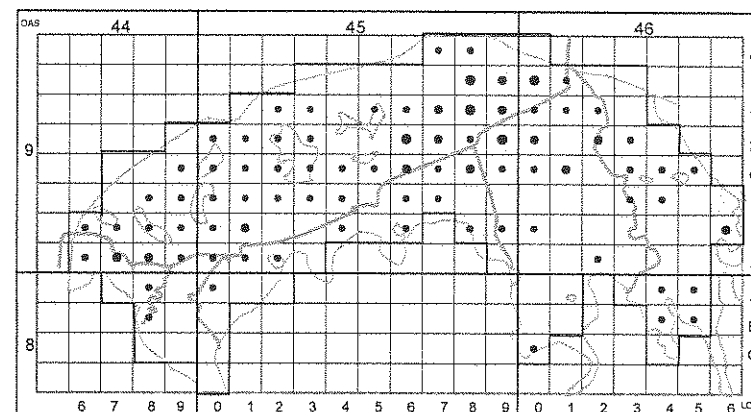
GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	204-251	PAIRS
KVADRATOV	82 (58%)	SQUARES
GOSTOTA	1,5-1,8	DENSITY
zasedeni	2-3	occupied
naiveča	8-11	max
% SLO	<1%	% SLO

KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo opazanje	14.4.	first sighting
zadnje opazanje	11.9. ¹	last sighting

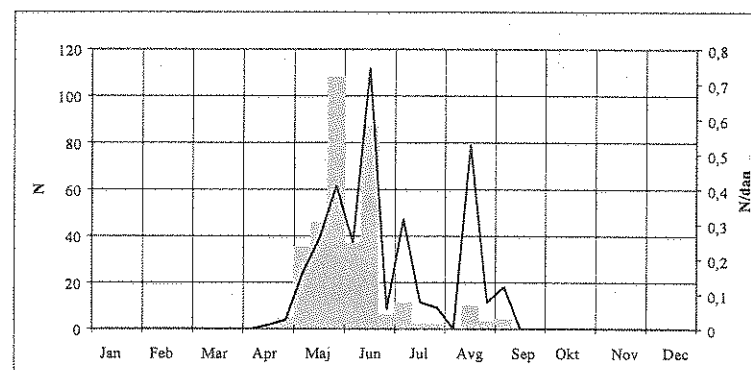
Bračko 1996¹

Kobilar je na Barju pogost gnezdilec, ni ga le na večjih travniških ali njivskih površinah. Ustrezajo mu presvetljeni listopadni gozdovi in gozdiči.

Prvi kobilarji priletijo na Barje sredi aprila, peti začnejo proti koncu tega meseca. Najkasneje so bili opaženi štirje kobilarji dne 11.9.1993 pri Vrhniku na preletu (Bračko 1996). Nizko število opazovanj od julija do septembra gre pripisati prenehanju melodičnega petja samcev, saj vrsta takrat postane težko opazna – verjetno je tudi zato tako malo preletnih podatkov.

Gnezditvena razširjenost kobilarja na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Golden Oriole at Ljubljansko barje.

Fenogram opažanj kobilarja na Ljubljanskem barju (N=359).
Phenogram of the Golden Oriole sightings at Ljubljansko barje (N=359).

Bračko F. 1996. Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 75-76: 100.

Rjavi srakoper		
Red-backed Shrike		
<i>Lanius collurio</i>		
1515		
GNJEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	212	capture
oschkov	873	individuals
opazovanj	245	observations
leta	8/8	years

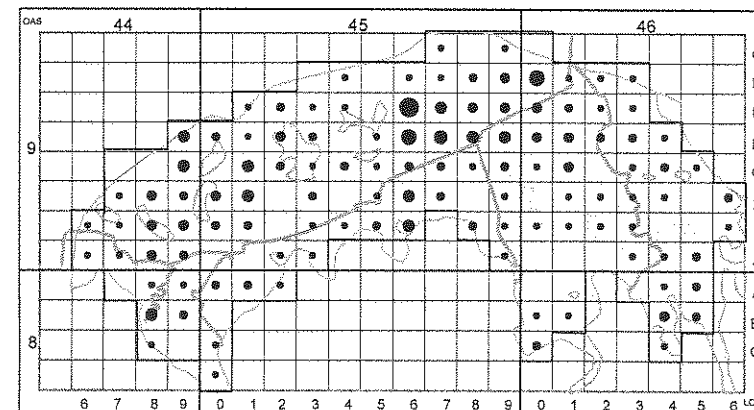
GNJEZDITEV		BREEDING
PAROV	534-605	PAIRS
KVADRATOV	113 (80%)	SQUARES
GOSTOTA	3,7-4,3	DENSITY
zasedeni	5-6	occupied
največja	24-29	max
% SLO	1-5%	% SLO

KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo opažanje	17.4. ¹	first sighting
zadnje opažanje	10.10.	last sighting

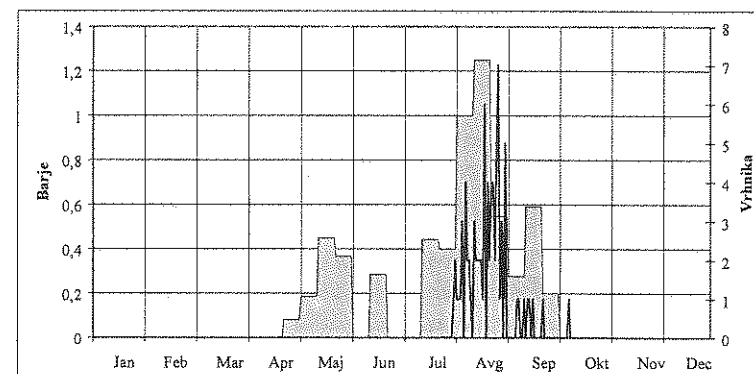
Šere 1998 ¹

Rjavi srakoper je na Barju zelo pogost gnezdilec. Najznačilnejša gnezdišča so mejice z bujnim grmovjem v spodnjem sloju. Tudi večji osamljen grm ali nekaj grmov sredi travnika zadostuje za središče teritorija. Pomemben je pas nekošene, pestre travniške vegetacije, kjer rjavi srakoper lovi svoj plen. Gnezdišča rjavega srakoperja smo našli tudi v starih topolovih nasadih. Težišče razširjenosti je na severnem, gozdno-grmovnem delu Barja.

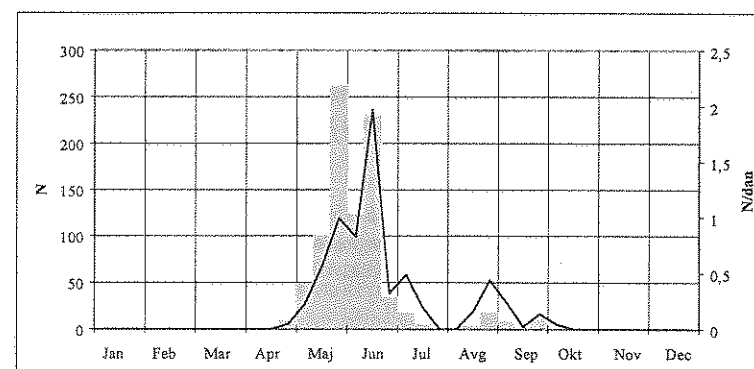
Prvi rjavi srakoperji se pojavijo na Barju ob koncu aprila. Število opažanj narašča do konca maja, ko se konča spomladanski prelet. Srednje-junjski višek lahko pripišemo izvaljenim mladičem in s tem zvišani aktivnosti staršev v primerjavi z obdobjem valjenja. Od konca junija naprej se klatijo naokrog družine s speljanimi mladiči. Avgusta se jim pridružijo preletniki, ki jih je največ v srednji avgustovski tretjini. Prelet traja do konca septembra, v oktobru sledijo le še posamezne, zapoznele ptice.

Gnezditvena razširjenost rjavega srakoperja na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Red-backed Shrike at Ljubljansko barje.

Fenogram v mrežo ujetih rjavih srakoperjev na Ljubljanskem barju ($N_{\text{Barje}}=131$, $N_{\text{Vrhnik}}=81$).
Phenogram of the Red-backed Shrike mist-net trappings at Ljubljansko barje ($N_{\text{Barje}}=131$, $N_{\text{Vrhnik}}=81$).

Fenogram opažanj rjavega srakoperja na Ljubljanskem barju ($N=873$).
Phenogram of the Red-backed Shrike sightings at Ljubljansko barje ($N=873$).

Šere D. 1998: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 19(87-88): 80.

Črnočeli srakoper Lesser Grey Shrike		
<i>Lanius minor</i> 1519		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	19(5)	individuals
opazovanj	19(5)	observations
leta	2/8	years

GNEZDITEV		BREEDING
zadnje gnezdenje	1980	last nesting

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
31.5.81/1	21.6.81/1	12.6.84/1
28.6.85/1	14.5.87/1	4.9.90/1
9.5.93/1 ¹	21.5.93/1	5.7./93/1
6.7.93/1	19.7.93/1	25.7.93/1
29.7.93/1	30.7.93/1	10.5.97/1 ²
14.5.97/1	22.7.97/1	24.5.98/1
18.5.00/1		

Šere 1996¹

Vrezec 1998²

Črnočeli srakoper je na Barju izginuli gnezdilec. Gnezdil je v še ne tako davni preteklosti (Sovinc in Šere 1984), v naši raziskavi pa ga kot gnezdilca nismo potrdili. V času pred drugo svetovno vojno je bil na Barju celo pogost (Brehm 1939). Eno izmed zadnjih gnezdišč je bil topolov drevored ob Ižanski cesti, ki je bil kasneje požagan. Morda zadnje gnezdo pa je našel Božič (1992) 6.6.1980, na jablani med Igom in Lavrico. Iz poraziskovalnega obdobja (2002) je še podatek o opazovanju ptice z gnezditvenim materialom v kljunu pri Iški loki (Šere ustno).

Črnočeli srakoper je na Barju kljub dokaj številnim podatkom le naključen gost. Vsi podatki razen enega so bili zbrani med majem in julijem. Večinoma smo opazovali preletnike, število opažanj iz leta 1993 pa priča, da se je verjetno en osebek na Barju zadrževal daljši čas.

Božič I.A. 1992. Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 13(52), 89-89.

Brehm 1939: Življenje živali (priredil R. Bačar). Umetniška propaganda: 266.

Sovinc A, D.Šere 1984: Predlogi in utemeljitve zavarovanja nekaterih predelov Ljubljanskega barja. *Acrocephalus* 5(19-20), 1-10.

Šere D. 1996: Ornitološka kronika za leto 1993. *Acrocephalus* 18(75-76), 97-100.

Vrezec A. 1998: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 19(86), 25-25.

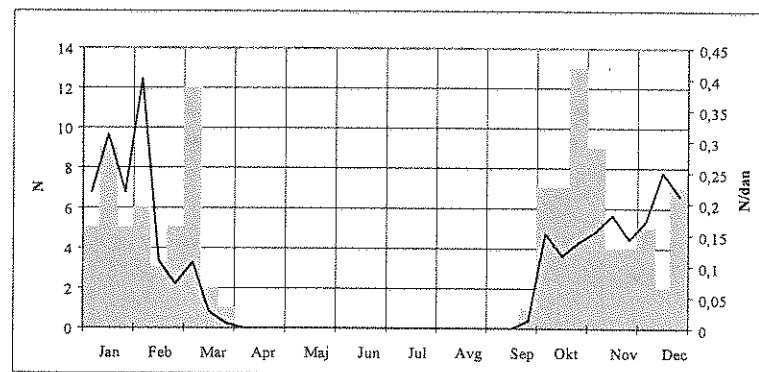
Veliki srakoper Great Grey Shrike		
<i>Lanius excubitor</i> 1250		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	2	capture
osebkov	110	individuals
opazovanj	95	observations
leta	8/8	years

KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo jesensko opažanje	29.9.	first autumn sighting
zadnje spomladansko opažanje	26.3.	last spring sighting

Veliki srakoper je na Barju reden prezimovalec. Pride ob koncu septembra, Barje zapusti proti koncu marca. S štetjem na 9 km dolgem transektu v decembru 1998 in 1999 smo grobo ocenili, da jih na Barju prezimuje med 50 in 100. So dovolj pogosti, da jih lahko vidimo ob vsakem daljšem zimskem obisku Barja, ko sedijo visoko na izpostavljenih vejah ali električnih vodih. Njihova svetla barva pogosto zbujajo pozornost na temnem ozadju drevesnega lubja.

V jeseni se prehranjujejo z zakasnelimi žuželkami, ko pa jih pozimi zmanjka, se lotijo tudi malih sesalcev (Bombek, 2002). Značilno za velikega srakoperja je, da brani tudi zimski teritorij, zato jih vidimo le posamič (Sovinc, 1994). Pogosto je tak teritorij zaseden več zim zapored.

Fenogram opažanj velikega srakoperja na Ljubljanskem barju (N=110).

Phenogram of the Great Grey Shrike sightings at Ljubljansko barje (N=110).

Bombek D. 2002: Zimska prehrana velikega srakoperja *Lanius excubitor* na Ptujem polju. *Acrocephalus* 23(113-114): 139-140.

Sovinc A 1994: Zimski ornitološki atlas, TZS

Rjavoglavi srakoper Woodchat Shrike		
<i>Lanius senator</i> 1523		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	8(2)	individuals
opazovanj	8(2)	observations
leta	4/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
28.4.80/1	14.6.85/1	21.5.90/1
24.6.91/1 ¹	29.4.92/1	16.5.94/1
9.5.97/1 ²	16.5.01/1	

Geister 1993¹

Vrezec 1998²

Rjavoglavi srakoper je na Barju občasen preletnik – vsega skupaj smo ga opazovali osemkrat. Opazovanja med aprilom in majem so iz časa spomladanske selitve. Težje je pojasniti opazovanja z dne 14.6.85 (Božič 1994) pri Igu in 24.6.91 (Geister 1993), ko je osebek pri Notranjih Goricah celo pel. Lahko sta bila neparjena osebk, ki sta se klatila po Evropi.

Božič I.A. 1994: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 15(64): 101.

Geister I. 1993: Ornitološka kronika za leto 1991. *Acrocephalus* 14(58-59): 140.

Vrezec A. 1998: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 19(86): 25.

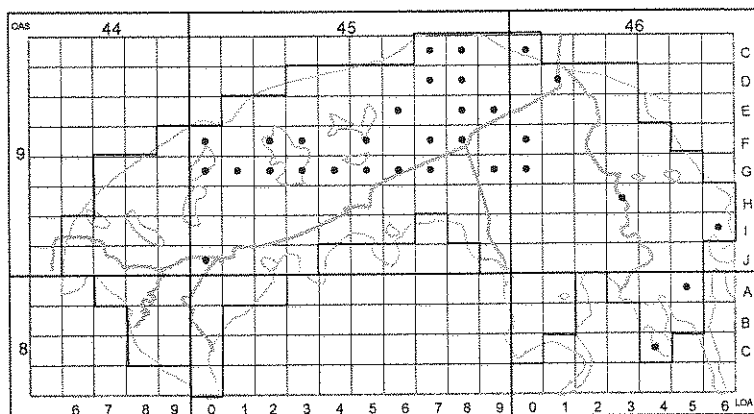
Šoja Eurasian Jay		
<i>Garrulus glandarius</i> 1539		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	2	capture
osebkov	237	individuals
opazovanj	139	observations
leta	8/8	years

GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	49-52	PAIRS
KVADRATOV	31 (22%)	SQUARES
GOSTOTA	0,2-0,3	DENSITY
zasedeni	1,6-1,7	occupied
največja	3-4	max
% SLO	<1%	% SLO

Šoja je na Barju manj pogosta gnezdilka. Njena gnezditvena razširjenost je osredotočena na gozdove na osamelcih in v Logu pri Gmajnicah. Ima razmeroma velik gnezditveni teritorij in se hrani tudi daleč stran od gnezdišča. Z drugimi besedami to pomeni, da morda gnezdo šoje ni bilo spleteno v prav vseh kvadratih, v katerih je prikazana distribucijska pika. Posamezni gnezditveni teritoriji so bili odkriti še v večjih listnatih sestojih ob večjih barjanskih rekah, ki jih ne obrašča le vrbovje in grmovje. Podatki s skrajnega obrobja Barja pa se lahko nanašajo tudi na gnezdilke gozdov Krimskega pogorja, ki so se tu le prehranjevale. V osrčju Barja, kjer med pretežno travniškimi in njivskimi površinami ni vsaj gozdičev ali logov, tudi šoje ne bomo našli.

Šoja je na Barju vse leto, v zimski polovici leta pa se "domačim" morda pridružijo tudi prišleki od drugod. To ugotovitev nakazujejo opazovanja skupin do deset ptic (med septembrom in marcem) in opazovanja osebkov na območjih, kjer jih med gnezdenjem ni. Za ugotavljanje preletne aktivnosti podatki niso bili zbrani dovolj sistematično.

Gnezditevna razširjenost šoje na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Eurasian Jay at Ljubljansko barje.

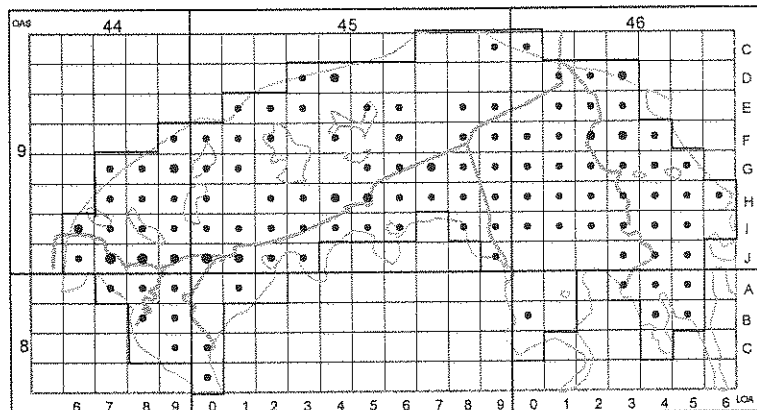
Sraka		
Magpie		
<i>Pica pica</i>		
1549		
GNEZDI BREEDING LETO YEAR	PRELET MIGRATION SEZONA SEASON	GOST VAGRANT MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	13	capture
osebkov	1767	individuals
opazovanj	521	observations
leta	8/8	years

GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	249-259	PAIRS
KVADRATOV	112(79%)	SQUARES
GOSTOTA	1,7-1,8	DENSITY
zasedeni	2,2-2,3	occupied
največja	9-11	max
% SLO	<1%	% SLO

Sraka je na Barju pogosta gnezdilka mejic, logov ali grmovja v odprti pokrajini. Manjka le v strnjem gozdu na severnem delu Barja, na osamelcih in v kulturni stepi Iškega vršaja. Povsod drugod je razširjena presenetljivo enakomerno z okrog dvema gnezdečima paroma na kvadrat. Le v nekaj kvadratih ob Ljubljani na zahodnem delu Barja gnezdi 5 ali več parov. Gostota gnezdečih srak je verjetno blizu dejanski populacijski gostoti.

Srake se zadržujejo na Barju vse leto, v vseh letnih časih v podobnih habitatih. Opažanja so enakomerno porazdeljena prek leta brez izrazitih viškov. Predvidevamo, da so srake na Barju stalnice. Pozimi se dostikrat združujejo v jate do nekaj deset osebkov, ki se klatijo po Barju in skupaj prenočujejo. Skupinska prenočišča so v večjih sestojih grmovja, kakršni so med Bevkami in Notranjimi Goricami, ob Iški ter med Igom in Škofljico. Za ugotavljanje preletne aktivnosti podatki niso bili zbrani dovolj sistematično.

Gnezditvena razširjenost srake na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Magpie at Ljubljansko barje.

Kavka		
Eurasian Jackdaw		
<i>Corvus monedula</i>		
1560		
GNEZDI BREEDING LETO YEAR	PRELET MIGRATION SEZONA SEASON	GOST VAGRANT MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	1590	individuals
opazovanj	42	observations
leta	8/8	years

GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	12-13	PAIRS
KVADRATOV	2 (1%)	SQUARES
GOSTOTA	0,08-0,09	DENSITY
zasedeni	6,0-6,5	occupied
največja	8-9	max
% SLO	<1%	% SLO

Kavka je na Barju redka gnezdilka. Odkrili smo le dve gnezditveni lokaciji: na električnem transformatorju v bližini Bevk (ki je bila kasneje zapuščena) in na Igu. Ker v naseljih raziskave niso bile tako intenzivne kot na travnikih in gozdovih, je povsem mogoče, da smo kakšno tudi spregledali. V predgnezditvenem obdobju so bile kavke opažene pri znašanju gnezda v zvonik cerkve na Dobravici (Sovinc 1990).

Od novembra do marca se kavke na Barju združujejo v več deset, včasih tudi stoglave jate. Pogosto jih srečamo na smetiščih, redno se zadržujejo tudi med Črno vasjo in Kozlarjevo goščo. Ker raziskave zimske razširjenosti niso bile sistematčne, vseh zimskih skupin verjetno nismo odkrili.

Sovinc A. 1990: Ptice doline Drage pri Igu (Ljubljansko barje, Slovenija) v letih 1978-88 in naravovarstvena vprašanja. Varstvo narave 16: 101-116.

Poljska vrana		
Rook		
<i>Corvus frugilegus</i>		
1563		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

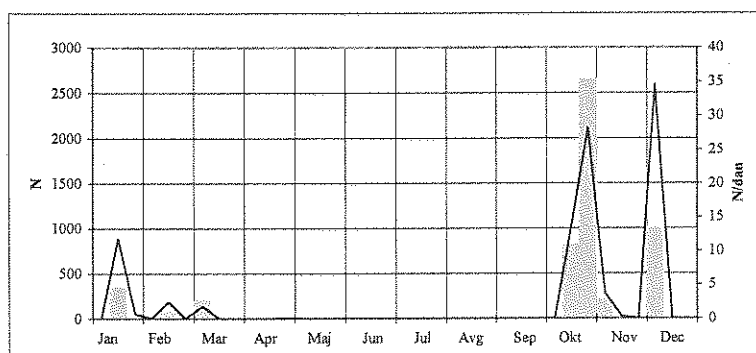
STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	5305	individuals
opazovanj	29	observations
leta	8/8	years

KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo opazanje	15.10.	first sighting
zadnje opazanje	21.4.	last sighting

OPAZOVANJA*		OBSERVATIONS*
datum/število	date/number	
27.10.87/800	28.10.90/600	12.4.92/1000
24.10.92/500	16.2.93/300	15.10.96/620

* največje jate/biggest flocks

Poljska vrana je na Barju reden prezimovalec in preletnik. V obdobju raziskave smo jo opazovali vsako leto, v vseh letih skupaj 29-krat. Od tega smo v nekaj manj kot polovici primerov v jati našli več kot 100 osebkov. Poznojesenske jate so bile večje kot poznozimske, v kateri ni bilo nikoli več kot 300 osebkov. Največja jata, opazovana 4.12.1992 pred Igom, je bila ocenjena na 1000 osebkov. Najzgodnejše jesensko opazovanje je bilo zabeleženo 15.10.1996, ko se je pri Vrhniških ribnikih zadrževalo 620 osebkov. V drugi polovici oktobra lahko opazujemo jate s po več deset osebki, ki preletavajo Barje v smeri proti jugozahodu. Velike jate so se na Barju pojavljale še vse do prvih dni marca.

Fenogram opazanj poljske vrane na Ljubljanskem barju (N=5305).
Phenogram of the Rook sightings at Ljubljansko barje (N=5305).

Črna vrana		
Carrion Crow		
<i>Corvus corone corone</i>		
1567		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	45	individuals
opazovanj	14	observations
leta	7/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
27.10.89/1	13.11.90/3	22.12.91/1
9.11.92/15	6.1.93/10	7.1.93/1
19.2.93/2	3.11.93/2	23.2.94/2
25.2.94/4	2.4.94/1	30.5.96/1
30.9.96/1	11.2.00/1	

Črna vrana je na Barju reden, a maloštevilčen prezimovalec. Opazovali smo jo od konca oktobra do začetka aprila v jatah do 15 osebkov ali tudi posamič skoraj vsako leto. Navadno so bile v mešanih jatah s sivo, lahko pa tudi s poljsko vrano. Izjemno je bilo opazovanje osebkov 30.5.1996.

Siva vrana		
Hooded Crow		
<i>Corvus corone cornix</i>		
1567		
NEZDI BREEDING LETO YEAR	PRELET MIGRATION SEZONA SEASON	GOST VAGRANT MESEC/DAN MONTH/DAY

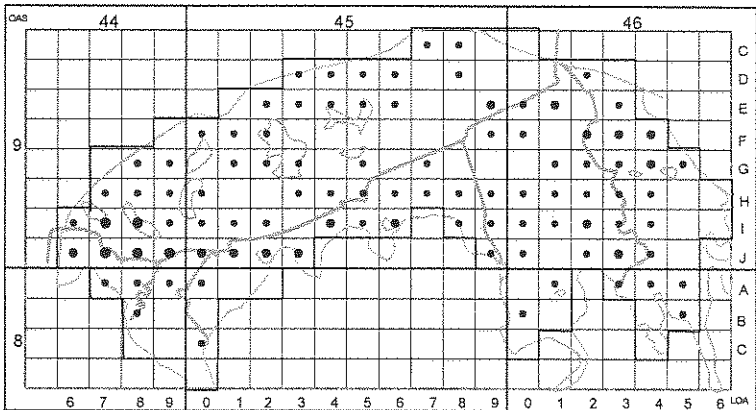
STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	3360	individuals
opazovanj	576	observations
leta	8/8	years

NEZDITEV		BREEDING
PAROV	241-255	PAIRS
KVADRATOV	95 (67%)	SQUARES
GOSTOTA	1,7-1,8	DENSITY
zasedeni	2,5-2,7	occupied
največja	9-11	max
% SLO	<1%	% SLO

Siva vrana je pogosta in splošno razširjena gnezdilka Ljubljanskega barja. Pri izbiri gnezditvenega prebivališča ni zelo izbirčna. Zadošča ji, da je v območju le nekaj posameznih dreves ali celo le grmov, gnezdo pa si znese tudi na robu gozda. V povprečju sta bili odkriti dobri dve gnezdi na zaseden kvadrat (največ 9). Zdi se, da njena številčnost v zadnjem času narašča, posebej po močnem upadu populacije, ki se je zgodil zadnjič konec osemdesetih let zaradi sistematičnega nastavljanja zastrupljenih jajc.

V zimski polovici leta se prek dneva pojavljajo v velikih, a ohlapnih skupinah. Skupinsko se prehranjujejo, v mraku pa letijo na skupinska prenočišča. Tako vsak večer velike jate letijo iz smeri Barja proti Viču, kjer prenočujejo na industrijskih objektih in se zjutraj vračajo na travnike. Veliko jih brska za hrano na ljubljanskem smetišču. Sive vrane se združujejo v skupine že v času takoj po gnezditvi. V takšnih jatah, ki se premikajo po travnikih in njivah, je lahko več deset osebkov. Pozimi je ena redkih vrst, ki jo lahko opazujemo na odprtih travnikih in njivah ob vsakem obisku Barja. Za ugotavljanje preletne aktivnosti podatki niso bili zbrani dovolj sistematično.

Štirikrat je bil v obdobju terenskih raziskav na Barju opazovan tudi križanec med črno in sivo vrano.

Gnezditvena razširjenost sive vrane na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Hooded Crow at Ljubljansko barje.

Krokar		
Common Raven		
<i>Corvus corax</i>		
1572		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	123	individuals
opazovanj	73	observations
leta	8/8	years

Krokar je gnezdilec barjanskega roba. Poznanih je nekaj še aktivnih ali pa že zapuščenih gnezdišč v neposredni okolici: kamnolom nad Podpečjo, nad Verdom (Senegačnik 1996), Iški vintgar (Kmecl, Rižnar 1992) in še druge. Krokarji, ki jih prek celega leta občasno opazujemo na Barju, se tu le prehranjujejo.

Kmecl, P., K. Rižnar 1992: Ornitološke kronika 1990. *Acrocephalus* 13(50): 29-32.
Senegačnik K. 1996: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 17(78-79): 167-168.

Škorec		
Common Starling		
<i>Sturnis vulgaris</i>		
1582		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	42907	individuals
opazovanj	430	observations
leta	8/8	years

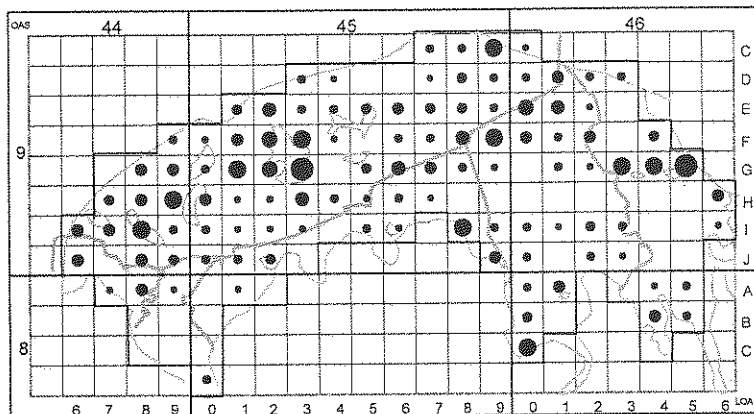
GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	954-1239	PAIRS
KVADRATOV	107 (75%)	SQUARES
GOSTOTA	7-9	DENSITY
zasedeni	9-12	occupied
največja	33-42	max
% SLO	<1%	% SLO

OPAZOVANJA*		OBSERVATIONS*
datum/število	date/number	
26.10.87/1000	31.3.92/2000	21.10.92/3000
24.10.93/6000	7.3.94/2000	6.11.94/1000
1.3.95/4000	10.3.95/1000	

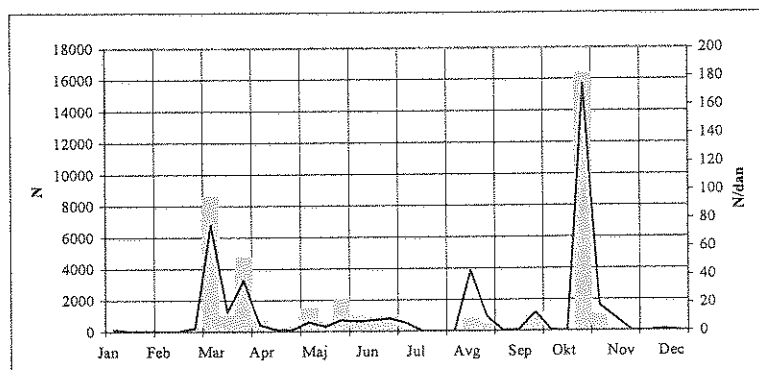
*največje jate/biggest flocks

Škorec je na Barju zelo pogost gnezdilec. V gnezditvenem času ga najdemo v vsakem gozdičku, tudi v mejicah, če le imajo kakšno drevo s starim duplom detla ali žolne. Pogost je v gozdovih na osamelcih, ob rekah, kjer je pas drevja sklenjen, gnezdi pa tudi na podstrešjih in pod strešno kritino različnih zgradb. Osebkke, ki bi utegnili gnezdit, smo opazovali od srede marca do srede julija. Jate pognezditvenih skupin z mladiči smo opazovali od poznega maja dalje.

Prvi spomladanski selitveni val škorcev pride na Barje takoj v začetku marca, zadnji jesenski selivci pa Barje zapustijo sredi novembra. Največje jate lahko opazujemo marca in oktobra, pogosto skupaj s pribami. V posameznih je tudi po nekaj tisoč osebkov. Čeprav je škorec šolski primer selivca, posamezni osebki na Barju tudi prezimijo, predvsem na ljubljanski deponiji odpadkov Barje.

Gnezditvena razširjenost škorca na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Common Starling at Ljubljansko barje.

Fenogram opažanj škorca na Ljubljanskem barju (N=42907).
Phenogram of the Common Starling sightings at Ljubljansko barje (N=42907).

Rožnati škorec

Rosy Starling

Sturnus roseus

1584

GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA	STATISTICS	
osebkov	24(3)	individuals
opazovanj	6(1)	observations
leta	2/8	years

OPAZOVANJA	OBSERVATIONS	
datum/število	date/number	
26-29.5.83/3 ¹	22.5.84/12	7.5.89/2 ²
2.6.96/1	7.6.99/1 ³	25.5.02/5

Šere 1983¹

Grošelj 1990²

Prelovšek 1999³

Rožnati škorec je na Barju naključen spomladanski preletni gost. Opazovali smo ga šestkrat. Opazovanji iz let 1983 in 1999 sta iz okolice Barja. Vsi škorci so bili opaženi v kratkem časovnem obdobju med koncem maja in začetkom junija.

Grošelj 1990: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 11(46):114-114.

Prelovšek 1999: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 20(97): 203-203.

Šere 1983: Pojavljanje rožastega škorca *Sturnus roseus* v Sloveniji. *Acrocephalus* 4(16): 31-32.

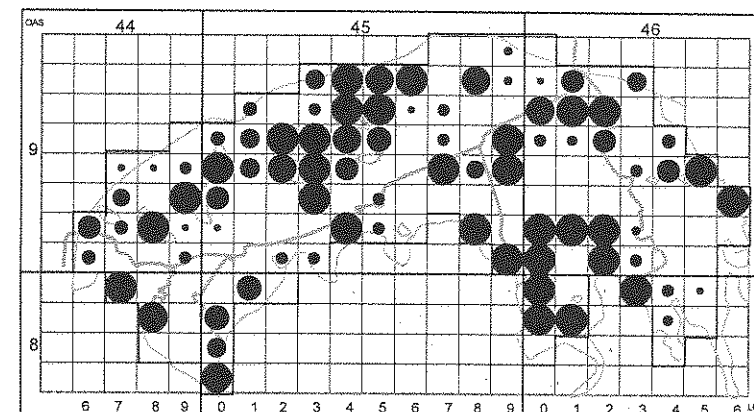
Domači vrabec		
House Sparrow		
<i>Passer domesticus domesticus</i>		
1591		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	256	capture
osebkov	6680	individuals
opazovanj	218	observations
leta	8/8	years

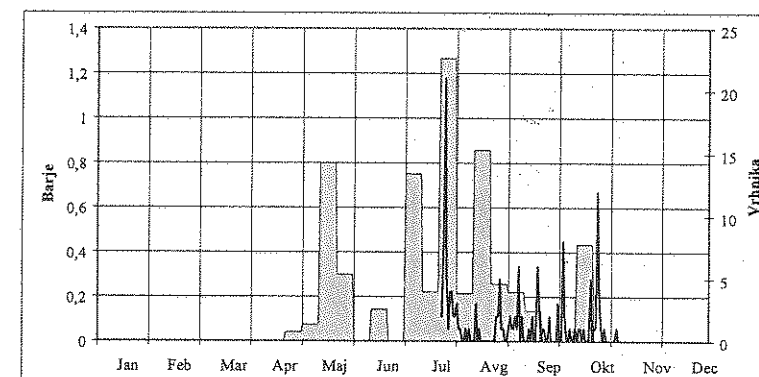
GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	5603-7222	PAIRS
KVADRATOV	84 (59%)	SQUARES
GOSTOTA	40-50	DENSITY
zasedeni	67-86	occupied
največja	750-1000	max
% SLO	<1%	% SLO

Domači vrabec je na Barju najštevilčnejši gnezdilec, čeprav je bil odkrit le v dobri polovici vseh kvadratov. Gnezdi v naseljih in tudi na posameznih, osamljenih stavbah. Na zemljevidu razširjenosti lahko tako dobro vidimo, kje so območja povečane gostote stavb. Ker so bile gnezditvene raziskave najmanj intenzivne prav v naseljih, pa tudi zaradi zahtevnega popisovanja med zgradbami, je ocena številčnosti bolj okvirna kot pri večini drugih vrst.

Domačega vrabca je videti v naseljih ob vsakem času. Pozno poletno in zgodnje jesensko povečanje ujetih osebkov se morda časovno ujema s pognezditvenim klatenjem zunaj naselij.

Gnezditvena razširjenost domačega vrabca na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the House Sparrow at Ljubljansko barje.

Fenogram v mrežo ujetih domačih vrabcev na Ljubljanskem barju ($N_{\text{Barje}}=110$, $N_{\text{Vrhnika}}=146$).
Phenogram of the House Sparrow mist-net trappings at Ljubljansko barje ($N_{\text{Barje}}=110$, $N_{\text{Vrhnika}}=146$).

Italijanski vrabec		
Italian Sparrow		
<i>Passer domesticus italiae</i>		
1591		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujeti	1	capture
opazovanj	0	observations
leta	0/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število		date/number
25.7.91/1 ¹		

Šere 1992¹

Italijanski vrabec je na Barju izjemen gost. En osebek je bil ujet 25.7.1991 na Vrhniki (Šere 1992). Nekaj podatkov je tudi iz Ljubljane (npr.: Rubinič 1995, Jančar 1999).

Jančar T. Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 19 20(92):33.

Rubinič B. 1995: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 19(78-88): 77.

Šere D. 1992: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 51: 56.

Travniški vrabec		
Spanish Sparrow		
<i>Passer hispaniolensis</i>		
1592		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujeti	1	capture
leta	0/8	years

Prvi podatek o travniškem vrabcu za Slovenijo je z Vrhnike, kjer je bil 10.10.1988 ujet v mrežo. Vrsta se širi z jugovzhoda, tako da lahko v prihodnje pričakujemo več podatkov o njej (Grošelj 1989).

Grošelj P. 1989: Travniški vrabec *Passer hispaniolensis* ujet na Vrhniki, prvi dokazani primerek v Sloveniji. *Acrocephalus* 10(41-42): 34-36.

Poljski vrabec		
Tree Sparrow		
<i>Passer montanus</i>		
1598		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

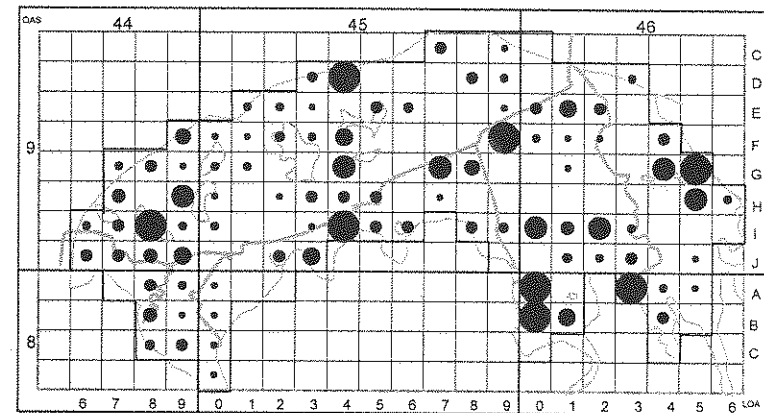
STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	769	capture
osebkov	2732	individuals
opazovanj	274	observations
leta	8/8	years

GNEZDIJEV		BREEDING
PAROV	1457-1873	PAIRS
KVADRATOV	90 (63%)	SQUARES
GOSTOTA	10-13	DENSITY
zasedeni	16-21	occupied
navječja	111-142	max
% SLO	<1%	% SLO

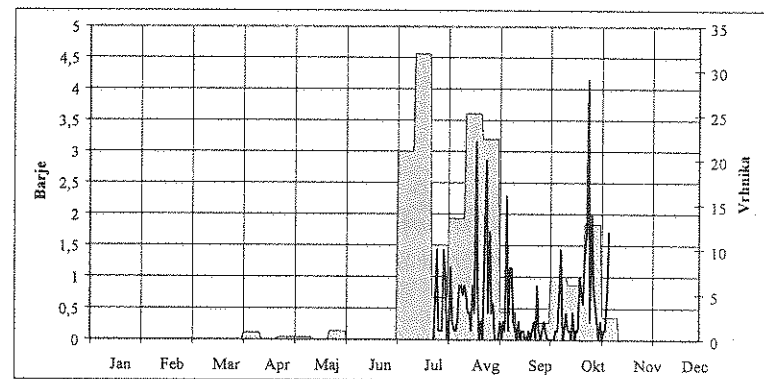
Poljski vrabec je na Barju zelo pogost gnezdilec v dveh tipih gnezdišč. Prvi so drevesa z dupli v odprti in polodprti pokrajini, drugi tip pa špranje, luknje in podobni manjši prostori na stanovanjskih hišah v barjanskih vaseh, ki se navezujejo na odprt svet. Glavnina barjanske populacije poljskega vrabca gnezdi v kakih 15 kvadratih z naselji. K dokaj široki razširjenosti na Barju največ prispevajo mnogi redko naseljeni kvadrati z manj kot 10 pari. Nenaseljeni so odprti, travniški kvadrati. Brez gnezdečih poljskih vrabcev so tudi gozdnati in gmovni predeli na severu Barja ter večji, gozdnati osamelci.

Poljski vrabci se na Barju zadržujejo vse leto, in gnezdeče ptice so verjetno stalnice. Jeseni ujete ptice so verjetno klateži z Barja in bližnje okolice. Med klatenjem se poljski vrabci v jatah po nekaj deset osebkov zadržujejo na koruznih njivah in strniščih, v grmiščih, visoki, suhi travi in podobnih habitatih, ki so lahko daleč stran od gnezdišč.

Trikrat smo na Barju opazovali tudi križance med domačim in poljskim vrabcem.

Gnezditvena razširjenost poljskega vrabca na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Tree Sparrow at Ljubljansko barje.

Fenogram v mrežo ujetih poljskih vrabcev na Ljubljanskem barju ($N_{\text{Barje}}=389$, $N_{\text{Vrhnika}}=380$).
Phenogram of the Tree Sparrow mist-net trappings at Ljubljansko barje ($N_{\text{Barje}}=389$, $N_{\text{Vrhnika}}=380$).

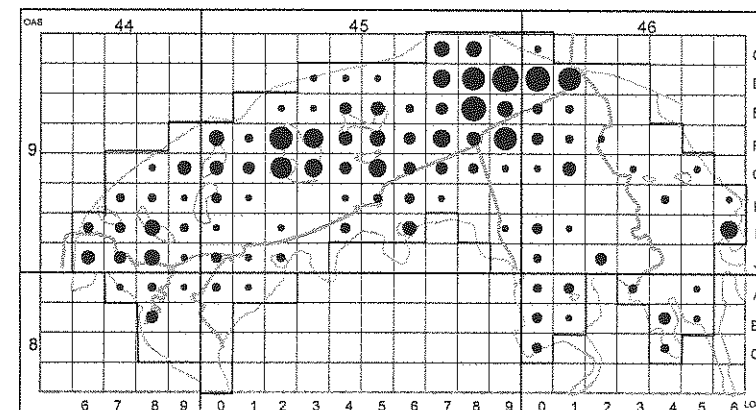
Ščinkavec		
Common Chaffinch		
<i>Fringilla coelebs</i>		
1636		
GNEZDI BREEDING LETO YEAR	PRELET MIGRATION SEZONA SEASON	GOST VAGRANT MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	147	capture
osebkov	5812	individuals
opazovanj	382	observations
leta	8/8	years

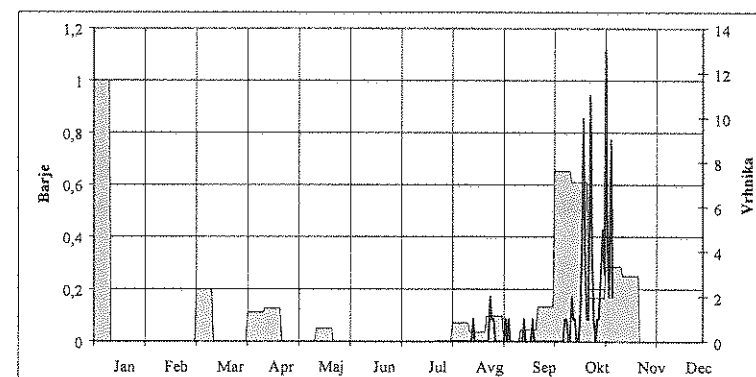
GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	1075-1393	PAIRS
KVADRATOV	98 (69%)	SQUARES
GOSTOTA	7-10	DENSITY
zasedeni	11-14	occupied
največja	42-54	max
% SLO	<1%	% SLO

Okoli 70-odstotna zasedenost kvadratov v gnezditvenem času in nekaj nad 1000 gnezdečih parov uvršča ščinkavca med najbolj pogoste in razširjene gnezdilce Ljubljanskega barja. Pri vrsti lahko razlikujemo med "gozdno" in "negozdno" populacijo. V prvi so tisti ščinkavci, ki gnezdujejo v sklenjenih gozdovih na osamelcih in v vlažnih gozdnatih predelih na severnem robu Barja. Tam so optimalne gnezditvene možnosti in zato tudi velike gnezditvene gostote (do 40 prešteti parov na kvadratni kilometer). Barjansko povprečje znižuje "negozdna" populacija: to so gnezditveni pari, ki naseljujejo skupine drevja in grmovja, obrežno lesno vegetacijo, mejice, vrtove, sadovnjake in podobne predele. Presenetljiva in težko razložljiva pa je dejstvo, da ščinkavcev skoraj ni najti na vzhodnem delu Barja.

Ščinkavec je na Barju celoletna vrsta. Sodeč po podatkih ulova z mrežami doseže najbolj izrazit jesenski preletni vrh v oktobru, ko Barje preletava v jatah. Spomladanski prelet iz zbranih podatkov ni opazen.

Gnezditvena razširjenost ščinkavca na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Common Chaffinch at Ljubljansko barje.

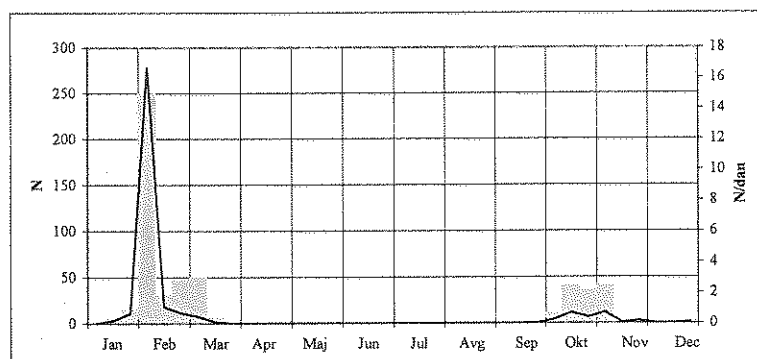
Fenogram v mrežo ujetih ščinkavcev na Ljubljanskem barju ($N_{\text{Barje}}=53$, $N_{\text{Vrhnika}}=94$).
Phenogram of the Common Chaffinch mist-net trappings at Ljubljansko barje ($N_{\text{Barje}}=53$, $N_{\text{Vrhnika}}=94$).

Pinoža		
Brambling		
<i>Fringilla montfringilla</i>		
1638		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	18	capture
osebkov	486	individuals
opazovanj	25	observations
leta	8/8	years

KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
zadnje spomladansko opažanje	18.3.	last spring sighting
prvo jesensko opažanje	30.9.	first autumn sighting

Pinoža je na Barju reden preletnik, njena številčnost in pogostnost se spreminjata iz leta v leto. Praviloma se prvi preletniki prek Barja pojavijo konec septembra. Jate v nekaterih letih štejejo tudi po več sto osebkov, v drugih letih pa ne vidimo niti ene pinože. Zadnji spomladanski preletniki so bili v času raziskave opaženi sredi marca, v nekaterih letih pa se prelet lahko zavleče tudi do zadnjih aprilskih dni. Na Barju tudi prezimujejo, čeprav območje zanje ni idealno, saj jim ustrezajo predvsem bukovi gozdovi z obiljem žira.

Fenogram opažanj pinože na Ljubljanskem barju (N=486).
Phenogram of the Brambling sightings at Ljubljansko barje (N=486).

Grilček		
European Serin		
<i>Serinus serinus</i>		
1640		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

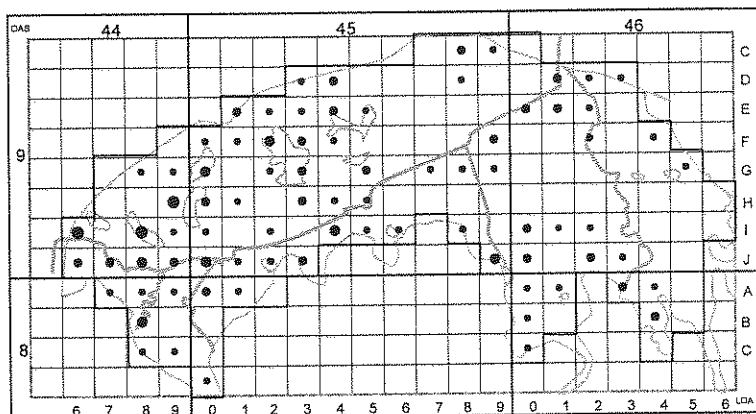
STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	137	capture
osebkov	433	individuals
opazovanj	174	observations
leta	8/8	years

GNEZDITEV		BREEDING
PÁROV	279-355	PAIRS
KVADRATOV	80 (56%)	SQUARES
GOSTOTA	2-3	DENSITY
zasedeni	3-4	occupied
največja	11-14	max
% SLO	<1%	% SLO

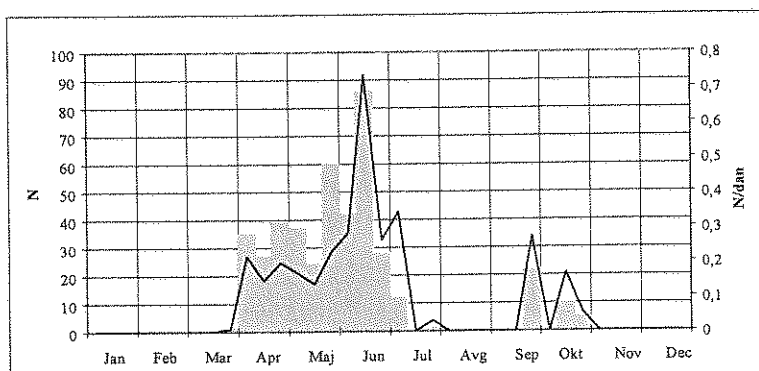
KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo opažanje	29.3.	first sighting
zadnje opažanje	3.11.	last sighting

Grilček je na Barju pogost gnezdtilec. Njegova gnezditvena razširjenost je dokaj sklenjena na zahodnem delu in precej raztrgana drugod. Je vrsta kulturne krajine, ki je navezana na bližino človeških naselij, najdemo ga tudi na obrobju listnatih gozdov, v mejicah, pasovih drevja in grmovja ob rekah. Na Barju ga bomo našli celo na ostankih visokega barja. Nikjer ni zelo številen gnezdtilec; dobri trije pari na zasedeni kvadrat in največ nekaj čez deset parov so realni prikaz njegove številčnosti.

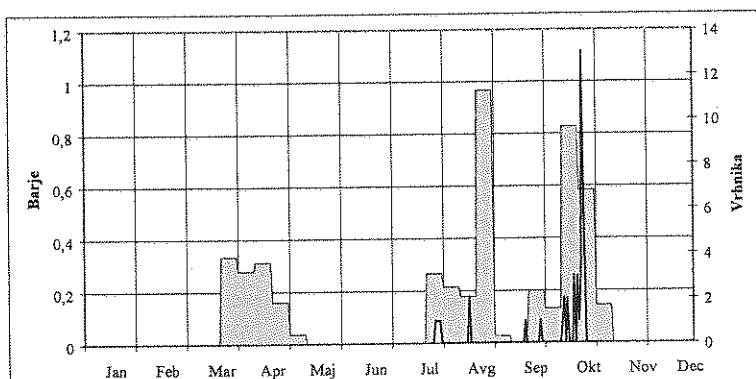
Grilčka prek zime na Barju ni, razen izjemoma, kot na primer 8.12.1991 (Štirn 1993). Spomladanski prelet poteka prek Barja od konca marca in še ves april. Od aprila do konca junija je obdobje gnezdenja, ko samci neutrudno pojejo, ko jih je tudi najlaže opaziti. Jesenski podatki lova z mrežami govorijo o dveh številčnih vrhovih: ob koncu avgusta in sredi oktobra. Prelet se povsem zaključi do sredine novembra. Predvsem jesenska opazovanja omenjajo tudi jate nekaj deset ptic, ki se rade zadržujejo na zapleveljenih njivah.

Gnezditvena razširjenost grilčka na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the European Serin at Ljubljansko barje.

Fenogram opažanj grilčka na Ljubljanskem barju (N=433).
Phenogram of the European Serin sightings at Ljubljansko barje (N=433).

Fenogram v mrežo ujetih grilčkov na Ljubljanskem barju ($N_{\text{Barje}}=95$, $N_{\text{Vrhnika}}=42$).
Phenogram of the European Serin mist-net trappings at Ljubljansko barje ($N_{\text{Barje}}=95$, $N_{\text{Vrhnika}}=42$).

Štirn, P. 1993: Ornitološka kronika. Acrocephalus 58-59: 141.

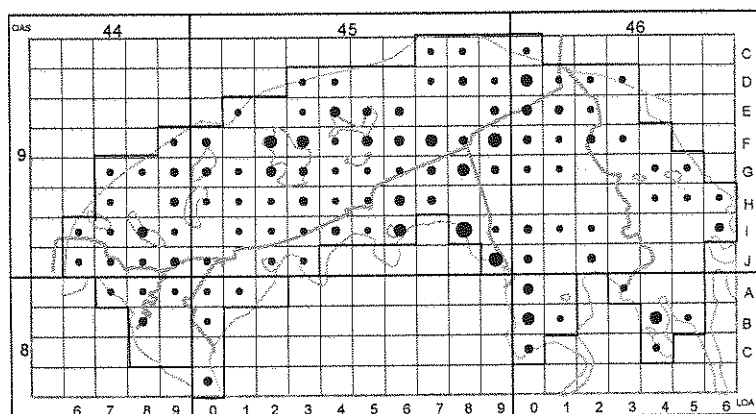
Zelenec		
Greenfinch		
<i>Carduelis chloris</i>		
1649		
GNEZDI BREEDING LETO YEAR	PRELET MIGRATION SEZONA SEASON	GOST VAGRANT MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	266	capture
osebkov	2267	individuals
opazovanj	281	observations
leta	8/8	years

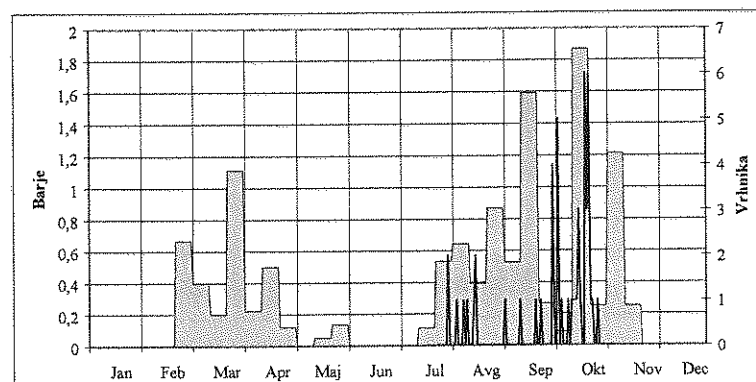
GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	440-561	PAIRS
KVADRATOV	107 (75%)	SQUARES
GOSTOTA	3-4	DENSITY
zasedeni	4-5	occupied
največja	18-24	max
% SLO	<1%	% SLO

Zelenec je na Barju pogost gnezdilec naselij z vrtovi ter obronkov mešanih gozdov, posebej tam, kjer uspevajo iglavci: npr. na južnem obrobju Barja, na naseljenih osamelcih in na območju Črne vasi. Zelenec ne gnezdi v najbolj odprtih travniških in njivskih območjih ter v nekaterih pretežno gozdnih kvadratih na severnem delu Barja.

Zelenec se na Barju zadržuje vse leto. Majhno število zimskih opažanj je verjetno povezano s premikom ptic v naselja, na vrtove in ob krmilnice, ki smo jim namenili komaj kakšen zimski obisk. Jeseni in pozimi se zelenci združujejo v jate, ki štejejo čez 100 osebkov. Najpoznejši datum opažanja jate, 17.03.92, je lahko bila skupina prezimovalcev ali pa skupina preletnikov. Prelet poteka od konca februarja do konca aprila. V marcu so barjanska gnezdišča že zasedena. Jesenski prelet je težko ločiti od klatenja lokalnih osebkov.

Gnezditvena razširjenost zelenca na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Greenfinch at Ljubljansko barje.

Fenogram v mrežo ujetih zelencev na Ljubljanskem barju ($N_{\text{Barje}}=217$, $N_{\text{Vrhnika}}=49$).
Phenogram of the Greenfinch mist-net trappings at Ljubljansko barje ($N_{\text{Barje}}=217$, $N_{\text{Vrhnika}}=49$).

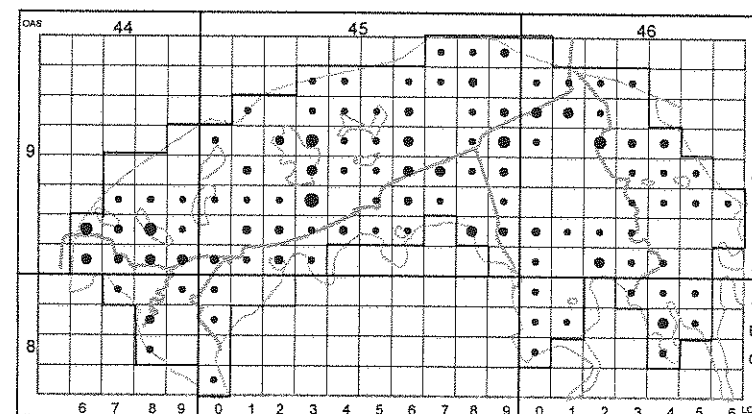
Lišček		
Goldfinch		
<i>Carduelis carduelis</i>		
1653		
GNEZDI BREEDING LETO YEAR	PRELET MIGRATION SEZONA SEASON	GOST VAGRANT MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	519	capture
osebkov	1815	individuals
opazovanj	327	observations
leta	8/8	years

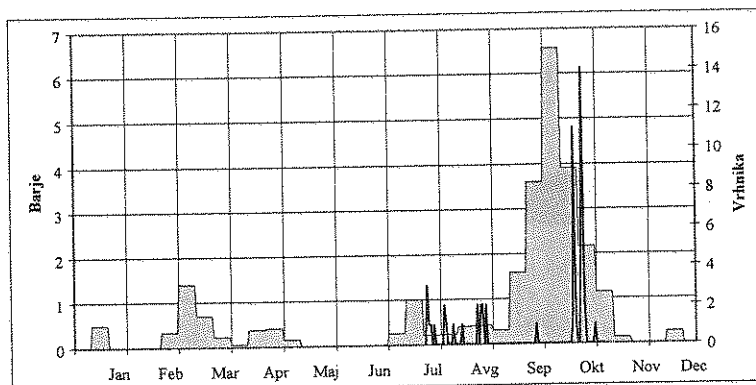
GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	394-499	PAIRS
KVADRATOV	105 (74%)	SQUARES
GOSTOTA	2,7-3,5	DENSITY
zasedeni	4-5	occupied
največja	15-20	max
% SLO	<1%	% SLO

Lišček je na Barju pogost gnezdilec. Nekoliko večja gostota gnezdečih parov je bila odkrita v kvadratih z naselji. Brez liščkov so predvsem kvadrati v odprti, travniški pokrajini z malo drevesi ali brez njih. Gnezditveno razpoložene samce smo opazovali od srede marca do začetka avgusta.

Lišček je na Barju celoletna vrsta, čeprav o tem, ali so pozimi pri nas isti osebkovi kot poleti, ne vemo nič. Največ liščkov lahko opazimo poleti, ko se cele družine klatijo po Barju in obirajo semena osata. Podatki o obročkanju kažejo na neizrazit spomladanski (marec) in izrazit jesenski (september in oktober) prelet.

Gnezditvena razširjenost liščka na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Goldfinch at Ljubljansko barje.

Fenogram v mrežo ujetih liščkov na Ljubljanskem barju ($N_{\text{Barje}}=464$, $N_{\text{Vrhnik}}=55$).
Phenogram of the Goldfinch mist-net trappings at Ljubljansko barje ($N_{\text{Barje}}=464$, $N_{\text{Vrhnik}}=55$).

Čížek

Siskin

Spinus spinus

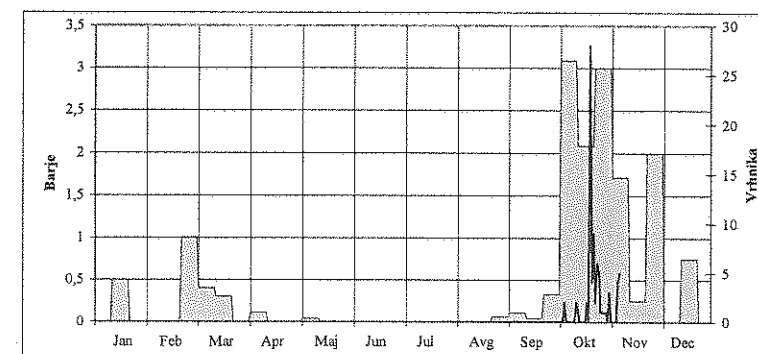
1654

GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

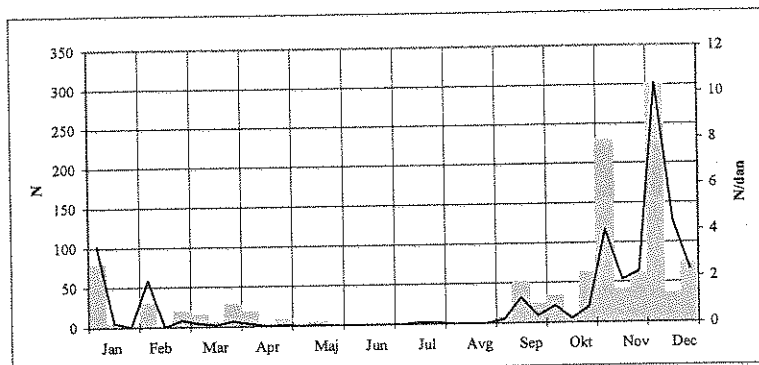
STATISTIKA	STATISTICS
ujetih	287
osebkov	859
opazovanj	57
leta	7/8
	capture
	individuals
	observations
	years

KLJUČNI DATUMI	KEY DATES
prvo jesensko opazanje	31.8.
zadnje spomladansko opazanje	3.4. (11.5.)
	first autumn sighting
	last spring sighting

Čížek je na Barju reden preletnik in prezimovallec. Njegova zimska pojavljanja se spreminjajo iz leta v leto; v nekaterih letih so pogosti in številni, naslednjo sezono jih skorajda ni. Praviloma je čas njihovega pojavljanja na Barju omejen na mesece med septembrom in aprilom, čeprav se v posameznih letih prvi jesenski klateži pojavijo celo v avgustu, zadnji pa Barje zapustijo v prvih majske dni. Storži jelše in resice breze so čížkova priljubljena hrana in tega je na Barju v obilju. Jesenska selitev je izrazita v oktobru, spomladanska, ki je manj izrazita, doseže višek ob koncu februarja. Pozimi čížki obiskujejo tudi krmilnice. Tri poletna opazovanja so bila zabeležena 12.7.1990, 10.7.1993 in 23.7.1997. Pred leti je bila vrsta opazovana v gnezditveno sumljivem prebivališču (smrekov sestoje na obrobju Drage, ki se nadaljuje v obsežne iglaste sestoje na Krimu) tudi v mesecu juniju (Sovinc, 1990).

Fenogram v mrežo ujetih čížkov na Ljubljanskem barju ($N_{\text{Barje}}=210$, $N_{\text{Vrhnik}}=77$).
Phenogram of the Siskin mist-net trappings at Ljubljansko barje ($N_{\text{Barje}}=210$, $N_{\text{Vrhnik}}=77$).

Fenogram opažanj čížka na Ljubljanskem barju (N=859).
Phenogram of the Siskin sightings on Ljubljansko barje (N=859).

Sovinc A. 1990: Ptice doline Drage pri Igu (Ljubljansko barje, Slovenija) v letih 1978-88 in naravovarstvena vprašanja. Varstvo narave 16: 101-116.

Repnik		
Linnet		
<i>Carduelis cannabina</i>		
1660		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

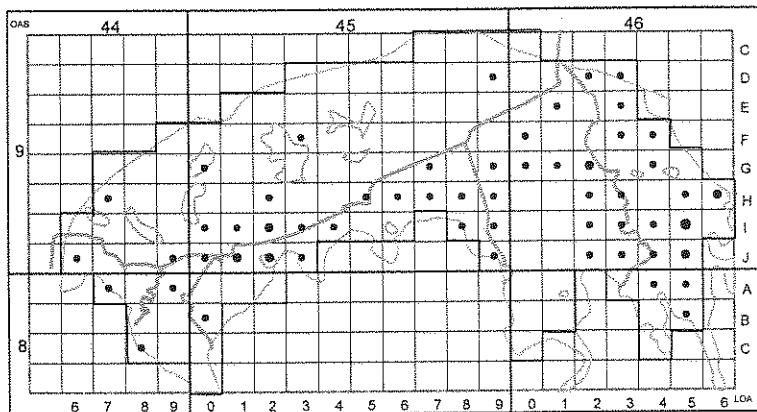
STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	12	capture
osebkov	701	individuals
opazovanj	170	observations
leta	8/8	years

GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	122-145	PAIRS
KVADRATOV	56 (39%)	SQUARES
GOSTOTA	0,9-1,0	DENSITY
zasedeni	2,2-2,6	occupied
največja	9-12	max
% SLO	<1%	% SLO

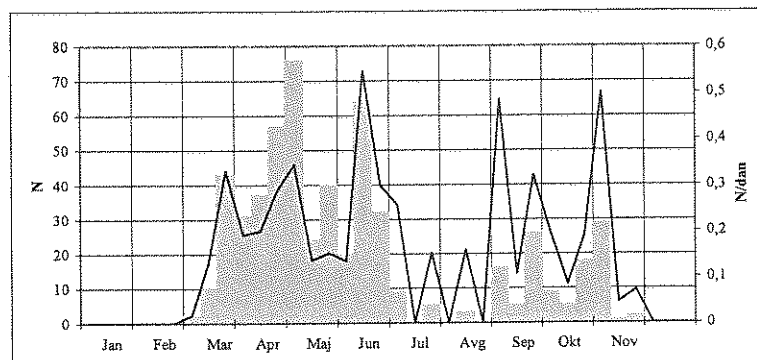
KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo opažanje	6.3.	first sighting
zadnje opažanje	26.11.	last sighting

Repnik je na Barju pogost gnezdilec. Slika razširjenosti ni natančna, ker par v času vzreje mladičev nabira hrano v dokaj obsežnem območju. Tako ne moremo nikoli z gotovostjo vedeti, ali ima gnezdo v bližini ali pa daleč stran v nekem drugem kvadratu. Njegova gnezditvena razširjenost se v veliki meri ujema z območji kulturne barjanske krajine njivskih in travniških površin. Izogiba se gozdnatih predelov, tudi v naseljih ni pogost.

Repnik na Barju ne prezimuje, čeprav ni povsem izključeno, da ne bi na kakšnega klateža izjemoma naleteli tudi pozimi. Kot preletnik ni ravno pogost, tako je bilo v obdobju 1990 do 1995 na Barju ujetih vsega 12 osebkov, od tega večina v oktobru.

Gnezditvena razširjenost repnika na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Linnet at Ljubljansko barje.

Fenogram opažanj repnika na Ljubljanskem barju (N=701).
Phenogram of the Linnet sightings at Ljubljansko barje (N=701).

Brezovček

Common Redpoll

Carduelis flammea

1663

GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

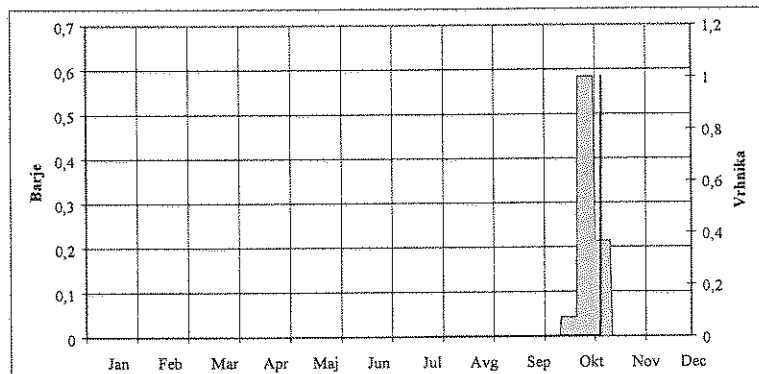
STATISTIKA	STATISTICS
ujetih individuals	12 capture
osebkov observations	145 individuals
opazovanj years	10 observations
lcta	6/8

OPAZOVANJA	OBSERVATIONS
datum/število date/number	
15.3.91/2	27.3.92/10
15.10.93/1 ¹	31.10.93/? ²
5.2.94/10	7.2.94/100
28.10.96/3	15.12.96/2
9.4.93/1	5.11.93/2
1.11.95/1	

Brajnik 1996¹

Rubinič 1994²

Vsega 10 podatkov o opazovanju brezovčkov, ki so jih prispevali popisovalci, in 12 ujetih osebkov potrjuje, da je ta vrsta na Barju pogost, a večinoma maloštevilni zimski gost in preletnik. V začetku februarja 1994 je bila opazovana jata okoli stotih ptic, ki se je nekaj dni zadrževala na Barju. Iz literature so poznani podobni invazijski pojavi (Sovinc 1994). Preostali zapisi omenjajo le posamezne preletnike ali manjše jate. Brezovčki Barje večinoma le preletijo. Jesenski podatki so vsi iz konca oktobra in začetka novembra, spomladanski pa iz obdobja med februarjem in aprilom. Dne 5.10.1983 je bil na Barju ujet brezovček z rumeno glavo (Sovinc 1985).

Fenogram v mrežo ujetih brezovčkov na Ljubljanskem barju ($N_{\text{Barje}}=11$, $N_{\text{Vrhnikia}}=1$).
Phenogram of the Common Redpoll mist-net trappings at Ljubljansko barje ($N_{\text{Barje}}=11$, $N_{\text{Vrhnikia}}=1$).

- Brajnik I. 1996: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 17(75-76): 100.
Rubinič B. 1994: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 15(63): 56.
Sovinc A. 1985: Ujet »rumeni« brezovček *Acanthis flammea*. *Acrocephalus* 6(24): 29.
Sovinc A. 1994: Zimski ornitološki atlas, TZS

Krivokljun

Common Crossbill

Loxia curvirostra

1666

GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA	STATISTICS	
osebkov	39	individuals
opazovanj	9	observations
leta	3/8	years

OPAZOVANJA	OBSERVATIONS	
datum/stevilo	date/number	
20.7.90/11	15.9.90/1	14.9.91/1
1.10.94/5	20.10.94/2	10.12.94/5
20.1.97/1	21.7.97/6	22.7.97/7

Mali krivokljun je na Barju redek gost. Gnezdenje ni bilo potrjeno, čeprav Sovinc (1990) poroča o opazovanih mladih osebkih na robu iglastega gozda v dolini Drage pri Igu. Znano je, da gnezdi eno leto tu, naslednje leto tam, enkrat so številni, drugo leto pa jih sploh ni. Najbližja gnezdišča so mešani gozdovi Krimskega pogorja. Zbrani podatki za Barje so iz negnezditvenega obdobja med julijem in januarjem. Največja jata je štela 11 osebkov.

Sovinc A. 1990: Ptice doline Drage pri Igu (Ljubljansko barje, Slovenija) v letih 1978-88 in naravovarstvena vprašanja. *Varstvo narave* 16: 101-116.

Škrlatec Common Rosefinch		
<i>Carpodacus erythrina</i> 1679		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	18(1)	individuals
opazovanj	10(1)	observations
leta	4/8	years

GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	<10	PAIRS
KVADRATOV	5 (3%)	SQUARES
GOSTOTA	~0.05	DENSITY
zasedeni	~1,4	occupied
največja	2	max
% SLO	>30%	% SLO

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število		date/number
2.8.79/1 ²	23.8.87/1 ¹	5.6.92/1
18.6.92/3	27.6.92/2	28.6.92/3
1.7.93/1	1.8.93/1 ³	3.4.94/2
26.5.94/2	30.5.96/1	5.6.96/2

Grošelj 1988¹

Šere 1980² Šere 1996³

Škrlatec je na Barju zelo redek, verjetno nereden gnezdilec - ocenjujemo, da jih v najboljšem letu gnezdi manj kot 10 parov. Poznan je po gnezditvenih invazijah. Ob eni izmed takšnih invazij je verjetno začel gnezditi tudi na Barju. Šere (1980) na podlagi dolgoletnih opazovanj ocenjuje, da je to bilo po letu 1975. V obdobju raziskave smo odkrili dve potrjeni in eno možno gnezdišče. Prvi sta ob Iški in ob cesti Ig-Škofljica, drugo je v močvirju na osamelcu Kostanjevica. Vrsto smo opazovali med začetkom aprila in avgustom.

Šere D. 1980: Rdeči kalin (*Carpodacus erythrinus*) gnezdi v Sloveniji. *Acrocephalus* 1(1): 13-16.

Grošelj P. 1988: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 9(35-36): 18-19.

Šere D. 1996: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 17(75-76): 97-100.

Kalin Common Bullfinch		
<i>Pyrrhula pyrrhula</i> 1710		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	54	capture
osebkov	107	individuals
opazovanj	44	observations
leta	8/8	years

GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	<10	PAIRS
KVADRATOV	4 (3%)	SQUARES
GOSTOTA	~0,04	DENSITY
zasedeni	~1,3	occupied
največja	2	max
% SLO	<1%	% SLO

Kalin je na Barju zelo redek gnezdilec. Odkrili smo štiri gnezdišča, dve v gozdnatem delu na severnem delu Barja, eno na osamelcu Kostanjevica in eno na gozdnem robu med dolino Drage pri Igu in vznožjem Krimskega pogorja. Takšna slika ni nepričakovana, saj kalin velja za gozdno vrsto, ki ji še posebej ustrezajo mladi iglavci. Kljub temu lahko pričakujemo na presvetljenih jasah v gozdovih osamelcev in v Logu pri Gmajnicah še kak gnezdeči par.

Kalin je na Barju celoletna vrsta. V negnezditvenem času se združujejo v skupine - tudi te so na Barju redke. Število osebkov v opazovanih skupinah kalinov na Barju ni presegla 10 ptic, ponavadi pa so bile še do polovice manjše. Največ kalinov je bilo opaženih in ujetih februarja in novembra, a premalo, da bi lahko zanesljivo zaključili, da so bili na preletu.

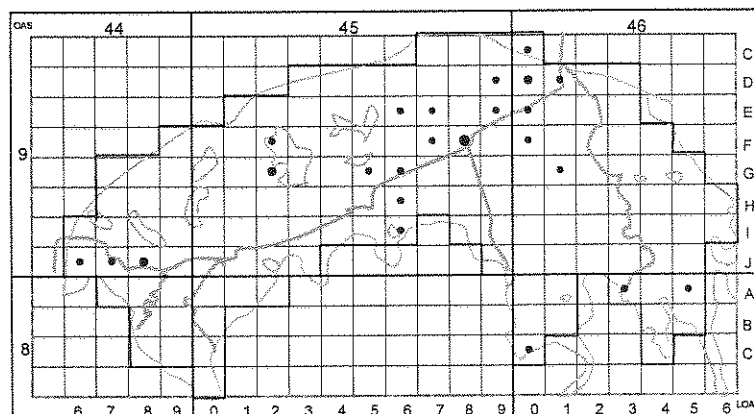
Dlesk		
Hawfinch		
<i>Coccothraustes coccothraustes</i>		
1717		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	63	capture
osebkov	165	individuals
opazovanj	57	observations
leta	8/8	years

GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	56-66	PAIRS
KVADRATOV	24 (17%)	SQUARES
GOSTOTA	0,4-0,5	DENSITY
zasedeni	2,3-2,8	occupied
največja	8-11	max
% SLO	<1%	% SLO

Dlesk je na Barju manj pogosta gnezdilka svetlih, vlažnih listopadnih gozdov in logov, redkeje mejic in sadovnjakov. Težišče njegove razširjenosti je na gozdno-grmovnem severnem delu Barja. V topolovih nasadih in v čistem jelševju je redek. Nekaj parov gnezdi raztreseno po gozdičih ter v gostem prepletu mejic vzdolž Ljubljane.

O spomladanskem in jesenskem preletu imamo premalo podatkov za kakršne koli zaključke. V oktobru (24.10.92) smo pri preletu prek Barja opazovali jato 15 ptic. Za zimsko pojavljanje dleska lahko zapišemo podobno kot za zelenca in še kakšnega zmojedega ptiča: večina jih prezimuje v naseljih, na vrtovih in ob krmilnicah, ki smo jim namenili komaj kakšen zimski obisk.

Gnezditvena razširjenost dleska na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Hawfinch at Ljubljansko barje.

Beloglavi strnad		
Pine Bunting		
<i>Emberiza leucocephala</i>		
1856		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	1	capture
leta	0/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
15.11.74/1 ¹		

Šere 1980¹

Beloglavi strnad je na Barju izjemen gost. En osebek je bil še v predraziskovalnem obdobju ujet pri Tomišlju (Šere 1980).

Šere D. 1980: Beloglavi strnad *Emberiza leucocephala* v Sloveniji. *Acrocephalus* 1(3): 39.

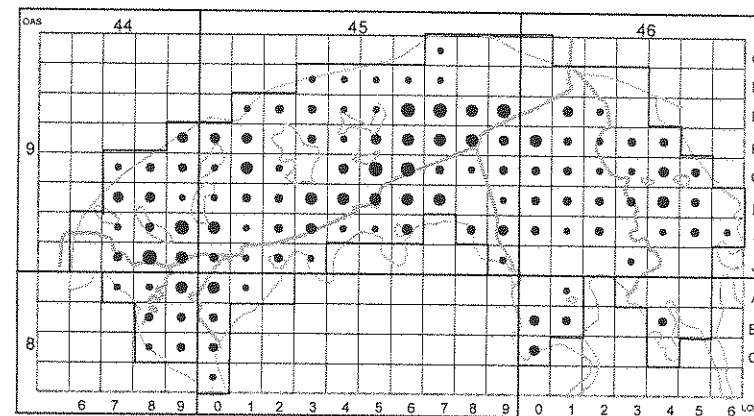
Rumeni strnad		
Yellowhammer		
<i>Emberiza citrinella</i>		
1857		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	41	capture
osebkov	1872	individuals
opazovanj	398	observations
leta	8/8	years

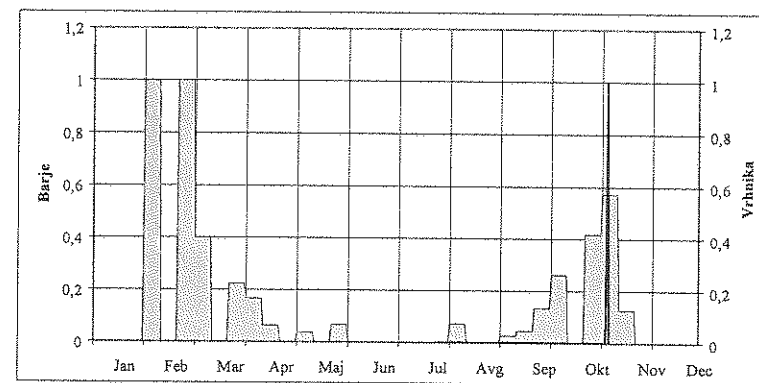
GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	685-890	PAIRS
KVADRATOV	112 (79%)	SQUARES
GOSTOTA	4-5	DENSITY
zasedeni	6-7	occupied
največja	16-19	max
% SLO	1-5	% SLO

Rumeni strnad je na Barju zelo pogost gnezdilec. Ne gnezdi tam, kjer so velike gozdne ali povsem odprte površine, kot so travniki in njive na Iškem vršaju. Največje gostote dosega v kvadratih, poraslih z grmovjem v širokem pasu ob Ljubljani. Pojoče samce smo opazovali od začetka marca do konca julija.

Rumeni strnad se na Barju pojavlja prek celega leta. Najbolj opazen je spomladi, ko samci na izpostavljenih vejah neustrudno prepevajo svojo monotono melodijo, a je tudi ena najbolj opaznih vrst pozimi. Takrat se pogosto združijo v majhne jate, včasih tudi z drugimi vrstami, predvsem s ščinkavci. V tem primeru so jate lahko tudi velike. Prelet ni zelo izrazit - spomladanski verjetno v februarju, jeseni v oktobru in novembru. Na Vrhniki je bil v letu 1995 ujet le en osebek, kar kaže, da se večina strnadov jeseni premika po odprtih predelih Barja.

Gnezditvena razširjenost rumenega strnada na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Yellowhammer at Ljubljansko barje.

Fenogram v mrežo ujetih rumenih strnadov na Ljubljanskem barju ($N_{\text{Barje}}=40$, $N_{\text{Vrhnika}}=1$).
Phenogram of the Yellowhammer mist-net trappings at Ljubljansko barje ($N_{\text{Barje}}=40$, $N_{\text{Vrhnika}}=1$).

Plotni strnad		
Cirl Bunting		
<i>Emberiza cirrus</i>		
1858		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	1	capture
osebkov	2	individuals
opazovanj	2	observations
leta	2/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
29.4.91/1	8.8.93/1 ¹	20.3.96/1

Tekavčič 1996¹

Plotni strnad je na Barju zelo redek preletni gost. Opažen je bil dvakrat, vedno v spomladanskem času, en osebek je bil ujet v avgustu (Tekavčič 1996).

Tekavčič R. 1996: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 17(75-76): 100.

Skalni strnad		
Rock Bunting		
<i>Emberiza cia</i>		
1860		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	1(1)	individuals

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
30.3.76/1 ¹		

Tekavčič ustno¹

Skalni strnad je na Barju izjemen gost. Opažen je bil le enkrat, v predriziskovalnem obdobju. Je sicer možen gnezdilec Iškega vintgarja (Šere 1998).

Šere D. 1988: Ornitološka kronika 19(87-88):80.

Vrtni strnad		
Ortolan Bunting		
<i>Emberiza hortulana</i>		
1866		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	3	individuals
opazovanj	3	observations
leta	3/8	years

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
5.9.86/1 ¹	3.9.87/1 ¹	21.8.90/1
21.9.91/1 ²	27.10.91/1	17.4.92/1

Grošelj 1988¹

Bračko 1992²

Vrtni strnad je na Barju občasen preletni gost. Opazovali smo ga trikrat, zbrali pa smo še tri podatke o ulovu z mrežami. Največkrat smo ga registrirali v jeseni, en podatek je tudi spomladanski.

Bračko F. 1992: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 13(52): 90.

Grošelj P. 1988: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 9(35-36): 19.

Mali strnad		
Little Bunting		
<i>Emberiza pusilla</i>		
1874		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	3	capture

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število	date/number	
6.10.87/1 ¹	21.10.94/1 ²	26.9.97/1 ³

Bračko 1992¹

Grošelj 1988²

Bračko 1999³

Mali strnad je na Barju izjemen preletni gost. V obdobju raziskave je bil ujet dvakrat, enkrat tudi v predraziskovalnem obdobju. Vsi trije podatki so z Vrhnike.

Bračko F. 1992: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 13(51):57

Grošelj P. 1988: Ornitološka kronika. *Acrocephalus* 19/87-88): 77.

Bračko F. 1999: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 20(97): 203.

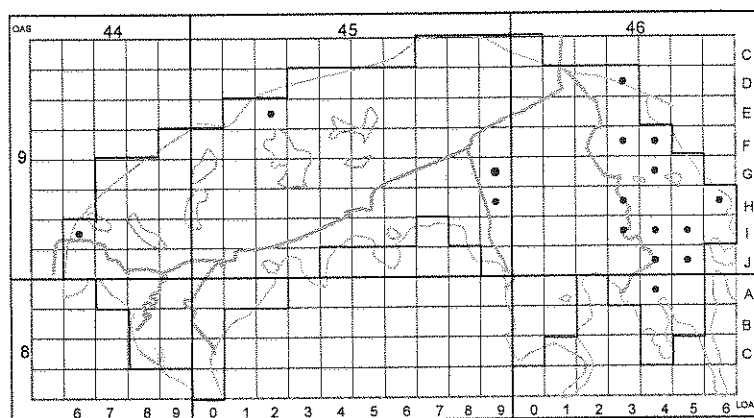
Trstni strnad		
Reed Bunting		
<i>Emberiza schoeniclus</i>		
1877		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
ujetih	193	capture
osebkov	283	individuals
opazovanj	97	observations
leta	8/8	years

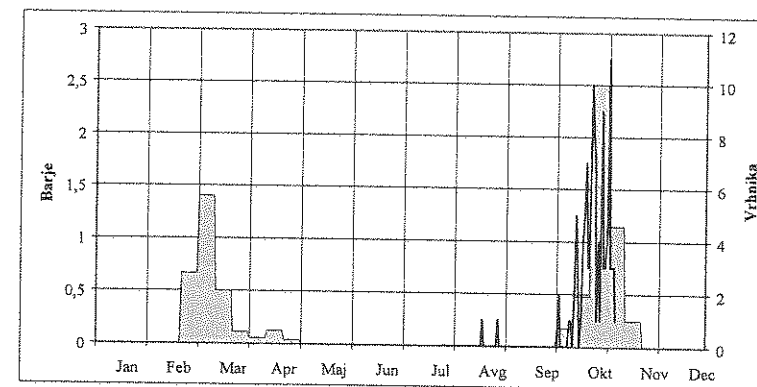
GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	32-37	PAIRS
KVADRATOV	16 (11%)	SQUARES
GOSTOTA	0,2-0,3	DENSITY
zasedeni	2,0-2,3	occupied
največja	5-7	max
% SLO	10-30	% SLO

Trstni strnad je na Barju manj pogost gnezdilec. Večina jih je v obdobju raziskave gnezdila vzhodno od Iščice ob izsuševalnih jarkih in ob desnem bregu Iške. V pomakanju boljših mest strnadi gnezdiijo tudi na opuščeni njivah, prerastli z redkim trstom. Prvi samci zasedejo gnezditvene teritorije že v sredini marca, peti začnejo v aprilu, gnezdiijo v maju in juniju (Košir 1996, Šere 1980, 1998). Ob ponovnem pregledu nekaterih gnezdišč v letu 1999 je bilo ugotovljeno, da so številna zapuščena.

Trstne strnade lahko opazujemo na Barju prek celega leta. Pozimi niso številni, včasih se pridružijo jatam ščinkavcev, vrabcev, sinic in rumenih strnadov. Spomladanska selitev poteka ob koncu februarja in marca, jesenska pa oktobra in novembra.

Gnezditvena razširjenost trstnega strnada na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Reed Bunting at Ljubljansko barje.

Fenogram v mrežo ujetih trstnih strnadov na Ljubljanskem barju ($N_{\text{Barje}}=82$, $N_{\text{Vrhnika}}=111$).
Phenogram of the Reed Bunting mist-net trappings at Ljubljansko barje ($N_{\text{Barje}}=82$, $N_{\text{Vrhnika}}=111$).

Šere D. 1980: Trstni strnad *Emberiza schoeniclus* v Sloveniji. *Acrocephalus* 1(6): 85 - 90.

Košir M. 1996: Iz ornitološke beležnice. *Acrocephalus* 18(75-76): 80.

Šere D. 1998: Ornitološka kronika 1994, 1995. *Acrocephalus* 19(87-88): 77.

Črnoglavi strnad Black-headed Bunting		
<i>Emberiza melanocephala</i> 1881		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	1	individuals

OPAZOVANJA		OBSERVATIONS
datum/število		date/number
2.6.91/1		

Črnoglavi strnad je na Barju izjemen gost. V obdobju raziskave je bil opažen le enkrat, na glavnem ljubljanskem smetišču.

Veliki strnad Corn Bunting		
<i>Miliaria calandra</i> 1882		
GNEZDI BREEDING	PRELET MIGRATION	GOST VAGRANT
LETO YEAR	SEZONA SEASON	MESEC/DAN MONTH/DAY

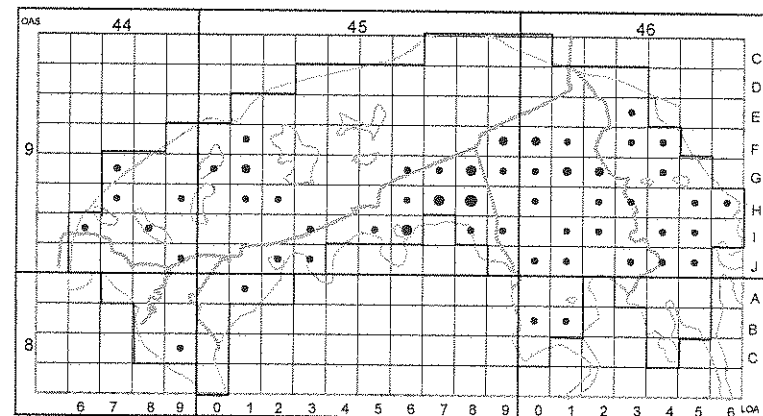
STATISTIKA		STATISTICS
osebkov	230	individuals
opazovanj	81	observations
leta	8/8	years

GNEZDITEV		BREEDING
PAROV	125-134	PAIRS
KVADRATOV	53 (37%)	SQUARES
GOSTOTA	0,9-1,0	DENSITY
zasedeni	2,4-2,5	occupied
največja	10-12	max
% SLO	10-30	% SLO

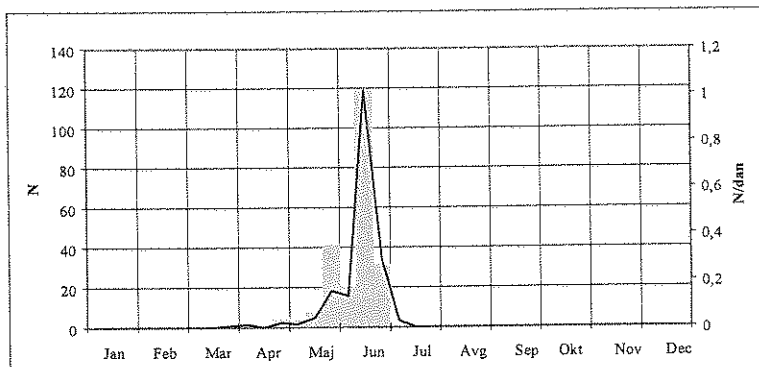
KLJUČNI DATUMI		KEY DATES
prvo opazanje	23.3.	first sighting
zadnje opazanje	1.7.	last sighting

Veliki strnad je na Barju pogost gnezdtilec. V prvih letih popisov je bil zelo redek, kar kaže na možna večletna nihanja v velikosti gnezditvene populacije. Večina jih je gnezdila na velikih travniških površinah z redkim drevjem in grmovjem. Največjo gnezditveno gostoto je dosegel v okoli 5 km² velikem trikotniku med Ljubljano, Iško in Podpečjo (okoli 7 parov na km²).

Pojoče velike strnade smo opazovali od konca aprila do konca junija, čeprav so bili na Barju opaženi že ob koncu marca. Zadnji zabeleženi datum opazovanja gotovo ni realen kazalec časa, kdaj strnadi Barje zapustijo. Prav tako nimamo podatkov o njihovi selitvi.

Gnezditvena razširjenost velikega strnada na Ljubljanskem barju.
Breeding distribution of the Corn Bunting at Ljubljansko barje.

Fenogram opažanj velikega strnada na Ljubljanskem barju (N=230).
Phenogram of the Corn Bunting sightings at Ljubljansko barje (N=230).

DODATEK I

Seznam prikazuje vse v delu obravnavane vrste ptic in njihov status na Barju, pri čemer pomeni:

A=zbrani podatki o številu opaženih osebkov v obdobju 1976 - 2002 (brez literaturnih navedb, izjemoma so pri zelo redkih vrstah prišteti še neobjavljeni podatki iz obdobja pred 1989)

B=število ujetih osebkov v obdobju 1990 - 1995 (brez literaturnih navedb, podatki z Vrhnike le za leto 1995)

gn/br=gnezdititev (-=ne gnezdi; 2=reden, vsakoleten; 1=nereden; 0=nezanesljivi podatki o gnezdenju; -1=izginil v obdobju od leta 1975 naprej; -2= izginil v obdobju pred 1975)

zi/wi=prezimovanje (-=ne prezimuje; x=prezimuje)

Vrste, ki se na Barju zadržujejo večji del zime. Lahko so vrste, ki ostanejo na Barju prek celega leta, ali vrste, ki se tu zadržujejo le pozimi.

pr/mi=prelet (-=ni preletnik; x=preletnik)

Vrste, ki so bile na Barju opažene v preletnem času (spomladanskem in/ali jesenskem) vsaj v treh od osem let intenzivnih raziskav, ne glede na število opaženih osebkov.

go/va=gost (-=ni gost; x=gost)

Kot gostujoče so bile določene vse vrste, ki se na Barju lahko pojavijo kadarkoli v letu, a le za kratek čas (celoletni gosti), vrste, ki na Barje priletijo, a ostanejo le kratek čas (zimski gosti), vrste, ki smo jih na preletu opazovali le v dveh letih ali manj (preletni gost), vrste, ki so se na Barju zadrževale prek poletja, a tu niso gnezstile.

APPENDIX I

The list presents all the species dealt with in this work and their status at Ljubljansko barje (hereinafter referred to as "the Barje"), with the abbreviations used below denoting the following:

A=gathered data on the observed birds from the 1976-2002 period (without literature citations)

B=number of birds caught during the 1990-1995 period (without literature citations, data from Vrhnika trapping site for the year 1995 only)

gn/br=breeding (-=non-breeding; 2=regular, occurring every year; 1=irregular; 0=unreliable nesting data; -1=disappeared in the period from 1975 onwards; -2= disappeared in the period prior to 1975)

zi/wi=wintering (-=non-wintering; x=wintering)

Species occurring at Ljubljansko barje during the greater part of the winter, i.e. species resident there all year round or species arriving only in the winter

pr/mi=migration (-=non-migrant; x=migrant)

Species observed at Ljubljansko barje during migration season (spring and/or autumn) in at least three of the eight years of intense research, irrespective of the number of observed birds.

go/va=vagrant (-=non-vagrant; x=vagrant)

As vagrants all those species were stipulated that can occur at the Barje at any time of the year, although for a short period only (year-round vagrants), species that occur in the winter but stay for a short period only (winter vagrants), species observed during migration in only two or less years (passage visitors), and species that stay at the Barje over the summer but do not breed.

vrsta	species	A	B	gn/br	zi/wi	pr/mi	go/va
rdečegrlj slapnik	<i>Gavia stellata</i>	1	0	-	-	-	x
polarni slapnik	<i>Gavia arctica</i>	11	0	-	-	-	x
mali ponirek	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	173	0	2	x	x	-
čopasti ponirek	<i>Podiceps cristatus</i>	140	0	1	x	x	-
rjavovrati ponirek	<i>Podiceps grisigena</i>	15	0	-	-	-	x
črnovrati ponirek	<i>Podiceps nigricollis</i>	23	0	-	-	-	x
kormoran	<i>Phalacrocorax carbo</i>	237	0	-	-	-	x
pritlikavi kormoran	<i>Phalacrocorax pygmaeus</i>	1	0	-	-	-	x
bobnarica	<i>Botaurus stellaris</i>	20	0	-	-	-	x
čapljica	<i>Ixobrychus minutus</i>	15	0	1	-	-	-
kvakač	<i>Nycticorax nycticorax</i>	75	0	0	-	-	x
čopasta čaplja	<i>Ardeola ralloides</i>	16	0	-	-	x	-
mala bela čaplja	<i>Egretta garzetta</i>	29	0	-	-	x	x
velika bela čaplja	<i>Egretta alba</i>	164	0	-	x	x	x
siva čaplja	<i>Ardea cinerea</i>	470	0	-	x	-	x
rjava čaplja	<i>Ardea purpurea</i>	22	0	-	-	x	x
črna štoklja	<i>Ciconia nigra</i>	43	0	-1	-	x	x
bela štoklja	<i>Ciconia ciconia</i>	187	0	2	-	x	-
plevica	<i>Plegadis falcinellus</i>	1	0	-	-	-	x
žličarka	<i>Platalea leucorodea</i>	2	0	-	-	-	x
labod grbec	<i>Cygnus olor</i>	6	0	-	-	-	x
njivska gos	<i>Anser fabalis</i>	15	0	-	-	-	x
beločela gos	<i>Anser albifrons</i>	9	0	-	-	-	x
siva gos	<i>Anser anser</i>	115	0	-	-	x	x
žvižgavka	<i>Anas penelope</i>	2321	0	-	x	x	-
konopnica	<i>Anas strepera</i>	117	0	-	-	x	-
kreheljc	<i>Anas crecca</i>	1165	0	-	-	x	x
mlakarica	<i>Anas platyrhynchos</i>	5175	0	2	x	x	-
dolgorepa raca	<i>Anas acuta</i>	68	0	-	-	x	-
reglja	<i>Anas querquedula</i>	631	0	-	-	x	-
raca žličarica	<i>Anas chpeata</i>	506	0	-	-	x	x
tatarska žvižgavka	<i>Netta rufina</i>	12	0	-	-	-	x
sivka	<i>Aythya ferina</i>	526	0	-	-	x	x
kostanjevka	<i>Aythya nyroca</i>	3	0	-	-	-	x
čopasta črnica	<i>Aythya fuligula</i>	284	0	-	-	x	-
zvonec	<i>Bucephala clangula</i>	40	0	-	-	-	x
mali žagar	<i>Mergus albellus</i>	1	0	-	-	-	x
srednji žagar	<i>Mergus serrator</i>	2	0	-	-	-	x
sršenar	<i>Pernis apivorus</i>	53	0	2	-	x	-
črni škarnik	<i>Milvus migrans</i>	25	0	-	-	-	x

rjavi škarnik	<i>Milvus milvus</i>	5	0	-	-	-	x
belorepec	<i>Haliaetus albicilla</i>	2	0	-	-	-	x
beloglavi jastreb	<i>Gyps fulvus</i>	3	0	-	-	-	x
kačar	<i>Circus gallinus</i>	24	0	-	-	-	x
rjavi lunj	<i>Circus aeruginosus</i>	148	0	-	-	x	x
pepelasti lunj	<i>Circus cyaneus</i>	237	0	-	x	x	-
stepski lunj	<i>Circus macrourus</i>	1	0	-	-	-	x
močvirski lunj	<i>Circus pygargus</i>	35	0	-2	-	x	-
kratulj	<i>Accipiter gentilis</i>	69	2	2	x	-	-
skobec	<i>Accipiter nisus</i>	87	4	2	x	x	-
kanja	<i>Buteo buteo</i>	1396	5	2	x	x	-
mali klinkač	<i>Aquila pomarina</i>	2	0	-	-	-	x
veliki klinkač	<i>Aquila clanga</i>	2	0	-	-	-	x
planinski orel	<i>Aquila chrysaetos</i>	8	0	-	-	-	x
ribji orel	<i>Pandion haliaetus</i>	9	0	-	-	x	-
južna postovka	<i>Falco naumanni</i>	54	0	-1	-	x	x
postovka	<i>Falco tinnunculus</i>	533	0	2	x	x	-
rdečenoga postovka	<i>Falco vespertinus</i>	538	0	-	-	x	-
mali sokol	<i>Falco columbarius</i>	11	0	-	-	-	x
škrjančar	<i>Falco subbuteo</i>	66	3	2	-	x	-
sokol plenilec	<i>Falco cherrug</i>	2	0	-	-	-	x
sokol selec	<i>Falco peregrinus</i>	27	0	-	-	-	x
divji petelin	<i>Tetrao urogallus</i>	1	0	-	-	-	x
jerebica	<i>Perdix perdix</i>	88	0	2	x	-	-
prepelica	<i>Coturnix coturnix</i>	717	0	2	-	-	-
fazan	<i>Phasianus colchicus</i>	593	3	2	x	-	-
mokož	<i>Rallus aquaticus</i>	42	13	2	x	x	-
grahasta tukalica	<i>Porzana porzana</i>	7	2	-2	-	x	-
mala tukalica	<i>Porzana parva</i>	17	0	-	-	x	-
pritlikava tukalica	<i>Porzana pusilla</i>	0	0	-	-	-	x
kosec	<i>Crex crex</i>	558	1	2	-	-	-
zelenonoga tukalica	<i>Gallinula chloropus</i>	161	0	2	x	-	-
liška	<i>Fulica atra</i>	752	0	2	x	-	-
žerjav	<i>Grus grus</i>	70	0	-	-	x	-
polojnik	<i>Himantopus himantopus</i>	1	0	-	-	-	x
sabljacka	<i>Recurvirostra avosetta</i>	1	0	-	-	-	x
rj. komatna tekica	<i>Glaucola pratincola</i>	1	0	-	-	-	x
mali deževnik	<i>Charadrius dubius</i>	48	2	1	-	x	-
komatni deževnik	<i>Charadrius hiaticula</i>	2	0	-	-	-	x
zlata prosenka	<i>Pluvialis apricaria</i>	1191	0	-	-	x	-
stepska priba	<i>Vanellus gregarius</i>	0	0	-	-	-	x

priba	<i>Vanellus vanellus</i>	19212	14	2	-	x	-
mali prodnik	<i>Calidris minuta</i>	2	0	-	-	-	x
Temmin. prodnik	<i>Calidris temminckii</i>	1	0	-	-	-	x
sprem. prodnik	<i>Calidris alpina</i>	4	0	-	-	-	x
togotnik	<i>Phylomachus pugnax</i>	1404	0	-	-	x	-
puklež	<i>Limnocyptes minimus</i>	3	0	-	-	-	x
kozica	<i>Gallinago gallinago</i>	1097	0	-1	x	x	x
čoketa	<i>Gallinago media</i>	3	0	-	-	-	x
sloka	<i>Scolopax rusticola</i>	166	0	2	-	x	-
črnorepi kljunač	<i>Limosa limosa</i>	17	0	-	-	x	-
mali škurh	<i>Numenius phaeopus</i>	96	0	-	-	x	-
veliki škurh	<i>Numenius aequata</i>	662	0	2	-	x	-
črni martinec	<i>Tringa erythropus</i>	28	0	-	-	x	-
rdečenogi martinec	<i>Tringa totanus</i>	12	0	-	-	x	-
zelenonogi martinec	<i>Tringa nebularia</i>	32	0	-	-	x	x
pikasti martinec	<i>Tringa ochropus</i>	76	0	-	-	x	x
močvirski martinec	<i>Tringa glareola</i>	253	0	-	-	x	x
mali martinec	<i>Actitis hypoleucos</i>	46	0	-	-	x	x
lopatasta govnačka	<i>Stercorarius pomarinus</i>	1	0	-	-	-	x
črnoglavi galeb	<i>Larus melanocephalus</i>	10	0	-	-	-	x
mali galeb	<i>Larus minutus</i>	7	0	-	-	-	x
rečni galeb	<i>Larus ridibundus</i>	5046	0	-	x	-	x
sivi galeb	<i>Larus canus</i>	57	0	-	-	-	x
rjavi galeb	<i>Larus fuscus</i>	7	0	-	-	-	x
rumenonogi galeb	<i>Larus michachellii</i>	71	0	-	-	-	x
stebni galeb	<i>Larus argentatus</i>	2	0	-	-	-	x
črnoga čigra	<i>Gelochelidon nilotica</i>	1	0	-	-	-	x
kaspijska čigra	<i>Sterna caspia</i>	4	0	-	-	-	x
navadna čigra	<i>Sterna hirundo</i>	1	0	-	-	-	x
črna čigra	<i>Chlidonias niger</i>	54	0	-	-	x	x
beloperuta čigra	<i>Chlidonias leucpterus</i>	1	0	-	-	-	x
mestni golob	<i>Columba livia f. dom.</i>	?	0	2	x	-	-
duplar	<i>Columba oenas</i>	483	0	1	-	x	-
grivar	<i>Columba palumbus</i>	2931	0	2	-	x	x
turška grlica	<i>Streptopelia decaocto</i>	376	0	2	x	-	-
divja grlica	<i>Streptopelia turtur</i>	113	1	2	-	x	-
kukavica	<i>Cuculus canorus</i>	225	2	2	-	-	-
pegasta sova	<i>Tyto alba</i>	21	2	1	x	-	-
veliki skovik	<i>Otus scops</i>	100	0	2	-	-	-
velika uharica	<i>Bubo bubo</i>	1	0	-	-	-	x
čuk	<i>Athene noctua</i>	10	0	-1	-	-	x

lesna sova	<i>Strix aluco</i>	12	0	2	x	-	-
kozača	<i>Strix uralensis</i>	7	0	-	-	-	x
mala uharica	<i>Asio otus</i>	149	4	2	x	-	-
močvirska uharica	<i>Asio flammeus</i>	2	0	-2	-	-	x
koconogi čuk	<i>Aegolius funereus</i>	2	0	-	-	-	x
podhujka	<i>Caprimulgus europaeus</i>	5	0	-	-	-	x
hudournik	<i>Apus apus</i>	383	0	-1	-	-	x
vodomec	<i>Alcedo atthis</i>	92	95	2	x	x	-
čebelar	<i>Merops apiaster</i>	63	0	-	-	-	x
zlatovranka	<i>Coracias garrulus</i>	8	0	-2	-	x	-
smrdokavra	<i>Upupa epops</i>	63	0	-1	-	x	x
vijeglavka	<i>Jynx torquilla</i>	111	115	2	-	x	-
pivka	<i>Picus canus</i>	23	0	2	x	-	-
zelena žolna	<i>Picus viridis</i>	13	0	1	x	-	-
črna žolna	<i>Dryocopus martius</i>	12	0	0	x	-	x
veliki detel	<i>Dendrocopos major</i>	332	28	2	x	-	-
mali detel	<i>Dendrocopos minor</i>	55	8	2	x	-	-
kratkoprsti škrjanec	<i>Lullula brachydactyla</i>	2	0	-	-	-	x
čopasti škrjanec	<i>Galerida cristata</i>	9	0	-	-	-	x
hribski škrjanec	<i>Lullula arborea</i>	53	0	-	-	x	-
poljski škrjanec	<i>Alauda arvensis</i>	6962	0	2	-	x	x
breguljka	<i>Riparia riparia</i>	18	75	-	-	x	-
kmečka lastovka	<i>Hirundo rustica</i>	3750	19793	2	-	x	-
rdeča lastovka	<i>Hirundo daurica</i>	2	0	-	-	-	x
mestna lastovka	<i>Delichon urbica</i>	329	179	2	-	x	-
rjava čipa	<i>Anthus campestris</i>	4	0	-	-	x	-
drevesna čipa	<i>Anthus trivialis</i>	4532	143	2	-	x	-
travniška čipa	<i>Anthus pratensis</i>	701	141	-	x	x	-
rdečegrla čipa	<i>Anthus cervinus</i>	12	0	-	-	x	-
vriskarica	<i>Anthus spinoletta</i>	827	9	-	x	x	-
rumena pastirica	<i>Motacila flava</i>	714	3	2	-	x	-
siva pastirica	<i>Motacila cinerea</i>	53	6	2	x	x	-
bela pastirica	<i>Motacila alba</i>	2588	35	2	x	x	-
pegam	<i>Bombicilla garrulus</i>	72	0	-	-	-	x
povodni kos	<i>Cinclus cinclus</i>	0	0	0	-	-	-
stržek	<i>Troglodytes troglodytes</i>	165	68	2	x	x	-
siva pevka	<i>Prunella modularis</i>	170	6942	-	x	x	-
taščica	<i>Eritacus rubecula</i>	1955	3590	2	x	x	-
veliki slavec	<i>Luscinia luscinia</i>	0	16	-	-	x	-
slavec	<i>Luscinia megarhynchos</i>	565	85	2	-	x	-
mmodra taščica	<i>Luscinia svecica</i>	0	4	-	-	x	-

šmarnica	<i>Phoenicurus ochrucos</i>	261	12	2	x	x	-
pogorelec	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	24	50	0	-	x	-
repaljščica	<i>Saxicola rubetra</i>	4133	89	2	-	x	-
prosnik	<i>Saxicola torquata</i>	818	15	2	-	x	x
kupčar	<i>Oenanthe oenanthe</i>	181	5	-	-	x	-
komatar	<i>Turdus torquatus</i>	3	0	-	-	-	x
kos	<i>Turdus merula</i>	2200	144	2	x	x	-
brinovka	<i>Turdus pilaris</i>	4789	2	2	x	x	-
cikovt	<i>Turdus philomelos</i>	1881	201	2	-	x	-
vinski drozg	<i>Turdus iliacus</i>	1059	10	-	-	x	-
carar	<i>Turdus viscivorus</i>	561	0	2	x	x	-
svilnica	<i>Cettia cetti</i>	0	0	-	-	-	x
brškinka	<i>Cisticola juncidis</i>	0	0	-1	-	-	-
kobilčar	<i>Locustella naevia</i>	119	56	2	-	x	-
rečni cvrčalec	<i>Locustella fluviatilis</i>	292	10	2	-	x	-
trstni cvrčalec	<i>Locustella luscinioides</i>	8	13	-1	-	x	-
tamariskovka	<i>Acrocephalus melanopogon</i>	5	26	-1	-	x	-
povodna trstnica	<i>Acrocephalus paludicola</i>	0	2	-	-	-	x
bičja trstnica	<i>Acroc. schoenobenus</i>	205	1018	2	-	x	-
plevelna trstnica	<i>Acrocephalus agricola</i>	0	4	-	-	-	x
robidna trstnica	<i>Acrocephalus dumetorum</i>	0	4	-	-	-	x
močvirska trstnica	<i>Acrocephalus palustris</i>	2797	867	2	-	x	-
srpična trstnica	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	35	2036	-	-	x	-
rakar	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	58	84	2	-	x	-
mali vrtnik	<i>Hippolais caligata</i>	1	0	-	-	-	x
rumeni vrtnik	<i>Hippolais icterina</i>	29	234	-	-	x	-
kratkoperuti vrtnik	<i>Hippolais polyglotta</i>	0	5	-	-	-	x
taščična penica	<i>Sylvia cantillans</i>	3	0	-	-	-	x
žametna penica	<i>Sylvia melanocephala</i>	1	1	-	-	-	x
pisana penica	<i>Sylvia nisoria</i>	131	36	2	-	x	-
mlinarček	<i>Sylvia curruca</i>	77	86	0	-	x	-
rjava penica	<i>Sylvia communis</i>	1888	474	2	-	x	-
vrtna penica	<i>Sylvia borin</i>	248	7405	2	-	x	-
črnohlavka	<i>Sylvia atricapilla</i>	3345	10067	2	-	x	x
mušja listnica	<i>Phylloscopus inornatus</i>	0	4	-	-	-	x
kraljičica	<i>Phylloscopus proregulus</i>	0	1	-	-	-	x
grmovščica	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	43	100	0	-	x	-
vtbji kovaček	<i>Phylloscopus collybita</i>	1773	1608	2	-	x	x
severni kovaček	<i>Phylloscopus trochilus</i>	121	201	-	-	x	-
rumenog. kraljiček	<i>Regulus regulus</i>	154	140	2	x	x	-
rdečeglavi kraljiček	<i>Regulus ignicapillus</i>	16	12	-	-	-	x

sivi muhar	<i>Muscicapa striata</i>	219	57	2	-	x	-
belovrati muhar	<i>Ficedula albicollis</i>	1	4	-	-	-	x
črnohlavi muhar	<i>Ficedula hypoleuca</i>	37	65	-	-	x	-
brkata sinica	<i>Panurus biarmicus</i>	0	6	-	-	-	x
dolgorepka	<i>Aegithalus caudatus</i>	442	188	2	x	x	-
močvirska sinica	<i>Parus palustris</i>	220	27	2	x	x	-
gorska sinica	<i>Parus montanus</i>	15	7	-	-	-	x
čopasta sinica	<i>Parus cristatus</i>	11	0	1	x	-	-
menišček	<i>Parus ater</i>	205	11	2	x	x	-
plavček	<i>Parus caeruleus</i>	397	316	2	x	x	-
velika sinica	<i>Parus major</i>	2319	486	2	x	x	-
brglez	<i>Sitta europaea</i>	169	3	2	x	-	-
dolgoprsti plezavček	<i>Certhia familiaris</i>	1	1	-	-	-	x
kratkop. plezavček	<i>Certhia brachyactyla</i>	1298	4	2	x	-	-
plašica	<i>Remiz pendulinus</i>	89	281	1	-	x	-
kobilar	<i>Oriolus oriolus</i>	359	9	2	-	x	-
rjavi srakoper	<i>Lanius collurio</i>	873	212	2	-	x	-
črnočeli srakoper	<i>Lanius minor</i>	14	0	-1	-	x	x
veliki srakoper	<i>Lanius excubitor</i>	110	2	-	x	-	-
rjavoglavi srakoper	<i>Lanius senator</i>	6	0	-	-	x	-
šoja	<i>Garrulus glandarius</i>	237	2	2	x	-	-
sraka	<i>Pica pica</i>	1767	13	2	x	-	-
kavka	<i>Corvus monedula</i>	1590	0	2	x	-	-
poljska vrana	<i>Corvus frugilegus</i>	5305	0	-	x	x	-
črna vrana	<i>Corvus corone corone</i>	45	0	-	x	-	-
siva vrana	<i>Corvus corone cornix</i>	3360	0	2	x	-	-
krokar	<i>Corvus corax</i>	123	0	-	-	-	x
škotec	<i>Sturnis vulgaris</i>	42907	0	2	x	x	-
rožnati škorec	<i>Sturnis roseus</i>	21	0	-	-	-	x
domači vrabec	<i>Passer d. domesticus</i>	6680	256	2	x	-	-
italijanski vrabec	<i>Passer d. italiae</i>	0	1	-	-	-	x
travniški vrabec	<i>Passer hispaniolensis</i>	0	1	-	-	-	x
poljski vrabec	<i>Passer montanus</i>	2732	769	2	x	-	-
ščinkavec	<i>Fringilla coelebs</i>	5812	147	2	x	x	-
pinoža	<i>Fringilla montifringilla</i>	486	18	-	x	x	-
grlček	<i>Serinus serinus</i>	433	137	2	-	x	-
zelenec	<i>Carduelis chloris</i>	2267	266	2	x	x	-
lišček	<i>Carduelis carduelis</i>	1815	519	2	x	x	-
čížek	<i>Spinus spinus</i>	859	287	-	x	x	-
repnik	<i>Carduelis cannabina</i>	701	12	2	-	x	-
brezovček	<i>Carduelis flammea</i>	145	12	-	-	x	x

krivokljun	<i>Loxia curvirostra</i>	39	0	-	-	-	x
škrlatec	<i>Carpodacus erythrina</i>	17	0	1	-	-	-
kalin	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	107	54	2	x	-	-
dlesk	<i>Coc. coccyzoides</i>	165	63	2	x	-	-
beloglavi strnad	<i>Emberiza leucocephala</i>	0	1	-	-	-	x
rumeni strnad	<i>Emberiza citrinella</i>	1872	41	2	x	x	-
plotni strnad	<i>Emberiza cirrus</i>	2	1	-	-	-	x
skalni strnad	<i>Emberiza cia</i>	0	0	-	-	-	x
vrtni strnad	<i>Emberiza hortulana</i>	3	0	-	-	-	x
mali strnad	<i>Emberiza pusilla</i>	0	3	-	-	-	x
trstni strnad	<i>Emberiza schoeniclus</i>	283	193	2	x	x	-
črnohlavi strnad	<i>Emberiza melanocephala</i>	1	0	-	-	-	x
veliki strnad	<i>Milaria calandra</i>	230	0	2	-	-	-

DODATEK II

Seznam gnezdilcev (z vrstami, ki so v času raziskave z Barja kot gnezdilci izginili). Podane so preštete vrednosti, brez korekcijskih faktorjev (gp = število gnezdečih parov na Barju, zk = število zasedenih kvadratov na Barju; max = največje število gnezdečih parov na kvadrat; min = najmanjše število gnezdečih parov na kvadrat; ko = korekcijski faktor)

APPENDIX II

List of breeding birds (species disappeared as breeders from Ljubljansko barje during the investigation period). Presented herewith are the actually counted numbers, without correction factors (bo = number of breeding pairs at Ljubljansko barje; os = number of occupied squares at Ljubljansko barje; max = maximum number of breeding birds per square; min = minimum number of breeding birds per square; co = correction factor)

vrsta	species	gp/bp	zk/os	max	min	ko/co
mali ponirek	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	48	28	11	1	1
čopasti ponirek	<i>Podiceps cristatus</i>	2	2	1	1	1
čaplja	<i>Ixobrychus minutus</i>	7	2	5	2	1
kvakač	<i>Nycticorax nycticorax</i>	2	2	1	1	1
bela storklja	<i>Ciconia ciconia</i>	2	2	1	1	1
mlakarica	<i>Anas platyrhynchos</i>	205	70	50	1	0,7-0,9
sršenar	<i>Pernis apivorus</i>	10	10	1	1	1
kragulj	<i>Accipiter gentilis</i>	5	5	1	1	1
skobec	<i>Accipiter nisus</i>	4	4	1	1	1
kanja	<i>Buteo buteo</i>	48	46	2	1	1
južna postovka	<i>Falco naumanni</i>	4	3	2	1	1
postovka	<i>Falco tinnunculus</i>	31	31	1	1	1
skrjančar	<i>Falco subbuteo</i>	5	5	1	1	1
jerebica	<i>Perdix perdix</i>	12	8	2	1	1
prepelica	<i>Coturnix coturnix</i>	331	79	20	1	0,7-0,9
fazan	<i>Phasianus colchicus</i>	207	89	9	1	0,7-0,9
mokož	<i>Rallus aquaticus</i>	1	1	1	1	1
kosec	<i>Crex crex</i>	258	73	13	1	0,7-0,9
zelenonoga tukalica	<i>Gallinula chloropus</i>	51	34	6	1	1
liska	<i>Fulica atra</i>	16	4	9	1	1
mali deževnik	<i>Charadrius dubius</i>	8	4	3	1	1
priba	<i>Vanellus vanellus</i>	342	52	18	1	0,7-0,9
kozica	<i>Gallinago gallinago</i>	16	6	4	1	1
sloka	<i>Scolopax rusticola</i>	91	16	13	1	0,7-0,9
veliki škurh	<i>Numenius arquata</i>	11	11	1	1	1
mali martinec	<i>Actitis hypoleucos</i>	2	2	1	1	1
duplar	<i>Columba oenans</i>	9	6	2	1	1
grivar	<i>Columba palumbus</i>	56	39	5	1	0,7-0,9
turška grlica	<i>Streptopelia decaocto</i>	81	38	8	1	0,7-0,9
divja grlica	<i>Streptopelia turtur</i>	50	27	5	1	0,7-0,9
kukavica	<i>Cuculus canorus</i>	109	68	6	1	0,7-0,9
pegasta sova	<i>Tyto alba</i>	2	2	1	1	1

veliki skovik	<i>Otus scops</i>	63	36	6	1	1
lesna sova	<i>Strix aluco</i>	7	7	1	1	1
mala uharica	<i>Asio otus</i>	51	42	3	1	1
vodomec	<i>Alcedo atthis</i>	14	14	1	1	1
vijeglavka	<i>Jynx torquilla</i>	68	48	4	1	0,7-0,9
pivka	<i>Picus canus</i>	9	9	1	1	1
zelena žolna	<i>Picus viridis</i>	6	5	2	1	1
črna žolna	<i>Drycopus martius</i>	2	2	1	1	1
veliki detel	<i>Dendrocopos major</i>	128	61	6	1	0,7-0,9
mali detel	<i>Dendrocopos minor</i>	26	20	3	1	0,7-0,9
poljski škranec	<i>Alauda arvensis</i>	1482	113	55	1	0,8-1
kmečka lastovka	<i>Hirundo rustica</i>	1183	59	100	2	0,7-0,9
mestna lastovka	<i>Delichon urbica</i>	181	17	60	1	0,7-0,9
drevesna cipa	<i>Anthus trivialis</i>	1975	127	50	1	0,8-1
rumena pastirca	<i>Motacilla flava</i>	31	10	7	1	0,7-0,9
siva pastirca	<i>Motacilla cinerea</i>	17	15	2	1	0,7-0,9
bela pastirca	<i>Motacilla alba</i>	501	133	18	1	0,7-0,9
stržek	<i>Troglodytes troglodytes</i>	81	24	11	1	0,7-0,9
taščica	<i>Erithacus rubecula</i>	801	81	50	1	0,7-0,9
slavec	<i>Luscinia megarhynchos</i>	256	76	25	1	0,7-0,9
šmarnica	<i>Phoenicurus ochruros</i>	134	53	9	1	0,7-0,9
repaljščica	<i>Saxicola rubetra</i>	1858	123	52	1	0,8-1
prosnik	<i>Saxicola torquata</i>	290	102	12	1	0,7-0,9
kos	<i>Turdus merula</i>	1155	123	44	1	0,7-0,9
brinovka	<i>Turdus pilaris</i>	44	11	20	1	0,7-0,9
cikovt	<i>Turdus philomelos</i>	329	49	38	1	0,7-0,9
carar	<i>Turdus viscivorus</i>	10	8	2	1	0,7-0,9
kobilčar	<i>Locustella naevia</i>	54	28	8	1	0,7-0,9
rečni cvrčalec	<i>Locustella fluviatilis</i>	173	27	28	1	0,7-0,9
bičja trstnica	<i>Acrocephalus schoenobenus</i>	56	21	10	1	0,7-0,9
močvirna trstnica	<i>Acrocephalus palustris</i>	2061	127	64	1	0,7-0,9
rakar	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	31	12	11	1	0,8-1
pisana penica	<i>Sylvia nisoria</i>	101	31	10	1	0,7-0,9
rjava penica	<i>Sylvia communis</i>	1033	129	28	1	0,7-0,9
vrtna penica	<i>Sylvia borin</i>	159	69	10	1	0,7-0,9
črnoglavka	<i>Sylvia atricapilla</i>	1947	131	71	1	0,7-0,9
vrbi kovaček	<i>Phylloscopus collybita</i>	772	88	35	1	0,7-0,9
rumenoglavi kraljiček	<i>Regulus regulus</i>	73	16	15	1	0,4-0,7
sivi muhar	<i>Muscicapa striata</i>	190	58	19	1	0,7-0,9
dolgorepka	<i>Aegithalus caudatus</i>	31	24	2	1	1
močvirna sinica	<i>Parus palustris</i>	89	35	12	1	0,4-0,7
čopasta sinica	<i>Parus cristatus</i>	4	2	2	2	1
menišek	<i>Parus ater</i>	55	13	10	1	0,7-0,9
plavček	<i>Parus caeruleus</i>	115	32	15	1	0,7-0,9
velika sinica	<i>Parus major</i>	767	122	33	1	0,7-0,9
brglez	<i>Sitta europea</i>	87	33	12	1	0,4-0,7
kratkoprsti plezavček	<i>Certhia brachydactyla</i>	99	23	13	1	0,4-0,7
plasiča	<i>Remiz pendulinus</i>	14	11	2	1	1

kobilar	<i>Oriolus oriolus</i>	204	82	8	1	0,7-0,9
rjavi srakoper	<i>Lanius collurio</i>	534	113	24	1	0,8-1
šoja	<i>Garrulus glandarius</i>	49	31	3	1	0,7-0,9
sraka	<i>Pica pica</i>	249	112	9	1	0,8-1
kavka	<i>Corvus monedula</i>	12	2	8	4	0,8-1
siva vrana	<i>Corvus corone cornix</i>	241	95	9	1	0,8-1
škorec	<i>Sturnus vulgaris</i>	899	107	30	1	0,7-0,9
domači vrabec	<i>Passer d. domesticus</i>	5081	84	700	2	0,7-0,9
poljski vrabec	<i>Passer montanus</i>	1342	90	100	1	0,7-0,9
ščinkavec	<i>Fringilla coelebs</i>	1008	98	38	1	0,7-0,9
grlček	<i>Serinus serinus</i>	276	80	10	1	0,7-0,9
zelenec	<i>Chloris chloris</i>	429	107	17	1	0,7-0,9
lišček	<i>Carduelis carduelis</i>	388	105	14	1	0,7-0,9
repnik	<i>Acanthis cannabina</i>	122	56	9	1	0,7-0,9
škrlatec	<i>Carpodacus erythrina</i>	7	5	2	1	1
kalin	<i>Pyrhulla pyrhulla</i>	5	4	2	1	1
dlesk	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	56	24	8	1	0,7-0,9
rumeni strnad	<i>Emberiza citrinella</i>	662	112	16	1	0,8-1
trstni strnad	<i>Emberiza schoeniclus</i>	32	16	5	1	0,7-0,9
veliki strnad	<i>Milaria calandra</i>	125	53	10	1	0,8-1

V monografiji **Ptice Ljubljanskega barja** je strnjen pregled ornitološkega dela generacije ljubiteljev ptic in narave. Knjiga obravnava 258 vrst ptic ter prinaša popoln prikaz pestrosti ptic v prostoru in času. Tekst dopolnjuje množica podatkov predstavljenih v tabelah, diagramih in kartah razširjenosti. Pred seboj imamo zaokroženi pregled avifavne Ljubljanskega barja, ki je dokument naravne, kulturne in zgodovinske vrednosti.

Dr. Franc Janžekovič

Že od nekdaj je bilo Ljubljansko barje ena najbolj priljubljenih slovenskih lokalitet za proučevanje ptic, hkrati pa nekakšna enajsta šola za vse nadobudne mlade ornitologe. V pričajučem delu so se avtorji lotili dveh glavnih ciljev, in sicer kartiranja ptic Ljubljanskega barja in naravovarstvene opredelitve tega mokrišča. O pomembnosti tega mokrišča za ptice, na katerem gnezdi več kot 100 vrst ptic, priča podatek, da so avtorji na podlagi ocene števila gnezdečih parov določili 13 nacionalno pomembnih vrst, ki na Barju presegajo 10% celokupne slovenske populacije. Glede na dejstvo, da pokriva Barje le 1% slovenskega ozemlja, je kriterij gotovo upravičen. Slovenci smo naposled le dobili publikacijo, ki je posvečena enemu od ornitoloških Eldoradov Slovenije, in ki si ta sloves gotovo zasluži.

Prof.dr. Lovrenc Lipej

Delo **Ptice Ljubljanskega barja** je atlas ptic Ljubljanskega barja, ki celovito obravnava tako gnezdilce, preletnike kot prezimovalce. Gnezditveni del atlasa je pravzaprav rezultat večletnih načrtnih popisov gnezdečih ptic na Ljubljanskem barju med leti 1989 in 1996, dodani pa so še nekateri posebni popisi posameznih vrst in druge sistematične ornitološke aktivnosti na Ljubljanskem barju, denimo rezultati večletnega kontinuiranega obročkanja ptic. V monografiji je zbrano tudi objavljeno ornitološko slovstvo o Ljubljanskem barju, ki dopolnjuje sistematično zbrane podatke. Ljubljansko barje, ki je danes kategorizirano kot Natura 2000 območje, predstavlja ornitološko in naravovarstveno zelo pomembno območje, kjer gnezdi nekaj v Sloveniji redkih in zelo ogroženih vrst ptic. Delo bo zato zelo pomembna referenca za nadaljnje aktivnosti pri izdelavi varstvenih smernic na Barju, saj predstavlja zbirno bazo podatkov o pticah, ki so bile tudi sicer eden ključnih argumentov pri vzpostavitvi omrežja Natura 2000. S pričajučo monografijo bo slovenska ornitološka in varstvena stroka dobila dobre temelje za nadaljnje aktivnosti v zvezi z ohranjanjem Ljubljanskega barja, poleg tega pa bo delo vzor za podobne projekte drugod po Sloveniji.

Dr. Al Vrezec

ERRATA

PTICE LJUBLJANSKEGA BARJA

Avtorji: Davorin Tome, Andrej Sovinc, Peter Trontelj

Stran 20, poglavje »Popisna mreža«, prvi odstavek, četrty stavek se nadomesti z:
Med njimi 14 z okoli $\frac{3}{4}$ površine, 10 z okoli $\frac{1}{2}$ površine, 3 z okoli $\frac{1}{4}$ površine kvadrata na samem Barju (slika 2).

Stran 21, poglavje »Metoda kvantitativnih popisov gnezdilcev«, drugi odstavek, peti stavek se nadomesti s:
Čas, ki je bil potreben za enkraten popis celega kvadrata, se je gibal od $1\frac{1}{2}$ do $3\frac{1}{2}$ ure, odvisno od zahtevnosti terena in raznolikosti habitatov.

Page 27, chapter »The survey grid«, first paragraph, third sentence is replaced by:
115 of these were central squares, the rest were marginal, 14 of them with about $\frac{3}{4}$ surface area, 10 with ca. $\frac{1}{2}$ surface area, and 3 with $\frac{1}{4}$ surface area of the square at the Barje itself (Fig. 1).

Page 27, chapter »Quantitative mapping of breeders method«, second paragraph, fifth sentence is replaced by:
The time needed for a single mapping of the entire square ranged from $1\frac{1}{2}$ to $3\frac{1}{2}$ hrs, depending on the roughness of the terrain and diversity of habitats.

Stran 44, poglavje »Lov«, prvi odstavek, se zadnji stavek nadomesti s:
Preračunano število ujetih osebkov na dan v posamezni mesečni tretjini je podano v obliki histograma s skalo na levi strani (Barje).

Page 50, chapter »Trapping«, first paragraph, last sentence is replaced by:
The numbers of trapped individuals per day in separate monthly thirds are presented in the form of a histogram with the scale on the left (Barje).

